ÆSCHINIS CONTRÀ CTESIPHONTEM, ET DEMOSTHENIS

Pro corona orationes

à

IOANNE STVRMIO

illustratæ.

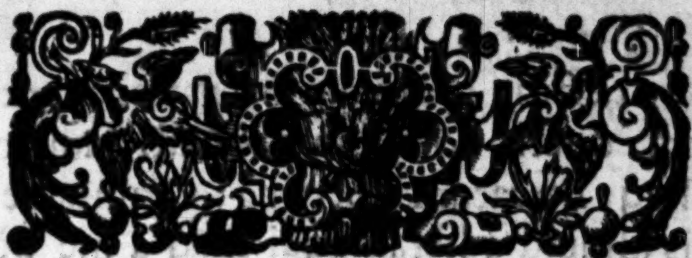
LONDINI

Apud IOAN. BILLIVM,

Typographum Regium.

cIↃ cIↃ c XXIV.

MUNIFICENTIA REGIA. 1715
GEORGIUS D.G. MAG. BR. FR. ET HIB. REX F.D.
J. Pine
sculp

D^N. IVLIO EPISCOPO Numburgensi.

CRedo ego multorum mihi repræhensionem expectandam esse: quod istud commentariolum patiar evulgari. primum quia cujusvis ferè est, qualia ista mea sunt, annotare: deinde, quia audacis est ingenij, duorum ex Atticis optimorum oratorum conari, & consilia indicare, & ornatum, & vniuersam artem. Ergo quod coner temeritatis possum accusari: quod nihil efficiam, imbecillitatis & imperitiæ. Habent hi confitentem me non adversarium sed reum: & scio facinus esse temerarium audere: & stultum atque ridiculum nihil præstare: & propè nihil me præstitisse confiteor. Sed illis

 nihil

nihil præstiti, à quibus me patior repræhendi: doctis hominibus, limato judicio, multaq; literarum doctrina: veruntamen meis aliquid adferam, qui illud à me postularunt. & meam in docendo rationem tenent: quibus tantisper profuturus sum, dum ad eos venient, qui plus in hoc genere possunt, quàm ego: qui non solum non orator, seu ne magister quidem ejus artis sum. neque non modo non magister: sed ne quidem discipulus eruditus: studiosus tamen & cupidus ejus cum artis, tum etiam facultatis. Quanquam fateor, si rursus ad has duas orationes stylum applicarem: posse me aliquid dare magis expressum: cujus vitij alia est repræhensio, festinationis scilicet: quod etiam confiteor: festinavi enim: & tantum annotavi quotidie quantum librarij operæ requirebant. Sed malo me videri alijs, spectasse potius horum duorum oratorum contentionem: quàm cum ipsis esse congressum, & cum vtroque pugnasse seorsim: id quod factum esset: si aut vertissem meo arbitratu, vt Ciceronem fecisse legimus: aut si illa summa conatus fuissem indicare: scilicet quæ cum dici poterant, omissa sint: quæ dissimulata

sint

ſint cum refutari vel poterant propter veritatem, vel non poterant propter multorum teſtimonia. cuius etiam generis ſunt: quæ ſunt adhibita quam vim ad credendum aut improbandum habeant. deinde quæ ratio quæ cauſa ſingulorum in collocando: & quamobrem prima poſtremis, & media vltimis anteponantur. deinde illa maiora vter eorum vere non falſo: vter ſublimiter non tumide: vter audacter non improbe: vter plene non nimie: & cur vnumquodq; ſuo loco. tum illa longe difficilima vter eorum laudabilius eodem in loco: qui nihil peccet: an qui peccat cum vtilitate cauſæ. poſtremo vbi vterq; humilis & depreſſus: vbi grandis & elatus: vbi medium teneat: quod ipſum etiam in vniuerſis difficile eſt obſeruare atq; annotare: ſed difficilius quo modo inter ſe ſingula minutim differant atq; conueniant, ſententijs, verbis, numero, eorumq; omnium tractatione atq; varietate. Si hæc explicare & his multa alia maiora quaſi enumerare conatus eſſem: viderer audax facinus ſuſcepiſſe & verecundiæ exceſſiſſe terminos. Sed non feci: at ſi mihi ſtomachum boni aliqui fecerint: iraſcar vtiliter & conabor, quod iam facere

pudore & temporis angustia sum impeditus. Quanquam in his commentariolis infantiam meam amo: eoq; tibi quasi patri ita viro humano, verecundo, erudito, hospiti vt tu vis, sed vt ego patrono meo mitto: vt si tibi mittere non sum veritus: plus aliquid quàm insit, tamen inesse videatur. Sed redeo ad festinationem meam: cuius probabilis ratio reddi potest: non ea quæ ad librarium pertinet: quod genus vrgere & impellere solet: sed quæ nostrorum est temporum: vt ostenderem gymnasium nostrum & nostras quotidianas scholas neq; intermissas esse temporibus communibus vt vulgo creditur: neque remissas vllo eorum qui docent fastidio. Et quanquam magno metu perculsi sumus, propter tempora & calumnias multorum & aliquorum inuidiam: tamen spes etiam est, si meliorem Deus Ecclesiarum emendationem reuocari vult: etiam literarum scholas esse permansuras. quibus ego nisi hoc genere literarum & dicendi præceptis atque exercitatione prodesse non possum: cui studio opus adhuc est magnis adiumentis. Quid enim, vt inde à Francisco Petrarcha, aut Ænea Syluio, memoriam superiorum temporum

porum repetamus, aut dictum aut scriptum est: quod illi simile sit vetustati: quam requirimus? cui tamen rationi interea neque libri defuerunt, neque magistri, neque eorum qui vellent & cuperent & elaborarent copia. Ergo desunt adhuc aliqua, sine quibus eam, quam volumus non assequemur: veterum oratorum atque scriptorum facultatem. Et cum multa adhuc sint quæ desiderentur: tria ego potissimum requiro: quæ si nobis diuinitus per aliquos darentur: magna spes esset, eo quo cogitamus perueniendi. Deest enim nobis verborum copia, delectus atque facultas: deest docendi ratio: deest in rebus veris & magnis dicendi vsus. Prius senescimus, quàm lingua nostra Romano sermone imbuta sit, nedum exculta. In gymnasijs & scholis, quæ nunc veteri Platonicorum instituto Academiæ vocantur, quivis docet, quidvis docet, quocunq; vult modo & ratione docet: si tamen in perturbatione & temeritate aut modus esse potest aut ratio. Vsus nullus est in foro & iudicijs, solum aut domi, aut in literarum ludis quædam est exercitatio: sed ea vel modica tempore, vel remissa contentione. Quæ igitur, inquis,

 horum

horum incommodorum remedia? Primum ego me ſcientia tenere puto. ſi dare poſſem per ocium & facultates, vt non tot anni quemadmodum nunc conſumerentur in verborum doctrina percipienda: tenerem etiam tertium, in quo eſt docendi vetuſta ratio: ſi concederetur locus mihi idoneus. & tertium remedium certum eſſet: ſi Eccleſiaſtica iudicia recte inſtituerentur: in quibus grauiſſimæ ſæpe ſunt cauſæ hæreſeon, diuortiorum, matrimoniorum, hæreditatum, cæterarum rerum: quæ & orationis ornatum, & bonorum oratorum contentiones atque clamores requirerent. Sed de his aliàs cum voles & cum tibi placebit: nunc ad Æſchinem atque Demoſthenem redeo: quos tibi vt ciues Atticos, notos tamen atque familiares commendo: Nam ſi me tuo hoſpitio dignandum putaſti cum iſtic eſſem: qui non ex Attica ſed ex Iſlia ſum: nec Athenis natus: ſed Soledæ: complecteris hos ſanè arctius: quorum vterq; cum inimici capitales extiterint: tamen alterius alter non contemſit Atticam eloquentiam. præſertim cum eos ego tibi reducam: cum quo tu hoſpitium etiam eſſe voluiſti: cum homine Iſlio. At nunc hos

Athe-

Athenienſes duos vere Atticos oratores audies: & rurſus iudicabis vter eorum ciuis fuerit melior: & an vterque callidus & aſtutus · & vter orator melior: de quo ego nihil fui auſus ſtatuere: tametſi ſciam quo delecter magis. tamen quoniam vterq; delectat, & quidem vehementer: eodem tecto eademq; cœna & thoro & conclaui recipiendos eſſe ambos cenſeo.

Vale, Argentorati, quinto Cal. Decembris.

GRÆ-

GRÆCÆ LINGVÆ ARTISQVE DICENDI STVDIOSIS,

Edo HILDERICVS D. S. P. D.

Cum contrariæ orationes Æschinis & Demosthenis, propter summam sapientiæ & eloquentiæ laudem apud omnes eruditos in maxima sint admiratione: eamq; ob causam in vsum Aldorfianæ Noribergensium Academiæ, vna cum Domini Iohannis Sturmij viri eloquentißimi doctißimo commentariolo, denuò elegantibus typis expressæ publicentur: cumq; earundem in hac Aldorfiana Academia mediocris explicatio mihi hoc tempore inter alios labores ordinarios sit demandata: non alienum à materia proposita, neq; inutile studiosis adolescentibus fore putaui, si hic in vestibulo earum pauca in genere dicerem, primo de ipsa lo-

loquendi facultate, deinde de scribendi artificio, postremo de ratione ad mediocrem dicendi scribendiq; facultatem perueniendi. Nam quæ dicendi virtutes in hisce egregijs orationibus exprimantur, eas inter explicandum pro ingenij nostri tenuitate, diligenter & fideliter, elegantis orationis studiosis conabimur indicare.

Ad primum igitur membrum quod attinet, nemo sit tam rudis, tamq; ingratus Deo, vt nesciat, aut obliuiscatur, loquendi facultatem humano generi concessam, singulare Dei donum esse, eoq; juxta diuinum præscriptum religiose vtendum. Sic enim ipse Dominus, inquit Exodi 4. Quis facit os homini? aut quis facit mutum, aut surdum, aut videntem, aut cœcum, nonne ego Dominus? *Quis igitur non miretur, hominem talem à Deo conditum esse, vt mens eius sit tanquam clarissimum speculum, in quo rerum innumerabilium species atque imagines luceant, atq; effulgeant? Vt non immeritò homo sapiens & doctus etiam hanc ob causam* μικρόκοσμος*, id est, paruus mundus appellari possit, quod in sua mente totum hunc mundum, omnesq; eius partes, & res in eodem contentas, quasi depictas atq; expressas*

secum

secum circumferat. Si enim fieri posset, vt in alicuius eruditissimi hominis mentem tuis corporalibus oculis posses intueri: an non in eiusdem animo distinctè atq; ordinè hæc omnia spectares, quasi artificiosissimè depicta, mundum, cœlum, solem, lunam, stellas, elementa, lapides, metalla, plantas, pisces, aues, animalia terrestria, hominem, eiusq; vniuersam naturam, & quicquid deniq; eiusmodi est, vt eius notitia cogitatione aliqua comprahendi, & qualicunq; imaginatione concipi queat? Atqui hunc talem tantumq; animi sui ornatum, per solam orationem homo sapiens & doctus alijs hominibus discendi cupidis ita spectandum exhibet, vt is qui audit, eius qui dicit quodammodo similis fiat in mente, in voluntate & in corde. Quid autem mirabilius, quam per leuissimam quandam rem, nempe sermonem, aut sonum ex ore dicentis prolatum, omnia animorum nostrorum sensa exprimi, & cum auditoribus communicari posse, & nihil tamen decedere ei, qui dicit, de sua sapientia, imò eam dicendo maiorem, clariorem, & meliorem fieri? Sicut aquas puteorum crebro hauriendo meliores fieri experimur. Talis igitur cum sit vis orationis, vt & dicenti & audienti bona augeat:

demus

demus operam, vt optimarum rerum atq; artium cognitione mentes nostræ imbuantur. Ita futurum est, vt in omnibus vitæ humanæ partibus, in œconomia, in scholis, in templis, in iudicijs, in deliberationibus, in legationibus, in comitijs, in Synodis, in omnibus deniq; congreßibus publicis & priuatis, Deo grata, Ecclesiæ salutaria, & Reipub. vtilia dicamus. Nam pro animorum bona maláue affectione, oratio etiam bene vel male agit. Ideo & Salomon Prouerb. 18. inquit: Mors & vita in manibus linguæ: & in græcorum prouerbio est: γλῶσσα ποῖ πορεύῃ; πόλιν ὀρθώσουσα καὶ πάλιν ἀνατρέψουσα, id est, Lingua, quo vadis? Vt ciuitatem erigam & rursus euertam. Quare & filius Dei inquit: Ex abundantia cordis os loquitur. Sed hæc breuiter nobis de loquendi facultate, vt maximo Dei dono, sint dicta. Sequitur nunc, vt pauciora de scribendi artificio afferamus. Secundum sermonem igitur, qui vocalibus quibusdam signis animorum sensa refert, summum Dei munus est ars scribendi, quæ quibusdam visibilibus literarum figuris certa ratione iunctis, omnem orationem repræsentat, eiusq; vice fungitur. Vnde fit, vt quæ per sermonem ore prolatum auditoribus significantur, ea omnia per scripturam

ram

ram etiam lectoribus nunciari queant. Quo quid vnquam admirabilius, aut vtilius excogitari potuit atque inueniri? Nam per scripta scriptores & viui, & mortui, cum præsentibus, & absentibus, cum hominibus suorum temporum, & cum posteris colloqui possunt. Itaque nos, qui nunc viuimus, diuino literarum beneficio, præceptoribus vti possumus, etiam ipsis Prophetis, Apostolis, multisq; bonarum artium, poematum, orationum, & historiarum scriptoribus, qui partim multis seculis ante nos, partim paulò antè vixerunt, partim hodie adhuc viuunt. Atque hoc literarium Dei donum memoria patrum nostrorum, vt plenius esset, mirabile accepit incrementum. Nam, vt librorum copiam facilius nobis compararemus, & molestißimo multos magnosq; codices describendi labore liberaremur, singulari Dei consilio & bonitate, anno Christi 1440. sub Frederico tertio Germanorum Imperatore, in vrbe Moguntia insuper inuenta est ars Typographica, stupendum multiplicandorum ex vno archetypo scripto librorum compendium, quo beneficio ante illud tempus tota antiquitas caruit. Quare cum & scriptionis & calcographicæ artis beneficio, tam veteres quàm re-

recentes scriptores omnem suam sapientiam, & doctrinam nobiscum communicent: cumque vnusquisque nostrûm omnes suas cogitationes non minus per scripturam alijs, quàm per sermonem, quoties velit, tradere queat: quis non intelligit manu scribendi & typis exprimendi artem inuentam ingens Dei munus esse, nec minus religiosè vtendum diuinæ scripturæ dono, quàm cœlesti orationis beneficio. Præstat enim mutum & mancum fieri, quàm in aliorum perniciem his diuinis donis dicendi & scribendi impiè abuti.

Reliquum iam est, vt paucis ostendam viam, & rationem, qua mihi quis mediocrem sibi dicendi, scribendique vsum comparare posse videatur. Quam ad rem inprimis hæc sex, quæ ordine breuiter subijciam, existimo esse necessaria. Primò, qui huius laudis est cupidus, ab ipso fonte omnis sapientiæ, atque eloquentiæ Deo petat auxilium spiritus sancti, bonam valetudinem, acumen ingenij, firmitatem memoriæ, dexteritatem iudicij, bonitatem vocis, copiam fidelium præceptorum, & si quæ præterea ad has tantas res sunt necessaria, vt certe sunt quàm plurima. Qui enim hunc cœlestem, & summum præceptorem in comparanda mediocri eloquentia negligit,

gligit, nunquam hic ad salutarem sibi atque alijs dicendi facultatem perueniet. Secundò, quotidie attente audiat doctißimos quosque præceptores. Sic facilius & citius sibi comparabit notitiam eorum, quæ alij longo, difficiliq; labore cognouerunt. Nam & Hieronymus inquit: Habet nescio quid latentis energiæ viua vox, & in aures discipuli de autoris ore transfusa fortius sonat. Ideo Siracides cap. 6. ait: Si videris virum intelligentem, mane accedas ad eum, & gradus ostiorum eius conterat pes tuus. Tertio, studiosè legat optimos libros. Muti enim hi, vt vocantur, præceptores secundum viuos Magistros plurimum sapientiæ atq; eloquentiæ studiosis conducunt. Quarto, præceptorem sibi faciat ipsum mundum, quem Basilius Magnus vocat διδασκαλεῖον, καὶ παιδευτήριον τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. Nulla enim pars mundi tam exigua est, nulla res in eo contenta tam vilis est, quæ perpetuum sui spectatorem non doctiorem à se, quàm accepit, dimittat, nec ei magnam dicendi scribendiq; materiam suppeditet. Itaq; Christus, vt alia exempla omittam, Matth. 6. Aues cæli & herbas terræ nobis constituit magistras: Et Salomon prouerbiorum 6. pigros à formicis iubet discere.

Quinto,

Quintò, quæ ab ijs, quos modo dixi, præceptoribus cognouerit, ea memoriæ mandet. Tantum enim quisq; scit, quantum memoria tenet. Dicendorum enim & scribendorum, cum necesßitas postulat, expedita & prompta quædam dictatrix est memoria. Sextò, pios in viuendo, optimos oratores in dicendo, præstantißimos scriptores in scribendo imitetur. Non enim satis est scire virtutum doctrinam, sed ea agendo exprimenda est. Nec solum alij audiendi & legendi nobis: sed ipsi etiam nos cum dicendo, tum scribendo paulatim exercere debemus. Quæ omnia si conjunxerit, & quotidie pro sua virili & vocatione egerit, mirabor, si non breui & se & alios cum in piè viuendo, tum in sapienter ornateq; dicendo, & scribendo, longe sit superaturus. Dicat aliquis: Difficilis est labor, quem eloquentiæ studiosis imponis. Fateor. Sed par est omnes omnia experiri, vt Cicero ait, qui res magnas, & magnopere expetendas concupiuerunt. Hæc sunt, quæ in genere de ijs, quæ initio proposui, breuissimè volui dicere, & studiosis de his rebus diligentius cogitandi occasionem præbere. Quoties enim excellentes

ora-

oratores & scriptores audimus, & legimus, pium & æquum est nos moneri, orationem, & scripturam esse maxima Dei dona, eisq; piè & rectè vtendam, nec vlli tamen ea sine acerrimo studio, assidua meditatione, & grauissimis laboribus contingere.

ARGVMENTVM CICERONIS.

Vm esset lex Athenis, ne quis populiscitum faceret, vt quisquam corona donaretur in magistratu prius, quàm rationes retulisset. Et altera lex, eos qui à populo donarentur, in concione donari debere. quia in senatu Demosthenes curator muris reficiendis fuit, eosque refecit pecunia sua, de hoc igitur Ctesiphon scitum fecit, nullis ab ipsó rationibus relatis vt corona aurea donaretur, eáque donatio fieret in theatro populo conuocato, qui locus non est concionis legitimæ, atque ita prædicaretur, eum donari virtutis ergò, benevolentiæque, quam erga populum Atheniensem haberet. Hunc igitur Ctesiphontem in judicium adduxit Æschines, quod contra leges scripsisset, vt & rationibus non relatis corona donaretur, & vt in theatro, & quod de virtute ejus, & benevolentia falsa scripsisset, quoniam Demosthenes nec vir bonus esset, nec bene meritus de ciuitate. Causa ipsa abhorret illa quidem formula consuetudinis nostræ, sed est magna, habet enim & legum interpretatio-

 nem

nem satis acutam in vtranque partem, & meritorum in rempub. contentionem sanè grauem. itaque causa fuit Æschini, quoniam ipse à Demosthene esset capitis accusatus, quòd legationem ementitus esset, vt vlciscendi inimici causa nomine Ctesiphontis judicium fieret de factis, famáq; Demosthenis. Non enim tam multa dixit de rationibus non relatis, quàm de eo, quod ciuis improbus, vt optimus laudatus esset. Hanc multam Æschines à Ctesiphonte petijt quadriennio ante Philippi Macedonis mortem, sed judicium factum est aliquot annis pòst Alexandro jam Asiam tenente, ad quod judicium concursus dicitur è tota Græcia factus esse. Quid enim aut tam visendum, aut audiendum fuit, quàm summorum oratorum in grauissima causa accurata, & inimicitijs incensa contentio? Quorum ego orationes; si, vt spero, ita expressero virtutibus vtens illorum omnibus, id est sententijs, & earum figuris, & rerum ordine: verba persequens eatenus, vt ea non abhorreant à more nostro, quæ si è Græcis omnia conuersa non erunt, tamen vt generis ejusdem sint, elaboravimus, erit regula, ad quam eorum dirigantur orationes, qui attice volunt dicere.

ΠΕΡ

ΠΕΡΙ ΣΤΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ
ΛΟΓΟΥ.

Η στάσις τοῦ λόγου ἐστὶ πραγματικὴ ἔγγραφος, ὥσπερ καὶ ἡ τοῦ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου. τὰ δὲ κεφάλαια, δηλονότι τῆς πραγματικῆς, περιέχει ἅπερ καὶ ἐκεῖ. οἷον τὸ νόμιμον τεμνόμενον εἰς τρεῖς νόμους. τὸ δὲ δίκαιον εἰς τέσσαρας καιρούς. ὅρα δὲ πῶς ἐπιλογικῶς ἤρξατο ἀπὸ συνηγόρων ἐκβολῆς, ὥσπερ καὶ Δημοσθένης. Τινὲς εἶπον ὅτι οὐκ ἔχει κατασκευὴν τὸ προοίμιον, οὐκοῦν οὐδὲ συμπέρασμα δεῖ ζητεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἀκατάσκευον. ἔστι γὰρ αὐτοῦ κατασκευὴ χάριν τοῦ τὰ μέτρια καὶ τὰ συνήθη μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει. εἰ γὰρ ἡ αἰτία τῆς προτάσεως ἐστὶν ἡ κατασκευή, διὰ δὲ τὸ τὰ μέτρια γίνεσθαι τῇ πόλει αἱ δεήσεις, κατασκευὴ ἂν εἴη. ἔχει δὲ καὶ συμπέρασμα, ἐγὼ δὲ πεπεισμένος ἥκω, ἕως τοῦ, μεῖζον τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ Κτησιφῶντος λόγου.

Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα, στεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν

στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τραγῳδῶν, ὅτι διατελεῖ τὰ ἄριστα λέγων καὶ πράττων τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων. Τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράψατο αἰσχίνης παρανόμων, καὶ εἰσάγει κεφάλαια γενικὰ τρία, ἓν μὲν ὅτι ὑπεύθυνον ὄντα τὸν δημοσθένην ἐστεφάνωσε, τοῦ νόμου κελεύοντος, μὴ ἐξεῖναι ὑπεύθυνον ἄρχοντα στεφανοῦν. Περὶ οὐσίας. Δεύτερον δὲ, ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνεκήρυξε τὸν στέφανον, ἀπαγορεύοντος τοῦ νόμου μηδένα στεφανοῦν ἐν τῷ θεάτρῳ. Περὶ ποιότητος. Τρίτον καὶ τελευταῖον, ὅτι καὶ τὰ ψευδῆ ἔγραψεν ἐν τῷ ψηφίσματι. οὐκ εἶναι γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τὸν δημοσθένην, οὐδὲ ἄξιον τοῦ στεφάνου. καὶ τοῦτο εἰς τὸ παράνομον ἀνακλέον, ἐπειδὴ ὁ νόμος ἐστὶν ὁ κωλύων τὰ ψευδῆ γράφειν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. ἔστι δὲ περὶ ποιότητος. ὑποφορὰς δὲ λαμβάνει γ. πρὸς μὲν τὸ πρῶτον διττῶς, ἐροῦντος δημοσθένους ὅτι οὐκ ἦν ἄρχων, οὐδὲ ἔστιν ἀρχὴ ἡ τῶν τειχῶν οἰκοδομή, ἀλλὰ διακονία τις καὶ ἐπιμέλεια. εἰ δὲ καὶ ἀρχή, τῷ γε ἐπιδεδωκέναι ἐκ τῶν ἰδίων καὶ μηδὲν εἰληφέναι ἐκ τῆς πόλεως, οὐκ ἦν ὑπεύθυνος. Περὶ ποιότητος ἀμφότερα. Πρὸς δὲ τοῦτο αἰσχίνης εἰσάγει στοχαστικὸν κεφάλαιον, οὐ μὴν τοι κατασκευάζει. οὐδὲ μὴ παρ' ἑαυτοῦ ἐπιδέδωκεν, ἀλλ' εἶχε παρὰ τῆς βουλῆς εἰς τοῦτο δέκα τάλαντα. Περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον κεφάλαιον, παρεχομένου δημοσθένους νόμον ἕτερον κελεύοντα ἀνακηρύττειν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἂν ψηφίσηται ὁ δῆμος, αἰσχίνης οὐ περὶ τῶν πολιτικῶν αὐτὸν εἶναί φησιν, ἀλλὰ περὶ τῶν ξενικῶν στεφάνων. Περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ τρίτον πολλὰ κατὰ μέρος. οἴεται δὲ τὸν δημοσθένην εἰς δ' καιροὺς διῃρηκέναι τὴν ἀπολογίαν, τὰ πράγματα καθέκαστα εἰς τούτους μερίσαντα. πρῶτον μὲν οὖν φησιν εἶναι καιρὸν τοῦ πολέμου τοῦ πρώτου, τοῦ πρὸς φίλιππον περὶ ἀμφιπόλεως γινομένου. δεύτερον

δὲ

ἢ τὸν τῆς εἰρήνης. τρίτον ἢ τὸ τοῦ πολέμου τοῦ δευτέρου, καὶ τὸ περὶ χαιρώνειαν ἥττης, τέταρτον δὲ τὸν παρόντα καιρὸν. τὸν περὶ τῶν πρὸς ἀλέξανδρον πολιτευμάτων. ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ αἴτιον αὐτόν φησι γεγονέναι τῆς εἰρήνης αἰσχρᾶς οὔσης καὶ ἀδόξου, καὶ τοῦ μὴ μετὰ κοινοῦ τῶν ἑλλήνων συνεδρίου τὴν πόλιν, αὐτὴν πεποιῆσθαι. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ὅτι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον αὐτὸς παρεσκεύασεν. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅτι τοῦ ἱεροῦ πολέμου καὶ τοῦ περὶ Φωκέας συμβάντων αἴτιος ἐγένετο, καὶ τῆς ἥττης τῆς ἐν χαιρωνείᾳ, πείσας μετ' ἀθηναίων ἀραμένους τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον, παρατάξασθαι. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ, ὅτι μετὰ τὸ πρὸς ἀλέξανδρον οὐκ ἐπολιτεύσατο. μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ βίου παντὸς τοῦ Δημοσθένους κατηγορεῖ. καὶ δὴ καὶ Κτησιφῶντος ἐν ὀλίγοις. ἐν οἷς ἀξιοῖ αὐτὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν Κτησιφῶντα ἀπολογεῖσθαι. τὰ μὲν οὖν κεφάλαια, ταῦτ' ἐστίν. ἐνίκα δὲ τὸν ἀγῶνα Δημοσθένης. Μέμφονται μέντοι τινὲς τὸν αἰσχίνην, ὅτι οὐκ ἐνδιέτριψεν ἐν τῷ παρανόμῳ, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτείας κατηγορεῖ τοῦ Δημοσθένους, καλῶς πεπολιτευμένου τοῦ ἀνδρός. αὐτὸς δὲ τοὐναντίον τούτῳ μάλιστα διϊσχυρίζεται, λέγων οὕτως. ἔστι δ' ὑπόλοιπον μέρος τῆς κατηγορίας ἐφ' ᾧ μάλιστα σπουδάζω. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ πρόφασις δι' ἣν αὐτὸν ἀξιοῖ στεφανοῦσθαι. μήποτε δὲ ἄριστα τοῦτο ἔπραξεν: ἐπειδὴ γὰρ εἶχε δόξαν μεγάλην παρὰ πᾶσι καὶ ὑπόληψιν ὁ Δημοσθένης, ὡς λαμπρότατα πεπολιτευμένος, εἰκότως ᾤετο ψυχροὺς, καὶ οὐδενὸς ἀξίους φανήσεσθαι τοὺς περὶ τῶν παρανόμων λόγους, εἰ μὴ δόξαν αὐτοῖς ἐμποιήσῃ τὴν ἐναντίαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης κακόνους ἐστὶ τῷ δήμῳ, καὶ αἰσχρῶς, καὶ ἐπιμέμπτως πε-

πολιτείᾳ. Διὰ τοῦτο ἐσπούδασε περὶ τοῦτο μάλιστα, καὶ ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς κατηγορίας τὸ πλεῖστον ἐνδιέτριψε. μέμψαιτο δ' ἄν τις τὸ προοίμιον ὡς τραγικὸν, καὶ περιττὸν, καὶ ἐπιλόγῳ μᾶλλον ἐοικός.

ΑΙΣΧΙ-

ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ.

Graecorum aliqui, principium istud tres in partes soluerunt, in propositionem: qui conatus & quae prahensationes in foro fuerint videtis. in approbationem, ut visitata iudiciorum ratio non retineatur in conclusionem: ego vero dijs primum confidens, deinde legibus vestraq; constantia. Itaq; tripartita ista diuisione hoc vestibulum causae perficiunt: illud etiam considerandum est: tractationem esse ἀντιπαραβολικήν: *& principium omnino accusatorium. nam & aduersarios ostendit calidis niti rationibus: at se dijs, legibusq; & iudicium prudentia confidere.*

Τὴν μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε ὦ ἀθηναῖοι, καὶ τὴν παράταξιν, ὅση γεγένηται, καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν δεήσεις, αἷς κέχρηνταί τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια, καὶ τὰ συνήθη μὴ γίγνεσθαι ἐν τῇ πόλει. ἐγὼ δὲ πεπιστευκὼς ἥκω, πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, δεύτερον δὲ τοῖς νόμοις, καὶ ὑμῖν, ἡγούμενος οὐδεμίαν παρασκευὴν ἰσχύειν παρ' ὑμῖν μεῖζον τῶν νόμων, καὶ τῶν δικαίων.

2. Hic

2 *Hic Græci exordium concludunt: sed ista quæ insequuntur vt carpus manus ita exordio sunt adiuncta. Propterea enim attente se & beneuole audiendum demonstrat: quod hoc genus iudiciorum de violatis legibus necessarium sit reipub. ad vtilitates, ad decus, & ad salutem. Ergo primum indicat, quæ fuerit vetus consuetudo à Solone instituta oratorum in dicendis sententiis, & populi in suffragiis ferendis. deinde hanc sublatam esse paucorum hominum fraude atque potentia. Tum ad hæc mala vnicum remedium in hoc positum esse genere accusationum, quæ à Græcis* παρανόμων γραφαὶ *sunt nominatæ, quoties noua decreta veteribus legibus contraria fiunt.*

Ἐβουλόμην μὲν οὖν ὦ ἀθηναῖοι, καὶ τὴν βουλὴν, τοὺς πεντακοσίους, καὶ τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων, ὀρθῶς διοικεῖσθαι, καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ σόλων περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν: ἵνα ἐξῆν, πρῶτον μὲν τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι, ἄνευ θορύβου, καὶ ταραχῆς ἐξ ἐμπειρίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν. δεύτερον δ' ἤδη, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον, καθ' ἡλικίαν χωρὶς, καὶ ἐν μέρει, περὶ ἑκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι. οὕτω γὰρ ἄν μοι δοκεῖ ἥ τε πόλις ἄριστα διοικεῖσθαι, αἵ τε κρίσεις ἐλάχισται γίνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ πρότερον, ὡμολογημένα καλῶς ἔχειν, νυνὶ καταλέλυται, καὶ γράφουσί τινες ῥᾳδίως παρανόμους γνώμας, καὶ ταῦτα ἕτεροί τινες τὰ ψηφίσματα ἐπιψηφίζουσιν, οὐκ ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου λαχόντες προεδρεύειν,

φρεύειν, ἀλλ' ἐκ προεδρίας καθιζόμενοι: ἂν δέ τις τῶν ἄλλων βουλευτῶν ὄντως λάχῃ κληρούμενος προεδρεύειν, καὶ τὰς ὑμετέρας χειροτονίας ὀρθῶς ἀναγορεύῃ, τοῦτον οἱ τὴν πολιτείαν οὐκ ἔτι κοινήν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτῶν ἡγούμενοι εἶναι, ἀπειλοῦσιν εἰσαγγέλλειν, καταδουλούμενοι τοὺς ἰδιώτας, καὶ δυναστείας ἑαυτοῖς περιποιοῦντες, τὰς μὲν κρίσεις, τὰς μὲν ἐκ τῶν νόμων καταλελύκασι, τὰς δὲ ἐκ τῶν ψηφισμάτων μετ' ὀργῆς κρίνουσιν: σεσίγηται τὸ κάλλιστον, καὶ σωφρονέστατον κήρυγμα τῶν ἐν τῇ πόλει: τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων; καὶ πάλιν ἐν μέρει τῶν ἄλλων ἀθηναίων; τῆς δὲ τῶν ῥητόρων ἀκοσμίας οὐκ ἔτι κρατεῖν δύνανται οὔθ' οἱ νόμοι, οὔθ' οἱ πρυτάνεις, οὔθ' οἱ πρόεδροι, οὔθ' ἡ προεδρεύουσα φυλή, τὸ δέκατον μέρος τῆς πόλεως.

3. *Medicorum & oratorum commune officium est: primum morbos corporis & reipub. mala considerare: deinde medicinam facere. Sic Æschines commonuit violari leges: & mutari formam ciuitatis paucorum hominum dominatu. nunc contra hæc incommoda remedium esse ostendit hoc genus iudiciorum de violatis legibus, contra nouas leges & noua decreta. in quo loco & territat populum, & docet, in quo consistat status reipub. Atheniensis, & quod iudicis in huiusmodi Repub. sit officium, contra potentiam & gratiam, & eloquentiam: & quid omnes ciues requirant: & quæ commoda hoc iudicium sint consecutura.*

Τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν ὄντων τῇ πόλει τοιούτων ὁποίους αὐτοὺς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἓν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας, εἴ τι κἀγὼ τυγχάνω γινώσκων, αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε, ἢ τοῖς καταλύουσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. Εὖ γὰρ ἴστε ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσὶ πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς, καὶ ὀλιγαρχία, καὶ δημοκρατία. διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες, καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοείτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω, ὅτι ὅταν εἰσίῃ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παρρησίας. διόπερ καὶ νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὅρκῳ, ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους, ἐκεῖνό γε εὖ εἰδὼς, ὅτι ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σώζεται καὶ ἡ δημοκρατία. ἃ χρὴ διαμνημονεύοντας ὑμᾶς, μισεῖν τοὺς παράνομα γράφοντας, καὶ μηδὲν μικρὸν ἡγεῖσθαι εἶναι τῶν τοιούτων ἀδικημάτων, ἀλλ' ἕκαστον ὑπερμέγεθες, καὶ τοῦθ' ὑμῶν τὸ δίκαιον μηδένα ἀνθρώπων ἐξαιρεῖσθαι, μήτε τὰς τῶν στρατηγῶν συνηγορίας, οἱ ἐπὶ πολὺν ἤδη χρόνον συνεργοῦντές τισι τῶν ῥητόρων λυμαίνονται τὴν πολιτείαν, μήτε τὰς τῶν ξένων δεήσεις, οὓς ἀναβιβαζόμενοί τινες ἐκφεύγουσιν ἐκ τῶν δικαστηρίων, παράνομον πολιτείαν πολιτευόμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος αἰσχυνθείη τὴν τάξιν λιπεῖν, ἣν ἂν ταχθῇ ἐν τῷ πολέμῳ, οὕτω καὶ νῦν αἰσχύνθητε ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἣν τέταχθε ὑπὸ τῶν νόμων φύλακες τῆς δημοκρατίας τήνδε τὴν ἡμέραν.

4. *Popularis conclusio principij est. aperit populi voluntatem & expectationem : monet iudices sui iurisiurandi : postulat seueritatem : pollicetur exitum iudicij salutarem.*

Κἀκεῖνο δὲ χρὴ διαμνημονεύειν, ὅτι νῦν ἅπαντες οἱ πολῖται παρακαταθέμενοι τὴν πόλιν ὑμῶν, καὶ τὴν πολιτείαν διαπιστεύσαντες, οἱ μὲν πάρεισι, καὶ ἐπακούουσι τῆσδε τῆς κρίσεως, οἱ δὲ ἄπεισιν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἔργων, οὓς αἰσχυνόμενοι, καὶ τῶν ὅρκων, οὓς ὠμόσατε μεμνημένοι, καὶ τῶν νόμων, ἐὰν ἐλέγξωμεν κτησιφῶντα, καὶ παράνομα γεγραφότα, καὶ ψευδῆ καὶ ἀσύμφορα τῇ πόλει, λύετε, ὦ ἀθηναῖοι, τὰς παρανόμους γνώμας, βεβαιοῦτε τῇ πόλει τὴν δημοκρατίαν, κολάζετε τοὺς ὑπεναντίως τοῖς νόμοις, καὶ τῇ πόλει, καὶ τῷ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ πολιτευομένους. κἂν ταύτην ἔχοντες τὴν διάνοιαν, ἀκούοιτε τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι λόγων, εὖ οἶδ᾽ ὅτι δίκαια, καὶ εὔορκα, καὶ συμφέροντα ὑμῖν αὐτοῖς ψηφιεῖσθε, καὶ πάσῃ τῇ πόλει.

5. *Hactenus de aduersariorum studijs : de reipub. deprauatione : de periculo : de hoc genere causarum : & de eo quod est in quaestione quae sunt omnia exordij : nunc ingreditur ad confirmationem : cuius hoc est caput. Non licet corona quenquam donari populiscito antequam rationes retulisset. Demosthenes non retulit, ergo non recte corona donatus est à Ctesiphonte.*

Περὶ μὲν οὖν τῆς ὅλης κατηγορίας, μετρίως μοι ἐλπίζω προειρῆσθαι, περὶ δὲ αὐτῶν τῶν νόμων, οἳ κεῖνται περὶ τῶν ὑπευθύνων παρ᾽ οὓς τὸ ψήφισμα τοῦτο τυγχάνει γεγραφὼς

κτησιφῶν,

Κτησιφῶν, διὰ βραχέων εἰπεῖν βούλομαι. ἐν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἄρχοντές τινες τὰς μεγίστας ἀρχὰς, καὶ τὰς προσόδους διοικοῦντες, καὶ δωροδοκοῦντες περὶ ἕκαστα τούτων, προσλαμβάνοντες τούς τε ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ῥήτορας, καὶ τοὺς ἐκ τοῦ δήμου πόρρωθεν, προκατελάμβανον τὰς εὐθύνας ἐπαίνοις, καὶ κηρύγμασιν, ὥστε ἐν ταῖς εὐθύναις τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν μεγίστην μὲν ἀπορίαν ἀφικνεῖσθαι τοὺς κατηγόρους, πολὺ δὲ ἔτι μᾶλλον τοὺς δικαστάς. πολλοὶ γὰρ πάνυ τῶν ὑπευθύνων, ἐπαυτοφώρῳ κλέπται τῶν δημοσίων χρημάτων ὄντες, ἐξελεγχόμενοι διεφύγγανον ἐκ τῶν δικαστηρίων, εἰκότως. ᾐσχύνοντο γὰρ οἶμαι οἱ δικασταὶ, εἰ φανήσεται ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, τυχὸν δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐνιαυτοῦ, πρῴην μέν ποτε ἀναγορευόμενος ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ δικαιοσύνης, ὑπὸ τοῦ δήμου χρυσῷ στεφάνῳ, ὁ δὲ αὐτὸς ἀνὴρ μικρὸν ἐπισχὼν ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, κλοπῆς ἕνεκα τὰς εὐθύνας ὠφληκώς. ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασταὶ, οὐ περὶ τοῦ παρόντος ἀδικήματος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου.

6. *Exposuit vitiosam consuetudinem in coronandis magistratibus: nunc ex ea natam legem: eamq́ violatam cum ab alijs, tum à Ctesiphonte præcipue. atque hic primum est firmamentum accusationis, quod Græci* τὸ συνέχον *nominant.*

Κατιδὼν δέ τις ταῦτα νομοθέτης, τίθησι νόμον, καὶ μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαρρήδην ἀπαγορεύοντα τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν. καὶ ταῦτα οὕτως εὖ προκατειληφότος τοῦ νομοθέτου, εὕρηνται κρείττονες λόγοι τῶν νόμων, οὓς εἰ μή τις ὑμῖν ἐρεῖ, λήσετε ἐξαπατηθέντες. τούτων

γὰρ

γάρ τινες τῶν τοὺς ὑπευθύνους Στεφανούντων περὶ τοὺς νόμους, οἱ μὲν φύσει μέτριοί εἰσιν (εἰ δή τις ἐστὶ μέτριος τῶν τὰ παράνομα γραφόντων) ἀλλ' οὖν προβάλλονταί γέ τι πρὸ τῆς αἰσχύνης· προσεγγράφουσι γάρ τι πρὸς τὰ ψηφίσματα, Στεφανοῦν τὸν ὑπεύθυνον, ἐπειδὰν λόγον, καὶ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς δῷ. καὶ ἡ μὲν πόλις τὸ ἴσον ἀδίκημα ἀδικεῖται. προκαταλαμβάνονται γὰρ ἐπαίνοις, καὶ Στεφάνοις αἱ εὐθύναι. ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων ἐνδείκνυται τοῖς ἀκούουσιν, ὅτι ἐγγέγραφε μὲν παράνομα, αἰσχύνεται δὲ ἐφ' οἷς ἡμάρτηκε.

Κτησιφῶν δέ ὦ ἀθηναῖοι ὑπερπηδήσας τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν ὑπευθύνων κείμενον, καὶ τὴν πρόφασιν, ἣν ἐγὼ ἀρτίως προεῖπον ὑμῖν, ἀνελών, πρὶν λόγον, πρὶν εὐθύνας δοῦναι, γέγραφε μεταξὺ Δημοσθένην ἄρχοντα Στεφανοῦν.

7. *Occupat* τὰ αἴτια, *hoc est, rationes defensoris easq́; refutat: quarum prima est legem de magistratibus loqui: suum vero munus non cum magistratu fuisse, sed solum curationem fuisse. Continet hic locus interpretationem legis acutam in utranq́; partem.*

Λέξουσι δὲ ὦ ἀθηναῖοι καὶ ἕτερόν τινα λόγον ὑπεναντίον τῷ ἀρτίως εἰρημένῳ. ὡς ἄρα ὅσα τις αἱρετὸς ὢν πράττει κατὰ ψήφισμα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀρχὴ ἀλλ' ἐπιμέλειά τις, καὶ διακονία. ἀρχὰς δὲ φήσουσιν ἐκείνας εἶναι ἃς οἱ θεσμοθέται ἀποκληροῦσιν ἐν τῷ Θησείῳ, κἀκείνας, ἃς ὁ δῆμος εἴωθε χειροτονεῖν ἐν ἀρχαιρεσίαις, στρατηγούς, καὶ ἱππάρχους, καὶ τὰς μετὰ τούτων ἀρχάς, τὰ δ' ἄλλα πάντα πραγματείας προστεταγμένας κατὰ ψήφισμα. ἐγὼ δὲ πρὸς

τοὺς

τοὺς λόγους τοὺς τούτων, νόμον ὑμέτερον παρέξομαι, ὃν ὑμεῖς ἐνομοθετήσατε, λύσειν ἡγούμενοι τὰς τοιαύτας προφάσεις, ἐν ᾧ διαρρήδην γέγραπται, τὰς χειροτονητάς φησιν ἀρχάς, ἁπάσας (ἑνὶ περιλαβὼν ὀνόματι ὁ νομοθέτης, καὶ προσειπὼν ἀρχὰς ἁπάσας εἶναι), ἃς ὁ δῆμος χειροτονεῖ, καὶ τοὺς ἐπιστάτας φησὶ τῶν δημοσίων ἔργων (ἔστι δὲ ὁ Δημοσθένης τειχοποιὸς, ἐπιστάτης τοῦ μεγίστου τῶν ἔργων) καὶ πάντες ὅσοι διαχειρίζουσί τι τῶν τῆς πόλεως πλέον ἢ τριάκονθ᾽ ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουσιν ἡγεμονίας δικαστηρίων (οἱ δὲ τῶν ἔργων ἐπιστάται πάντες ἡγεμονίᾳ χρῶνται δικαστηρίου) τί τούτους κελεύει ποιεῖν; οὐ διακονεῖν, ἀλλ᾽ ἄρχειν, δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ἐπειδὴ καὶ αἱ κληρωταὶ ἀρχαὶ οὐκ ἀδοκίμαστοι, ἀλλὰ δοκιμασθεῖσαι ἄρχουσι, καὶ λόγον καὶ εὐθύνας ἐγγράφειν πρὸς τὸν γραμματέα, καὶ τοὺς λογιστὰς, καθάπερ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς, κελεύει. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τοὺς νόμους αὐτοὺς ὑμῖν ἀναγνώσεται.

8. *Lege recitata duo conatur: primum Athenienſes docet, quid in hac cauſa facere debeant: deinde quodnam iudicis ſit in omni cauſa officium: quoties oratoris vox à lege diſcrepat. item quid lex requirat, quodnam oratoris & quod iudices officium.*

Νόμοι. ὅταν τοίνυν ὦ Ἀθηναῖοι ἃς ὁ νομοθέτης ἀρχὰς ὀνομάζει, οὗτοι προσαγορεύωσι πραγματείας, καὶ ἐπιμελείας, ὑμέτερον ἔργον ἐστὶν ἀπομνημονεύειν, καὶ ἀντιτάττειν τὸν νόμον πρὸς τὴν τούτων ἀναίδειαν, καὶ ὑποβάλλειν αὐτοῖς, ὅτι οὐ προσδέχεσθε κακοῦργον σοφιστὴν, οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν: ἀλλ᾽ ὅσῳ ἄν τις ἄμεινον

λέγῃ,

λέγῃ, παράνομα γεγραφὼς, τοσούτῳ μείζονος ὀργῆς τεύξεται. καὶ γὰρ ὦ ἀθηναῖοι τὸ αὐτὸ φθέγγεται ὅ τε ῥήτωρ καὶ τὸν νόμον. ὅταν δὲ ἑτέραν μὲν φωνὴν ἀφίησιν ὁ νόμος, ἑτέραν δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ χρὴ διδόναι τὴν ψῆφον, οὐ τῇ τοῦ λέγοντος ἀναισχυντείᾳ.

9. *Contra aliam rationem Demosthenis. quia de meo impendi, de meaq; pecunia sumtum & impensam feci: non possunt à me rationes reposci.* ἀπαγωγικῶς *Æschines probat nullum à rationibus reddendis liberum aut solutum esse. nam nec sacerdotes, nec classis imperatores, etiamsi omnes suas pecunias conferant, non Ariopagitam, non concilium quingentorum: neq; solum legem iubere vt qui rationes ad ærarium nondum retulit: non coronaretur: sed vt ne peregre etiam absit: vt ne bona sua Dijs immortalibus dedicet: vt ne se det adoptandum, antequam rationes ab eo sint deposita & à magistratu subducta. Demosthenes primum firmamento non vtitur* ἀποσ. 33. *sed fatetur semper sibi per vitam reddendam esse rationem de rebus gestis in repub. hoc vero alterum firmamentum partitur & distinguit, coronam se eo nomine accepisse, quod de suo in reficiendis muris impendit: non propter gestum magistratum: & demonstrat id fieri non sine exemplo, vt Nausiclis, Diotimi, Charidemi, Neoptolemi,* ἀποσ. 34. *Itaque perstat in hac defensione & eam tuetur vehementius.*

Πρὸς δὲ δὴ τὸν ἄψυχον λόγον, ὅν φησι Δημοσθένης,

C βραχέα

βραχέα βούλομαι προειπεῖν. λέξει γὰρ οὗτος, τειχοποιός εἰμι. ὁμολογῶ. ἀλλ' ἐπιδέδωκα τῇ πόλει μνᾶς ἑκατὸν, καὶ τὸ ἔργον μεῖζον ἐξείργασμαι, τίνος οὖν εἰμὶ ὑπεύθυνος, εἰ μή τις ἐστὶν εὐνοίας εὐθύνη; πρὸς δὴ ταύτην τὴν πρόφασιν ἀκούσατέ μου λέγοντος καὶ δίκαια, καὶ συμφέροντα. ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει οὕτως ἀρχαίᾳ οὔσῃ, καὶ τηλικαύτῃ τὸ μέγεθος, οὐδείς ἐστιν ἀνυπεύθυνος τῶν καὶ ὁπωσοῦν πρὸς τὰ κοινὰ προσεληλυθότων. διδάξω δ' ὑμᾶς πρῶτον ἐπὶ τῶν παραδόξων, οἷον τοὺς ἱερεῖς, καὶ τὰς ἱερείας, ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ συλλήβδην ἅπαντας, καὶ χωρὶς ἑκάστους κατὰ σῶμα τοὺς τὰ γέρα μόνον λαμβάνοντας, καὶ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχομένους. καὶ οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη, εὐμολπίδας, καὶ κήρυκας, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. πάλιν τοὺς τριηράρχους ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, οὐ τὰ κοινὰ διαχειρίσαντας, οὐδ' ἀπὸ τῶν ὑμετέρων προσόδων πολλὰ μὲν ὑφαιρουμένους, βραχέα δὲ κατατιθέντας, ἐπιδιδόναι δὲ φάσκοντας, ἀποδιδόντας δὲ ὑμῖν τὰ ὑμέτερα, ἀλλ' ὁμολογουμένως τὰς πατρῴας οὐσίας εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνηλωκότας φιλοτιμίαν. οὐ τοίνυν μόνοι οἱ τριήραρχοι, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πόλει συνεδρίων ὑπὸ τὴν τῶν δικαστηρίων ἔρχεται ψῆφον. πρῶτον μὲν γὰρ τὴν βουλὴν τὴν ἐν ἀρείῳ πάγῳ ἐγγράφειν πρὸς τοὺς λογιστὰς ὁ νόμος κελεύει λόγον, καὶ εὐθύνας διδόναι, καὶ τὴν ἐκεῖ σκυθρωπὸν, καὶ τῶν μεγίστων κύριον ἄγει ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον. οὐκ ἄρα στεφανωθήσεται ἡ βουλὴ ἡ ἐξ ἀρείου πάγου; οὐδὲ γὰρ πάτριον αὐτοῖς ἐστίν. οὐκ ἄρα φιλοτιμοῦνται; πάνυ γε. ἀλλ' οὐκ ἀγαπῶσιν, ἐάν τις παρ' αὐτοῖς μὴ ἀδικῇ, ἀλλ' ἐάν τις ἐξαμαρτάνῃ, κολάζουσιν. οἱ δὲ ὑμέτεροι ῥήτορες τρυφῶσι. πάλιν τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους ὑπεύθυνον πεποίηκεν ὁ νομοθέτης.

θέτης, καὶ οὕτως ἰσχυρῶς ἀπιστεῖ τοῖς ὑπευθύνοις, ὥς εὐθέως ἀρχόμενος τῶν νόμων λέγει. ἀρχὴν ὑπεύθυνον φησὶ μὴ ἀποδημεῖν. ὦ ἡράκλεις ὑπολάβοι ἄν τις, ὅτι ἦρξα μὴ ἀποδημήσω; ἵνα γε μὴ προλαβὼν χρήματα τῆς πόλεως, ἢ πράξεις, δρασμῷ χρήσῃ. πάλιν ὑπεύθυνον οὐκ ἐᾷ τὴν οὐσίαν καθιεροῦν, οὐδὲ ἀνάθημα ἀναθεῖναι, οὐδὲ ἐκποίητον γενέσθαι, οὐδὲ διαθέσθαι τὰ ἑαυτοῦ, οὐδὲ ἄλλα πολλά. ἐνὶ δὲ λόγῳ ἐνεχυράζει τὰς οὐσίας ὁ νομοθέτης, τὰς τῶν ὑπευθύνων, ἕως ἂν λόγον ἀποδῶσι τῇ πόλει. ναί. ἀλλ' ἔστι τις ἄνθρωπος ὃς οὔτε εἴληφεν οὐδὲν τῶν δημοσίων, οὔτ' ἀνήλωκε, προσῆλθε δὲ πρός τι τῶν κοινῶν· καὶ τοῦτον ἀποφέρειν κελεύει λόγον πρὸς τοὺς λογιστάς, καὶ πῶς ὅγε μηδὲν λαβὼν, μηδ' ἀναλώσας ἀποίσει λόγον τῇ πόλει, αὐτὸς ὑποβάλλει, καὶ διδάσκει ὁ νόμος, ἃ χρὴ γράφειν. κελεύει γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐγγράφειν, ὅτι οὔτ' ἔλαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως, οὔτ' ἀνήλωσα. ἀνεύθυνον δὲ καὶ ἀζήτητον, καὶ ἀνεξέταστον οὐδέν ἐστι τῶν ἐν τῇ πόλει. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτῶν ἀκούσατε τῶν νόμων.

10. *Præmonstrat Atheniensibus, quid responderе debeant ad Demosthenis defensionem. Deinde transitum ad suum rursus firmamentum facit: & publicis libellis, & tempore ipso conatur conuincere: quod tum lege adhuc repetundarum tenebatur, cum coronam esset Ctesiphontis psephismate consecutus.*

Νόμοι. ὅταν τοίνυν μάλιστα θρασύνηται Δημοσθένης, λέγων ὡς διὰ τὴν ἐπίδοσιν οὐκ ἔστιν ὑπεύθυνος, ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε: οὐκοῦν ἐχρῆν σε ὦ Δημόσθενες ἐᾶσαι τὸν τῶν λογιστῶν κήρυκα κηρύξαι τὸ πάτριον καὶ ἔννομον κήρυγμα

 τοῦτο,

τοῦτο, τίς βούλεται κατηγορεῖν; ἐάσον ἀμφισβητῆσαί σοι τῶν βουλομένων τῶν πολιτῶν, ὡς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιδέδωκας, ἀλλ' ἀπὸ πολλῶν, ὧν ἔχεις εἰς τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν μικρὰ κατέθηκας, δέκα τάλαντα εἰς ταῦτα ἐκ τῆς πόλεως εἰληφώς. μὴ ἅρπαζε τὴν φιλοτιμίαν. μηδὲ ἐξαιροῦ τῶν δικαστῶν τὰς ψήφους ἐκ τῶν χειρῶν, μηδ' ἔμπροσθεν τῶν νόμων, ἀλλ' ὕστερος πολιτεύου. ταῦτα γὰρ ὀρθοῖ τὴν δημοκρατίαν. πρὸς μὲν οὖν τὰς κενὰς προφάσεις, ἃς οὗτοι προφασιοῦνται, μέχρι δεῦρο εἰρήσθω μοι. ὅτι δὲ ὄντως ἦν ὑπεύθυνος ὁ Δημοσθένης ὅθ' οὗτος εἰσήνεγκε τὸ ψήφισμα, ἄρχων μὲν τὴν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν ἀρχὴν, ἄρχων δὲ τὴν τῶν τειχοποιῶν, οὐδετέρας δέ πω τῶν ἀρχῶν τούτων λόγον ὑμῖν οὐδ' εὐθύνας δεδωκὼς, ταῦτ' ἤδη πειράσομαι ὑμᾶς διδάσκειν ἐκ τῶν δημοσίων γραμμάτων. καί μοι ἀνάγνωθι ἐπὶ τίνος ἄρχοντος, καὶ ποίου μηνὸς, καὶ ἐν τίνι ἡμέρᾳ, καὶ ἐν ποίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐχειροτονήθη Δημοσθένης τὴν ἀρχὴν τὴν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν, ὅτι μεσοῦντα τὴν ἀρχὴν ἔγραψεν αὐτὸν Στεφανοῦν. ἀναγίνωσκε. Διαλογισμὸς τῶν ἡμερῶν. Οὐκοῦν εἰ μηδὲν ἔτι περαιτέρω τούτου δείξαιμι, δικαίως ἂν ἁλίσκοιτο Κτησιφῶν. αἱρεῖ γὰρ αὐτὸν οὐχ ἡ κατηγορία ἡ ἐμὴ, ἀλλὰ τὰ δημόσια γράμματα.

11. *Probat si quis Athenis magistratus ea lege teneatur quæ est de reddendis rationibus: maxime teneri Demosthenem qui præfectus ærario fuit. nam huic magistratui etiam commissa fuit post Eubuli fraudem tum scriptiones rationum: tum pecuniarum custodia, tum armarij confectio, tum viarum curatio. Dispositio inuersa est: probatio enim ante propositionem posita est, ipsaque propositio conclusioni locum occupat.*

Πρό

Πρότερον μὲν τοίνυν ὦ ἀθηναῖοι ἀντιγραφεὺς ἦν χειροτονητὸς τῇ πόλει, ὃς καθ' ἑκάστην πρυτανείαν ἀπελογίζετο τὰς προσόδους τῷ δήμῳ. Διὰ δὲ τὴν πρὸς εὔβουλον γενομένην πίστιν ὑμῖν, οἱ ἐπὶ τὸ θεωρικὸν κεχειροτονημένοι ἦρχον μὲν πρὶν ἢ τὸν ἡγήμονος νόμον γενέσθαι, τὴν τοῦ ἀντιγραφέως ἀρχὴν, ἦρχον δὲ τὴν τῶν ἀποδεκτῶν καὶ νεωρίων ἀρχὴν, καὶ σκευοθήκην ᾠκοδόμουν. ἦσαν δὲ καὶ ὁδοποιοὶ, καὶ σχεδὸν τὴν ὅλην διοίκησιν εἶχον τῆς πόλεως. καὶ οὐ κατηγορῶν αὐτῶν, οὐδ' ἐπιτιμῶν λέγω, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑμῖν ἐνδείξασθαι βούλομαι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης ἐάν τις μιᾶς ἀρχῆς τῆς ἐλαχίστης ὑπεύθυνος ᾖ, τοῦτον οὐκ ἐᾷ πρὶν ἂν λόγους, καὶ εὐθύνας δῷ Στεφανοῦν. ὁ δὲ Κτησιφῶν Δημοσθένην, τὸν συλλήβδην ἁπάσας τὰς ἀθήνησιν ἀρχὰς ἄρχοντα, οὐκ ὤκνησε γράψαι Στεφανῶσαι.

12. Ἄτεχνος *argumentatio : confirmat enim Demosthenis populiſcito : quod cum curator eſſet murorum : etiam & cuſtos pecuniarum erat, & exactor, & iudiciorum quaſitor. Atque hoc modo, quod de omnibus commemorauit, id hic nunc ad cauſam applicat, & confirmat, vt fit apud Dialecticos in ſecundis propoſitionibus, quas minores vocant. Græci* προσλήψεις *hoc genus vocant, in concluſionibus hypotheticis.*

Ὡς τοίνυν καὶ τὴν τῶν τειχοποιῶν ἀρχὴν ἦρχεν ὅθ' οὗτος τὸ ψήφισμα ἔγραψε, καὶ τὰ δημόσια χρήματα διεχείριζε, καὶ ἐπιβολὰς ἐπέβαλε, καθάπερ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες, καὶ δικαστηρίων ἡγεμονίας ἐλάμβανε, τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην, καὶ Κτησιφῶντα, μάρτυρας παρέξομαι. ἐπὶ γὰρ

χαιρώνδου ἄρχοντος, θαργηλιῶνος μηνὸς δευτέρᾳ φθίνοντος ἐκκλησίας οὔσης, ἔγραψε ψήφισμα Δημοσθένης, ἀγορὰν ποιῆσαι τῶν φυλῶν, σκιῤῥοφοριῶνος δευτέρᾳ ἱσταμένου, καὶ τρίτῃ, καὶ ἐπέταξεν ἐν τῷ ψηφίσματι, ἑκάστης τῶν φυλῶν ἑλέσθαι τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν ἔργων ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ ταμίας. καὶ μάλα ὀρθῶς, ἵν' ἡ πόλις ἔχῃ ὑπευθυνα σώματα, παρ' ὧν ἔμελλε τῶν ἀνηλωμένων λόγον ἀπολήψεσθαι. καί μοι λέγε τὰ ψηφίσματα.

Ψηφίσματα.

13. *Occupat aliam Demosthenis rationem, quæ esse poterat, quia neque sorte neque populi suffragijs creatus sum murorum reparator, non hac magistratuum lege teneor. Ex verbis legis tria constituit genera magistratuum, unum sorte & à populo creatum. alterum cui aliquid ex operibus publicis extra ordinem est commissum. tertium quod delectum ad iudicia & ad causas: Demosthenem vero secundo genere ait contineri. atque hac omnia lege ipsa comprobat. Sed Demosthenes hanc rationem in sua defensione præterijt: & fatetur se magistratum gessisse.*

Ναὶ, ἀλλ' ἀντιδιαπλέκει πρὸς τοῦτο, εὐθέως λέγων, ὡς οὔτ' ἔλαχε τειχοποιὸς, οὔτ' ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ δήμου. καὶ περὶ τούτου Δημοσθένης μὲν, καὶ Κτησιφῶν πολλὺν ποιήσονται λόγον: ὁ δὲ νόμος, βραχὺς, καὶ σαφὴς, καὶ ταχὺ λύων τὰς τούτων τέχνας. μικρὰ δὲ ὑμῖν ὑπὲρ αὐτῶν πρῶτον προειπεῖν βούλομαι. ἔστι γὰρ ὦ ἀθηναῖοι τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς εἴδη τρία. ὧν ἓν μὲν καὶ πᾶσι φανερώτατον, οἱ

κληρωτοὶ, καὶ οἱ χειροτονητοὶ ἄρχοντες. Δεύτερον δὲ, ὅσοι τι διαχειρίζουσι τῶν τῆς πόλεως ὑπὲρ τριάκοντα ἡμέρας, καὶ οἱ τῶν δημοσίων ἔργων ἐπιστάται. Τρίτον δ' ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, καὶ εἴτινες ἄλλοι αἱρετοὶ, ἡγεμονίας δικαστηρίων λαμβάνουσι, καὶ τούτους ἄρχειν δοκιμασθέντας. ἐπειδὰν δὲ ἀφέλῃ τις τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου κεχειροτονημένους, καὶ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας, καταλείπεται οὓς αἱ φυλαὶ, καὶ αἱ τριττύες, καὶ οἱ δῆμοι ἐξ ἑαυτῶν αἱροῦνται, τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν, τούτους αἱρετοὺς ἄρχοντας εἶναι. τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν ὥσπερ νῦν, ἐπιταχθῇ τι ταῖς φυλαῖς, ἢ τάφρους ἐξεργάζεσθαι, ἢ τριήρεις ναυπηγεῖσθαι. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων μαθήσεσθε. Νόμοι. ἀναμνήσθητε δὴ τοὺς προειρημένους λόγους, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης τοὺς ἐκ τῶν φυλῶν ἄρχειν κελεύει δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ: ἡ δὲ πανδιονὶς φυλὴ, ἄρχοντα, καὶ τειχοποιὸν ἀπέδειξε Δημοσθένην, ὃς ἐκ τῆς διοικήσεως εἰς ταῦτα ἔχει, μικροῦ δεῖν, δέκα τάλαντα. ἕτερος δὲ ἀπαγορεύει νόμος, ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ Στεφανοῦν. ὑμεῖς δὲ ὀμωμόκατε κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι, ὁ δὲ ῥήτωρ γέγραφε τὸν ὑπεύθυνον Στεφανοῦν, μὴ προσθεὶς, ἐπειδὰν δῷ λόγον, καὶ εὐθύνας.

14. *Alterum accusatoris firmamentum, at in theatro promulgauit: cum lex iubeat in concione donari, qui à populo donarentur. Demosthenes vero alia lege contraria demonstrat: quem populus aut quem Senatus corona donat: eam in theatro donari debere.* ἀποσ. 36.

Ἐγὼ δὲ ἐξελέγξω τὸ παράνομον, μάρτυρας ἅμα τοὺς νόμους, καὶ τὰ ψηφίσματα, καὶ τοὺς ἀντιδίκους παρεχόμενος.

πῶς οὖν ἄν τις περιφανέστερον ἐπιδείξειεν ἄνθρωπον παρανομώτατα γεγραφότα; ὡς τοίνυν καὶ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Στεφάνου παρανόμως ἐν τῷ ψηφίσματι κελεύει γίνεσθαι, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς διδάξω. ὁ γὰρ νόμος διαρρήδην κελεύει, ἐὰν μέν τινα Στεφανοῖ ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνακηρύττεσθαι. ἐὰν δὲ ὁ δῆμος, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ. καί μοι λέγε τὸν νόμον. Νόμος. Οὗτος ὁ νόμος ὦ ἀθηναῖοι, καὶ μάλα καλῶς ἔχει. οὐ γὰρ, οἶμαι, ᾤετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα σεμνύνεσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ μὴ ἐργολαβεῖν ἐν τοῖς κηρύγμασιν. ὁ μὲν νομοθέτης οὕτως, ὁ δὲ Κτησιφῶν πῶς; ἀναγίνωσκε τὸ ψήφισμα. Ψήφισμα. ἀκούετε ὦ ἀθηναῖοι ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης κελεύει ἐν τῷ δήμῳ ἐν πυκνὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνακηρύττειν τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου Στεφανούμενον, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ, Κτησιφῶν δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ, οὐ τοὺς νόμους μόνον ὑπερβάς, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον μετενεγκών, οὐδὲ ἐκκλησιαζόντων ἀθηναίων, ἀλλὰ τραγῳδῶν ἀγωνιζομένων καινῶν, οὐδ' ἐναντίον τοῦ δήμου, ἀλλ' ἐναντίον τῶν ἑλλήνων, ἵν' ἡμῖν συνειδῶσιν, οἷον ἄνδρα τιμῶμεν.

15. *Hactenus de suis duabus legibus, altera de rationibus referendis: altera de promulgatione. nunc ad Demosthenis contrariam legem progreditur, quæ erat Athenis de donatione theatrali:* ἀποσ. 36.

Οὕτω τοίνυν περιφανῶς παράνομα γεγραφὼς παραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους ἐποίσει τέχνας τοῖς νόμοις, ἃς ἐγὼ δηλώσω, καὶ προερῶ ὑμῖν, ἵνα μὴ λάθητε ἐξαπατηθέντες. οὗτοι γὰρ ὡς μὲν οὐκ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου

Στε-

Στεφανούμενον μὴ κηρύττειν ἔξω τῆς ἐκκλησίας, οὐχ ἕξουσι λέγειν, οἴσουσι δὲ εἰς τὴν ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον, καὶ χρήσονται τοῦ νόμου μέρει τινί, κλέπτοντες τὴν ἀκρόασιν ὑμῶν, καὶ παρέξονται νόμον οὐδὲν προσήκοντα τῇδε τῇ γραφῇ, καὶ λέξουσιν, ὡς εἰσὶ τῇ πόλει δύο νόμοι κείμενοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, εἷς μὲν, ὃν νῦν ἐγὼ παρέχομαι, διαρρήδην ἀπαγορεύοντα τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου Στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας. ἕτερον δὲ εἶναι νόμον φήσουσιν ἐναντίον τούτῳ, τὸν δεδωκότα ἐξουσίαν, ποιεῖσθαι τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Στεφάνου τραγῳδοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν νόμον φήσουσι γεγραφέναι τὸν Κτησιφῶντα.

16. *Negat vllum legem contrarium iubere. primum quia id inhonestum esset. deinde quia esset contra consuetudinem: quam exponit. Hæc à Demosthene dissimulantur, tametsi lege ipsa vtatur.*

Ἐγὼ δὲ πρὸς τὰς τούτων τέχνας παρέξομαι συνηγόρους τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, ὅπερ διατελῶ σπουδάζων παρὰ πᾶσαν τὴν κατηγορίαν. εἰ γὰρ τοῦτό ἐστιν ἀληθὲς, καὶ τοιοῦτον ἔθος παραδέδυκεν ὑμῶν εἰς τὴν πολιτείαν, ὥστε ἀκύρους νόμους ἐν τοῖς κυρίοις ἀναγεγράφθαι, καὶ δύο περὶ μιᾶς πράξεως ὑπεναντίους ἀλλήλοις, τί ἂν ἔτι ταύτην εἴποι τις εἶναι τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ ταυτὰ προστάττουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν, καὶ μὴ ποιεῖν; ἀλλ᾽ οὐκ ἔχει ταῦτα οὕτως, μήθ᾽ ὑμεῖς ποτὲ εἰς τοσαύτην ἀταξίαν τῶν νόμων προβαίητε, οὔτε ἠμέληται περὶ τῶν τοιούτων τῷ νομοθέτῃ τῷ τὴν δημοκρατίαν καταστήσαντι, ἀλλὰ διαρρήδην προστέτακται τοῖς θεσμοθέταις, καθ᾽ ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δημοσίῳ τοὺς νόμους ἀκριβῶς

ἐξε-

ἐξετάσαντας, καὶ σκεψαμένους εἴ τις ἀναγέγραπται νόμος ἐναντίος νόμῳ, ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις, ἢ εἴπου εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως. κἄν τι τοιοῦτον εὑρίσκωσιν, ἀναγεγραφότας ἐν σανίσιν, ἐκτιθέναι κελεύει πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, τοὺς δὲ πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν, ἐπιγράψαντας νομοθέτας, τὸν δ' ἐπιστάτην τῶν προέδρων διαχειροτονίαν διδόναι τῷ δήμῳ, καὶ τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τοὺς δὲ καταλείπειν, ὅπως ἂν εἷς ᾖ νόμος, καὶ μὴ πλείους περὶ ἑκάστης πράξεως. καί μοι λέγε τοὺς νόμους. Νόμοι: εἰ τοίνυν ὦ ἀθηναῖοι ἀληθὴς ἦν ὁ περὶ τούτων λόγος, καὶ ἦσαν δύο κείμενοι νόμοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, ἐξ ἀνάγκης οἶμαι τῶν θεσμοθετῶν ἐξευρόντων, τῶν δὲ πρυτανέων ἀποδιδόντων τοῖς νομοθέταις, ἀνῄρητ' ἂν ὁ ἕτερος τῶν νόμων, ἤτοι ὁ τὴν ἐξουσίαν δεδωκὼς ἀνειπεῖν, ἢ ὁ ἀπαγορεύων. ὁπότε δὲ μηδὲν τούτων γίνηται, φανερῶς δήπου ἐξελέγχονται οὐ μόνον ψευδῆ λέγοντες, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἀδύνατα γενέσθαι.

17. *Narrat causam legis latæ de donatione theatrali: eaq; narratio tripartita est. complectitur enim sine lege atq; authoritate natam esse consuetudinem viciosam in theatro donandi coronam. Deinde ex ea confusionem rerum & personarum & ordinum consecutam. Tum ob eam scriptam legem de corona hospitali: quæ cum à populo datur: Theatro donari debere. Genus narrationis non est quidem argumentosum, sed tamen* ἀποδεικτικὸν *probandi gratia factum: & callidam habet causæ legisq; latæ interpretationem. Sed neq; hæc Demosthenes ad se pertinere putauit.*

Ὅθεν δὲ δὴ τὸ ψεῦδος τοῦτο ἐπιφέρουσιν, ἐγὼ διδάξω ὑμᾶς, προειπὼν ὧν ἕνεκα οἱ νόμοι ἐτέθησαν, οἱ περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ κηρυγμάτων. Γινομένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει τραγῳδῶν, ἀνεκήρυττόν τινες, οὐ πείσαντες τὸν δῆμον, οἱ μὲν, ὅτι Στεφανοῦνται ὑπὸ τῶν φυλετῶν, ἕτεροι δὲ ὑπὸ τῶν δημοτῶν. ἄλλοι δέ τινες ὑποκηρυξάμενοι, τοὺς αὐτῶν οἰκέτας ἀφίεσαν ἀπελευθέρους, μάρτυρας τῆς ἀπελευθερίας τοὺς ἕλληνας ποιούμενοι. ὃ δ' ἦν ἐπιφθονώτατον, προξενίας τινὲς εὑρημένοι ἐν ταῖς ἔξω πόλεσι, διεπράττοντο ἀναγορεύεσθαι ὅτι Στεφανοῖ αὐτοὺς ὁ δῆμος, εἰ οὕτω τύχοι, ὁ τῶν ῥοδίων, ἢ χίων, ἢ καὶ ἄλλης τινὸς πόλεως, ἕνεκα ἀρετῆς, καὶ ἀνδραγαθίας. καὶ ταῦτα ἔπραττον, οὐχ ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῆς βουλῆς τῆς ὑμετέρας Στεφανούμενοι, ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου πείσαντες ὑμᾶς, καὶ μετὰ ψηφίσματος πολλὴν χάριν καταθέμενοι, ἀλλ' αὐτοὶ προελόμενοι ἄνευ δόγματος ὑμετέρου. Ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου συνέβαινε τοὺς μὲν θεατὰς, καὶ τοὺς χορηγοὺς καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐνοχλεῖσθαι, τοὺς δὲ ἀνακηρυττομένους ἐν τῷ θεάτρῳ, μείζοσι τιμᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου Στεφανουμένων. τοῖς μὲν γὰρ ἀποδέδεικτο τόπος ἡ ἐκκλησία. ἐν ᾗ χρὴ Στεφανοῦσθαι, καὶ ἀπείρητο ἄλλοθι μηδαμοῦ κηρύττεσθαι. οἱ δὲ ἀνηγορεύοντο ἐνώπιον ἁπάντων τῶν ἑλλήνων. κἀκεῖνοι μὲν μετὰ ψηφίσματος πείσαντες ὑμᾶς, οὗτοι δ' ἄνευ ψηφίσματος. Συνιδὼν δή τις ταῦτα νομοθέτης τίθησι νόμον οὐδὲν ἐπικοινωνοῦντα τῷ περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου Στεφανουμένων νόμῳ. οὔτε λύσας ἐκεῖνον (οὐδὲ γὰρ ἡ ἐκκλησία ἠνωχλεῖτο, ἀλλὰ τὸ θέατρον) οὔτε ἐναντίον τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις τιθεὶς (οὐ γὰρ ἔξεστιν) ἀλλὰ περὶ τῶν ἄνευ ψηφίσματος ὑμετέρου Στεφανουμένων ὑπὸ τῶν φυλετῶν, καὶ δημοτῶν, καὶ περὶ τῶν τοὺς οἰκέτας ἀπελευθερούντων, καὶ περὶ τῶν ξενικῶν Στεφάνων.

καὶ

καὶ διαῤῥήδην ἀπαγορεύει μήτε οἰκέτην ἀπελευθερῦν ἐν τῷ θεάτρῳ, μήτε ὑπὸ τῶν φυλετῶν, ἢ δημοτῶν ἀναγορεύεσθαι Στεφανούμενον, μήθ' ὑπ' ἄλλυ φησὶ μηδενὸς, ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα.

18. *Repetit quæ lege comprehensa erant coronationum genera: & remotis singulis propria notatione: efficit hospitalem & peregrinam coronam lege dari ludis histrionicis in theatro & populi conuentu. hoc pacto. coronæ, quæ donantur, vel à Senatu donantur, vel à populo, vel à tribu, vel à dominis. Senatus corona lege iubetur promulgari in concilio, populi in concione, quæ vero à tribu, vel à ciue, vel à domino seruo datur, vetatur dari in theatro: reliquum igitur est peregrinam coronam accipia à ciue debere in theatro & conuentu Senatus populiq; Atheniensis: & ob hoc postremum genus donationum legem posteriorem esse constitutam. Deinde hoc ipsum etiam pœna legis comprobat: & legis sententiam interpretatur.*

Οταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς βυλῆς Στεφανυμένοις, εἰς τὸ βυλευτήριον ἀναῤῥηθῆναι, τοῖς δὲ ὑπὸ τοῦ δήμυ Στεφανουμένοις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τοῖς δ' ὑπὸ τῶν δημοτῶν Στεφανυμένοις καὶ φυλετῶν ἀπείπῃ μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγῳδοῖς, ἵνα μηδεὶς ἐρανίζων Στεφάνυς, καὶ κηρύγματα ψευδῆ, φιλοτιμίαν κτᾶται, προσαπείπῃ δὲ ἐν τῷ νόμῳ μηδ', ὑπὸ ἄλλυ μηδενὸς ἀνακηρύττεσθαι ἀπούσης βυλῆς, καὶ δήμυ καὶ φυλετῶν, καὶ δημοτῶν: ὅταν δέ τις ταῦτα ἀφέληται, τί τὸ καταλειπόμενόν ἐστι, πλὴν οἱ ξενικοὶ Στέφανοι; ὅτι δὲ

ἀληθῆ λέγω, μέγα σημεῖον ὑμῖν τούτου ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων ἐπιδείξω. αὐτὸν γὰρ τὸν χρυσοῦν Στέφανον, ὃς ἂν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐν ἄστει ἀναρρηθῇ, ἱερὸν εἶναι τῆς ἀθηνᾶς κελεύει ὁ νόμος, ἀφελόμενος τὸν Στεφανούμενον. καί τοι, τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε τοσαύτην ἀνελευθερίαν καταγνῶναι τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων; μὴ γὰρ ὅτι πόλις, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἂν ἰδιώτης οὐδεὶς οὕτως ἀγεννὴς γένοιτο, ὥστε ὃν αὐτὸς ἔδωκε Στέφανον ἅμα ἀνακηρύττειν, καὶ ἀφαιρεῖσθαι, καὶ καθιεροῦν. ἀλλ᾽ οἶμαι διὰ τὸ ξενικὸν εἶναι τὸν Στέφανον, καὶ καθιέρωσις γίγνεται; ἵνα μηδεὶς ἀλλοτρίαν εὔνοιαν περὶ πλείονος ποιούμενος τῆς πατρίδος, χείρων γίνηται τὴν ψυχήν. ἀλλ᾽ οὐκ ἐκεῖνον τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναρρηθέντα Στέφανον οὐδεὶς καθιεροῖ, ἀλλ᾽ ἔξεστι κεκτῆσθαι, ἵνα μὴ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου ἔχοντες ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸ ὑπόμνημα, μηδέποτε κακοὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν δῆμον γίνωνται, καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκεν ὁ νομοθέτης μὴ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριον Στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἵν᾽ ἡ πόλις ἡ βουλομένη τινὰ τῶν ὑμετέρων Στεφανοῦν, πρέσβεις πέμψασα δεηθῇ τοῦ δήμου, ἵνα κηρυττόμενος μείζω χάριν εἰδῇ τοῦ Στεφάνου ὑμῖν, ἢ τοῖς Στεφανοῦσιν, ὅτι κηρῦξαι ἐπετρέψατε. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούσατε. Νόμοι. ἐπειδὰν τοίνυν ἐξαπατῶντες ὑμᾶς λέγωσιν, ὡς προσγέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, ἐξεῖναι Στεφανοῦν ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἀπομνημονεύετε αὐτοῖς ὑποβαλεῖν. ναί, εἴ γε σέ τις ἄλλη πόλις Στεφανοῖ. εἰ δὲ ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων, ἀποδέδεικταί σοι τόπος, ὅπου δεῖ τοῦτο γενέσθαι, ἀπείρηταί σοι ἔξω τῆς ἐκκλησίας μὴ κηρύττεσθαι· τὸ γάρ, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ, ὅ, τι ἐστίν, ὅλην τὴν ἡμέραν λέγε. οὐ γὰρ ἀποδείξεις ὡς ἔννομα γέγραφας.

19. *Sequitur pars huius causa prolixior de factis famaq; Demosthenis. non enim tam multa dixit de rationibus non relatis: quod ex firmamentis primum fuit: & de promulgationis genere, quod alterum: quàm dicturus est de tertio, de eo quod ciuis improbus & sceleratus pro innocente & optimo sit laudatus. ad hanc ergo partem festinat, & verba decreti Ctesiphontis recitat: & laudes eo contentas falsas esse dicit: & populum indicem constituit.*

Ἔστι δὲ ὑπόλοιπόν μοι μέρος τῆς κατηγορίας, ἐφ᾽ ᾧ μάλιστα σπουδάζω. τοῦτο δέ ἐστιν ἡ πρόφασις, δι᾽ ἣν αὐτὸν ἀξιοῖ στεφανοῦσθαι, λέγει γὰρ οὕτως ἐν τῷ ψηφίσματι, καὶ τὸν κήρυκα ἀναγορεύειν ἐν τῷ θεάτρῳ πρὸς τοὺς ἕλληνας, ὅτι στεφανοῖ αὐτὸν ὁ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ ἀνδραγαθίας, καὶ, τὸ μέγιστον, ὅτι διατελεῖ λέγων, καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ. ἁπλοῦς δὴ παντάπασιν ὁ μετὰ ταῦτα ὑμῖν λόγος γίνεται, καὶ ὑμῖν ἀκούσασι, κρῖναι εὐμαθής. δεῖ γὰρ δήπου τὸν μὲν κατηγοροῦντα ἐμὲ τοῦθ᾽ ὑμῖν ἐπιδεικνύναι, ὡς εἰσιν οἱ κατὰ Δημοσθένους ἔπαινοι ψευδεῖς, καὶ ὡς οὔτ᾽ ἤρξατο λέγειν τὰ βέλτιστα, οὔτε νῦν διατελεῖ πράττων τὰ συμφέροντα τῷ δήμῳ. κἂν τοῦτο ἐπιδείξω, δικαίως δήπου τὴν γραφὴν ἁλώσεται Κτησιφῶν. ἅπαντες γὰρ ἀπαγορεύουσι οἱ νόμοι μηδένα ψευδῆ γράφειν ἐν τοῖς δημοσίοις ψηφίσμασι. τῷ δ᾽ ἀπολογουμένῳ, τοὐναντίον τούτου δεικτέον ἐστίν. ὑμεῖς δ᾽ ἡμῖν ἔσεσθε τῶν λόγων κριταί. ἔχει δ᾽ οὕτως.

20. *Partitus est crimina Demosthenis in duo genera: in vetera & in recentiora. vetera paucis enumerando percurrit: & præterit* ῥητορι-

κῶς

κῶς *more oratorum, & transit ad publica atque recentiora.*

Ἐγὼ τὸν μὲν βίον τὸν Δημοσθένους ἐξετάζειν μακροτέρου λόγου ἔργον ἡγοῦμαι εἶναι. τί γὰρ δεῖ νῦν ταῦτα λέγειν, ἢ τὰ περὶ τὴν τοῦ τραύματος γραφὴν αὐτῷ συμβεβηκότα, ὅτ' ἐγράψατο εἰς ἄρειον πάγον Δημομέλη τὸν παιανιέα, ἀνεψιὸν ὄντα ἑαυτῷ, καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς ἐπιτομὴν, ἢ τὰ περὶ τὴν κηφισοδότου στρατηγίαν, καὶ τὸν τῶν νεῶν ἔκπλουν τὸν εἰς ἑλλήσποντον, ὅτε εἷς ὢν τῶν τριηράρχων Δημοσθένης, καὶ περιάγων τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τῆς νεὼς, καὶ συσσιτῶν, καὶ συνθύων, καὶ συσπένδων, καὶ τούτων ἀξιωθεὶς διὰ τὸ πατρικὸς αὐτῷ φίλος εἶναι, οὐκ ὤκνησεν ἀπ' εἰσαγγελίας αὐτοῦ κρινομένου περὶ θανάτου κατήγορος γενέσθαι. καὶ ταῦτα ἤδη τὰ περὶ μειδίαν, καὶ τοὺς κονδύλους, οὓς ἔλαβεν ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ χορηγὸς ὢν, καὶ ὡς ἀπέδοτο τριάκοντα μνῶν ἅμα τήν τε εἰς αὐτὸν ὕβριν, καὶ τὴν τοῦ δήμου καταχειροτονίαν, ἣν ἐν διονύσου κατεχειροτόνησε μειδίου. ταῦτα μὲν οὖν μοι δοκῶ, καὶ τ' ἄλλα τὰ τούτοις ὅμοια ὑπερβήσεσθαι, οὐ προδιδοὺς ὑμᾶς, οὐδὲ τὸν ἀγῶνα καταχαριζόμενος, ἀλλ' ἐκεῖνο φοβούμενος, μή μοι παρ' ὑμῶν ἀπαντήσῃ τὸ δοκεῖν μὲν ἀληθῆ λέγειν, ἀρχαῖα δὲ, καὶ λίαν ὁμολογούμενα. Καί τοι ὦ Κτησιφῶν, ὅτῳ τὰ μέγιστα τῶν αἰσχρῶν οὕτως ἐστὶ πιστὰ καὶ γνώριμα τοῖς ἀκούουσιν, ὥστε τὸν κατήγορον μὴ δοκεῖν ψευδῆ λέγειν, ἀλλὰ παλαιὰ, καὶ λίαν προωμολογημένα, πότερα αὐτὸν δεῖ χρυσῷ στεφανωθῆναι, ἢ ψέγεσθαι; καί σε τὸν ψευδῆ, καὶ παράνομα τολμῶντα γράφειν, πότερα χρὴ καταφρονεῖν τῶν δικαστηρίων, ἢ δίκην τῇ πόλει διδόναι;

21. *Di-*

21. *Diuidit omnem causa sua dictionem in quatuor tempora, quorum primum est eius belli quod cum Philippo pro Amphipoli gestum est. Alterum pacis. Tertium secundi belli & pugna ad Charoneam aduersa. Quartum prasentis tum reipub. rege Alexandro. pollicetur probaturum se, per hac quatuor tempora semper ciuem fuisse Demosthenem improbum atque perniciosum.*

Περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων πειράσομαι σαφέστερον εἰπεῖν. καὶ γὰρ πυνθάνομαι μέλλειν Δημοσθένην, ἐπειδὰν αὐτοῖς ὁ λόγος ἀποδοθῇ, καταρριθμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἄρα τῇ πόλει τέτταρες ἤδη γεγένηνται καιροί, ἐν οἷς αὐτὸς πεπολίτευται. ὧν ἕνα μὲν καὶ πρῶτον, ὡς ἔγωγε ἀκούω, καταλογίζεται ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ ἀμφιπόλεως ἐπολεμοῦμεν. τοῦτον δ' ἀφορίζεται τὸν χρόνον τῇ γενομένῃ εἰρήνῃ καὶ συμμαχίᾳ, ἣν Φιλοκράτης ὁ ἀγνούσιος ἔγραψε, καὶ αὐτὸς οὗτος μετ' ἐκείνου, ὡς ἐγὼ δείξω. δεύτερον δὲ καιρόν φησι γενέσθαι ὃν ἤγομεν χρόνον τὴν εἰρήνην, δηλονότι μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐν ᾗ καταλύσας τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην τῇ πόλει, ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ἔγραψε τὸν πόλεμον. τρίτον δὲ, ὃν ἐπολεμοῦμεν χρόνον μέχρι τῆς ἀτυχίας τῆς ἐν χαιρωνείᾳ. τέταρτον δὲ τὸν νῦν παρόντα καιρόν. Ταῦτα δὲ καταριθμησάμενος, ὡς ἀκούω, μέλλει με καλεῖν, καὶ ἐπερωτᾶν ὁποίου τούτων τῶν τεττάρων αὐτοῦ καιρῶν κατηγορῶ, καὶ πότε αὐτὸν οὐ τὰ βέλτιστά φημι τῷ δήμῳ πεπολιτεῦσθαι. κἂν μὴ θέλω ἀποκρίνασθαι, ἀλλ' ἐγκαλύπτωμαι, καὶ ἀποδιδράσκω, ἐκκαλύψειν μέ φησι προσελθὼν, καὶ ἄξειν ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ ἀναγκάσειν ἀποκρίνασθαι. ἵν' οὖν μήθ' οὗτος ἰσχυρίζηται,

ρίζηται, ὑμεῖς τε περιείδητε, ἐγώ τε ἀποκρίνομαι ἐναντίον σοι τῶν δικαστῶν Δημόσθενες, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὅσοι δὴ ἔξωθεν περιεστᾶσι, καὶ τῶν ἑλλήνων ὅσοις ἐπιμελὲς γέγονεν ἐπακούειν τῆσδε τῆς κρίσεως (ὁρῶ δὲ οὐκ ὀλίγους παρόντας, ἀλλ' ὅσους οὐδεὶς πώποτε μέμνηται πρὸς ἀγῶνα δημόσιον παραγεγενημένους) ἀποκρίνομαι, ὅτι ἁπάντων τῶν τεττάρων καιρῶν κατηγορῶ σου, οὓς σὺ διαιρῇ, κἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι, καὶ οἱ δικασταὶ ἐξ ἴσου ἡμῶν ἀκούσωσι, κἀγὼ δύναμαι ἀπομνημονεῦσαι, ἅ σοι σύνοιδα, πάνυ προσδοκῶ ἀποδείξειν τοῖς δικασταῖς τῆς μὲν σωτηρίας τῇ πόλει τοὺς θεοὺς αἰτίους γεγενημένους, καὶ τοὺς φιλανθρώπως καὶ μετρίως τοῖς τῆς πόλεως πράγμασι χρησαμένους, τῶν δὲ ἀτυχημάτων ἁπάντων Δημοσθένην αἴτιον γεγενημένον. καὶ χρήσομαι τῇ τοῦ λόγου τάξει ταύτῃ, ἣν τοῦτον πυνθάνομαι ποιεῖσθαι μέλλειν. λέξω δὲ πρῶτον περὶ τοῦ πρώτου καιροῦ, καὶ δεύτερον περὶ τοῦ δευτέρου, καὶ τρίτον περὶ τοῦ ἐφεξῆς, καὶ τέταρτον περὶ τῶν νῦν καθεστηκότων πραγμάτων.

22. *Explicat primum tempus. Cum Philocrate, inquit, autor fuit vobis: ut pax cum Philippo re non communicata cum reliquis Græcis coiretur: ut Cersobleptes Thraciæ rex amicus & socius populi Atheniensis, dedititius fieret Philippi: cum populus Atheniensis imperium Græciæ omnium consensu potuisset obtinere. Hic locus exemplo esse poterit, quoties aliquid inauditum & incredibile atque inuidiosum est exponendum. Hæc omnia aliter narrantur à Demosthene: causas enim commemorat, ob quas populus coactus pacem fecerit, & eius autores nominat: Aristodemum histrionem, Philo-*

cratem Æschynis socium, Eubulum Cephisiphontem. ἀποσ. 7. *Similitudo vero, qua hic vtitur Æschines: acute illuditur à Demosthene: & retorquetur in Æschinem.* ἀποσ. 67.

Καὶ δὴ ἐπανάγω ἐμαυτὸν ἐπὶ τὴν εἰρήνην, ἣν σὺ καὶ Φιλοκράτης ἐγράψατε, ὑμῖν γὰρ ἐξεγένετο ἂν ὦ ἀθηναῖοι τὴν προτέραν ἐκείνην εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν ἑλλήνων, εἴτινες ὑμᾶς εἴασαν περιμεῖναι τὰς πρεσβείας, ἃς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν ἑλλάδα, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον μετασχεῖν ἑλληνικοῦ συνεδρίου, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου παρ' ἑκόντων τῶν ἑλλήνων ἀπολαβεῖν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τούτων ἀπεστερήθητε διὰ Δημοσθένην, καὶ Φιλοκράτην, καὶ τὰς τούτων δωροδοκίας, ἃς ἐδωροδόκησαν συστάντες ἐπὶ τὸ δημόσιον τὸ ὑμέτερον. εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἐξαίφνης ἀκούσασιν ἀπιστότερος προσπέπτωκεν ὁ τοιοῦτος λόγος, ἐκείνως τὴν ὑπόλοιπον ποιήσασθε ἀκρόασιν, ὥσπερ ὅταν περὶ χρημάτων ἀνηλωμένων διὰ πολλοῦ χρόνου καθεζώμεθα ἐπὶ τοῖς λογισμοῖς. ἐρχόμεθα δή που ψευδεῖς οἴκοθεν ἐνίοτε δόξας ἔχοντες κατὰ τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὰν ὁ λογισμὸς συγκεφαλαιωθῇ, οὐδεὶς ὑμῶν ἐστὶν οὕτω δύσκολος τὴν φύσιν, ὅς τις οὐκ ἀπέρχεται τοῦθ' ὁμολογήσας, καὶ ἐπινεύσας ἀληθὲς εἶναι, ὅ, τι ἂν αὐτὸς ὁ λογισμὸς αἱρῇ. οὕτω καὶ νῦν τὴν ἀκρόασιν ποιήσασθε, εἴ τινες ὑμῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν χρόνων ἥκουσιν οἴκοθεν τοιαύτην ἔχοντες τὴν δόξαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης οὐδὲν πώποτε εἴρηκεν ὑπὲρ Φιλίππου συστὰς μετὰ Φιλοκράτους. ὅς τις οὕτω διάκειται, μήτε ἀπογνώτω μηδὲν, μήτε καταγνώτω πρὶν ἀκούσῃ, οὐ γὰρ δίκαιον, ἀλλ' ἐὰν ἐμοῦ διὰ βρα-

χέων ἀκούσητε ὑπομιμνήσκοντος τοὺς καιροὺς, καὶ τὸ ψήφισμα παρεχομένου, ὃ μετὰ Φιλοκράτους ἔγραψε Δημοσθένης, ἐὰν αὐτὸς ὁ τῆς ἀληθείας λογισμὸς ἐγκαταλαμβάνῃ τὸν Δημοσθένην, πλείω μὲν γεγραφότα ψηφίσματα μετὰ Φιλοκράτους περὶ τῆς ἐξαρχῆς εἰρήνης, καὶ συμμαχίας, καθ᾽ ὑπερβολὴν δὲ αἰσχύνης κεκολακευκότα Φίλιππον, καὶ τοὺς παρ᾽ ἐκείνου πρέσβεις οὐκ ἀναμείναντα, αἴτιον δὲ γεγονότα τῷ δήμῳ τοῦ μὴ μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν ἑλλήνων ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, ἔκδοτον δὲ Φιλίππῳ πεποιηκότα Κερσοβλέπτην τὸν Θράκης βασιλέα, ἄνδρα φίλον, καὶ σύμμαχον τῇ πόλει. ἐὰν ταῦθ᾽ ὑμῖν σαφῶς ἐπιδείξω, δεήσομαι ὑμῶν μετρίαν δέησιν, ἐπινεύσατέ μοι πρὸς θεῶν, τὸν πρῶτον τῶν τεττάρων καιρῶν μὴ καλῶς αὐτὸν πεπολιτεῦσθαι. λέξω δὲ ὅθεν μάλιστα παρακολουθήσετε.

23. *Quæ paucis proposuit & post similitudinem renouauit, eadem hic singula seorsim pluribus verbis commemorat. vt psephisma factum si à Philocrate de reuocanda legatione à Philippo. vt id scriptum & Philocrates à Demosthene defensus. vt rursus decretum factum à Philocrate de mittendis decem legatis ad Philippum. vt Demosthenes à Philippo reuersus pacem Athenienfibus commendarit, & autor fuerit eius conficiendæ. vt Philippus cum Philocrate & Demosthene communia consilia contulerit: vt reliquum Græcorum concilium à pacis societate exclusum. vt etiam fœdus & belli inita cum Philippo societas: vt dedititius factus sit Cersoblepes. atq; hæc omnia octo seorsim collocantur: & exemplum præbent eius quod breuiter semel cōprehen-*

ſum eſt rurſus copioſius narrandi. Demoſthenes hæc negat, & refutat, ἀποσ. 7.

Ἔγραψε Φιλοκράτης ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κήρυκας καὶ πρέσβεις πέμπειν περὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας. τοῦτο τὸ ψή-
φισμα ἐγράφη παρανόμων. ἧκον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι. κατη-
γόρει μὲν Λυκῖνος ὁ γραψάμενος, ἀπελογεῖτο Φιλοκράτης,
συναπελογεῖτο δὲ καὶ Δημοσθένης, ἀπέφυγε Φιλοκράτης. μετὰ
ταῦτα ἐπῄει ὁ χρόνος Θεμιστοκλῆς ἄρχων, ἐνταῦθα εἰσέρ-
χεται βουλευτὴς εἰς τὸ βουλευτήριον Δημοσθένης, οὔτε λα-
χὼν, οὔτε ἐπιλαχὼν, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς πριάμενος, ἵν'
εἰς ὑποδοχὴν ἅπαντα καὶ λέγῃ καὶ πράττῃ Φιλοκράτει, ὡς
αὐτὸ ἔδειξε τὸ ἔργον. νικᾷ γὰρ ἕτερον ψήφισμα Φιλοκρά-
της, ἐν ᾧ κελεύει ἑλέσθαι δέκα πρέσβεις, οἵτινες ἀφικό-
μενοι πρὸς Φίλιππον, ἀξιώσουσιν αὐτὸν δεῦρο πρέσβεις αὐ-
τοκράτορας πέμπειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. τούτων εἷς ἦν Δημο-
σθένης κἀκεῖθεν ἐπανήκων, ἐπαινέτης ἦν τῆς εἰρήνης, καὶ ταυ-
τὰ τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν ἀπήγγειλε, καὶ μόνος τῶν βουλ
τῶν ἔγραψε σπείσασθαι τῷ κήρυκι τῷ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κα
τοῖς πρέσβεσιν ἀκόλουθα γράφων Φιλοκράτει. ὁ μὲν γὰρ τὴ
ἐξουσίαν δέδωκε τοῦ δεῦρο κήρυκας καὶ πρέσβεις πέμπεσθαι.
ὁ δὲ, τῇ πρεσβείᾳ σπένδεται. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, ἤδη μοι σφ
δρα προσέχετε τὸν νοῦν. ἐπράττετο γὰρ οὐ πρὸς τοὺς ἄλ
πρέσβεις τὰ πολλὰ, συκοφαντηθέντας ὕστερον ἐκ μεταβο
ὑπὸ Δημοσθένους, ἀλλὰ πρὸς Φιλοκράτην καὶ Δημοσθέν
εἰκότως; τοὺς ἅμα μὲν πρεσβεύοντας, ἅμα δὲ τὰ ψηφίσμ
γράφοντας. πρῶτον μὲν, ὅπως μὴ περιμείνητε τοὺς πρέσ
οὓς ἦτε ἐκπεπομφότες, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον,
ἀλλ' ἰδίᾳ ποιήσησθε τὴν εἰρή
μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀλλ' ... ἀλλὰ καὶ συμμα
δεύτερον δ' ὅπως μὴ μόνον τὴν εἰρήνην

εἶναι ψηφιεῖσθε πρὸς Φίλιππον, ἵν' εἴ τινες προσστοίχοιεν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, εἰς τὴν ἐσχάτην ἐμπέσοιεν ἀθυμίαν, ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς μὲν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἴκοι δὲ μὴ μόνον εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν ἐψηφισμένους ποιεῖσθαι. τρίτον δὲ, ὅπως Κερσοβλέπτης ὁ Θρᾴκης βασιλεὺς μὴ ἔσται ἔνορκος, μήτε μετέσται τῆς συμμαχίας καὶ τῆς εἰρήνης αὐτῷ. παρηγγέλλετο δὲ ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατεία.

24. *Quæ insequuntur* προσοικοδόμησιν *habent & ἐπεξεργασίαν superiorum, ad mouendum & exaggerandum duo præcipua è superiore proxima narratione selecta: quod pro legatis Philippi nondum præsentibus concionem præoccuparit: quod præsentibus Philippi legatis & populi legatis nondum reuersis autor fuerit fœderis atque societatis: distracto ab hac societate atque excluso reliquorum Græcorum concilio.*

Καὶ ταῦθ' ὁ μὲν ἐξωνούμενος οὐκ ἠδίκει. πρὸ γὰρ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν ἀνεμέσητον ἦν αὐτῷ πράττειν τὰ συμφέροντα, οἱ δὲ ἀποδόμενοι καὶ καταχοινωνήσαντες τὰ τῆς πόλεως ἰσχυρὰ, μεγάλης ὀργῆς ἦσαν ἄξιοι. ὁ γὰρ μισαλέξανδρος νυνὶ φάσκων εἶναι, καὶ τότε μισοφίλιππος Δημοσθένης, ὁ τὴν ξενίαν ἐμοὶ προφέρων τὴν Ἀλεξάνδρου, γράφει ψήφισμα τοὺς καιροὺς τῆς πόλεως ὑφαιρούμενος, ἐκκλησίαν ποιεῖν τοὺς πρυτάνεις τῇ ὀγδόῃ ἱσταμένου τοῦ ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, ὅτε ἦν τῷ ἀσκληπιῷ ἡ θυσία. καὶ ὁ προαγὼν ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ, ὃ πρότερον οὐδεὶς μέμνηται γεγενημένον, τίνα πρόφασιν ποιησάμενος; ἵνα φησὶν ἐὰν ἤδη παρῶσιν ὡς οἱ Φιλίππου πρέσβεις, βουλεύσηται ὁ δῆμος ὡς τάχιστα περὶ τῶν πρὸς Φί-

Φίλιππον πρέσβεων, τοῖς οὔπω παροῦσι πρέσβεσι προκαταλαμβάνων τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοὺς χρόνους ὑμῶν ὑποτεμνόμενος, καὶ τὸ πρᾶγμα κατασπεύδων, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐπανελθόντων τῶν ὑμετέρων πρέσβεων, ἀλλὰ μόνοι ποιήσησθε τὴν εἰρήνην. μετὰ δὲ ταῦτα ὦ ἀθηναῖοι ἧκον οἱ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις, οἱ δὲ ὑμέτεροι ἀπεδήμουν παρακαλοῦντες τοὺς ἕλληνας ἐπὶ Φίλιππον. ἐνταῦθα ἕτερον ψήφισμα νικᾷ Δημοσθένης, ἐν ᾧ γράφει μὴ μόνον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀλλὰ καὶ συμμαχίας ὑμᾶς βουλεύσασθαι μὴ περιμείναντας τοὺς πρέσβεις τοὺς ὑμετέρους, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὰ ἐν ἄστει διονύσια τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω ἀκούσατε τῶν ψηφισμάτων.

Ψηφίσματα.

25. *Quæ post bacchanalia sint acta ut recitatum decretum primum de pace facienda. alterum vero de societate dissimulatum: & qua id de causa. Tum ut locus relictus reliquis Græcis ad pacis societatem, & id duas ob causas. Narratio hæc rerum breuem: consiliorum acerbam & inuidiosam expositionem habet.*

Ἐπειδὴ τοίνυν ὦ ἀθηναῖοι παρεληλύθει τὰ διονύσια, ἐγίνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι, ἐν δὲ τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεγνώσθη δόγμα τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα κοινὸν τῶν συμμάχων, οὗ τὰ κεφάλαια διὰ βραχέων ἐγὼ προερῶ. πρῶτον μὲν γὰρ ἔγραψαν ὑπὲρ εἰρήνης ὑμᾶς μόνον βουλεύσασθαι: τὸ δὲ τῆς συμμαχίας ὄνομα ὑπερέβησαν, οὐκ ἐπιλελησμένοι, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρήνην ἀναγκαιοτέραν ἢ καλλίω ὑπολαμβάνοντες εἶναι. ἔπειτα ἀπήντησαν ὀρθῶς ἰασόμενοι τὸ Δημοσθένους

δωρ

ἀπροσδόκημα, καὶ προσέγραψαν ἐν τῷ δόγματι ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τῶν ἑλλήνων ἐν τρισὶ μησὶν εἰς τὴν αὐτὴν στήλην ἀναγεγράφθαι μετ' ἀθηναίων, καὶ μετέχειν τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν, δύο μέγιστα προκαταλαμβάνοντες. πρῶτον μὲν οὖν τὸν χρόνον τὸν τῆς τριμήνου τῇ τῶν ἑλλήνων πρεσβείαις ἱκανὸν γενέσθαι παρασκευάζοντες. ἔπειτα τὴν τῶν ἑλλήνων εὔνοιαν τῇ πόλει μετὰ κοινοῦ συνεδρίου κτώμενοι, ἵν' εἰ παραβαίνοιντο αἱ συνθῆκαι, μὴ μόνοι μηδ' ἀπαράσκευοι πολεμήσαιμεν, ἃ νῦν ὑμῖν παθεῖν συνέβη διὰ Δημοσθένην. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτοῦ τοῦ δόγματος ἀκούσαντες μαθήσεσθε. Δόγμα συμμάχων.

26 *Vt societas etiam cum Philippo altera concione postero die persuasa.*

Τούτῳ τῷ δόγματι συνειπεῖν ὁμολογῶ, καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν δημηγοροῦντες, καὶ ὁ δῆμος ἀπῆλθε τοιαύτην τινὰ δόξαν εἰληφὼς, ὡς ἔσται μὲν εἰρήνη, περὶ δὲ συμμαχίας οὐκ ἄμεινον εἴη διὰ τὴν τῶν ἑλλήνων παράκλησιν βουλεύσασθαι. ἔσται δὲ κοινὴ μετὰ τῶν ἑλλήνων ἁπάντων. νὺξ ἐν μέσῳ, καὶ παρῆμεν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐνταῦθα δὴ προκαταλαμβάνων Δημοσθένης τὸ βῆμα, οὐδενὶ τῶν ἄλλων παραλιπὼν λόγον: οὐδὲν ὄφελος ἔφη τῶν χθὲς εἰρημένων εἶναι λόγων, εἰ ταῦθ' οἱ Φιλίππου μὴ συμπεισθήσονται πρέσβεις: οὐδὲ γινώσκειν ἔφη τὴν εἰρήνην ἀπούσης συμμαχίας. οὐ γὰρ ἔφη δεῖν (καὶ γὰρ τὸ ῥῆμα μέμνημαι ὡς εἶπε, διὰ τὴν ἀηδίαν τοῦ λέγοντος ἅμα καὶ τοῦ ὀνόματος) ἀπορρῆξαι τῆς εἰρήνης τὴν συμμαχίαν, οὐδὲ τὰ τῶν ἑλλήνων ἀναμένειν μελλήματα, ἀλλ' ἢ πολεμεῖν αὐτὸς, ἢ τὴν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι. καὶ τελευτῶν

ἐπὶ τὸ βῆμα παρακαλέσαι Ἀντίπατρον, ἐρώτημά τι ἠρώτα, προειπὼν μὲν ἃ ἐρήσεται, προδιδάξας δὲ ἃ χρὴ κατὰ τῆς πόλεως ἀποκρίνασθαι. καὶ τέλος ταῦτα ἐνίκα, τῷ μὲν λόγῳ προβιασαμένου τοῦ Δημοσθένους, τὸ δὲ ψήφισμα γράψαντος Φιλοκράτους.

27. *Vt tertia concione deſtitutus Cenſobleptes: & vt ipſe rex vnà cum regno Philippi factus dedititius: propterea quod à iureiurando fuerit fraudulenter excluſus.*

Ο δὲ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, Κερσοβλέπτην καὶ τὸν ἐπὶ Θρᾴκης τόπον ἔκδοτον ποιῆσαι, καὶ τοῦτ' ἔπραξαν ἕκτῃ φθίνοντος τοῦ ἐλαφηβολιῶνος μηνός, πρὶν ἐπὶ τὴν ὑστέραν ἀπαίρειν πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους Δημοσθένην. ὁ γὰρ μισαλέξανδρος καὶ μισοφίλιππος ὑμῖν οὗτος ῥήτωρ δὶς ἐπρέσβευσεν ἐν μακεδονίᾳ, ἐξὸν μηδὲ ἅπαξ, ὁ νυνὶ κελεύων τῶν Μακεδόνων καταπτύειν. εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τὴν τῇ ἕκτῃ λέγω καθεζόμενος, βουλευτὴς ὢν ἐκ παρασκευῆς, ἔκδοτον Κερσοβλέπτην μετὰ Φιλοκράτους ἐποίησε. λανθάνει γὰρ ὁ μὲν Φιλοκράτης ἐν ψηφίσματι μετὰ τῶν ἄλλων γραμμάτων παρεγγράψας (ὁ δ' ἐπιψηφίσας Δημοσθένης) ἐν ᾧ γέγραπται ἀποδοῦναι τοὺς ὅρκους τοῖς πρέσβεσι τοῖς παρὰ Φιλίππου ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τοὺς συνέδρους τῶν συμμάχων· παρὰ δὲ τοῦ Κερσοβλέπτου σύνεδρος οὐκ ἐκάθητο. γράψας δὲ τοὺς συνεδρεύοντας ὀμνύναι, τὸν Κερσοβλέπτην οὐ συνεδρεύοντα ἐξέκλεισε τῶν ὅρκων. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι τίς ἦν ὁ ταῦτα γράψας, καὶ τίς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίσας πρόεδρος.

Ψήφισμα.

28. *Superiores narrationes ad docendum po-
tiſsimum*

tissimum referenda sunt: ista motum habent ad iram & indignationem. Demonstrat improbitatem virtutis specie tectam occultari. Demosthenem contra morem suum subito legatis adfuisse: populum illusisse: legatis turpiter adulatum fuisse: ab ijs accepisse: eos Thebas deduxisse: magno ciuitatis dedecore. Operaprecium est hic considerare: quam copiose, & quoties quod semel propositum fuit de pace facta explicarit. & quàm hæc breui à Demosthene refellantur. ἀποσ. 7.

Πρόεδρος. καλὸν ὦ ἀθηναῖοι, καλὸν, ἡ τῶν δημοσίων πραγμάτων φυλακή. ἀκίνητον γὰρ ἐστι, καὶ οὐ μεταπίπτει τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ: ἀλλ' ἐπέδωκε τῷ δήμῳ, ὁπόταν βούληται συνειδεῖν τοὺς πάλαι μὲν πονηροὺς, ἐκ μεταβολῆς δ' ἀξιοῦντας εἶναι χρηστούς. ὑπόλοιπον δέ μοι ἐστὶ τὴν κολακείαν αὐτοῦ διεξελθεῖν. Δημοσθένης γὰρ ἐνιαυτὸν βουλεύσας, οὐδεμίαν πώποτε φανεῖται πρεσβείαν εἰς προεδρίαν καλέσας, ἀλλὰ τότε μόνον καὶ πρῶτον πρέσβεις εἰς προεδρίαν ἔθηκε, καὶ προσκεφάλαια ἔθηκε, καὶ φοινικίδας περιεπέτασε, καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἡγεῖτο τοῖς πρέσβεσιν εἰς τὸ θέατρον, ὥστε καὶ συρίττεσθαι διὰ τὴν ἀσχημοσύνην καὶ κολακείαν: καὶ ὅτε ἀπῄεσαν εἰς Θήβας, ἐμισθώσατο αὐτοῖς τρία ζεύγη ὀρικὰ, καὶ τοὺς πρέσβεις προὔπεμψεν εἰς Θήβας, ἐγκαταγέλαστον τὴν πόλιν ποιῶν. ἵνα δ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω, λάβε μοι τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῆς προεδρίας.

29. *Pacis autorem hactenus Demosthenem esse dixit: quæ oratio propria est quæstionis ad probandum*

bandum ciuem improbum esse Demosthenem, & pœnam potius commeruisse: quàm præmio esse dignum. Quod nunc illi orationi subiungitur: ad sauiciam iudicis retinendam pertinet. duo enim indicat, quibus & ficta erga deos religio: & nulla erga liberos charitas animaduerti debeat.

Ψήφισμα. Οὗτος τοίνυν ὦ ἀθηναῖοι ὁ τηλικοῦτος τὸ μέγεθος κόλαξ, πρῶτος διὰ τῶν κατασκόπων τῶν παρὰ χαριδήμου πυθόμενος τὴν φιλίππου τελευτὴν, τῶν ὑπὸ θεῶν συμπλάσας ἑαυτῷ ἐνύπνιον, κατεψεύσατο ὡς οὐ παρὰ χαριδήμου τὸ πρᾶγμα πεπυσμένος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ διὸς, καὶ τῆς ἀθηνᾶς, οὓς μεθ' ἡμέραν ἐπιορκῶν, νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι προλέγειν: ἑβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πρὶν πενθῆσαι, καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι στεφανωσάμενος, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα λαβὼν, ἐβουθύτει, καὶ παρενόμει τὴν μόνην ὁ δείλαιος, καὶ πρώτην αὐτὸν πατέρα προσειποῦσαν ἀπολέσας, καὶ οὐ τὸ δυστύχημα ὀνειδίζω, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἐξετάζω. ὁ γὰρ μισότεκνος, καὶ πατὴρ πονηρὸς, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστὸς, οὐδὲ ὁ τὰ φίλτατα καὶ οἰκειότατα σώματα μὴ στέργων, οὐδέποτε ὑμᾶς περιπλείονος ποιήσεται τοὺς ἀλλοτρίους, οὐδέ γε ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς, οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημοσίᾳ χρηστὸς. οὐδὲ ὅστις ἐστὶν οἴκοι φαῦλος, οὐδέποτ' ἦν ἐν μακεδονίᾳ κατὰ τὴν πρεσβείαν καλὸς κἀγαθός. οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον μετήλλαξε.

30. *Dixit de primo tempore quod fuit pacis: nunc de secundo incipit dicere: quæ rerum facta sit con-*

conuersio: qua causa dissidij inter Philocratem & Demosthenem, quibus adiutoribus, & quibus rationibus coeperit pacis violandæ autor esse Demosthenes.

Πόθεν οὖν ἐπὶ τὴν μεταβολὴν ἦλθε τῶν πραγμάτων; οὗτος γάρ ἐστιν ὁ δεύτερος καιρός: καὶ τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὅτι Φιλοκράτης μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν πολιτευμάτων Δημοσθένει φυγὰς ἀπ' εἰσαγγελίας γεγένηται: Δημοσθένης δὲ ἐπέστη τῶν ἄλλων κατήγορος; καὶ πόθεν πόθ' ἡμᾶς εἰς τὰς ἀτυχίας ὁ μιαρὸς ἄνθρωπος ἐμβέβληκε, ταῦτ' ἤδη διαφερόντως ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. ὡς γὰρ τάχιστα εἴσω πυλῶν Φίλιππος παρῆλθε: καὶ τάς τε ἐν φωκεῦσι πόλεις παραδόξως ἀναστάτους ἐποίησε: Θηβαίους δὲ ὡς τόθ' ὑμῖν ἐδόκει περαιτέρω καιροῦ, καὶ τοῦ ὑμετέρου συμφέροντος ἰσχυροὺς κατεσκεύασεν: ὑμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀγρῶν φοβηθέντες, ἐσκευαγωγήκατε: ἐν δὲ μεγίσταις δ' ἦσαν αἰτίαις οἱ πρέσβεις οἱ περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβεύσαντες: πολὺ δὲ τῶν ἄλλων διαφερόντως Φιλοκράτης καὶ Δημοσθένης, διὰ τὸ μὴ μόνον πρεσβεύειν, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα γεγραφέναι: συνέβη δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις διαφέρεσθαί τι τὸν Δημοσθένην, καὶ Φιλοκράτην σχεδὸν ὑπὲρ τούτων ὑπὲρ ὧν καὶ ὑμεῖς αὐτοὺς ὑπωπτεύσατε διενεχθῆναι. τοιαύτης δὲ ἐπιπλεύσης ταραχῆς μετὰ τῶν συμφύτων νοσημάτων αὐτῷ, ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα ἐβουλεύετο μετὰ δειλίας, καὶ τῆς πρὸς Φιλοκράτην ὑπὲρ τῆς δωροδοκίας ζηλοτυπίας, καὶ ἡγήσατο εἰ τῶν συμπρεσβευόντων καὶ τοῦ Φιλίππου κατήγορος ἀναφανείη, τὸν μὲν Φιλοκράτην προδήλως ἀπολεῖσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους συμπρέσβεις κινδυνεύσειν, αὐτὸς δ' εὐδοκιμήσειν, καὶ προδότης ὢν τῶν φίλων καὶ πονηρός, πιστὸς τῷ δήμῳ φανήσεσθαι,

κατι-

καπιδόντες δ' αὐτὸν οἱ τῆς πόλεως προπολεμοῦντες ἡσυχῆ, ἄσμενοι παρεκάλουν ἐπὶ τὸ βῆμα τὸν μόνον ἀδωροδόκητον ὀνομάζοντες τῇ πόλει. ὁ δὲ, παρελθὼν ἀρχὰς αὐτοῖς ἐνεδίδου πολέμου, καὶ ταραχῆς. οὗτός ἐστιν ὃν ἀθηναῖοι ὁ πρῶτος ἐξευρὼν σέρριον τεῖχος, καὶ δορίσκον, καὶ ἐργίσκην καὶ μυργίσκην καὶ γάνος, καὶ γανίδα, χωρία, ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ᾔδειμεν πρότερον, καὶ ἐς τοῦτο φέρων περιέστησε τὰ πράγματα, ὥστ' εἰ μὲν μὴ πέμποι Φίλιππος πρέσβεις, καταφρονεῖν αὐτὸν ἔφη τῆς πόλεως. εἰ δὲ πέμποι, κατασκόπους πέμπειν, ἀλλ' οὐ πρέσβεις. εἰ δὲ ἐπιτρέπειν ἐθέλοι πόλει τινὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ περὶ τῶν ἐγκλημάτων, οὐκ εἶναι κριτὴν ἴσον ἡμῖν ἔφη, καὶ Φιλίππῳ. ἁλόννησον ἐδίδου. ὁ δ' ἀπηγόρευε μὴ λαμβάνειν εἰ δίδωσιν, ἀλλὰ μὴ ἀποδίδωσι: περὶ συλλαβῶν διαφερόμενος. καὶ τὸ τελευταῖον Στεφανώσας τοὺς μετ' ἀριστοδήμου εἰς θετταλίαν, καὶ μαγνησίαν παρὰ τὰς περὶ τῆς εἰρήνης συνθήκας ἐπιστρατεύσαντας, τὴν μὲν εἰρήνην διέλυσε, τὴν δὲ συμφορὰν, καὶ τὸν πόλεμον παρεσκεύασε.

31. *Inter cætera Populiscita, à Demosthene scripta: tria erant præcipua: vnum quo Chalcidenses socios fecit Atheniensium, & ex Eubœa Philippum eiecit: alterum quo obsistere conatus est: vt ne dux esset exercitus Amphictyonici Philippus in vindicandis Amphissanis. tertium quo Thebanos à Philippi societate auocauit & coniunxit Atheniensibus. Primum igitur Euboica exponit: ingratam sæpe fuisse Chalcim: pro Callia fecisse Demosthenem quod fecit: & id cum incommodo populi Atheniensis, Demosthenis vero non incommodo esse factum. Demosthenes*

mosthenes verò contrà ostendit ἀπος. 25. *fuisse tum necessarium tempus reip. cum Philistides Oreum pecunia compararet occupare: cum Clitarchus Eretriam: cum multa etiam Philippus per Eubœam largiretur, vt aditum sibi patefactum in Atticam haberet: eaq́ de causa Aristonici decreto etiam tum se corona donatum esse iisdem quibus à Ctesiphonte verbis.*

Ναὶ, ἀλλὰ χαλκοῖς καὶ ἀδαμαντίνοις τείχεσιν, ὡς αὐτός φησιν, τὴν χώραν ὑμῶν ἐτείχισε, τῇ τῶν εὐβοέων, καὶ θηβαίων συμμαχίᾳ. ἀλλ᾽ ὦ ἀθηναῖοι, περὶ ταῦτα τρία μέγιστα ἠδίκηοθε, καὶ μάλιστα ἠγνοήκατε. σπεύδων δ᾽ εἰπεῖν περὶ ὧν τῆς μεγίστης συμμαχίας τῆς τῶν θηβαίων, ἵνα ἐφεξῆς εἴπω, περὶ τῶν εὐβοέων πρῶτον μνησθήσομαι. ὑμεῖς γὰρ ὦ ἀθηναῖοι πολλὰ καὶ μεγάλα ἠδικημένοι ὑπὸ μνησάρχου τοῦ χαλκιδέως τοῦ καλλίου καὶ ταυροσθένους πατρὸς, ὃς οὗτος νυνὶ μισθὸν λαβὼν, ἀθηναίους εἶναι τολμᾷ γράφειν: καὶ πάλιν ὑπὸ θεμισωνος τοῦ ἐρετριέως, ὃς ὑμῶν εἰρήνης οὔσης ὠρωπὸν ἀφείλετο: τούτων ἑκόντες ἐπιλανθανόμενοι, ἐπειδὴ διέβησαν εἰς εὔβοιαν θηβαῖοι καταδουλώσασθαι τὰς πόλεις πειρώμενοι, ἐν πέντε ἡμέραις, ἐβοηθήσατε αὐτοῖς, καὶ ναυσὶ, καὶ πεζικῇ δυνάμει: καὶ πρὶν τριάκοντα ἡμέρας διελθεῖν, ὑποσπόνδους θηβαίους ἀφήκατε: κύριοι τῆς εὐβοίας γενόμενοι, καὶ τὰς πόλεις αὐτὰς, καὶ τὰς πολιτείας ἀπέδοτε, ὀρθῶς, καὶ δικαίως αὐτοῖς παρακαταθέμενοι: οὐχ ἡγούμενοι δίκαιον εἶναι τὴν ὀργὴν ἀπομνημονεύειν ἐν τῷ πιστευθῆναι. καὶ τηλικαῦθ᾽ ὑφ᾽ ὑμῶν εὖ πεπονθότες οἱ χαλκιδεῖς, οὐ τὰς ὁμοίας ὑμῖν ἀπέδοσαν χάριτας.

32. *Hactenus exposuit breuiter accepta iniu-ria*

ria à Chalcidonijs in qua ciuitate principem locum tennit Mnesarchus Callia pater, & ab Eritbriensibus in qua Themison: Athenienses bello Thebana salutem Euboicis ciuitatibus attulisse: nunc vero, inclusum Atheniensem exercitum in Euboicis angustijs ferè oppressum fuisse dolo & perfidia Callia.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα διέβητε εἰς Εὔβοιαν Πλουτάρχῳ βοηθήσοντες, τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ἀλλ' οὖν προσεποιοῦνθ' ὑμῖν εἶναι φίλοι: ἐπειδὴ δὲ τάχιστα εἰς Ταμύνας παρήλθομεν, καὶ τὸ κοτύλαιον ὀνομαζόμενον ὄρος ὑπερεβάλομεν, ἐνταῦθα καλλίας ὁ χαλκιδεὺς ὃν Δημοσθένης μισθὸν λαβὼν ἐνεχυρίαζεν, ὁρῶν τὸ στρατόπεδον τὸ τῆς πόλεως εἴς τινας δυσχωρίας κατακεκλεισμένον, ὅθεν μὴ νικήσασι μάχῃ, ἐκ ἦν ἀναχώρησις οὔτε βοηθείας ἐλπὶς, οὔτ' ἐκ γῆς, οὔτε ἐκ θαλάσσης: συναγείρας δὲ ἁπάσης τῆς εὐβοίας στρατόπεδον, καὶ παρὰ φιλίππου δύναμιν προσμεταπεμψάμενος, ὅ, τ' ἀδελφὸς αὐτοῦ ταυροσθένης ὁ νυνὶ πάντας δεξιούμενος καὶ προσγελῶν, τοὺς φωκικοὺς ξένους διαβιβάσας, ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς ὡς ἀναιρήσοντες: καὶ εἰ μὴ πρῶτον μὲν θεῶν τις ἔσωσε τὸ στρατόπεδον, ἔπειθ' οἱ στρατιῶται οἱ ὑμέτεροι, καὶ πεζοὶ, καὶ ἱππεῖς, ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐγένοντο, καὶ παρὰ τὸν ἱππόδρομον τὸν ἐν Ταμύναις ἐκ παρατάξεως μάχῃ κρατήσαντες ἀφεῖσαν ὑποσπόνδους τοὺς πολεμίους, ἐκινδύνευσεν ἂν ὑμῶν ἡ πόλις αἴσχιστα παθεῖν. οὐ γὰρ τὸ δυστυχῆσαι κατὰ πόλεμον μέγιστόν ἐστι κακόν, ἀλλ' ὅταν τις πρὸς ἀνταγωνιστὰς ἀναξίους ἑαυτοῦ διακινδυνεύων ἀποτύχῃ, διπλασίαν εἰκὸς εἶναι τὴν συμφοράν. ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς τοιαῦτα πεπονθότες, πάλιν διελύσασθε πρὸς αὐτούς.

33. Vt

33. *Vt veniam Callias impetrarit: ut rursus conatus sit agere perfidiose: & occupare regnum: ut frustratus hac spe: cum populo Atheniensi ope Demosthenis societatem fecerit: concilium Euboicum constituerit: Chalcidonios stipendiorum contributione liberarit, & societatem his immunem compararit.*

Τυχὼν δὲ παρ' ὑμῶν συγγνώμης καλλίας ὁ χαλκιδεὺς, μικρὸν διαλιπὼν χρόνον, πάλιν ἧκε φερόμενος εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, εὐβοϊκὸν μὲν τῷ λόγῳ συνέδριον εἰς χαλκίδα συνάγων, ἰσχυρὰν δὲ τὴν εὔβοιαν ἐφ' ὑμᾶς ἔργῳ παρασκευάζων, ἐξαίρετον δ' αὑτῷ τυραννίδα περιποιούμενος, καὶ ταύτης ἐλπίζων συναγωνιστὴν φίλιππον λήψεσθαι, ἀπῆλθεν εἰς μακεδονίαν, καὶ περιῄει μετὰ φιλίππου, καὶ τῶν ἑταίρων εἷς ὠνομάζετο. ἀδικήσας δὲ φίλιππον, κἀκεῖθεν ἀποδρὰς, ὑπέβαλεν ἑαυτὸν φέρων θηβαίοις. ἐγκαταλιπὼν δὲ κἀκείνους, καὶ πλείους τραπόμενος τροπὰς τοῦ εὐρίπου παρ' ὃν ᾤκει, εἰς μέσον πίπτει τῆς θηβαίων ἔχθρας, καὶ τῆς φιλίππου. ἀπορῶν δ' ὅ, τι χρήσαιτο αὑτῷ, καὶ παραγγελλομένης ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατιᾶς, μίαν ἐλπίδα λοιπὴν κατεῖδε σωτηρίας, ἔνορκον λαβεῖν τὸν ἀθηναίων δῆμον, σύμμαχον ὀνομασθέντα, βοηθήσειν, εἴ τις ἐπ' αὐτὸν ἴοι, ὃ πρόδηλον ἦν ἐσόμενον, εἰ μὴ ὑμεῖς κωλύσετε. ταῦτα δὲ διανοηθεὶς ἀποστέλλει δεῦρο πρέσβεις γλαυκέτην καὶ ἐμπέδωνα, καὶ διόδωρον τὸν δολιχοδρομήσαντα, φέροντας μὲν τῷ δήμῳ ἐλπίδας κενάς, Δημοσθένει δ' ἀργύριον, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν. τρία δὲ ἦν, ἃ ἅμα ἐξωνεῖτο. Πρῶτον μὲν διασφαλῆναι τῆς πρὸς ὑμᾶς συμμαχίας: οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον, εἰ μνησθεὶς τῶν προτέρων ἀδικημάτων ὁ δῆμος, μὴ

προσ-

προσδέξαιτο τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτῷ ἢ φεύγειν ἐκ χαλκίδος, ἢ τεθνᾶναι ἐγκαταληφθέντι: τηλικαύτης δυνάμεως ἐπ' αὐτὸν ἐπεστράτευον, ἥ τε Φιλίππου, καὶ Θηβαίων. δεύτερον δ' ἧκον οἱ μισθοὶ τῷ γράψαντι τὴν συμμαχίαν ὑπὲρ τοῦ μὴ συνεδρεύειν ἀθήνησι χαλκιδέας. τρίτον δὲ, ὥστε μὴ τελεῖν συντάξεις. καὶ τούτων τῶν προαιρέσεων οὐδεμιᾶς ἀπέτυχε καλλίας, ἀλλ' ὁ μισοτύραννος Δεμοσθένης ὡς αὐτὸς προσποιεῖται, ὃν φησι Κτησιφῶν τὰ βέλτιστα λέγειν, ἀπέδοτο μὲν τοὺς καιροὺς τοὺς τῆς πόλεως, ἔγραψε δ' ἐν τῇ συμμαχίᾳ, βοηθεῖν ἡμᾶς χαλκιδεῦσι, ῥῆμα μόνον ἀντικαταλλαξάμενος: ἀντὶ τούτων εὐφημίας ἕνεκα προσγράψας, χαλκιδέας βοηθεῖν ἐάν τις ἴῃ ἐπ' ἀθηναίους: τὰς δὲ συνεδρίας, καὶ τὰς συντάξεις ἐξ ὧν ἰσχύσειν ὁ πόλεμος ἤμελλεν, ἄρδην ἀπέδοτο, καλλίστοις ὀνόμασιν αἰσχίστας πράξεις γράφων: καὶ τῷ λόγῳ προσβιβάζων ἡμᾶς, τὰς μὲν βοηθείας ὡς δεῖ τὴν πόλιν πρότερον ποιεῖσθαι τοῖς ἀεὶ δεομένοις τῶν ἑλλήνων: τὰς δὲ συμμαχίας ὑστέρας ποιεῖσθαι μετὰ τὰς εὐεργεσίας. ἵνα δὲ εὖ εἰδῆτε ὅτι ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν καλλίου γραφὴν, καὶ τὴν συμμαχίαν καὶ ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα.

34. *Satis magnum facinus est: quod Callias semel contra fidem exercitum populi Atheniensis opprimere conatus sit: quòd veniam impetrarit: quòd paratis copijs à Philippo & Thebanis societatem cum Atheniensibus fecerit, immunitatem suis inuenerit: maius quiddam nunc exponit: quòd Oritas & Eretrienses stipendarias Chalcidicorum fecerit: quæ stipendia antea populo Atheniensi soluebantur.*

bantur. & quod ex his etiam ciuitatibus concilium Euboicum auxerit. Narrationes in hoc loco: pulchra habent breuitatis exempla.

Οὔπω τοίνυν τοῦτό ἐστι δεινὸν εἰ καιροὶ πέπρανται τηλικοῦτοι, καὶ συνέδρια, καὶ συντάξεις, ἀλλὰ πολὺ τούτου δεινότερον ὑμῖν φανήσεται ὃ μέλλω λέγειν. εἰς γὰρ τοῦτο προήχθη καλλίας μὲν ὁ χαλκιδεὺς ὕβρεως, καὶ πλεονεξίας, Δημοσθένης δὲ, ὃν ἐπαινεῖ Κτησιφῶν, δωροδοκίας, ὥστε τὰς ἐξ ὠρεοῦ συντάξεις, καὶ τὰς ἐξ ἐρετρίας, τὰ δέκα τάλαντα, ὁρώντων, φρονούντων, βλεπόντων ἔλαθον ὑμῶν ὑφελόμενοι, καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτους συνέδρους παρ᾽ ὑμῶν μὲν ἀνέστησαν, πάλιν δὲ εἰς χαλκίδα, καὶ τὸ καλούμενον εὐβοϊκὸν συνέδριον συνήγαγον. ὃν δὲ τρόπον, καὶ δι᾽ οἵων κακουργημάτων. ταῦτ᾽ ἤδη ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. ἀφικνεῖται γὰρ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔτι δι᾽ ἀγγέλων, ἀλλ᾽ αὐτὸς ὁ καλλίας. καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, λόγους διεξῆλθε κατεσκευασμένους ὑπὸ Δημοσθένους. εἶπε γὰρ ὡς ἥκει ἐκ πελοποννήσου, νεωστὶ σύνταγμα συντάξας εἰς ἑκατὸν ταλάντων πρόσοδον ἐπὶ Φίλιππον, καὶ διελογίζετο ὅσον ἑκάστους ἔδει συντελεῖν. ἀχαιοὺς μὲν πάντας, καὶ μεγαρέας ἑξήκοντα τάλαντα. τὰς δ᾽ ἐν εὐβοίᾳ πόλεις ἁπάσας τετταράκοντα. ἐκ δὲ τούτων τῶν χρημάτων ὑπάρξειν καὶ ναυτικὴν, καὶ πεζικὴν δύναμιν, εἶναι δὲ πολλοὺς ἄλλους τῶν ἑλλήνων, οὓς βούλεσθαι κοινωνεῖν τῆς συντάξεως, ὡς οὔτε χρημάτων, οὔτε στρατιωτῶν ἔσεσθαι ἀπορίαν. καὶ ταῦτα μὲν τὰ φανερά, ἔφη δὲ καὶ πράξεις πράττειν ἑτέρας δι᾽ ἀπορρήτων, καὶ τούτων εἶναί τινας μάρτυρας τῶν ἡμετέρων πολιτῶν, καὶ τελευτῶν ὀνομαστὶ παρεκάλει Δημοσθένην, καὶ συνειπεῖν ἠξίου. ὁ δὲ, σεμνῶς πάνυ παρελθὼν τόν τε καλλίαν ὑπερεπῄνει, καὶ τὸ ἀπόρρητον προσεποιήσατο εἰδέναι. τὴν δὲ εἰς πελο-

πόννησον πρεσβείαν ἣν ἐπρέσβευσε, καὶ τὴν ἐξ ἀκαρνανίας ἔφη βούλεσθαι ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι. ἦν δὲ αὐτῷ κεφάλαιον τῶν λόγων, πάντας μὲν πελοποννησίους ὑπάρχειν, πάντας δ' ἀκαρνᾶνας συντεταγμένους ἐπὶ Φίλιππον ὑφ' ἑαυτοῦ, εἶναι δὲ τὸ σύνταγμα χρημάτων μὲν εἰς ἑκατὸν νεῶν ταχυναυτουσῶν πληρώματα, καὶ εἰς πεζοὺς στρατιώτας μυρίους, καὶ ἱππεῖς χιλίοις. ὑπάρξειν δὲ πρὸς τούτοις τὰς πολιτικὰς δυνάμεις, ἐκ πελοποννήσου μὲν πλείονας ἢ διχιλίοις ὁπλίτας, ἐξ ἀκαρνανίας δὲ ἑτέρους τοσούτους: δεδόσθαι δὲ ἀπὸ πάντων τούτων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῖν, πραχθήσεσθαι δὲ οὐκ εἰς μακρὰν, ἀλλ' εἰς τὴν ἕκτην ἐπὶ δέκα τοῦ ἀνθεστηριῶνος μηνός. εἰρῆσθαι γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ παρηγγέλθαι πάντας ἥκειν συνεδρεύσοντας ἀθήναζε εἰς τὴν πανσέληνον. καὶ γὰρ τοῦτο ἄνθρωπος ἴδιον καὶ οὐ κοινὸν ποιεῖ. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἀλαζόνες, ὅταν τι ψεύδωνται, ἀόριστα, καὶ ἀσαφῆ πειρῶνται λέγειν, φοβούμενοι τὸν ἔλεγχον: Δημοσθένης δ' ὅταν ἀλαζονεύηται, πρῶτον μὲν μεθ' ὅρκου ψεύδεται, ἐξώλειαν ἐπαρώμενος αὐτῷ, δεύτερον δὲ, ἃ εὖ οἶδεν οὐδέποτε ἐσόμενα τολμᾷ λέγειν ἀριθμὸν εἰς ὁπότ' ἔσται, καὶ ὧν τὰ σώματα οὐχ ἑώρακε, τούτων τὰ ὀνόματα λέγει, κλέπτων τὴν ἀκρόασιν, καὶ μιμούμενος τοὺς τἀληθῆ λέγοντας. διὸ καὶ μάλιστα ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι ὅτι πονηρὸς ὢν, καὶ τὰ τῶν χρηστῶν σημεῖα διαφθείρει. ταῦτα δ' εἰπὼν δίδωσιν ἀναγνῶναι ψήφισμα τῷ γραμματεῖ; μακρότερον μὲν τῆς ἰλιάδος, κενώτερον δὲ τῶν λόγων οὓς εἴωθε λέγειν, καὶ τοῦ βίου ὃν βεβίωκε, μεστὸν δ' ἐλπίδων οὐκ ἐσομένων καὶ στρατοπέδων οὐδέποτε συλλεγησομένων. ἀπαγαγὼν δ' ὑμᾶς ἄποθεν ἀπὸ τοῦ κλέμματος, καὶ ἀνακρεμάσας ἀπὸ τῶν ἐλπίδων, ἐνταῦθα

δὴ

διὸ συστρέψας γράφει κελεύων ἑλέσθαι πρέσβεις εἰς ἐρέτριαν, οἵτινες δεήσονται τῶν ἐρετριέων (πάνυ γὰρ ἔδει δεηθῆναι αὐτῶν) μηκέτι διδόναι τὴν σύνταξιν ὑμῖν τὰ πέντε τάλαντα, ἀλλὰ καλλίᾳ, καὶ πάλιν ἑτέρους αἱρεῖσθαι εἰς ὠρεὸν πρὸς τοὺς ὠρείτας πρέσβεις, οἵτινες δεήσονται, αὐτοῖς τὸν αὐτὸν καὶ ἀθηναίοις φίλον καὶ ἐχθρὸν νομίζειν εἶναι. ἔπειτα ἀναφαίνεται περὶ ἁπάντων ἐπὶ τῷ ψηφίσματι πρὸς τῷ κλέμματι γράψας, καὶ τὰ πέντε τάλαντα τοὺς πρέσβεις ἀξιῶν τοὺς ὠρείτας, μὴ ὑμῖν, ἀλλὰ καλλίᾳ διδόναι. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀφελὼν τὸν κόμπον καὶ τὰς τριήρεις καὶ τὴν ἀλαζονείαν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἀνάγνωθι, καὶ τοῦ κλέμματος ἅψαι, ὃ ὑφείλετο ὁ μιαρὸς καὶ ἀνόσιος ἄνθρωπος, ὅν φησι Κτησιφῶν καὶ ἐν τῷ δὲ τῷ ψηφίσματι διατελεῖν λέγοντα καὶ πράττοντα τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων. Ψήφισμα. Οὐκοῦν τὰς μὲν τριήρεις καὶ τὴν πεζὴν στρατείαν καὶ τὴν πανσέληνον καὶ τοὺς συνέδρους λόγῳ ἠκούσατε, τὰς δὲ συντάξεις τῶν συμμάχων τὰ δέκα τάλαντα ἔργῳ ἀπωλέσατε.

35. *Sæpe hactenus Demosthenem accepisse pecuniam dixit: nunc Oritarum decreto confirmat: talenta tria accepisse ut hoc scitum scriberet. Sed eò ista omnia pertinent: ut doceat Demosthenem sui commodi causa, non propter patriæ salutem fecisse, quæ pro Eubœis suasit.*

Ὑπόλοιπον δέ μοι ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι λαβὼν τρία τάλαντα μισθὸν, τὴν γνώμην ταύτην ἔγραψε Δημοσθένης, τάλαντον μὲν ἐκ χαλκίδος παρὰ καλλίου, τάλαντον δὲ ἐξ ἐρετρίας παρὰ κλειτάρχου τοῦ τυράννου, τάλαντον δὲ ἐξ ὠρεοῦ.

 διὸ

διὸ καὶ καταφανὴς ἐγένετο Δημοκρατουμένων τῶν ὠρειτῶν καὶ πάντα πραττόντων μετὰ ψηφίσματος, ἐξανηλωμένοι γὰρ ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ, καὶ παντελῶς ἀπόρως διακείμενοι, πέμπουσι πρὸς αὐτὸν γνωσίδημον τὸν χαριγένους υἱόν, τοῦ δυναστεύσαντός ποτε ἐν ὠρεῷ, δεησόμενον αὐτοῦ, τὸ μὲν τάλαντον ἀφιέναι τῇ πόλει, ἐπαγγελλόμενον δ' αὐτῷ χαλκῆν εἰκόνα σταθήσεσθαι ἐν ὠρεῷ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο τῷ γνωσιδήμῳ, ὅτι ἐλαχίστου χαλκοῦ οὐδὲν δέοιτο, τὸ δὲ τάλαντον διὰ τοῦ καλλίου εἰσέπραττεν. ἀναγκαζόμενοι δὲ οἱ ὠρεῖται καὶ οὐκ εὐποροῦντες ὑπέθεσαν αὐτῷ τοῦ ταλάντου τὰς δημοσίας προσόδους, καὶ τόκον ἤνεγκαν Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος δραχμὴν τοῦ μηνὸς τῆς μνᾶς, ἕως τὸ κεφάλαιον ἀπέδοσαν, καὶ ταῦτ' ἐπράχθη μετὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου. ὅτι τ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὸ ψήφισμα τῶν ὠρειτῶν. Ψήφισμα. Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ψήφισμα ὦ ἀθηναῖοι αἰσχύνη μὲν τῆς πόλεως ἔλεγχος δὲ οὐ μικρὸς τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων, φανερὰ δὲ κατηγορία Κτησιφῶντος. τὸν γὰρ οὕτως αἰσχρῶς δωροδοκοῦντα οὐκ ἔστιν ἄνδρα γεγονέναι ἀγαθόν. ἃ τετόλμηκεν οὗτος γράψαι ἐν τῷ ψηφίσματι.

36. *Nunc de ijs, quæ tertij sunt temporis: Thebanorum societas futura erat non Atheniensibus solum honorifica, sed etiam vniuersæ Græciæ salutaris. Neque enim alia ratione meliore Philippus à Græcorum finibus depelli poterat. Quæ vero in hac amicitia aduersa acciderunt: ijs Demosthenem conatur Æschines onerare: & quod boni in ea fuit eodem Demosthenem spoliare. Non enim Demosthenem autorem ait societatis fuisse: sed Thebanos temporibus atque periculis coactos societatem postulasse:*

lasse: Demosthenem vero autorem fuisse, quod non recte societas coierit: prius enim opem portatam fuisse, quàm scriptas esse societatis conditiones: & prius fuisse pugnatum cum Philippo, quàm Dij rogati fuerint: & quàm placati: & quàm expiatus exercitus. idq́ue post facinus nefarium, cuius Demosthenes suasor fuit: vt ne populus Atheniensis adesset Amphictyonibus & Delphico delubro contra Amphissanos. Ergo alte repetuntur hic rerum narrationes: & multa inde ab initio commemorat de impietate Cirrhæorum & Amphissanorum: antequam ad societatem & cladem Thebanam perueniat: scilicet, vt primum Cirrhæi nefarij fuerint: vt eorum ager accepto responso Pythiæ sit ab Amphictyonibus euersus. vt rursus ab Amphissanis contra fas & religionem ædificatus. vt rursus autore Æschine exemplo maiorum in eos animaduersum: vt ab Atheniensibus cessatum & dissimulatum suasu Demosthenis: cum copiæ essent reliquorum in expeditionibus: vt exercitus nondum hoc destitutionis scelere expiato, à Demosthene ad pugnam missus cladem perniciosam acceperit.

Ἐνταῦθα ἤδη τέτακται καὶ ὁ τρίτος τῶν καιρῶν, μᾶλλον δ' ὁ πάντων πικρότατος χρόνος, ἐν ᾧ Δημοσθένης ἀπώλεσε τὰς τῶν ἑλλήνων καὶ τῆς πόλεως πράξεις, ἀσεβήσας μὲν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν δελφοῖς, ἄδικον δὲ καὶ οὐδαμῶς ἴσην τὴν πρὸς Θηβαίους συμμαχίαν γράψας. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν εἰς τοὺς θεοὺς αὐτοῦ πλημμελημάτων λέγειν. Ἔστι γὰρ ὦ ἀθηναῖοι τὸ κιρραῖον ὠνομασμένον πεδίον καὶ λιμὴν: ὁ νῦν ἐξάγιστος καὶ ἐπάρα-

τὸ ὠνομασμένον· ταύτην ποτὲ τὴν χώραν κατῴκησαν κιῤῥαῖοι καὶ ἀκραγαλλίδαι, γένη παρανομώτατα, οἳ εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν δελφοῖς καὶ τὰ ἀναθήματα ἠσέβουν, ἐξημάρτανον δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀμφικτύονας. ἀγανακτήσαντες δ' ἐπὶ τοῖς γινομένοις, μάλιστα μὲν, ὡς λέγονται, οἱ πρόγονοι οἱ ὑμέτεροι, ἔπειτα καὶ οἱ ἄλλοι ἀμφικτύονες· μαντείαν ἐμαντεύσαντο παρὰ τῷ θεῷ, τίνι χρὴ τιμωρίᾳ τοὺς ἀνθρώπους τούτους μετελθεῖν· καὶ αὐτοῖς ἀναιρεῖ ἡ πυθία, πολεμεῖν κιῤῥαίοις καὶ ἀκραγαλλίδαις πάντ' ἤματα καὶ πάσας νύκτας· καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐκπορθήσαντας καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισαμένους, ἀναθεῖναι τῷ ἀπόλλωνι τῷ πυθίῳ καὶ τῇ ἀρτέμιδι, καὶ λητοῖ, καὶ ἀθηνᾷ προνοίᾳ ἐπὶ πάσῃ ἀεργίᾳ, καὶ ταύτην τὴν χώραν μήτ' αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μήτ' ἄλλον ἐᾷν. λαβόντες δὲ τὸν χρησμὸν οἱ ἀμφικτύονες, ἐψηφίσαντο σόλωνος εἰπόντος ἀθηναίου τὴν γνώμην, ἀνδρὸς καὶ νομοθετῆσαι δυνατοῦ καὶ περὶ ποίησιν καὶ φιλοσοφίαν διατετριφότος, ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἐναγεῖς, κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ. καὶ συναθροίσαντες δύναμιν ἱκανὴν ἐκ τῶν ἀμφικτυόνων, ἐξηνδραποδίσαντο τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς λιμένας ἔχωσαν, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν κατέσκαψαν, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν καθιέρωσαν κατὰ τὴν μαντείαν, καὶ ἐπὶ τούτοις ὅρκον ὤμοσαν ἰσχυρὸν μήτε αὐτοὶ τὴν ἱερὰν γῆν ἐργάσεσθαι, μήτε ἄλλῳ ἐπιτρέψειν, ἀλλὰ βοηθήσειν τῷ θεῷ, καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ, καὶ χειρὶ, καὶ ποδὶ, καὶ πάσῃ δυνάμει. καὶ οὐκ ἀπέχρησεν αὐτοῖς τοῦτον μόνον τὸν ὅρκον ὀμόσαι, ἀλλὰ καὶ προστροπὴν καὶ ἀρὰν ἰσχυρὰν ὑπὲρ τούτων ἐποιήσαντο. γέγραπται γὰρ οὕτως ἐν τῇ ἀρᾷ. εἴ τις τάδε φησὶ παραβαίνοι, ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἢ ἔθνος, ἐναγὴς φησὶν ἔστω τοῦ ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀρτέμιδος, καὶ λητοῦς, καὶ ἀθηνᾶς προ-

νοίας. καὶ ἐπεύχεται αὐτοῖς μηδὲ γῆν καρποὺς φέρειν, μήτε γυναῖκας τέκνα τίκτειν γονεῦσιν ἐοικότα, ἀλλὰ τέρατα. μηδὲ βοσκήματα κατὰ φύσιν γονὰς ποιεῖσθαι, ἧτταν δὲ αὐτοῖς εἶναι πολέμου καὶ δικῶν, καὶ ἀγορῶν, καὶ ἐξώλεις εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ οἰκίας, καὶ γένος τὸ ἐκείνων. καὶ μήποτέ φησιν ὁσίως θύσαιεν τῷ ἀπόλλωνι, μηδὲ τῇ ἀρτέμιδι, μηδὲ τῇ λητοῖ, μηδ' ἀθηνᾷ προνοίᾳ, μηδὲ δέξαιντο αὐτοῖς τὰ ἱερά. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθι τὴν τοῦ θεοῦ μαντείαν, ἀκούσατε τῆς ἀρᾶς, ἀναμνήσθητε τῶν ὅρκων, οὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν ἀμφικτυόνων συνώμοσαν.

Μαντεία. Ορκοι. Αρά.

Οὐ πρὶν τῆσδε πόληος ἐρείψετε πύργον ἑλόντες,
Πρίν γε θεοῦ τεμένει κυανώπιδος ἀμφιτρίτης
Κῦμα ποτικλύζῃ κελαδοῦν ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς.

37. *Quae antiquitus acciderunt exposuit: de Cirrhaeorum impietate: de oraculo Delphico: de Solonis decreto: de vindicta: de iureiurando: de execratione. Horum vero omnium eo meminit: vt antiquitas autoritatem adferret in sequentibus. nunc de Amphissanis vt contra iureiurandum maiorum agrum Cirrhaeorum rursus coaedificarint: vt Amphictyonicum concilium corruperint: & in caeteris Demosthenem.*

Ταύτης τῆς ἀρᾶς καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς μαντείας γεγενημένης, ἀναγεγραμμένων ἔτι καὶ νῦν, οἱ λοκροὶ, οἱ ἀμφισσεῖς, μᾶλλον δὲ οἱ προεστηκότες αὐτῶν ἄνδρες παρανομώτατοι ἐπειργάζοντο τὸ πεδίον, καὶ τὸν λιμένα τὸν ἐξάγιστον καὶ ἐπάρατον πάλιν ἐτείχισαν, καὶ συνῴκησαν, καὶ τέλη τοὺς παρα-

πλέοντας ἐξέλεγον, καὶ τῶν ἀφικνουμένων εἰς δελφοὺς πυλαγόρων ἐνίους χρήμασι διέφθειραν, ὧν εἷς ἦν Δημοσθένης. χειροτονηθεὶς γὰρ ὑφ᾽ ὑμῶν πυλαγόρας, λαμβάνει χιλίας δραχμὰς παρὰ τῶν ἀμφισσέων, ὑπὲρ τοῦ μηδεμίαν μνείαν περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ἀμφικτύοσι ποιήσασθαι. διωμολογήθη δ᾽ αὐτῷ καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἀποσταλήσεσθαι ἀθήναζε τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου μνᾶς εἴκοσι τῶν ἐξαγίστων καὶ ἐπαράτων χρημάτων, ἐφ᾽ ᾧ τε βοηθήσειν τοῖς ἀμφισσεῦσιν ἀθήνησιν κατὰ πάντα τρόπον. ὅθεν μᾶλλον ἢ πρότερον συμβέβηκεν αὐτῷ ὅτου ἂν προσάψηται ἀνδρὸς ἰδιώτου ἢ δυνάστου ἢ πόλεως δημοκρατουμένης, τούτων ἑκάστους ἀνιάτοις κακοῖς περιβάλλειν.

38. *Celatum facinus ab alijs legatis & à Demosthene: commemorat quomodo & qua occasione ipse in tribus legatis detexerit apud Amphictyonas.*

Σκέψασθε δὴ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην ὡς περιεγένετο τῆς τῶν ἀμφισσέων ἀσεβείας. ἐπὶ γὰρ θεοφράστου ἄρχοντος ἱερομνήμονος ὄντος διογνήτου ἀναφλυστίου πυλαγόρους ὑμεῖς εἵλεσθε, μειδίαν τε ἐκεῖνον τὸν ἀναγυράσιον, ὃν ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἕνεκα ζῆν, καὶ θρασυκλέα τὸν λέσβιον, καὶ τρίτον δὲ μετὰ τούτων ἐμέ. συνέβη δὲ ἡμῖν ἀρτίως μὲν εἰς δελφοὺς ἀφῖχθαι, παραχρῆμα δὲ τὸν ἱερομνήμονα διόγνητον πυρέττειν. τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο συμπεπτώκει καὶ τῷ μειδίᾳ. οἱ δ᾽ ἄλλοι συνεκάθηντο ἀμφικτύονες: ἐξηγγέλλετο δ᾽ ἡμῖν παρὰ τῶν βουλομένων εὔνοιαν ἐνδείκνυσθαι τῇ πόλει, ὅτι οἱ ἀμφισσεῖς ὑποπεπτωκότες τότε καὶ δεινῶς θεραπεύοντες τοὺς θηβαίους, εἰσέφερον δόγμα κατὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως πεντήκοντα ταλάντοις ζημιῶσαι τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων, ὅτι τὰς χρυσᾶς ἀσπί-

δας

δας ἀνέθεμεν πρὸς τὸν καινὸν νεὼν πρὶν ἐξειργάσθαι: καὶ ἐπεγράψαμεν τὸ προσῆκον ἐπίγραμμα. ἀθηναῖοι ἀπὸ μήδων καὶ θηβαίων, ὅτε τἀναντία τοῖς ἕλλησιν ἐμάχοντο. μεταπεμψάμενος δὲ ὁ ἱερομνήμων ἠξίου με εἰσελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ εἰπεῖν τι πρὸς τοὺς ἀμφικτύονας ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ αὐτὸν οὕτω προῃρημένον. ἀρχομένου δὲ μου λέγειν καὶ προθυμότερόν πως εἰσεληλυθότος εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ἄλλων πυλαγόρων μεθεστηκότων, ἀναβοήσας τις τῶν ἀμφισσέων ἄνθρωπος ἀσελγέστατος, καὶ ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο, οὐδεμιᾶς παιδείας μετεσχηκὼς, ἴσως δὲ καὶ δαιμονίου τινὸς ἐξαμαρτάνειν αὐτὸν προαγομένου, ἀρχὴν δέ γε ἔφη: ὦ ἄνδρες ἕλληνες εἰ ἐσωφρονεῖτε, οὐδ' ἂν ὠνομάζετο τοὔνομα τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων ἐν ταῖσδε ταῖς ἡμέραις, ἀλλ' ὡς ἐναγεῖς ἐξήγετε ἐκ τοῦ ἱεροῦ. ἅμα δὲ ἐμέμνητο τῆς τῶν φωκέων συμμαχίας, ἣν ὁ κρώβυλος ἐκεῖνος ἔγραψε, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δυσχερῆ κατὰ τῆς πόλεως διεξῄει, λέγων ἃ ἐγὼ οὔτε τότ' ἐκαρτέρουν ἀκούων, οὔτε νῦν ἡδέως μέμνημαι αὐτῶν. ἀκούσας δὲ, οὕτω παρωξύνθην, ὡς οὐδεπώποτ' ἐν τῷ ἐμαυτοῦ βίῳ. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους λόγους ὑπερβήσομαι, ἐπῆλθε δ' οὖν μοι ἐπὶ τὴν γνώμην μνησθῆναι τῆς τῶν ἀμφισσέων ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν ἀσεβείας, καὶ αὐτόθεν ἑστηκὼς ἐδείκνυον τοῖς ἀμφικτύοσιν. ὑπόκειται γὰρ τὸ κιρραῖον πεδίον τῷ ἱερῷ, καὶ ἔστιν εὐσύνοπτον. ὁρᾶτε, ἔφην ἐγὼ, ὦ ἄνδρες ἀμφικτύονες ἐξειργασμένον τοῦτο τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν ἀμφισσέων, καὶ κεραμεῖα ἐνῳκοδομημένα καὶ ἐπαύλια. ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν ἐξάγιστον καὶ ἐπάρατον λιμένα τετειχισμένον. ἴστε τούτους αὐτοὶ, καὶ οὐδὲν ἑτέρων δεῖσθε μαρτύρων, τέλη πεπραχότας καὶ χρήματα λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ λιμένος. ἅμα δὲ ἀναγινώσκειν ἐκέλευον αὐτοῖς τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ, τὸν ὅρκον τῶν προγόνων, τὴν ἀρὰν τὴν γενομέ-

νην

νην καὶ διωριζόμενον, ὅτι ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ δήμου τοῦ ἀθηναίων καὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν τέκνων καὶ οἰκίας τῆς ἐμαυτοῦ βοηθῶ κατὰ τὸν ὅρκον καὶ τῷ θεῷ καὶ τῇ γῇ ἱερᾷ, καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ καὶ πᾶσιν οἷς δύναμαι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀφοσιῶ. ὑμεῖς δὲ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἤδη βουλεύσασθε. ἐνῆρκται μὲν τὰ κανᾶ, παρέστηκε δὲ τοῖς βωμοῖς τὰ θύματα, μέλλετε δ' αἰτεῖν τοὺς θεοὺς τἀγαθὰ καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ. σκοπεῖτε δὴ ποίᾳ φωνῇ, ποίᾳ ψυχῇ, ποίοις ὄμμασι, τίνα τόλμαν κτησάμενοι τὰς ἱκεσίας ποιήσεσθε, τούτους παρέντες ἀτιμωρήτους τοὺς ἐναγεῖς καὶ ταῖς ἀραῖς ἐνόχους. οὐ γὰρ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' ἐναργῶς γέγραπται ἐν τῇ ἀρᾷ κατά τε τῶν ἀσεβησάντων, ἃ χρὴ παθεῖν αὐτοὺς, καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρεψάντων; καὶ τελευταῖον ἐν τῇ ἀρᾷ γέγραπται, μήθ' ὁσίως θύσειεν οἱ μὴ τιμωροῦντές φησι τῷ ἀπόλλωνι μήτε τῇ ἀρτέμιδι, μήτε τῇ λητοῖ, μηδὲ ἀθηνᾷ προνοίᾳ. μηδὲ δέξαιντο αὐτῶν τὰ ἱερά.

39. *Narrat quæ post habitam à se orationem sunt consecuta: eductas copias in agrum Cirrhæum, omnia depopulata & euersa, post in fugam ab Amphissanis continuo actos esse Amphictyonas: eoque nouam expeditionem decretam.*

Τοιαῦτα καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα πολλὰ διεξελθόντος ἐμοῦ, ἐπειδή ποτε ἀπηλλάγην καὶ μετέστην ἐκ τοῦ συνεδρίου, κραυγὴ πολλὴ καὶ θόρυβος ἦν τῶν ἀμφικτυόνων, καὶ λόγος ἦν οὐκ ἔτι περὶ τῶν ἀσπίδων ἃς ἡμεῖς ἀνέθεμεν, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τῶν ἀμφισσέων τιμωρίας. ἤδη δὲ πόρρω τῆς ἡμέρας οὔσης προελθὼν ὁ κῆρυξ ἀνεῖπε. δελφῶν ὅσοι ἐπὶ διετὲς ἡβῶσι καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους ἥκειν ἅμα τῇ ἡμέ-

ρᾳ,

ρα, ἔχοντας ἅμας καὶ δικέλλας πρὸς τὸ θυτεῖον ἐκεῖ καλούμενον, καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς κήρυξ ἀνηγόρευε τοὺς ἱερομνήμονας καὶ πυλαγόρους ἥκειν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον βοηθήσοντας τῷ θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ. ἥτις δ᾽ ἂν μὴ παρῇ πόλις, εἴρξεται τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐναγὴς ἔσται καὶ τῇ ἀρᾷ ἔνοχος. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἥκομεν ἕωθεν εἰς τὸν προειρημένον τόπον, καὶ κατέβημεν εἰς τὸ κιῤῥαῖον πεδίον, καὶ τὸν λιμένα κατασκάψαντες, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσαντες ἀνεχωροῦμεν. ταῦτα δὲ ἡμῶν πραττόντων, οἱ λοκροὶ, οἱ ἀμφισσεῖς ἑξήκοντα στάδια ἄπωθεν οἰκοῦντες δελφῶν: ἧκον πρὸς ἡμᾶς μεθ᾽ ὅπλων πανδημεί. καὶ εἰ μὴ δρόμῳ μόλις ἐξεφύγομεν εἰς δελφοὺς, ἐκινδυνεύσαμεν ἀπολέσθαι. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ κόττυφος ὁ τὰς γνώμας ἐπιψηφίζων, ἐκκλησίαν ἐποίει τῶν ἀμφικτυόνων. ἐκκλησίαν γὰρ ὀνομάζουσιν, ὅταν μὴ μόνον τοὺς πυλαγόρους καὶ τοὺς ἱερομνήμονας συγκαλέσωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνθύοντας καὶ χρωμένους τῷ θεῷ. ἐνταῦθ᾽ ἤδη πολλαὶ μὲν τῶν ἀμφισσέων ἐγίνοντο κατηγορίαι. πολὺς δ᾽ ἔπαινος ἦν κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως. τέλος δὲ παντὸς τοῦ λόγου, ψηφίζονται ἥκειν τοὺς ἱερομνήμονας πρὸ τῆς ἐπιούσης πυλαίας ἐν ῥητῷ χρόνῳ εἰς πύλας, ἔχοντας δόγμα καθότι δίκας δώσουσιν οἱ ἀμφισσεῖς ὑπὲρ ὧν εἰς τὸν θεὸν καὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν καὶ τοὺς ἀμφικτύονας ἐξήμαρτον. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα.

40. *Exponit facinus Demosthenis: qua ratione psephismate confecto effecerit, vt Athenienses abstinuerint ab animaduersione Amphissana. Hac omnia aliter Demosthenes.* ἀποσ. 45.

Τοῦ δόγματος οὖν τούτου ἀποδοθέντος ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ βουλῇ, καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῷ δήμῳ, καὶ τὰς πράξεις ἡμῶν ἀποδεξαμένου τοῦ δήμου, καὶ τῆς πόλεως πάσης προαιρουμένης εὐσεβεῖν, καὶ Δημοσθένους ὑπὲρ τοῦ μεσεγγυήματος τοῦ ἐξ Ἀμφίσσης ἀντιλέγοντος καὶ ἐμοῦ φανερῶς ἐναντίον ὑμῶν ἐξελέγχοντος· ἐπεὶ δὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ τὴν πόλιν ἄνθρωπος οὐκ ἠδύνατο σφῆλαι, εἰσελθὼν εἰς βουλευτήριον, καὶ μεταστησάμενος τοὺς ἰδιώτας, ἐκφέρεται προβούλευμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, προσλαβὼν τὴν τοῦ γράψαντος ἀπειρίαν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπιψηφισθῆναι καὶ γενέσθαι τοῦ δήμου τὸ ψήφισμα ἤδη ἐπαναστάσης τῆς ἐκκλησίας, ἀπεληλυθότος ἐμοῦ, οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐπέτρεψα, καὶ τῶν πολλῶν δὲ ἀφειμένων, οὗ τὸ κεφάλαιόν ἐστι, τὸν δὲ ἱερομνήμονα φησὶ τὸν Ἀθηναίων, καὶ τοὺς πυλαγόρους τοὺς εἰσαεὶ πυλαγοροῦντας πορεύεσθαι εἰς Πύλας καὶ εἰς Δελφοὺς ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις ὑπὸ τῶν προγόνων: εὐπρεπῶς γε τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ τῷ ἔργῳ αἰσχρῶς, κωλύει γὰρ εἰς τὸν σύλλογον τὸν ἐν Πύλαις ἀπαντᾶν, ὃς ἐξ ἀνάγκης πρὸ τοῦ καθήκοντος ἔμελλε χρόνου γίνεσθαι. καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ψηφίσματι πολὺ καὶ σαφέστερον καὶ πικρότερον σύγγραμμα γράφει, τὸν ἱερομνήμονα (φησι) τὸν Ἀθηναίων καὶ τοὺς πυλαγόρους τοὺς ἀεὶ πυλαγοροῦντας μὴ μετέχειν τοῖς ἐκεῖ συλλεγομένοις, μὴ λόγων, μήτε ἔργων, μήτε δογμάτων, μήτε πράξεως μηδεμιᾶς. τὸ δὲ μὴ μετέχειν τί ἐστί; πότερα τἀληθὲς εἴπω, ἢ τὸ ἥδιστον ἀκοῦσαι; τὸ ἀληθὲς ἐρῶ. τὸ γὰρ αἰεὶ πρὸς ἡδονὴν λεγόμενον, οὑτωσὶ τὴν πόλιν διατέθηκεν. οὐκ ἐᾷ μεμνῆσθαι τῶν ὅρκων, οὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι ὤμοσαν, οὐδὲ τῆς ἀρᾶς, οὐδὲ τῆς τοῦ θεοῦ μαντείας.

41. *Demonstrauit vt Demosthenes obsistere*

conatus

conatus sit, ne quid grauius contra Amphissanos susciperetur: nunc ad rem redit: vt exercitus eductus sit, & quomodo victi Amphissani pacis conditiones acceperint: & rursus vt à conditionibus fugerint: eoq; altera decreta expeditio. Æschines eò refert omnia, vt Demosthenes videatur causa fuisse: quamobrem imperium Atheniensibus à Dijs oblatum ad Cottyphum translatum sit. at Demosthenes contra: Philippum imperatorem Æschinis factum consilijs. ἀποσ. 50.

Ημεῖς μὲν οὖν ὦ ἀθηναῖοι κατεμείναμεν διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα, οἱ δ' ἄλλοι ἀμφικτύονες συνελέγησαν εἰς πύλας, πλὴν μιᾶς πόλεως (ἧς ἐγὼ οὔτ' ἂν τοὔνομα εἴποιμι, μήθ' αἱ συμφοραὶ παραπλήσιοι γένοιντο αὐτοῖς μηδενὶ τῶν ἑλλήνων) καὶ συνελθόντες ἐψηφίσαντο ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἀμφισσέας. καὶ στρατηγὸν εἵλοντο κόττυφον τὸν φαρσάλιον, τὸν τότε τὰς γνώμας ἐπιψηφίζοντα, οὐκ ἐπιδημοῦντος ἐν μακεδονίᾳ Φιλίππου, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ ἑλλάδι παρόντος, ἀλλ' ἐν σκύθαις, οὕτω μακρὰν ἀπόντος, ὃν αὐτίκα μάλιστα τολμήσει λέγειν Δημοσθένης ὡς ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ἕλληνας ἐπήγαγον. καὶ παρελθόντες τῇ πρώτῃ στρατιᾷ καὶ μάλα μετρίως ἐχρήσαντο τοῖς ἀμφισσεῦσιν. ἀντὶ γὰρ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων, χρήμασιν αὐτοὺς ἐζημίωσαν. καὶ ταῦτα ἐν ῥητῷ χρόνῳ προεῖπον τῷ θεῷ καταθεῖναι. καὶ τοὺς μὲν ἐναγεῖς καὶ τῶν πεπραγμένων αἰτίους μετεστήσαντο, τοὺς δὲ δι' εὐσέβειαν φυγόντας κατήγαγον. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τὰ χρήματα ἐξέτιον τῷ θεῷ, τούς τ' ἐναγεῖς κατήγαγον, καὶ τοὺς εὐσεβεῖς κατελθόντας διὰ τῶν ἀμφικτυόνων ἐξέβαλον, οὕτως ἤδη τὴν δευτέραν ἐπὶ τοὺς ἀμφισσεῖς στρατείαν ἐποιήσαντο,

πολλῷ

πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐπανελθόντος Φιλίππου ἐκ τῆς ἐπὶ τοὺς σκύθας στρατείας, τῶν μὲν θεῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν παραδεδωκότων, τῆς δὲ Δημοσθένους δωροδοκίας ἐμποδὼν γεγενημένης.

42. *Non tam narrat in sequentia: quàm exaggerat facinus impium Demosthenis: & Atheniensium imprudentiam post ostenta Deorum: & Amyniadis sententiam. Ad extremum callide paucis singulare facinus annectit: exercitum nondum expiatum missum à Demosthene ad perniciem: id quod breui & apposita comparatione amplificat: confert enim factum Philippi cum Demosthenis facto.*

Ἀλλ' οὐ προὔλεγον, οὐ προεσήμαινον ἡμῖν οἱ θεοὶ φυλάξασθαι, μόνον οὐκ ἀνθρώπων φωνὰς προσκλησάμενοι; οὐδεμίαν τοι πώποτε ἔγωγε μᾶλλον πόλιν ἑώρακα ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν σωζομένην, ὑπὸ δὲ τῶν ῥητόρων ἐνίων ἀπολλυμένην. οὐχ ἱκανὸν ἦν τὸ τοῖς μυστηρίοις φανὲν σημεῖον φυλάξασθαι ἡ τῶν μυστῶν τελευτή: οὐ περὶ τούτων ἀμυνιάδης μὲν προὔλεγεν εὐλαβεῖσθαι, καὶ πέμπειν εἰς Δελφοὺς ἐπερησομένους τὸν θεὸν ὅ, τι χρὴ πράττειν. Δημοσθένης δὲ ἀντέλεγε, φιλιππίζειν τὴν πυθίαν φάσκων, ἀπαίδευτος ὤν, καὶ ἀπολαύων καὶ ἐμπιπλάμενος τῆς διδομένης ὑφ' ὑμῶν αὐτῷ ἐξουσίας; οὐ τὸ τελευταῖον ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων τῶν ἱερῶν ἐξέπεμψε τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον; καί τοι γε πρώην ἀπετόλμησε λέγειν ὅτι παρὰ τοῦτο Φίλιππος οὐκ ἦλθεν ἡμῶν ἐπὶ τὴν χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά. τίνος οὖν ζημίας ἄξιος εἶ τυχεῖν ὦ τῆς ἑλλάδος

ἀλι-

ἀλιτήριος; εἰ γὰρ ὁ μὲν κρατῶν οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν τῶν κρατουμένων χώραν ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερὰ, σὺ δ' οὐδὲν προειδὼς τῶν μελλόντων ἔσεσθαι πρὶν καλλιερῆσαι τοὺς στρατιώτας ἐξέπεμψας, πότερον στεφανοῦσθαί σε δεῖ ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως ἀτυχίαις, ἢ ὑπερορίζεσθαι;

43. *Liberius post commemorationem rerum: reprehendit Atheniensium ignauiam, quod nullis exemplis moueantur: omnia ipsis præter spem & expectationem accidere. non humano eos more viuere: exemplo esse posteris imprudentiæ: non moueri fortuna Persarum: non Thebanorum: non Lacedæmoniorum: non sua & Reipub. & has tenebras offundi Reipub. dicit Demosthenis consilijs, qui cuiusmodi sit Hesiodi describit carminibus. Hæc etiam, vt superiora, ad motum magis quam ad fidem pertinent.*

Τοι γάρ τοι τί τῶν ἀνελπίστων καὶ ἀπροσδοκήτων ἐφ' ἡμῶν οὐ γέγονεν; οὐ γὰρ βίον γε ἡμεῖς ἀνθρώπινον βεβιώκαμεν, ἀλλ' εἰς παραδοξολογίαν τοῖς ἐσομένοις μεθ' ἡμᾶς ἔφυμεν: οὐχ ὁ μὲν τῶν περσῶν βασιλεὺς ὁ τὸν ἄθω διορύξας, ὁ τὸν ἑλλήσποντον ζεύξας, ὁ γῆν καὶ ὕδωρ τοὺς ἕλληνας αἰτῶν, ὁ τολμῶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφειν ὅτι δεσπότης ἐστὶν ἁπάντων ἀνθρώπων ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δυομένου, νῦν οὐ περὶ τοῦ κύριος ἑτέρων εἶναι διαγωνίζεται, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας. καὶ τοὺς αὐτοὺς ὁρῶμεν τῆς τε δόξης ταύτης καὶ τῆς ἐπὶ τὸν πέρσην ἡγεμονίας ἠξιωμένους, οἳ καὶ τὸ ἐν δελφοῖς ἱερὸν ἠλευθέρωσαν. θῆβαι δὲ πόλις ἀστυγείτων μεθ' ἡμέραν μίαν ἐκ μέσης τῆς ἑλλάδος ἀνήρπασται, εἰ καὶ δικαίως, περὶ τῶν ὅλων οὐκ ὀρθῶς βουλευσάμενοι,

ἀλλὰ

ἀλλὰ τὴν γε θεοβλάβειαν καὶ τὴν ἀφροσύνην οὐκ ἀνθρωπίνως ἀλλὰ δαιμονίως κτησάμενοι. λακεδαιμόνιοι δὲ οἱ ταλαίπωροι προσαψάμενοι μόνον τούτων τῶν πραγμάτων ἐξαρχῆς περὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ κατάληψιν, οἱ τῶν ἑλλήνων ποτὲ ἀξιοῦντες ἡγεμόνες εἶναι, νῦν ὁμηρεύσοντες καὶ τῆς συμφορᾶς ἐπίδειξιν ποιησόμενοι, μέλλουσιν ὡς Ἀλέξανδρον ἀναπέμπεσθαι, τοῦτο πεισόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πατρὶς ὅτι ἂν ἐκείνῳ δόξῃ, καὶ ἐν τῇ τοῦ κρατοῦντος καὶ προηδικημένου μετριότητι κριθήσονται. Ηδ᾽ ἡμετέρα πόλις ἡ κοινὴ καταφυγὴ τῶν ἑλλήνων πρὸς ἣν ἀφικνοῦντο πρότερον ἐκ τῆς ἑλλάδος αἱ πρεσβεῖαι κατὰ πόλεις ἕκαστοι παρ᾽ ἡμῶν τὴν σωτηρίαν εὑρησόμενοι, νῦν οὐκ ἔτι περὶ τῆς τῶν ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀγωνίζεται, ἀλλ᾽ ἤδη περὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους. καὶ ταῦθ᾽ ἡμῖν συμβέβηκεν ἐξότου Δημοσθένης πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσελήλυθεν. εὖ γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἡσίοδος ὁ ποιητὴς ἀποφαίνεται. λέγει γάρ που παιδεύων τὰ πλήθη καὶ συμβουλεύων τοῖς πόλεσι, τοὺς πονηροὺς τῶν δημαγωγῶν μὴ προσδέχεσθαι. Λέξω δὲ κἀγὼ τὰ ἔπη. Διὰ τοῦτο γὰρ οἶμαι ἡμᾶς παῖδας ὄντας, τὰς τῶν ποιητῶν γνώμας ἐκμανθάνειν, ἵν᾽ ἄνδρες ὄντες αὐταῖς χρώμεθα.

Πολλάκι δὲ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα.
Οσκεν ἀλιτραίνῃ καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
Τοῖσιν δ᾽ οὐρανόθεν μέγ᾽ ἐπήγαγε πῆμα κρονίων
Λοιμὸν ὁμοῦ καὶ λιμὸν ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.
Η τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσιν, ἢ ὅγε τεῖχος,
Η νέας ἐν πόντῳ κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.

Ἐὰν δὲ περιελόντες τοῦ ποιητοῦ τὸ μέτρον, τὰς γνώμας ἐξετάζητε, οἶμαι ὑμῖν δόξειν οὐ ποιήματα ἡσιόδου εἶναι, ἀλλὰ χρησμὸν εἰς Δημοσθένους πολιτείαν. καὶ γὰρ ναυτικὴ καὶ πε-

ζὴ

ζὴ στρατεία καὶ πόλεις ἄρδλω εἰσὶν ἀνηρπασμέναι ἐκ τῆ τούτε πολιτείας.

44. *Demosthenes arrogabat sibi societatem Thebanam: Æschines conatur ostendere: tempora & pericula communia non Demosthenem hanc societatem fecisse. Probatio est* παραδειγματικὴ κατὰ σύγκρισιν: *nam antea non eam potuit conficere Thrasybulus, non Thraso, non Leodamas, non Archidemus, non Aristophon, non Pyrander, viri qui plurimum potuerunt & autoritate & eloquentia: ergo nec Demosthenis potuit. sed temporibus & à Philippo coacti atque compulsi vestrum auxilium implorarunt.*

Ἀλλ' οἶμαι ὔτε φρυνώνδας, ὔτε εὐρύβατος, ὔτ' ἄλλος ὐδεὶς πώποτε τῆ πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο, ὃς, ὦ γῆ καὶ θεοὶ καὶ δαίμονες καὶ ἄνθρωποι ὅσοι βόλεσθε ἀκύειν τἀληθῆ, τολμᾷ λέγειν βλέπων εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὑμέτερα, ὡς ἄρα θηβαῖοι τὴν συμμαχίαν ἡμῖν ἐποιήσαντο, ὐ διὰ τὸν καιρὸν, ὐ διὰ τὸν φόβον τὸν περιστάντα αὐτοὺς, ὐδὲν διὰ τὴν ὑμετέραν δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὰς Δημοσθένυς δημηγορίας. καί τοι πολλὰς μὲν τύτυ πρότερον πρεσβείας ἐπρέσβευσαν εἰς θήβας οἱ μάλιστα οἰκείως ἐκείνοις διακείμενοι. πρῶτος μὲν ὔτος στρατηγὸς θρασύβυλος ὁ κολλυτεὺς, ἀνὴρ ἐν θήβαις πιστευθεὶς ὡς ὐδεὶς ἕτερος. πάλιν θράσων ὁ ἀρχιεὺς πρόξενος ὢν θηβαίοις: λεωδάμας ὁ ἀχαρνεὺς ὐχ ἧττον Δημοσθένυς λέγειν δυνάμενος, ἀλλ' ἔμοιγε καὶ ἡδίων ῥήτωρ: καὶ ὔτος ἀρχίδημος ὁ πήληξ καὶ δυνατὸς εἰπεῖν, καὶ πολλὰ κεκινδυνευκὼς ἐν τῇ πολιτεία

διὰ θηβαίους. δημαγωγὸς ἀριστεύων ὁ ἀζηνιεὺς, πλεῖστον χρόνον τὴν τοῦ βιωπάζειν ὑπομεῖναι αἰτίαν, ῥήτωρ πύρανδρος ὁ ἀναφλύστιος ὃς ἔτι καὶ νῦν ζῇ. ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε αὐτοῦ ἐδυνήθη προτρέψασθαι εἰς τὴν ὑμετέραν φιλίαν. τὸ δ' αἴτιον οἶδα μὲν, λέγειν δ' οὐδὲν δέομαι διὰ τὰς ἀτυχίας αὐτῶν. ἀλλ' οἶμαι ἐπειδὴ φίλιππος αὐτῶν ἀφελόμενος νίκαιαν θετταλοῖς παρέδωκε καὶ τὸν πόλεμον ὃν πρότερον ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας τῆς τῶν βοιωτῶν, τοῦτον πάλιν τὸν αὐτὸν πόλεμον ἐπήγαγε διὰ τῆς φωκίδος ἐπ' αὐτὰς τὰς θήβας, καὶ τὸ τελευταῖον ἐλάτειαν καταλαβὼν ἐχαράκωσε καὶ φρουρὰν εἰσήγαγεν. ἐνταῦθ' ἤδη ἐπεὶ τὸ δεινὸν ἥπτετο αὐτῶν μετεπέμψαντο ἀθηναίους, καὶ ὑμεῖς ἐξήλθετε καὶ εἰσῄειτε εἰς τὰς θήβας, ἐν τοῖς ὅπλοις διεσκευασμένοι, καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοὶ, πρὶν περὶ συμμαχίας μίαν μόνην συλλαβὴν γράψαι Δημοσθένην. ὁ δ' εἰσάγων ἦν ὑμᾶς εἰς τὰς θήβας καιρὸς καὶ φόβος, καὶ χρεία συμμαχίας, ἀλλ' οὐ Δημοσθένης.

45. *Commemorat tria incommoda maxima, ex actis Demosthenis nata, quæ comprahensa sunt tripartita ista narratione de Eubœis, de Amphissanis, & de Thebanis. Eorum incommodorum primum est: quod ea societas vtilis fuerit Thebanis: & Athenienses inde damnum acceperint. Bœotiam enim dedititiam factam Thebanorum, Athenienses maris imperium communicasse cum Thebanis: terræ, ab eis ablatum esse totumque Thebanis concessum: sumptuum vero & impensarum duas partes Athenienses sustinuisse: tertiam tantummodo Thebanos. Alterum detrimentum esse dicit: quod concilium reip.*

reip. Athenis transtulerit Thebas, ut nec Senatus nec populi in ea societate fuerit autoritas. Tertium detrimentum: quod cladis ad Charoneam & Thebani exitij autor extiterit.

Ἐπεὶ δεῖ γε ταύτας τὰς πράξεις τρία τὰ πάντων μέγιστα Δημοσθένης εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκε. πρῶτον μὲν ὅτι Φιλίππου τῷ μὲν ὀνόματι πολεμοῦντος ὑμῖν, τῷ δ' ἔργῳ πολὺ μᾶλλον μισοῦντος Θηβαίους, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα δεδήλωκε. καὶ τί δεῖ πλείω λέγειν; ταῦτα μὲν τὰ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἀπεκρύψατο, προσποιησάμενος δὲ μέλλειν τὴν συμμαχίαν γίνεσθαι, οὐ διὰ τοὺς καιροὺς, ἀλλὰ διὰ τὰς αὑτοῦ πρεσβείας, πρῶτον μὲν συνέπεισε τὸν δῆμον μηκέτι βουλεύεσθαι ἐπὶ τίσι δεῖ ποιεῖσθαι τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ἀγαπᾶν μόνον εἰ γίνεται. τοῦτο δὲ προλαβὼν, ἔκδοτον μὲν τὴν βοιωτίαν ἅπασαν ἐποίησε Θηβαίοις, γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐάν τις ἀφιστῆται πόλις ἀπὸ Θηβαίων, βοηθεῖν ἀθηναίους βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θήβαις, τοῖς ὀνόμασι κλέπτων καὶ μεταφέρων τὰ πράγματα, ὥσπερ εἴωθεν, ὡς τοὺς βοιωτοὺς ἔργῳ κακῶς πάσχοντας τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν τὴν Δημοσθένους ἀγαπήσοντας, ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἐφ' οἷς κακῶς πεπόνθασιν, ἀγανακτήσοντας. Δεύτερον δὲ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναλωμάτων τὰ μὲν δύο μέρη ὑμῖν ἀνέθηκεν, οἷς ἦσαν ἀπωτέρω οἱ κίνδυνοι. τὸ δὲ τρίτον μέρος Θηβαίοις, δωροδοκῶν ἐφ' ἑκάστοις τούτων, καὶ τὴν ἡγεμονίαν τὴν μὲν κατὰ θάλατταν ἐποίησε κοινήν. τὸ δ' ἀνάλωμα ἴδιον ὑμέτερον. τὴν δὲ κατὰ γῆν (εἰ μὴ δεῖ ληρεῖν) ἄρδην φέρων ἀνέθηκε Θηβαίοις, ὥστε παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον μὴ κύριον γενέσθαι Στρατοκλέα τὸν ἡμέτερον στρατηγὸν βουλεύσασθαι περὶ τῆς τῶν στρατιωτῶν σωτηρίας. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἐγὼ μὲν κατηγορῶ, ἕτεροι δὲ

παραλείπουσιν, ἀλλὰ κἀγὼ λέγω καὶ πάντες ἐπιτιμῶσι, καὶ ὑμεῖς σύνιστε καὶ οὐκ ὀργίζεσθε. ἐκεῖνο γὰρ πεπόνθατε πρὸς Δημοσθένην· συνείθισθε ἤδη τὰ ἀδικήματα αὐτοῦ ἀκούειν, ὥστε οὐ θαυμάζετε. δεῖ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἀγανακτεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, εἰ χρὴ τὰ λοιπὰ τῇ πόλει καλῶς ἔχειν.

46. *Alterum detrimentum: Senatum maiestatemq́ populi Thebas, inquit, transtulit: idem qui peregrinos & mercenarios milites accepta pecunia Amphissanis elocauit. Hac pars ad motum potissimum dirigitur.*

Δεύτερον δὲ καὶ πολὺ τούτου μεῖζον ἀδίκημα ἠδίκησεν, ὅτι τὸ βουλευτήριον τὸ τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοκρατίαν ἄρδην ἔλαθεν ὑφελόμενος, καὶ μετήνεγκεν εἰς Θήβας εἰς τὴν καδμείαν τὴν κοινωνίαν τῶν πράξεων τοῖς βοιωτάρχαις συνθέμενος. καὶ τηλικαύτην αὐτὸς αὑτῷ δυναστείαν κατεσκεύασεν, ὥστ' ἤδη παριὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, πρεσβεύειν μὲν ἔφη ὅποι ἂν αὐτῷ δοκῇ κἂν μὴ ὑμεῖς ἐκπέμπητε, εἰ δέ τις αὐτῷ τῶν στρατηγῶν ἀντείποι, καταδουλούμενος τοὺς ἄρχοντας καὶ συνεθίζων μηδὲν αὐτῷ ἀντιλέγειν, διαδικασίαν ἔφη γράψειν τῷ βήματι πρὸς τὸ στρατηγεῖον. πλείω γὰρ ὑμᾶς ἀγαθὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἔφη ἀπὸ τοῦ βήματος πεπονθέναι, ἢ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐκ τοῦ στρατηγείου. μισθοφορῶν δ' ἐν τῷ ξενικῷ κενὰς χώρας καὶ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα κλέπτων, καὶ τοὺς μυρίους ξένους ἐκμισθώσας ἀμφισσεῦσι, πολλὰ διαμαρτυρουμένου καὶ σχετλιάζοντος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐμοῦ, προσέμιξε φέρων ἀναρπασθέντων τῶν ξένων τὸν κίνδυνον ἀπαρασκεύῳ τῇ πόλει. τί γὰρ ἂν οἴεσθε Φίλιππον ἐν τοῖς τότε καιροῖς εὔξασθαι; οὐ χωρὶς μὲν πρὸς τὴν πολιτικὴν δύναμιν, χωρὶς δ' ἐν ἀμφίσσῃ

πρὸς τοὺς ξένους διαγωνίσασθαι: ἀθύμους δὲ τοὺς ἕλληνας λαβεῖν τηλικαύτης πληγῆς γεγενημένης; καὶ τηλικούτων κακῶν αἴτιος γεγενημένος Δημοσθένης, οὐκ ἀγαπᾷ εἰ μὴ δίκην δέδωκεν, ἀλλ' εἰ καὶ μὴ χρυσῷ Στεφάνῳ Στεφανωθήσεται ἀγανακτεῖ. οὐδ' ἱκανόν ἐστιν αὐτῷ ἐναντίον ὑμῶν κηρύττεσθαι, ἀλλ' εἰ μὴ τῶν ἑλλήνων ἐναντίον ἀναρρηθήσεται, τοῦτ' ἀγανακτεῖ. οὕτως, ὡς ἔοικε, πονηρὰ φύσις μεγάλης ἐξουσίας ἐπιλαβομένη, δημοσίας ἀπεργάζεται συμφοράς.

47. *Tertium detrimentum. quod non ex superioribus narrationibus sumitur: sed hic exponitur. ut Thebanos & Bœotarchas inuitos ante constitutam societatem ad perniciosum prælium cum exercitu Atheniensi extruserit. Est in hac narratione ista varietas: Philippus de ocio & pace cogitauit: idem optabant Thebani: Demosthenes dissuadere cœpit: sed non persuasit: veruntamen tandem compulit. vt prælium aduersum & perniciosum sit commissum. De hoc casu: & de fortuna belli, & omni fortuna: & item singulorum: & de oratoris officio:* ἀποσ. 73. 74.

Τρίτον δὲ καὶ τῶν προειρημένων μέγιστόν ἐστιν ὃ μέλλω λέγειν. Φιλίππου γὰρ οὐ καταφρονοῦντος τῶν ἑλλήνων οὐδ' ἀγνοοῦντος (οὐ γὰρ ἦν ἀσύνετος) ὅτι περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἐν ἡμέρας σμικρῷ μέρει διαγωνιεῖται, καὶ διὰ ταῦτα βουλομένου ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην καὶ πρεσβείας ἀποστέλλειν μέλλοντος, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν Θήβαις φοβουμένων τὸν ἐπιόντα κίνδυνον (εἰκότως. οὐ γὰρ ῥήτωρ ἀστράτευτος καὶ λιπὼν τὴν τάξιν αὐτοὺς ἐνουθέτησεν, ἀλλ' ὁ φωκικὸς

πόλεμος δεκαετὴς γεγονὼς ἀείμνηστον παιδείαν τοὺς ἐπαίδευσε) τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, αἰσθόμενος Δημοσθένης καὶ τοὺς βοιωτάρχας ὑποπτεύσας μέλλειν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι, χρυσίον ἄνευ αὐτοῦ παρὰ Φιλίππου λαβόντας, ἀβίωτον ἡγησάμενος εἶναι εἴ τινος ἀπολειφθήσεται δωροδοκίας, ἀναπηδήσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐδενὸς ἀνθρώπων λέγοντος, οὔθ' ὡς δεῖ ποιεῖσθαι πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, οὔθ' ὡς οὐ δεῖ, ἀλλ' ὡς ᾤετο τοῦτο κήρυγμά τι τοῖς βοιωτάρχαις προκηρύττων, ἀναφέρειν αὐτῷ τὰ μέρη τῶν λημμάτων, διώμνυτο τὴν ἀθηνᾶν, ἣν ὡς ἔοικε φειδίας ἐνεργολαβεῖν εἰργάσατο καὶ ἐνεπιορκεῖν Δημοσθένει, ἦ μὴν εἴ τις ἐρεῖ ὡς χρὴ πρὸς Φίλιππον εἰρήνην ποιήσασθαι, ἀπάξειν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἐπιλαβόμενος τῶν τριχῶν, ἀπομιμούμενος τὴν κλεοφῶντος πολιτείαν, ὃς ἐπὶ τοῦ πρὸς λακεδαιμονίους πολέμου, ὡς λέγεται, τὴν πόλιν ἀπώλεσεν. ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ ἄρχοντες οἱ ἐν ταῖς θήβαις, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ὑμετέρους ἀνέστρεψαν ἐξεληλυθότας ἵνα βουλεύσησθε περὶ τῆς εἰρήνης, ἐνταῦθα παντάπασιν ἔκφρων ἐγένετο, καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, προδότας τῶν ἑλλήνων τοὺς βοιωτάρχας ἀπεκάλεσε, καὶ γράφειν ἔφη ψήφισμα ὁ τοῖς πολεμίοις οὐδέποτ' ἀντιβλέψας, πέμπειν ὑμᾶς πρέσβεις εἰς θήβας αἰτήσοντας θηβαίους δίοδον ἐπὶ Φίλιππον. ὑπεραισχυνθέντες δ' οἱ ἐν θήβαις ἄρχοντες μὴ δόξωσιν ὡς ἀληθῶς εἶναι προδόται τῶν ἑλλήνων, ἀπὸ μὲν τῆς εἰρήνης ἀπετρέποντο, ἐπὶ δὲ τὴν παράταξιν ὥρμησαν.

48. *Post commemorationem facti: duplex sequitur amplificatio: quarum vna comparationem habet antiquitatis & præsentis exempli: altera descriptionem cladis & calamitatis Thebanæ.*

Ἔνθα δὴ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄξιόν ἐστιν ἐπιμνησθῆναι, οὓς οὗτος, ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων ὄντων τῶν ἱερῶν, ἐκπέμψας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον, ἐτόλμησε, τοῖς δραπέταις ποσὶ, καὶ λελοιπόσι τὴν τάξιν ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τάφον τῶν τετελευτηκότων, ἐγκωμιάζειν τὴν ἐκείνων ἀρετήν. ὦ πρὸς μὲν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων, ἁπάντων ἀνθρώπων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε ἐπιχειρήσειν ἐθελήσεις αὐτίκα μάλα βλέπων εἰς τὰ τούτων πρόσωπα λέγειν, ὡς δεῖ σε ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς στεφανοῦσθαι; ἐὰν δ' οὗτος λέγῃ, ὑμεῖς ὑπομενεῖτε, καὶ συναποθανεῖται τοῖς τελευτήσασιν, ὡς ἔοικε, καὶ ἡ ὑμετέρα μνήμη. γένεσθε δή μοι μικρὸν χρόνον τὴν διάνοιαν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ νομίσατε ὁρᾶν προϊόντα τὸν κήρυκα καὶ τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἀνάρρησιν μέλλουσαν γίνεσθαι, καὶ λογίσασθε πότερ' οἴεσθε τοὺς οἰκείους τῶν τελευτησάντων πλείω δάκρυα ἀφήσειν ἐπὶ ταῖς τραγῳδίαις καὶ τοῖς ἡρωϊκοῖς πάθεσι τοῖς μετὰ ταῦτα ἐπεισιοῦσιν, ἢ ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως ἀγνωμοσύνῃ. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀλγήσειεν ἄνθρωπος Ἕλλην, ἢ καὶ παιδευθεὶς ἐλευθέρως, ἀναμνησθεὶς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐκεῖνό γε, εἰ μηδὲν ἕτερον, ὅτι ταύτῃ ποτὲ τῇ ἡμέρᾳ μελλόντων ὥσπερ νυνὶ τῶν τραγῳδῶν γίνεσθαι, ὅτ' εὐνομεῖτο μᾶλλον ἡ πόλις καὶ βελτίοσι προστάταις ἐχρῆτο, προελθὼν ὁ κῆρυξ καὶ παραστησάμενος τοὺς ὀρφανοὺς ὧν οἱ πατέρες ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες, νεανίσκους πανοπλίᾳ κεκοσμημένους, ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς ἀρετήν. Ὅτι τούσδε τοὺς νεανίσκους ὧν οἱ πατέρες ἐτελεύτησαν ἐν τῷ πολέμῳ, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔτρεφε, νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ πανο-

πανοπλίᾳ ἀφίησιν ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν καὶ καλεῖ εἰς προεδρίαν. τότε μὲν ταῦτ᾽ ἐκήρυττεν, ἀλλ᾽ οὐ νῦν: ἀλλὰ παραστησάμενος ὃν τῆς ὀρφανίας τοῖς παισὶν αἴτιον, τί ποτ᾽ ἂν ἐρεῖ, ἢ τί φθέγξεται; καὶ γὰρ ἂν αὐτὰ διεξίῃ τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προστάγματα, ἀλλ᾽ οὐ τό γε ἐκ τῆς ἀληθείας αἰσχρὸν σιωπήσεται, ἀλλὰ τἀναντία δόξει τῇ τοῦ κήρυκος φωνῇ φθέγγεσθαι. Ὅτι τόνδε τὸν ἄνδρα, εἰ δὴ καὶ οὗτος ἀνήρ, Στεφανοῖ ὁ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα, τὸν κάκιστον, ἀνδραγαθίας ἕνεκα τὸν ἄνανδρον καὶ λελοιπότα τὴν τάξιν. μὴ, πρὸς τοῦ διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν ἱκετεύω ὑμᾶς ὦ ἀθηναῖοι, μὴ τρόπαιον ἱστᾶτε ἀφ᾽ ὑμῶν αὐτῶν ἐν τῇ τοῦ διονύσου ὀρχήστρᾳ, μηδ᾽ αἱρεῖτε παρανοίας ἐναντίον τῶν ἑλλήνων τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων, μηδ᾽ ὑπομιμνήσκετε τῶν ἀνιάτων καὶ ἀνηκέστων κακῶν τοὺς ταλαιπώρους θηβαίους, οὓς φυγόντας διὰ τοῦτον, ὑποδέδεχθε τῇ πόλει, ὧν ἱερὰ καὶ τέκνα καὶ τάφους ἀπώλεσεν ἡ Δημοσθένους δωροδοκία, καὶ τὸ βασιλικὸν χρυσίον.

49. *Mediocri* ἐνδιασκευῇ *repraesentat luctum & postulata Thebanorum. Cui annectit exemplum, & legem portitoriam commemorat: qua hortatur populum ad condemnandum. Huic simili Demosthenes contrarium simile opposuit.* ὑποσ. 57.

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τοῖς σώμασιν οὐ παρεγένεσθε, τῇ γε διανοίαις ἀποβλέψατ᾽ αὐτῶν εἰς τὰς συμφορὰς, καὶ νομίσατε ὁρᾶν ἁλισκομένην τὴν πόλιν, τειχῶν κατασκαφὰς, ἐμπρήσεις οἰκιῶν, ἀγομένας γυναῖκας καὶ παῖδας εἰς δουλείαν, πρεσβύτας ἀνθρώπους, πρεσβύτιδας γυναῖκας ὀψὲ μεταμανθάνοντας τὴν ἐλευθερίαν, κλαίοντας, ἱκετεύοντας

ὑμᾶς,

ὑμᾶς, ὀργιζομένους οὐ τοῖς τιμωρουμένοις, ἀλλὰ τοῖς τούτων αἰτίοις. ἐπισκήπτοντας μηδενὶ τρόπῳ τὸν τῆς ἑλλάδος ἀλιτήριον Στεφανοῦν, ἀλλὰ καὶ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην τὴν συμπαρακολουθοῦσαν τῷ ἀνθρώπῳ φυλάξασθαι. οὔτε πόλις γὰρ οὔτ' ἰδιώτης ἀνὴρ οὐδεὶς πώποτε καλῶς ἀπήλλαξε, Δημοσθένει συμβούλῳ χρησάμενος. Ὑμεῖς δ' ὦ ἀθηναῖοι οὐκ αἰσχύνεσθε εἰ ἐπὶ μὲν τοὺς πορθμέας τοὺς εἰς σαλαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθε, ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ, τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι, ἵνα μηδεὶς αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὰ τῶν ἑλλήνων σώματα. τὸν δὲ τὴν ἑλλάδα καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀνατετραφότα, τοῦτον ἐάσετε πάλιν ἀπευθύνειν τὰ κοινά;

50. *Dicturus de tertio tempore: quod erat præsentis tum Reipub. status mortuo Philippo: prius exponit vt è prælio domum reuersus sit: vt timuerit: vt repulsam passus sit: vt rursus contra Alexandrum mortuo Philippo agere cœperit: vt commissa sibi legatione nondum ea perfunctus timore perculsus re omni infecta domum sit reuersus.*

Ἵνα δ' εἴπω καὶ περὶ τοῦ τετάρτου καιροῦ καὶ τῶν νυνὶ καθεστηκότων πραγμάτων, ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπομνῆσαι βούλομαι: ὅτι Δημοσθένης οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως τριήρη προσλαβὼν ἱμῶν, καὶ τοὺς ἕλληνας ἠργυρολόγησε. καταγαγούσης δὲ αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀπροσδοκήτου σωτηρίας, τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ὑπότρομος ἦν ἄνθρωπος, καὶ παριὼν ἡμιθνὴς ἐπὶ τὸ βῆμα, εἰρηνοφύλακα ὑμᾶς ἐκέλευεν αὐτὸν χειροτονεῖν. ὑμεῖς δὲ κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους, οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἰᾶτε τὸ

Δη-

Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα, ἀλλὰ ναυσικλεῖ τοῦτο περιεστάπετε, νῦν δ' ἤδη καὶ Στεφανοῦντας ἀξιοῖ. ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε Φίλιππος, Ἀλέξανδρος δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστη, πάλιν αὐτὸς τερατευόμενος, ἱερὰ μὲν ἱδρύσατο Παυσανίου, εἰς αἰτίαν δὲ εὐαγγελίων καὶ θυσίας τὴν βουλὴν κατέστησεν. ἐπωνυμίαν δὲ Ἀλεξάνδρῳ μαργίτην ἐπέθετο. ἀπετόλμα δὲ λέγειν ὡς οὐ κινηθήσεται ἐκ μακεδονίας. ἀγαπᾷν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν πέλλῃ περιπατοῦντα, καὶ τὰ σπλάγχνα φυλάττοντα. καὶ ταυτὶ λέγειν ἔφη οὐκ εἰκάζων, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι αἵματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ ὠνία, αὐτὸς οὐκ ἔχων αἷμα, καὶ θεωρῶν τὸν Ἀλέξανδρον οὐκ ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀνανδρίας. ἤδη δ' ἐψηφισμένων θετταλῶν ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν, καὶ τοῦ νεανίσκου τὸ πρῶτον παροξυνθέντος, εἰκότως, ἐπειδὴ περὶ θήβας ἦν τὸ στρατόπεδον, πρεσβευτὴς ὑφ' ὑμῶν χειροτονηθεὶς ἀποδρὰς ἐκ μέσου τοῦ κιθαιρῶνος ἧκεν ὑποστρέψας, οὔτ' ἐν εἰρήνῃ, οὔτ' ἐν πολέμῳ χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχων. καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προὔδοτε, οὐδ' εἰάσατε κριθῆναι ἐν τῷ τῶν ἑλλήνων συνεδρίῳ, οὗτος δ' ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν, εἴπερ ἀληθῆ ἐστὶν ἃ λέγεται.

51. *Quod conatus sit* Ἀλεξανδρίζειν: *& suspiciose quod assentando pecuniam & gratiam Alexandri sit aucupatus. Breuis narratiuncula: singulis sententijs singulis connexis* ὑποβολαῖς.

Ὡς γάρ φασιν παράλιοι καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀλέξανδρον (καὶ τὸ πρᾶγμα εἰκότως πιστεύεται) ἔστι τις ἀριστίων πλαταϊκὸς, ὁ τοῦ ἀριστοβούλου τοῦ φαρμακοπώλου υἱὸς (εἴ τις ἄρα καὶ ὑμῶν γινώσκει) οὗτός ποτε ὁ νεανίσκος ἕτερον

τὴν

τὴν ὄψιν διαφέρων γενόμενος, ᾤκησε πολὺν χρόνον ἐν τῇ Δημοσθένους οἰκίᾳ. ὅ, τι δὲ πράττων ἢ πάσχων, ἀμφίβολος ἡ αἰτία, καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδαμῶς εὔσχημον ἐμοὶ λέγειν. οὗτος (ὡς ἐγὼ ἀκούω) ἠγνοημένος ὅστις καὶ πῶς ποτὲ ἐστι βεβιωκώς, τὸν Ἀλέξανδρον ὑποτρέχει, καὶ πλησιάζει ἐκείνῳ. διὰ τούτου γράμματα πέμψας Δημοσθένης ὡς Ἀλέξανδρον, ἄδειάν τινα εὕρηται καὶ διαλλαγάς, καὶ πολλὴν κολακείαν πεποίηται. ἐκεῖθεν δὲ θεωρήσατε ὡς ὅμοιόν ἐστι τὸ πρᾶγμα τῇ αἰτίᾳ.

52. *Confirmat hanc suspicionem tribus temporibus: quibus cum potuisset nihil aduersus Alexandrum suasit: quorum primum erat cum Alexander in Asiam profectus abesset. Alterum cum à Dario premeretur. Tertium cum Lacedamonij magnas copias haberent in expeditionibus, & prospere belligerarent cum Alexander procul ad Septentriones laboraret.*

Εἰ γάρ τι τούτων ἐφρόνει Δημοσθένης καὶ πολεμικῶς εἶχεν (ὥσπερ καί φησι) πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, τρεῖς αὐτῷ καιροὶ κάλλιστοι παραγεγόνασιν, ὧν οὐδενὶ φαίνεται κεχρημένος. εἷς μὲν ὁ πρῶτος ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν οὐ πάλαι καθεστηκὼς Ἀλέξανδρος ἀπαράσκευος αὐτῷ τῶν ἰδίων ὄντων, εἰς τὴν Ἀσίαν διέβη, ἤκμαζε δ' ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασι καὶ πεζῇ στρατιᾷ, ἄσμενος δ' ἂν ὑμᾶς εἰς τὴν κοινὴν συμμαχίαν προσεδέξατο διὰ τοὺς ἐπιφερομένους αὐτῷ κινδύνους. εἶπάς τινα ἐνταῦθα λόγον Δημόσθενες, ἢ ἔγραψάς τι ψήφισμα; βούλει σε θῶ καὶ φοβηθῆναι καὶ χρήσασθαι τῷ ἑαυτοῦ τρόπῳ; καίτοι ῥητορικὴν δειλίαν

δημό-

δημόσιος καιρὸς οὐκ ἀναμένει. ἀλλ' ἐπειδὴ πάσῃ τῇ δυνάμει Δαρεῖος καταβεβήκει, ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἦν ἀπειλημμένος ἐν κιλικίᾳ πάντων ἐνδεὴς, ὡς ἔφησθα, σὺ αὐτίκα, μάλα δ' ἤμελλεν (ὡς ἦν ὁ παρὰ σοῦ λόγος) συμπατηθήσεσθαι ὑπὸ τῆς περσικῆς ἵππου, τὴν δὲ σὴν ἀηδίαν ἡ πόλις οὐκ ἐχώρει, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἃς ἐξηρτημένος ἐκ τῶν δακτύλων περιῄεις ἐπιδεικνύων τὸ ἐμὸν πρόσωπον, ὡς ἐκπεπληγμένου καὶ ἀθυμοῦντος, καὶ χρυσόκερων ἀποκαλῶν, καὶ κατεστέφθαι φάσκων εἴ τι πταῖσμα συμβήσεται Ἀλεξάνδρῳ: οὐδ' ἐνταῦθα ἔπραξας οὐδὲν, ἀλλ' εἴς τινα καιρὸν ἀνεβάλλου καλλίω. Ὑπερβὰς, τοίνυν ἅπαντα ταῦτα, ὑπὲρ τῶν νυνὶ καθεστηκότων λέξω, λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ τὸ Ξενικὸν ἐπέτυχον μάχῃ καὶ διέφθειραν τοὺς περὶ κόρραγον στρατιώτας, ἠλεῖοι δ' αὐτοῖς συμμετεβάλοντο καὶ ἀχαιοὶ πάντες πλὴν πελληναίων, καὶ ἀρκαδία πᾶσα, πλὴν μεγάλης πόλεως. αὐτὴ δὲ ἐπολιορκεῖτο καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπίδοξος ἦν ἁλῶναι. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔξω τῆς ἄρκτου καὶ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου δεῖν πάσης μεθειστήκει. ὁ δὲ ἀντίπατρος πολὺν χρόνον συνῆγε στρατόπεδον, τὸ δὲ ἐσόμενον ἄδηλον ἦν. ἐνταῦθ' ἡμῖν ἀπόδειξιν ποίησαι ὦ Δημόσθενες, τί ποτ' ἦν ἃ ἔπραξας, καὶ τί ποτ' ἦν ἃ ἔλεγες, καὶ εἰ βούλει; παραχωρῶ σοι τοῦ βήματος, ἕως ἂν εἴπῃς, ἐπειδὴ δὲ σιγᾷς, ὅτι μὲν ἀπορεῖς, συγγνώμην ἔχω σοι, ἃ δὲ τότ' ἔλεγες, ἐγὼ νῦν λέξω.

53. *Tria tempora idonea ad agendum exposuit: & per ea nihil egisse cum potuisset Demosthenem: ad hæc cum Demosthenes nihil responderet: ipsemet aliquas eius voces profert: quibus usus esset Demosthenes Alexandri inclinante nonnihil fortuna.*

na. eas voces Æschines vt falsas & impudentes irridet.

Οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ μιαρὰ καὶ ἀπίθανα ῥήματα, ἅ πῶς ποθ' ὑμεῖς ὦ σιδήρεοι ἐκαρτερεῖτε ἀκροώμενοι, ὅτ' ἔφη παρελθὼν, ἀμπελουργοῦσί τινες τὴν πόλιν, ἀνατετμήκασί τινες τὰ κλήματα τοῦ δήμου, ὑποτέτμηται τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων, φορμορραφούμεθα ἐπὶ τὰ στενά, τινὲς πρῶτον ὥσπερ τὰς βελόνας διείρουσι; ταῦτα δὲ τί ἐστιν ὦ κίναδος ῥήματα ἢ θαύματα; καὶ πάλιν ὅτε κύκλῳ περιδινῶν σεαυτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος ἔλεγες ὡς ἀντιπράττων Ἀλεξάνδρῳ, ὁμολογῶ τὰ λακωνικὰ συστῆσαι, ὁμολογῶ θετταλοὺς καὶ περραιβοὺς ἀφιστάναι. σὺ γὰρ ἂν κώμην ἀποστήσαις; σὺ γὰρ ἂν προσέλθοις μὴ ὅτι πρὸς πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν, ὅπου κίνδυνος πρόσεστιν; ἀλλ' εἰ μέν που χρήματα ἀναλίσκεται, προσκαθεδεῖσαι, πρᾶξιν δὲ ἀνδρὸς οὐ πράξεις. ἐὰν δ' αὐτόματόν τι συμβῇ, προσποιήσῃ, καὶ σαυτὸν ἐπὶ τὸ γεγενημένον ἐπιγράψεις, ἂν δ' ἔλθῃ φόβος τις, ἀποδράσῃ. ἐὰν δὲ θαρρήσωμεν, δωρεὰς αἰτήσεις, καὶ χρυσοῖς στεφάνοις στεφανοῦσθαι.

54. *Dicturus de vita & moribus Demosthenis: proponit probare se velle: ad oligarchiam magis, quàm ad democratiam natum & educatum esse.*

Ναί, ἀλλὰ δημοτικός ἐστι. ἐὰν μὲν τοίνυν πρὸς εὐφημίαν αὐτοῦ τῶν λόγων ἀποβλέπητε, ἐξαπατηθήσεσθε, ὥσπερ καὶ πρότερον. ἐὰν δ' εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐξαπατηθήσεσθε. ἐκείνως δὲ ἀπολάβετε παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον. ἐγὼ μὲν μεθ' ὑμῶν λογιοῦμαι ἃ δεῖ ὑπάρξαι ἐν τῇ φύσει τῷ δημοτικῷ ἀνδρὶ καὶ σώφρονι, καὶ πάλιν ἀντιθήσω ποῖόν

τινα

τινα εἰκός ἐστιν εἶναι τὸν ὀλιγαρχικὸν ἄνθρωπον καὶ φαῦλον, ὑμεῖς δ' ἀντιπαραθέντες ἑκάτερα τούτων, θεωρήσατ' αὐτὸν μὴ ὁποτέρου τοῦ λόγου, ἀλλ' ὁποτέρου τοῦ βίου ἐστίν.

55. *Comparatio democratici & oligarchici ciuis. Quinque esse in ciue populari oportet: libertatem ingenuam: accepta à repub. maiorum beneficia & nunquam læsa beneuolentia: modestiam: eloquentiam cum probitate, aut probitatem absque eloquentia, fortitudinem. Demosthenes deridet hanc descriptionem, & vocat* ἀνδριάντα κατὰ συγγραφήν. ὑπόσ. 37.

Οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσειν τάδε δεῖν ὑπάρξαι τῷ δημοτικῷ. πρῶτον μὲν ἐλεύθερον αὐτὸν εἶναι καὶ πρὸς πατρὸς καὶ μητρὸς, ἵνα μὴ διὰ τὴν πρὸς τὸ γένος ἀτυχίαν, δυσμενὴς ᾖ τοῖς νόμοις, οἳ σώζουσι τὴν δημοκρατίαν. δεύτερον δ' ἀπὸ τῶν προγόνων εὐεργεσίαν τινὰ αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον ὑπάρχειν, ἢ τό γ' ἀναγκαιότατον, μηδεμίαν ἔχθραν, ἵνα μὴ βοηθῶν τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι, κακῶς ἐπιχειρῇ ποιεῖν τὴν πόλιν. τρίτον, σώφρονα καὶ μέτριον χρὴ πεφυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῇ κατὰ τοῦ δήμου. τέταρτον, εὐγνώμονα καὶ δυνατὸν εἰπεῖν. καλὸν γὰρ τὴν μὲν διάνοιαν προαιρεῖσθαι τὰ βέλτιστα, τὴν δὲ παιδείαν τὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τὸν λόγον πείθειν τοὺς ἀκούοντας. εἰ δὲ μὴ, τήν γ' εὐγνωμοσύνην ἀεὶ προτακτέον τοῦ λόγου. πέμπτον, ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς πολέμους ἐγκαταλίπῃ τὸν δῆμον. Τὸν δ' ὀλιγαρχικὸν, πάντα τἀναντία τούτων ἔχειν. τί γὰρ δεῖ πάλιν διεξιέναι;

56. *Or-*

56. Ordine demonstrat: ex superioribus quinque bonis nullum in Demosthene esse: & primum patrem Demosthenis liberum quidem fuisse fatetur: sed auum maternum ob proditionem capitis diminutionem fecisse: & priusquam condemnaretur in exilium profugisse: & in matrimonium habuisse mulierem Scythiam. Ergo vnius rei expositione duo confirmat: quod non sit omnino ingenuus propter Scythiam matrem: & quod propter exilium aui paterni, non possit populo esse beneuolus. Demosthenes vero de parentibus Æschinis, & sua eiusq; educatione, ἀποσ. 37. *&* 38. *item* 78.

Σκέψασθε δὴ, τί τούτων ὑπάρχει Δημοσθένει; ὁ δὲ λογισμὸς ἔστω ἐπὶ πᾶσι δικαίοις. τούτῳ πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ παιανιεὺς, ἀνὴρ ἐλεύθερος (οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι) τὰ δ' ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πάππου τοῦ πρὸς μητρὸς, πῶς ἔχει αὐτῷ, ἐγὼ φράσω. γύλων ἦν ἐκ κεραμέων, οὗτος προδοὺς τοῖς πολεμίοις νύμφαιον τὸ ἐν τῷ πόντῳ, τότε τῆς πόλεως ἐχούσης τὸ χωρίον τοῦτο, φυγὰς ἐκ τῆς πόλεως ἐγένετο, θανάτου καταγνωσθέντος αὐτοῦ, τὴν κρίσιν οὐχ ὑπομείνας: καὶ ἀφικνεῖται εἰς βόσπορον: κἀκεῖ λαμβάνει δωρεὰν παρὰ τῶν τυράννων τοὺς ὠνομασμένους κήπους, καὶ γαμεῖ γυναῖκα πλουσίαν μὲν νὴ δία καὶ χρυσίον ἐπιφερομένην πολὺ, σκύθιν δὲ τὸ γένος, ἐξ ἧς γίνονται αὐτῷ θυγατέρες δύο, ἃς ἐκεῖνος δεῦρο μετὰ πολλῶν χρημάτων ἀποστείλας συνῴκησε τὴν μὲν ἑτέραν ὁτῳδήποτε, ἵνα μὴ πολλοῖς ἀπεχθάνωμαι, τὴν δ' ἑτέραν ἔγημε παριδὼν τοὺς τῆς πόλεως νόμους Δημοσθένης ὁ παιανιεὺς, ἐξ ἧς ὑμῖν ὁ περίεργος καὶ συκοφάντης γεγένηται Δημοσθένης. οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τοῦ πάππου

τοῦ

τοῦ πρὸς μητρὸς, πολέμιος ἂν εἴη τῷ δήμῳ (θάνατον γὰρ αὐτοῦ τῶν προγόνων κατέγνωτε) τὰ δὲ ἀπὸ τῆς μητρὸς, σκύθης, βάρβαρος, ἑλληνίζων τῇ φωνῇ, ὅθεν καὶ τὴν πονηρίαν οὐκ ἐπιχώριός ἐστι.

57. *De tertio bono quod erat temperantia. ait Demosthenem: ex trierarcha causarum primum scriptorem factum esse: post, causarum actorem: neque paternas opes suffecisse: neque quantumcunque comparauit causis scriptitandis, prodendis, agendis sufficere ad eius luxum: non hanc inquam pecuniam: non regias largitiones, non pecuniam publicam. Breui narratione res multas & magnas complectitur. De tertio narrat etiam bono: quod erat probitatis & eloquentia: ait vehementem oratorem: improbum ciuem esse.*

Περὶ τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, τίς ἐστιν; ἐκ τριηράρχου λογογράφος ἀνεφάνη, τὰ πατρῷα καταγελάστως προέμενος, ἄπιστος δὲ καὶ περὶ ταῦτα δόξας εἶναι, καὶ τοὺς λόγους ἐκφέρων τοῖς ἀντιδίκοις, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸ βῆμα, πλεῖστον δ' ἐκ τῆς πόλεως εἰληφὼς ἀργύριον, ἐλάχιστα περιεποιήσατο. νῦν μέντοι τὸ βασιλικὸν χρυσίον ἐπικέκλυκε τὴν δαπάνην αὐτοῦ. ἔστι δ' οὐδὲν τοῦθ' ἱκανόν. οὐδεὶς γὰρ πλοῦτος τρόπου πονηροῦ περιεγένετο. καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν βίον οὐκ ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων πορίζεται, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑμετέρων κινδύνων. περὶ δ' εὐγνωμοσύνην καὶ λόγου δύναμιν, πῶς πέφυκε; δεινῶς λέγειν, κακῶς βιῶναι. οὕτω γὰρ κέχρηται καὶ τῷ ἑαυτοῦ σώματι καὶ παιδοποιίᾳ, ὥστε με μὴ βούλεσθαι λέγειν ἃ τούτῳ πέπρακται. ἤδη γάρ ποτε εἶδον μισηθέντας

τοὺς

τὺς τὰ τῶν πλησίον αἰσχρὰ λίαν σαφῶς λέγοντας. ἔπειτα, τί συμβαίνει τῇ πόλει; οἱ μὲν λόγοι καλοὶ, τὰ δ' ἔργα φαῦλα.

58. *Fortitudini quinto & postremo loco artificiose dedit propterea quòd ad quæstionem maxime pertinet: & firmamentum causæ præbet accusatori. probat enim quia timidus homo Demosthenes est & è prælio fugit: contra Solonis leges esse quod Ctesiphon eum coronari suo scito iussit.*

Πρὸς δὲ ἀνδρίαν βραχύς μοι λείπεται λόγος. εἰ μὲν γὰρ ἠρνεῖτο μὴ δειλὸς εἶναι, ἢ ὑμεῖς μὴ συνήδειτε αὐτῷ, διατριβὴν ὁ λόγος ἂν μοι παρέσχεν. ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ὑμεῖς σύνιστε, λοιπὸν ὑπομνῆσαι τοὺς περὶ τούτων κειμένους νόμους. ὁ γὰρ Σόλων ὁ παλαιὸς νομοθέτης ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ᾤετο δεῖν ἐνέχεσθαι τὸν ἀστράτευτον καὶ τὸν λελοιπότα τὴν τάξιν, καὶ τὸν δειλὸν ὁμοίως. εἰσὶ γὰρ καὶ δειλίας γραφαί. καί τοι θαυμάσειεν ἄν τις ὑμῶν, εἰ εἰσι φύσεως γραφαί. εἰσί. τίνος ἕνεκα; ἵνα ἕκαστος ὑμῶν τὰς ἐκ τῶν νόμων ζημίας φοβούμενος μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους, ἀμείνων ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὑπάρχῃ. ὁ μὲν τοίνυν νομοθέτης, τὸν ἀστράτευτον καὶ τὸν δειλὸν καὶ τὸν λιπόντα τὴν τάξιν, ἔξω τῶν περιρραντηρίων τῆς ἀγορᾶς ἐξείργει, καὶ οὐκ ἐᾷ στεφανοῦσθαι, οὐδὲν εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ. σὺ δὲ τὸν ἀστεφάνωτον ἐκ τῶν νόμων κελεύεις ἡμᾶς στεφανοῦν, καὶ τῷ σαυτοῦ ψηφίσματι τὸν οὐ προσήκοντα εἰσκαλεῖς τοῖς τραγῳδοῖς εἰς τὴν ὀρχήστραν, εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Διονύσου τὸν τὰ ἱερὰ διὰ δειλίαν προδεδωκότα. ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἐκεῖνο μέμνησθε, ὅταν φῇ δημοτι-

κός ἐστι, θεωρεῖτ' αὐτοῦ μὴ τὸν λόγον, ἀλλὰ τὸν βίον, καὶ σκοπεῖτε μὴ τίς φησιν εἶναι, ἀλλὰ τίς ἐστιν.

59. *Ostendit quæ popularis sint ciuis virtutes: & eas à Demosthene remouit: & quia præmiorum mentionem fecit: transit ad locum communem expoliendum: cuius est ista propositio: contra Reipub. vtilitatem est præmia nimis multa & temere dari. confirmat id maiorum exemplis: & præmijs Athletarum: & exemplo Themistoclis: Miltiadis: Aristidis: quæ maximorum facinorum præmia nulla acceperunt.*

Ἐπεὶ δὲ στεφάνων ἀνεμνήσθην καὶ δωρεῶν ἕως ἔτι μέμνημαι, προλέγω ὑμῖν ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ μὴ καταλύσετε τὰς ἀφθόνους ταύτας δωρεὰς καὶ τοὺς εἰκῇ διδομένους στεφάνους, οὔτ' οἱ τιμώμενοι χάριν ὑμῖν εἴσονται, οὔτε τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἐπανορθωθήσεται. τοὺς μὲν γὰρ πονηροὺς οὐ μή ποτε βελτίους ποιήσετε, τοὺς δὲ χρηστοὺς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν ἐμβαλεῖτε. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλα νυνὶ οἶμαι σημεῖα δείξειν ὑμῖν. εἰ γάρ τις ὑμᾶς ἐρωτήσειε, πότερον ὑμῖν ἐνδοξοτέρα δοκεῖ ἡ πόλις εἶναι ἐπὶ τῶν νυνὶ καιρῶν, ἢ ἐπὶ τῶν προγόνων, ἅπαντες ἂν ὁμολογήσαιτε ἐπὶ τῶν προγόνων. ἄνδρες δὲ πότερον τότε ἀμείνους ἦσαν ἢ νυνὶ, τότε μὲν διαφέροντες, νυνὶ δὲ πολλῷ καταδεέστεροι. δωρεαὶ καὶ στέφανοι καὶ κηρύγματα καὶ σιτήσεις ἐν πρυτανείῳ, πότερον τότε ἦσαν πλείους, ἢ νυνὶ, τότε μὲν ἦν σπάνια τὰ καλὰ παρ' ἡμῖν καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα τίμιον, νυνὶ δ' ἤδη καταπέπλυται τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ στεφανοῦν ἐξ ἔθους, ἀλλ' οὐκ ἐκ προνοίας ποιεῖσθε.

60. *Causam adfert quamobrem tum pauciora præmia & viri multi præclari: nunc vero multi honores: & pauci magni. Eam ostendit similitudine & exemplo Athletarum.*

Οὐκοῦν ἄτοπον οὑτωσὶ διαλογιζομένοις, τὰς μὲν δωρεὰς νῦν πλείους εἶναι, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἰσχύειν, καὶ τοὺς ἄνδρας νῦν μὲν χείρους εἶναι, τότε δ' ἀμείνους; ἐγὼ δὲ τοῦθ' ὑμᾶς ἐπιχειρήσω διδάσκειν. Οἴεσθέ ποτε ὦ ἀθηναῖοι ἐθελῆσαί τινα ἐπασκεῖν εἰς τὰ παναθήναια, ἢ εἰς ἄλλον τινὰ τῶν στεφανιτῶν ἀγώνων, παγκράτιον ἢ καὶ ἄλλο τι τῶν βαρυτέρων ἄθλων, εἰ ὁ Στέφανος ἐδίδοτο μὴ τῷ κρατίστῳ, ἀλλὰ τῷ διαπραξαμένῳ; οὐδεὶς ποτ' ἠθέλησεν ἐπασκεῖν. νῦν δ' οἶμαι διὰ τὸ σπάνιον καὶ τὸ περιμάχητον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀείμνηστον ἐκ τῆς νίκης, ἐθέλουσί τινες τὰ σώματα παρακαταθέμενοι καὶ τὰς μεγίστας ταλαιπωρίας ὑπομείναντες διακινδυνεύειν. ὑπολάβετε τοίνυν ὑμᾶς αὐτοὺς εἶναι ἀγωνοθέτας πολιτικῆς ἀρετῆς, κἀκεῖνο ἐκλογίσασθε, ὅτι ἐὰν μὲν τὰς δωρεὰς ὀλίγοις καὶ ἀξίοις καὶ κατὰ τοὺς νόμους διδῶτε, πολλοὺς ἀγωνιστὰς ἕξετε τῆς ἀρετῆς. ἐὰν δὲ τῷ βουλομένῳ καὶ τοῖς διαπραξαμένοις χαρίζησθε, καὶ τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις διαφθερεῖτε.

61. *Exemplis probat non esse temere constituenda præmia: & præcipue donationem coronæ.*

Ὅτι δὲ ὀρθῶς λέγω, ἔτι μικρῷ σαφέστερον ὑμᾶς βούλομαι διδάξαι. πότερον ὑμῖν ἀμείνων ἀνὴρ εἶναι δοκεῖ Θεμιστοκλῆς ὁ στρατηγήσας ὅτε τῇ περὶ σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ τὸν πέρσην ἐνικᾶτε, ἢ Δημοσθένης ὁ τὰς τάξεις λίπων; μιλ-

πάδης, ὁ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην τοὺς βαρβάρους νικήσας, ἢ ἐκεῖνος; ἔτι δ' οἱ ἀπὸ φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες: ἀριστείδης δ' ὁ δίκαιος ἐπικαλούμενος ὁ τὴν ἀνόμοιον ἔχων ἐπωνυμίαν δημοσθένει: ἀλλ' ἔγωγε, μὰ τοὺς θεοὺς τοὺς ὀλυμπίους, οὐδ' ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ἄξιον ἡγοῦμαι μεμνῆσθαι τοῦ θηρίου τούτου, καὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν. ἐπιδειξάτω τοίνυν Δημοσθένης ἐν τῷ αὑτοῦ λόγῳ, εἴ που γέγραπται, τινὰ τούτων τῶν ἀνδρῶν Στεφανῶσαι. ἀχάριστος ἄρ' ἦν ὁ δῆμος; οὐκ, ἀλλὰ μεγαλόφρων, κἀκεῖνοί γε οἱ μὴ οὕτω τετιμημένοι τῆς πόλεως ἄξιοι. οὐ γὰρ ᾤοντο δεῖν ἐν τοῖς γράμμασι τιμᾶσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ μνήμῃ τῶν εὖ πεπονθότων, ἣ ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου μέχρι τῆς δε τῆς ἡμέρας ἀθάνατος οὖσα διαμένει.

62. *Dixit summos in Repub. viros: non fuisse donatos corona: nunc ostendit cuiusmodi fuerint maiorum præmia: etiam ista est* ἀπόδειξις παραδειγματική. *Animaduertendum hic est: vt paulatim orator progrediatur: primum ostendit apud maiores multos bonos fuisse: & pauca præmia: & hoc ipsum habuit multarum rerum interpositionem. Deinde Themistoclem & Meltiadem & cæteros viros fortissimos non accepisse coronam. nunc tandem, cuiusmodi fuerint maiorum præmia, probat testimonijs, & confert ea extremo loco: cum Demosthenis corona. Contra hanc disputationem Demosthenes argumentis agit non exemplis.* ἀποσ. 97. καὶ 98.

Δωρεὰς δὲ τίνας ἐλάμβανεν, ἄξιόν ἐστι μνησθῆναι. ἦσάν τινες κατὰ τοὺς τότε καιροὺς οἱ πολὺν ὑπομείναντες χρόνον καὶ μεγάλους κινδύνους ἐπὶ τῷ στρυμόνι ποταμῷ ἐνίκων μαχόμενοι

μήδους,

μήδους, οὗτοι δεῦρο ἀφικόμενοι τὸν δῆμον ᾔτησαν δωρεάν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ δῆμος τιμὰς μεγάλας, ὡς τότ᾽ ἐδόκει, τρεῖς λιθίνους ἑρμᾶς στῆσαι ἐν τῇ στοᾷ τῇ τῶν ἑρμῶν: ἐφ᾽ ᾧ τε μὴ ἐπιγράφειν τὰ ὀνόματα τὰ ἑαυτῶν, ἵνα μὴ τῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ τοῦ δήμου δοκῇ εἶναι τὸ ἐπίγραμμα. ὅτι δ᾽ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν ποιημάτων εἴσεσθε. ἐπιγέγραπται γὰρ ἐπὶ μὲν τῷ πρώτῳ τῶν ἑρμῶν,

Ην ἄρα κἀκεῖνοι ταλακάρδιοι, οἵ ποτε μήδων,
Παισὶν ἐπ᾽ ἠιόνι στρυμόνος ἀμφὶ ῥοάς
Λιμόν τ᾽ αἴθωνα κρατερόν τ᾽ ἐπάγοντες ἄρηα
Πρῶτοι δυσμενέων εὗρον ἀμηχανίην.

ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ,

Ηγεμόνεσσι δὲ μισθὸν ἀθηναῖοι τάδ᾽ ἔδωκαν
Αντ᾽ εὐεργεσίης καὶ μεγάλης ἀρετῆς.
Μᾶλλόν τις τάδ᾽ ἰδὼν καὶ ἐπεσσομένων, ἐθελήσει
Αμφὶ ξυνοῖσι πράγμασι μόχθον ἔχειν.

Επὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐπιγέγραπται ἑρμῇ,

Εκ ποτε τῆσδε πόληος ἅμ᾽ ἀτρείδῃσι μενεσθεὺς
Ηγεῖτο ζάθεον τρωϊκὸν ἀμπέδιον,
Ον ποθ᾽ ὅμηρος ἔφη δαναῶν πύκα χαλκοχιτώνων
Κοσμήτορα μάχης ἔξοχον ἄνδρα μολεῖν.
Οὕτως οὐδὲν ἀεικὲς ἀθηναίοισι καλεῖσθαι
Κοσμηταῖς πολέμου τ᾽ ἀμφὶ καὶ ἠνορέης.

Εστι ποῦ τὸ τῶν στρατηγῶν ὄνομα; οὐδαμοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ δήμου. προσέλθετε οὖν τῇ διανοίᾳ καὶ εἰς τὴν στοὰν τὴν ποικίλην. ἁπάντων γὰρ ὑμῖν τῶν καλῶν ἔργων τὰ ὑπομνήματα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνάκειται. τί οὖν ἐστὶν ὦ ἀθηναῖοι ὃ ἐγὼ λέγω; ἐνταῦθα ἡ ἐν μαραθῶνι μάχη γέγραπται. τίς οὖν ἦν ὁ στρατηγός; οὑτωσὶ μὲν ἐρωτηθέντες ἅπαντες ἀποκρίναισθε ἂν ὅτι

μιλτιάδης. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπιγέγραπται. πῶς δ' οὐκ ἤτησε τὴν δωρεὰν ταύτην; ἤτησεν, ἀλλ' ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὀνόματος συνεχώρησεν αὐτῷ πρώτῳ γραφῆναι παρακαλοῦντι τοὺς στρατιώτας. ἐκ τοίνυν τῷ μητρώῳ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ἣν ἔδοτε δωρεὰν τοῖς ἀπὸ φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν, ἔστιν ἰδεῖν. ἦν μὲν γὰρ ὁ τὸ ψήφισμα γράψας καὶ νικήσας ἀρχῖνος ὁ ἐκ κοίλης εἷς τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον. ἔγραψε δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς εἰς θυσίαν καὶ ἀναθήματα δοῦναι χιλίας δραχμάς, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἔλαττον ἢ δέκα δραχμαὶ κατ' ἄνδρα ἕκαστον. ἔπειτα κελεύει στεφανοῦσθαι θαλλοῦ στεφάνῳ αὐτῶν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ χρυσῷ. τότε μὲν γὰρ ἦν ὁ τοῦ θαλλοῦ στέφανος τίμιος, νυνὶ δὲ καὶ ὁ χρυσὸς καταπεφρόνηται. καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰκῇ πρᾶξαι κελεύει, ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν βουλὴν σκεψαμένην, ὅσοι αὐτῶν ἐπὶ φυλῆς ἐπολιορκήθησαν, ὅτε λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ τριάκοντα προσέβαλον τοῖς καταλαβοῦσι φυλήν, οὐχ ὅσοι τὴν τάξιν ἔλιπον ἐν χαιρωνείᾳ τῶν πολεμίων ἐπιόντων. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα περὶ δωρεᾶς τοῖς ἀπὸ φυλῆς. παρανάγνωθι καὶ ὃ γέγραφε Κτησιφῶν Δημοσθένει τῷ τῶν μεγίστων κακῶν αἰτίῳ. Ψήφισμα. τούτῳ τῷ ψηφίσματι ἐξαλείφεται ἡ τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον δωρεά. εἰ τοῦτ' ἔχει καλῶς, ἐκεῖνο αἰσχρῶς. εἰ ἐκεῖνοι κατ' ἀξίαν ἐτιμήθησαν, οὗτος ἀνάξιος ὢν στεφανοῦται.

63. *Praeoccupat id quod fuit verum. est enim hoc simile.* ἀποσ. 98. *Aut Demosthenes non satis celauit sua consilia: aut Æschines huiusmodi occupationes post iudicium habitum tractauit: id quod est verisimilius.*

Καὶ

Καί τοι πυνθάνομαί γ' αὐτὸν μέλλειν λέγειν, ὡς οὐ δίκαια ποιῶ, παραβάλλων αὐτῷ τὰ τῶν προγόνων ἔργα. οὐδὲ γὰρ φιλάμμωνα φήσει τὸν πύκτην ὀλυμπιάσι στεφανωθῆναι, νικήσαντα γλαῦκον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον πύκτην, ἀλλὰ τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀγωνιστάς: ὥσπερ ἡμᾶς ἀγνοοῦντας ὅτι τοῖς μὲν πύκταις ἐστὶν ὁ ἀγὼν πρὸς ἀλλήλους. τοῖς δ' ἀξιοῦσι στεφανοῦσθαι, πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρετήν, ἧς καὶ ἕνεκα στεφανοῦνται. δεῖ γὰρ τὸν κήρυκα ἀψευδεῖν ὅταν τὴν ἀνάρρησιν ἐν τῷ θεάτρῳ ποιῆται πρὸς τοὺς ἕλληνας. μὴ οὖν ἡμῖν ὡς παταικίωνος ἄμεινον πεπολίτευσαι διέξελθε, ἀλλ' ἐφικόμενος τῆς ἀνδραγαθίας, οὕτω τὰς χάριτας τὸν δῆμον ἀπαίτει. ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὸ ἐπίγραμμα, ὃ ἐπιγέγραπται τοῖς ἀπὸ φυλῆς τὸν δῆμον κατάγουσι.

ἐπίγραμμα.

Τοὺς δ' ἀρετῆς ἕνεκα στεφάνοις ἐγέραιρε παλαίχθων
Δῆμος ἀθηναίων. οἵ ποτε τοὺς ἀδίκοις
Θεσμοῖς ἄρξαντας πρῶτοι πόλεως κατὰ παύειν
Ηρξαν, κίνδυνον σώμασιν ἀράμενοι.

Ὅτι τοὺς παρὰ τοὺς νόμους ἄρξαντας κατέλυσαν, διὰ τοῦτ' αὐτούς φησιν ὁ ποιητὴς τιμηθῆναι. ἔναυλον γὰρ ἦν ἔτι τότε πᾶσιν ὅτι τηνικαῦτα ὁ δῆμος κατελύθη, ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον.

64. *Valde artificioſe concluſit epigramma de reductis exulibus. viam enim ſibi patefecit ut rurſus ad hoc genus iudiciorum, quod eſt de decretis contra veteres leges factis, perueniat. Itaq; hic commemorat, quàm inuiſum & crimen & criminis nomen maioribus poſt reditum Thraſibuli fuerit;*

quanta seueritas iudicum: & quam leuem ob errorem, animaduersio. ἐργασία ἀντιπαραβολικὴν *narrationem habet.*

Καὶ γάρ τοι, ὡς ἐγὼ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτοῦ ἐπυνθανόμην, ὃς ἔτη βιοὺς ἐνενήκοντα καὶ πέντε ἐτελεύτησεν, ἁπάντων μεταχὼν τῶν πόνων τῇ πόλει, ὃς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διεξῄει ἐπὶ σχολῆς. ἔφη γὰρ ὅτε ἀρτίως κατεληλύθει ὁ δῆμος, εἴ τις εἰσῄει γραφὴ παρανόμων εἰς δικαστήριον, εἶναι ὅμοιον τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον. τί γὰρ ἀνοσιώτερον ἀνδρὸς παράνομα λέγοντος καὶ πράττοντος; καὶ τὴν ἀκρόασιν (ὡς ἐκεῖνος ἀπήγγελλεν) οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐποίουν ὥσπερ νῦν γίνεται: ἀλλ' ἦσαν πολὺ χαλεπώτεροι οἱ δικασταὶ τοῖς παράνομα γράφουσιν αὐτοῦ τοῦ κατηγόρου: καὶ πολλάκις ἀνεπόδιζον τὸν γραμματέα καὶ ἐκέλευον πάλιν ἀναγινώσκειν τοὺς νόμους καὶ τὸ ψήφισμα: καὶ ἡλίσκον οἱ παράνομα γράφοντες οὐκ εἰ πάντας παρεπηδήσαιεν τοὺς νόμους, ἀλλ' εἰ μίαν μόνον συλλαβὴν παραλλάξαιεν. τὸ δὲ νυνὶ γινόμενον πρᾶγμα ὑπερκαταγέλαστόν ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ παράνομον, οἱ δὲ δικασταὶ, ὥσπερ ἐπῳδὴν ἢ ἀλλότριόν τι πρᾶγμα ἀκροώμενοι, πρὸς ἑτέρῳ τινὶ τὴν γνώμην ἔχουσιν. ἤδη δ' ἐκ τῶν τεχνῶν τῶν Δημοσθένους αἰσχρὸν ἔθος ἐν τοῖς δικαστηρίοις παραδέχεσθε. μετενήνεκται γὰρ ὑμῖν τὰ τῆς πόλεως δίκαια. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀπολογεῖται, ὁ δὲ φεύγων τὴν γραφὴν κατηγορεῖ. οἱ δὲ δικασταὶ ἐνίοτε, ὧν μέν εἰσι κριταὶ, ἐπιλανθάνονται, ὧν δὲ οὐκ εἰσὶ δικασταὶ περὶ τούτων ἀναγκάζονται τὴν ψῆφον φέρειν. λέγει δὲ ὁ φεύγων, ἂν ἄρα ποτὲ ἅψηται τοῦ πράγματος, οὐχ ὡς ἔννομα γέγραφεν, ἀλλ' ὡς ἤδη ποτὲ καὶ πρότερον ἄλλος τοιαῦτα γράψας ἀπέφυγεν, ἐφ' ᾧ καὶ νυνὶ μέγα φρονεῖν ἀκούω Κτησιφῶντα.

65. In-

65. *Inuidiose & odiose in narrationis superioris fine Demosthenis & Ctesiphontis meminit: qui se tueri exemplis non maiorum: sed sui temporis hominum tueri volebant. ergo iam contra contendit duobus contrarijs exemplis, gloriam comparari, non quod sæpe aliquis reus fuerit nouarum legum: sed quod nunquam fuerit. Huic calumniæ Demosthenes paucis respondet. Pulchrum esse, nunquam causam eiusmodi dixisse: sed non minus pulchrum sæpe dixisse: & semper innocentem euasisse. Suum vero nomen, nunquam ab Æschine fuisse hoc delatum nomine.* ἀπολ. 75.

Ἐτόλμα δ' ἐν ὑμῖν ποτε σεμνύνεσθαι Ἀριστοφῶν ἐκεῖνος ὁ ἀζηνιεὺς, λέγων ὅτι γραφὰς παρανόμων πέφευγεν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε. ἀλλ' οὐχὶ ὁ κέφαλος ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος ὁ δοκῶν δημοτικώτατος γεγονέναι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἐφιλοτιμεῖτο, λέγων ὅτι πλεῖστα πάντων γεγραφὼς ψηφίσματα οὐδεμίαν πώποτε γραφὴν πέφευγε παρανόμων, καλῶς οἶμαι σεμνυνόμενος. ἐγράφοντο γὰρ ἀλλήλους παρανόμων οὐ μόνον οἱ διαπολιτευόμενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι τοὺς φίλους, εἴ τι ἐξαμαρτάνοιεν εἰς τὴν πόλιν. ἐκεῖθεν δὲ τοῦτο γνώσεσθε. ἀρχῖνος γὰρ ὁ ἐκ κοίλης ἐγράψατο παρανόμων θρασύβουλον τὸν στειριέα, γράψαντά τι παρὰ τοὺς νόμους, στεφανῶν ἕνα τῶν συγκατελθόντων αὐτῷ ἀπὸ φυλῆς, καὶ εἷλε, νεωστὶ γεγενημένην αὐτῷ τὴν εὐεργεσίαν, ἃς οὐχ ὑπελογίζοντο οἱ δικασταί. ἡγοῦντο γὰρ ὥσπερ τότε αὐτοὺς φεύγοντας ἀπὸ φυλῆς θρασύβουλος κατήγαγεν, οὕτω νῦν μένοντας ἐξελαύνειν, παρὰ τοὺς νόμους γράφοντά τι.

66. Con-

66. Continuat ἀντιπαραβολὴν*: & breui proponit pro vetere consuetudine & loco accusatorum: nouam consuetudinem & deprecatores ante iudicium inuentos esse. quam rationem improbat: & partitione iudicij proposita, verum tempus & legitimum deprecandi indicat.*

Ἀλλ' οὐ νῦν, ἀλλ' ἅπαν τοὐναντίον γίνεται. οἱ γὰρ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ὑμῶν καὶ τῶν τὰς σιτήσεις τινὲς εὑρημένων ἐν τῷ πρυτανείῳ, ἐξαιτοῦνται τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων: οὓς ὑμεῖς ἀχαρίστους εἶναι δικαίως ἂν ὑπολαμβάνοιτε. εἰ γάρ τις ἐν δημοκρατίᾳ τετιμημένος ἐν τοιαύτῃ πόλει, ἣν οἱ θεοὶ καὶ οἱ νόμοι σώζουσι, τολμᾷ βοηθεῖν τοῖς παράνομα γράφουσι, καταλύει τὴν πολιτείαν ὑφ' ἧς τετίμηται. τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ καὶ σώφρονι; ἐγὼ λέξω. εἰς τρία μέρη διαιρεῖται ἡ ἡμέρα, ὅταν εἰσίῃ γραφὴ παρανόμων εἰς τὸ δικαστήριον. ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ, καὶ τοῖς νόμοις, καὶ τῇ δημοκρατίᾳ. τὸ δὲ δεύτερον ὕδωρ, τῷ τὴν γραφὴν φεύγοντι, καὶ τοῖς εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγουσιν. ἐπειδὰν δὲ τῇ πρώτῃ ψήφῳ μὴ λυθῇ τὸ παράνομον, ἤδη τὸ τρίτον ὕδωρ ἐγχεῖται τῇ τιμήσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς τῆς ὑμετέρας. ὅστις μὲν οὖν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν ὀργὴν τὴν ὑμετέραν παραιτεῖται: ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ὅρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ, ὧν οὔτε αἰτῆσαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενὶ, οὔτ' αἰτηθέντα ἑτέρῳ δοῦναι. κελεύσατε οὖν αὐτοὺς ἐάσαντας ὑμᾶς τὴν πρώτην ψῆφον κατὰ τοὺς νόμους διενεγκεῖν, ἀπαντᾶν εἰς τὴν τίμησιν.

67. Breuiter docet: si recte iudicia fierent: oportere

oportere in huiusmodi iudicijs, aduocationes & deprecationes lege tolli. Simile, quo comprobandi gratia vtitur, à philosophis sumtum est: qui motus vetant adferri iudicibus. Vtitur etiam eo Aristoteles in principio libri primi Rhetoricorum.

Ολως δ' ἔγωγε ὦ ἀθηναῖοι ὀλίγε δέω εἰπεῖν, ὡς καὶ νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ ταῖς γραφαῖς μόνον τῶν παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι μήτε τῷ κατηγόρῳ συνηγόρους παρέχεσθαι, μήτε τῷ τὴν γραφὴν τῶν παρανόμων φεύγοντι. οὐ γὰρ ἀόριστόν ἐστι τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡρισμένον τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ τεκτονικῇ, ὅταν εἰδέναι βουλώμεθα τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ μή, τὸν κανόνα προσφέρομεν ᾧ διαγινώσκεται: οὕτω καὶ ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν παρανόμων παράκειται κανὼν τοῦ δικαίου: τουτὶ τὸ σανίδιον, καὶ τὸ ψήφισμα καὶ οἱ παραγεγραμμένοι νόμοι. ταῦτα συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας καταβαινε. καὶ τί δεῖ σε Δημοσθένην παρακαλεῖν: ὅταν δὲ ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν, παρακαλεῖς κακοῦργον ἄνθρωπον καὶ τεχνίτην λόγων, κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν, βλάπτεις τὴν πόλιν, καταλύεις τὴν δημοκρατίαν.

68. *Quæ sequuntur sunt* ἀνασκευαστικά; *praeoccupat enim actionem aduersariorum: & agendi modum: & orationes. ac principio indicat, quomodo Ctesiphonti debeant resistere.*

Τίς οὖν ἐστιν ἀποτροπὴ τῶν τοιούτων λόγων; ἐγὼ ἐρῶ. ἐπειδὰν προσελθὼν ἐνταυθοῖ Κτησιφῶν διεξέλθῃ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο δὴ τὸ συντεταγμένον αὐτῷ προοίμιον, ἔπειτ' ἐνδιατρίβῃ καὶ μὴ ἀπολογῆται, ὑπομνήσατ' αὐτὸν ἄνευ θορύβου τὸ σανίδιον λαβεῖν, καὶ τοὺς νόμους τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι.

ναγκῶναι. ἐὰν ᾖ μὴ προσποιῆται ὑμῶν ἀκούειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνου ἐθέλετε ἀκούειν. οὐ γὰρ τῶν φευγόντων τὰς οὐ δικαίας ἀπολογίας εἰσεληλύθατε ἀκροασόμενοι, ἀλλὰ τῶν ἐθελόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. ἐὰν ᾖ ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν Δημοσθένη παρακαλῇ, μάλιστα μὲν μὴ προσδέχεσθε κακοῦργον ἄνθρωπον οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν. μηδ᾽ ἐν ἀρετῇ τοῦθ᾽ ὑμῶν μηδεὶς καταλογιζέσθω, ὃς ἂν ἐπανερομένου Κτησιφῶντος εἰ καλέσοι Δημοσθένη πρῶτος ἀναβοήσει, κάλει, κάλει: ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν Δημοκρατίαν καλεῖς.

69. Demonstrat iudicibus tripartitam suam accusationem: ad quam Demosthenis conatur defensionem astringere.

Αν δ᾽ ἄρα ὑμῖν δόξῃ ἀκούειν, ἀξιώσατε τὸν Δημοσθένη τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπολογεῖσθαι, ὅνπερ κἀγὼ ὡδί πως κατηγόρηκα. ἵνα καὶ ὑπομνήσω ὑμᾶς, οὔτε τὸν ἴδιον βίον τοῦ Δημοσθένους πρότερον διεξῆλθον, οὔτε τῶν δημοσίων ἀδικημάτων οὐδενὸς πρότερον ἐμνήσθην, ἄφθονα δήπου καὶ πολλὰ ἔχων λέγειν, ἢ πάντων γ᾽ ἂν εἴην ἀπορώτατος. ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὺς νόμους ἀπέδειξα ἀπαγορεύοντας μὴ στεφανοῦν τοὺς ὑπευθύνους: ἔπειτα τὸν ῥήτορα ἐξήλεγξα γράψαντα Δημοσθένην ὑπεύθυνον ὄντα στεφανοῦν, οὐδὲν προβαλλόμενον, οὐδὲ προσγράψαντα, ἐπειδὰν δῷ τὰς εὐθύνας, ἀλλὰ παντελῶς καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καταπεφρονηκότα, καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς ταύτας προφάσεις εἶπον, ἃς ἀξιῶ καὶ ὑμᾶς διαμνημονεύειν. δεύτερον δ᾽ ὑμῖν διεξῆλθον τοὺς περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμους, ἐν οἷς διαῤῥήδην ἀπείρηται τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας.

ὁ ᾖ

ὁ δὲ ῥήτωρ ὁ φεύγων τὴν γραφὴν οὐ τοὺς νόμους μόνον παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀναῤῥήσεως καὶ τὸν τόπον, κελεύων οὐκ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν ἀνάῤῥησιν γίνεσθαι, οὐδὲ ἐκκλησιαζόντων ἀθηναίων, ἀλλὰ μελλόντων τραγῳδῶν εἰσιέναι. ταῦτα δ' εἰπὼν, μικρὰ μὲν περὶ τῶν ἰδίων εἴπον, τὰ δὲ πλεῖστα περὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων λέγω.

70. *Repetit paucis superiorem partitionem: & postulat à iudicibus, vt Demosthenem in eodem ordine retineant. ad hanc orationem Demosthenes respondit* ἀποσ. 5. *Facit hic duo Æschines orationum genera: vnum quod ad quæstionem pertinet, quod genus* τοὺς τοῦ πράγματος λόγους *nominat: alterum remotum à causa, id* ἐνθύμας *vocat* τῶν λόγων, *quas vult vetari.*

Οὕτω δὴ καὶ τὴν Δημοσθένην ἀξιώσατε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον καὶ τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λέγω, ὡς οὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. ἐὰν δ' ὑμῶν δέηται συγχωρῆσαι αὐτῷ περὶ τῆς τάξεως τοῦ λόγου κατεπαγγελλόμενος ὡς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς ἀπολογίας λύσει τὸ παράνομον, μὴ συγχωρεῖτε, μηδ' ἀγνοεῖθ' ὅτι πάλαισμα τοῦτ' ἐστὶ δικαστηρίου. οὐ γὰρ εἰσαῦθίς ποτε βούλεται πρὸς τὸ παράνομον ἀπολογεῖσθαι, ἀλλ' οὐδὲν ἔχων δίκαιον εἰπεῖν, ἑτέρων παρεμβολῇ πραγμάτων εἰς λήθην ὑμᾶς βούλεται τῆς κατηγορίας ἐμβαλεῖν. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ὁρᾶτε τοὺς πύκτας περὶ τῆς στάσεως πρὸς ἀλλήλους διαγωνιζομένους, οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ περὶ τῆς τάξεως αὐτῷ τοῦ λόγου μάχεσθε, καὶ μὴ

ἐᾶτε αὐτὸν ἔξω τοῦ πράγματος λόγους περιΐστασθαι, ἀλλ' ἐγκαθήμενοι καὶ ἐνεδρεύοντες ἐν τῇ ἀκροάσει, εἰσελαύνετε αὐτὸν εἰς τοὺς τοῦ πράγματος λόγους, καὶ τὰς ἐκτροπὰς αὐτοῦ τῶν λόγων ἐπιτηρεῖτε.

71. *Quid respondere debeant cum se popularem Demosthenes esse dicet: contra paucorum dominatum.*

Ἀλλ' ἃ δὲ συμβήσεται ὑμῖν ἐὰν τοῦτον τὸν τρόπον τὴν ἀκρόασιν ποιῆσθε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη δίκαιός εἰμι προειπεῖν. ἐπεισάξει γὰρ τὸν γόητα καὶ βαλαντιοτόμον, καὶ διατετμηκότα τὴν πολιτείαν. οὗτος κλαίει μὲν ῥᾷον ἢ ἄλλοι γελῶσιν, ἐπιορκεῖ δὲ πάντων προχειρότατα ἀνθρώπων. οὐκ ἂν θαυμάσαιμι δὲ, εἰ μεταβαλλόμενος τοῖς ἔξω περιεστηκόσι λοιδορήσεται, φάσκων τοὺς μὲν ὀλιγαρχικοὺς ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας διηριθμημένους ἥκειν πρὸς τὸ τοῦ κατηγόρου βῆμα, τοὺς δὲ δημοτικοὺς πρὸς τὸ τοῦ φεύγοντος. ὅταν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς μὲν τοὺς στασιαστικοὺς λόγους, ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε, ὅτι, ὦ Δημόσθενες, εἰ σοὶ ἦσαν ὅμοιοι οἱ ἀπὸ φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες, οὐκ ἄν ποτε δημοκρατία κατέστη, νῦν δὲ ἐκεῖνοι μὲν μεγάλων κακῶν συμβάντων, ἔσωσαν τὴν πόλιν, τὸ κάλλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα φθεγξάμενοι, μὴ μνησικακεῖν. σὺ δὲ ἑλκοποιεῖς, καὶ μᾶλλον σοι μέλει τῶν αὐθημερὸν λόγων ἢ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως.

72. *Quid statuendum sit auditoribus cum iurabit: quid cum lachrymas fundet. Demosthenes in sua defensione principio quidem non iurat: sed duabus propositis conditionibus inter se contrariis aequi-*

æquitatem atq; seueritatem postulat. ἀπολ. 5. *Iurat autem similibus conditionibus propositis, vbi de Amphissanis respondet* ἀπολ. 46. *De vocis vero sono Demosthenes pro se non respondet: sed Æschini obijcit, quod φωνασκίας suæ documentum præbere conetur hac Ctesiphontis accusatione.* ἀπολ. 85.

Ὅταν δ' ἐπίορκος ὢν, εἰς τὴν διὰ τῶν ὅρκων πίστιν καταφυγγάνῃ, ἐκεῖνο ἀπομνημονεύσατε αὐτῷ, ὅτι τῷ πολλάκις μὲν ἐπιορκοῦντι, ἀεὶ δὲ πρὸς τοὺς αὐτοὺς μεθ' ὅρκων ἀξιοῦντι πιστεύεσθαι δυοῖν θάτερον ὑπάρξαι δεῖ (ὧν οὐδέτερόν ἐστι Δημοσθένει ὑπάρχον) ἢ τοὺς θεοὺς καινοὺς, ἢ τοὺς ἀκροατὰς μὴ τοὺς αὐτούς. περὶ δὲ τῶν δακρύων καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς, ὅταν ὑμᾶς ἐπερωτᾷ, ποῖ καταφύγω ἄνδρες Ἀθηναῖοι; περιγράψατέ με ἐκ τῆς πολιτείας; οὐκ ἔστιν ὅποι ἀναπτήσομαι: ἀνθυποβάλλετε αὐτῷ, ὁ δὲ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ποῖ καταφύγῃ Δημόσθενες; ἢ πρὸς ποίαν συμμάχων παρασκευὴν, πρὸς ποῖα χρήματα; τί προβαλλόμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου πεπολίτευσαι; ἃ μὲν γὰρ ὑπὲρ σεαυτοῦ βεβούλευσαι, ἅπαντες ὁρῶμεν. ἐκλιπὼν μὲν τὸ ἄστυ οὐκ οἰκεῖς ὡς δοκεῖς ἐν πειραιεῖ, ἀλλ' ἐξορμεῖς ἐκ τῆς πόλεως. ἐφόδια δὲ πεπόρισαι τῇ σαυτοῦ ἀνανδρίᾳ τὸ βασιλικὸν χρυσίον καὶ τὰ δημόσια δωροδοκήματα.

73. *Ad auertendam iudicis misericordiam à Demosthene: & ad concitandam inuidiam: significat non bona, non vitam, non vllam capitis diminutionem Demosthenis agi hoc iudicio: sed periculum esse coronæ contra leges in Theatro promulgata. Demosthenes contra hanc calumniam statim*

de

de principio occurrit. ἀπος. 2. *& ostendit quid inter Æschinis accusationem & suam defensionem: & quid inter vtriusq; periculum intersit.*

Ολως δὲ τί τὰ δάκρυα; τίς ἡ κραυγή; τίς ὁ τόνος τῆς φωνῆς; οὐχ ὁ μὲν τὴν γραφὴν φεύγων ἐστὶ Κτησιφῶν, ὁ δὲ ἀγὼν οὐκ ἀτίμητος, σὺ δ' οὔτε περὶ τῆς οὐσίας, οὔτε περὶ τοῦ σώματος, οὔτε περὶ τῆς ἐπιτιμίας ἀγωνίζῃ; ἀλλὰ περὶ τίνος ἐστὶν αὐτῷ ἡ σπουδή; περὶ χρυσῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τῷ θεάτρῳ παρὰ τοὺς νόμους: ὃν ἐχρῆν εἰ καὶ μανεὶς ὁ δῆμος, ἢ τῶν καθεστηκότων ἐπιλελησμένος ἐπὶ τοιαύτης ἀκαιρίας ἐβούλετο στεφανοῦν, αὐτὸν παρελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰπεῖν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν στέφανον δέχομαι, τὸν δὲ καιρὸν ἀποδοκιμάζω, ἐν ᾧ τὸ κήρυγμα γίνεται. οὐ γὰρ δεῖ ἐφ' οἷς ἡ πόλις ἐπένθησε καὶ ἐκείρατο, ἐπὶ τούτοις ἐμὲ στεφανοῦσθαι, ἀλλ' οἶμαι ταῦτα μὲν ἂν εἴποι ἀνὴρ ὄντως βεβιωκὼς μετ' ἀρετῆς, ἃ δὲ σὺ λέξεις, εἴποι ἂν κάθαρμα ζηλοτυποῦν ἀρετήν.

74. *Ridicule occupat exitum iudicij non metuendum: ne sibi Demosthenes mortem consciscat: spoliatus hoc suæ fortitudinis præmio: caput paruum eius, indicans, sæpe vapulasse, nunc coronam postulare. Demosthenes contra respondet: Æschinem sæpe ludis histrionicis à spectatoribus vulneratum, alijs timiditatem opprobare. quasi histrio exercitatus sit: sed non fortis ciuis.* ἀπος. 79.

Οὐ γὰρ δὴ μὰ τὸν Ἡρακλέα τοῦτό γε ὑμῶν οὐδεὶς φοβηθήσεται μὴ ὁ Δημοσθένης ἀνὴρ μεγαλόψυχος καὶ τὰ πολεμικὰ διαφέρων ἀποτυχὼν τῶν ἀριστείων, οἴκαδε ἐπανελθὼν ἑαυτὸν

δια·

διαχρήσεται: ὃς τοσοῦτον καταγελᾷ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ὅς τε τὴν μιαρὰν κεφαλὴν ταύτην καὶ ὑπεύθυνον, ἣν οὗτος παρὰ πάντας τοὺς νόμους γέγραφε στεφανῶσαι, μυριάκις κατατέτμηκε, καὶ τούτων μισθοὺς εἴληφε τραύματος ἐκ προνοίας γραφὰς γραφόμενος, καὶ κατακονδυλίσαι. ὥστε αὐτὸν οἶμαι τὰ τῶν κονδύλων ἴχνη τοῦ μειδίου ἔχειν ἔτι φανερά. ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐ κεφαλὴν, ἀλλὰ πρόσοδον κέκτηται.

75. *Cuiusmodi homines Ctesiphon & Demosthenes sint: suo ipsorum monstrat testimonio.*

Περὶ δὲ Κτησιφῶντος τοῦ γράψαντος τὴν γνώμην βραχέα βούλομαι εἰπεῖν. τὰ δὲ πολλὰ ὑπερβήσομαι, ἵνα καὶ πεῖραν ὑμῶν λάβω, εἰ δύνασθε τοὺς σφόδρα πονηροὺς κἂν μή τις προείπη διαγινώσκειν. ὃ δ' ἐστὶ κοινὸν καὶ δίκαιον κατ' ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι πρὸς ὑμᾶς, τοῦτ' ἐρῶ. περιέρχονται τὴν ἀγορὰν ἀληθεῖς κατ' ἀλλήλων ἔχοντες δόξας, καὶ λόγους οὐ ψευδεῖς λέγοντες. ὁ μὲν γὰρ Κτησιφῶν οὐ τὸ καθ' ἑαυτὸν φησι φοβεῖσθαι (ἐλπίζει γὰρ δόξειν ἰδιώτης εἶναι) ἀλλὰ τὴν τοῦ Δημοσθένους ἐν τῇ πολιτείᾳ δωροδοκίαν φησὶ φοβεῖσθαι, καὶ τὴν ἐμπληξίαν καὶ δειλίαν. ὁ δὲ Δημοσθένης εἰς αὑτὸν μὲν ἀποβλέπων, θαρρεῖν φησιν, τὴν δὲ τοῦ Κτησιφῶντος πορνείαν καὶ πορνοβοσκίαν ἰσχυρῶς δεδιέναι. τοὺς δὴ κατεγνωκότας ἀλλήλων ἀδικεῖν, μηδαμῶς ὑμεῖς οἱ κοινοὶ κριταὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσητε.

76. *Quæ hactenus tractata sunt de Demosthenis actione, & de agendi ratione & argumentis: ea* ἀνασκευαστικὰ *esse diximus: sed & quæ iam sequuntur eiusdem sunt generis & loci: verum superiora illa ad Demosthenem & Ctesiphontem pertinent:*

nent: hic vero pro se Æschines loquitur: ad ea quæ à Demosthene dici poterant. quæ hic quoad potest omnia Æschines enumerat. Si hæc non post habitum iudicium ab Æschine scripta sunt, cum Rhodi exularet, laudanda in inquirendis inimici consiliis Æschinis prudentia est. nam hæc adferuntur à Demosthene. Sed post habitas orationes: multa oratores & detrahere, & addere, & immutare solebant, antequam eas euulgarent.

Περὶ δὲ τῶν εἰς ἐμαυτὸν λοιδοριῶν βραχέα βούλομαι προειπεῖν. πυνθάνομαι γὰρ λέξειν Δημοσθένην ὡς ἡ πόλις ὑπ' αὐτοῦ μὲν ὠφέληται, πολλὰ δὲ ὑπ' ἐμοῦ καταβέβλαπται, καὶ τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὰς ἀπὸ τούτων αἰτίας ἀνοίσειν ἐπ' ἐμέ. οὕτω γάρ ἐστιν, ὡς ἔοικε, δεινὸς δημιουργὸς λόγων, ὥστε οὐκ ἀπόχρη αὐτῷ, εἴ τι πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν ἐγώ, ἢ εἴ τινας δημηγορίας εἴρηκα, τούτων κατηγορεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτὴν τοῦ βίου διαβάλλει, καὶ τῆς σιωπῆς μου κατηγορεῖ, ἵνα μηδεὶς αὐτῷ τόπος ἀσυκοφάντητος παραλίπηται: καὶ τὰς ἐν τοῖς γυμνασίοις μετὰ τῶν νεωτέρων μου διατριβὰς καταμέμφεται, καὶ κατὰ τὸ δὲ τῆς κρίσεως εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ λόγου, φέρει τινὰ αἰτίαν, λέγων ὡς ἐγὼ τὴν γραφὴν οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐγραψάμην, ἀλλ' ἐνδεικνύμενος Ἀλεξάνδρῳ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν. καὶ νὴ Δί', ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει με ἀνερωτᾶν, διὰ τί τὸ μὲν κεφάλαιον τῆς πολιτείας αὐτοῦ ψέγω, τὰ δὲ καθέκαστον οὐκ ἐκώλυον, οὐδ' ἐγραφόμην, ἀλλὰ διαλιπὼν καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ πυκνὰ προσιὼν ἀπήνεγκα τὴν γραφήν.

77. *Demosthenes Æschini vertit crimini:*

quod taceat, quoties de repub. sit deliberandum: accuset & criminetur cum aliquid accidit aduersi, quod esse dicit non accusatoris sed sycophantæ. ἀπος. 96. 97. 98. 99. *Hic eam vituperationem praeoccupat Æschines: & suum silentium cum Demosthenis clamoribus comparat.*

Ἐγὼ δὲ οὔτε τὰς Δημοσθένους διατριβὰς ἐζήλωκα, οὔτ' ἐπὶ ταῖς ἐμαυτοῦ αἰσχύνομαι: οὔτε τοὺς εἰρημένους ἐν ὑμῖν λόγους ἐμαυτῷ ἀρρήτους εἶναι βουλοίμην, οὔτε τὰ αὐτὰ τούτῳ δημηγορήσας ἐδεξάμην ἂν ζῆν. τὴν δ' ἐμὴν σιωπὴν ὦ Δημόσθενες, ἡ τοῦ βίου μετειότης παρεσκεύασεν. ἀρκεῖ γάρ μοι μικρὰ, καὶ μειζόνων αἰσχρῶς οὐκ ἐπιθυμῶ, ὥστε καὶ σιγῶ καὶ λέγω βουλευσάμενος, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς ἐν τῇ φύσει δαπάνης. σὺ δ' οἶμαι λαβὼν μὲν σεσίγηκας, ἀναλώσας δὲ κέκραγας: λέγεις δὲ οὐχ ὁπόταν σοι δοκῇ, οὐδ' ἃ βούλει, ἀλλ' ὁπόταν οἱ μισθοδόται σοι προστάττωσιν. οὐκ αἰσχύνῃ γὰρ ἀλαζονευόμενος: ἃ παραχρῆμα ἐξελέγχῃ ψευδόμενος.

78. *Alia refutatio: non eo se hanc accusationem suscepisse: vt Alexandro significationem daret suæ voluntatis. irridet Demosthenem: non se potuisse id facere, dicit, nisi etiam insomnio, vt Demosthenes, monitus esset.*

Ἀπηνέχθη γὰρ ἡ κατὰ τοῦδε τοῦ ψηφίσματος γραφὴ, ἣν οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς εἰς Ἀλέξανδρον ἐνδείξεώς με φῂς ἀπενεγκεῖν, ἔτι Φιλίππου ζῶντος, πρὶν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῆναι, οὔπω τὸ περὶ Παυσα-

νίαν ἐνύπνιον ἑωρακότος, οὐδὲ πρὸς τὸν ἀθλιωτάτην καὶ τὴν ἱερὰν νύκτωρ διειλεγμένου. πῶς ἂν οὖν ἐγὼ προεγνωκὼς ἤμην Ἀλεξάνδρῳ, εἴ γε μὴ ταὐτὸ ἐνύπνιον ἐγὼ καὶ Δημοσθένης ἴδομεν;

79. *Cur ex internallo & non continenter ad populum accedat. duplici comparatione: paucis enim proponit qua sit in Democratia & qua in Oligarchia consuetudo. & quid inter gratum & vtilem ciuem, & inter sordidum & mercenarium intersit.*

Ἐπιτιμᾷς δέ μοι, εἰ μὴ συνεχῶς ἀλλὰ διαλείπων πρὸς τὸν δῆμον προσέρχομαι, καὶ τὴν ἀξίωσιν ταύτην οἴει λανθάνειν ἡμᾶς, μεταφέρων οὐκ ἐκ δημοκρατίας, ἀλλ᾿ ἐξ ἑτέρας πολιτείας. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐχ ὁ βουλόμενος, ἀλλ᾿ ὁ δυναστεύων κατηγορεῖ. ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ὁ βουλόμενος, καὶ ὅταν αὐτῷ δόξῃ. καὶ τὸ μὲν διὰ χρόνου λέγειν, σημεῖόν ἐστιν ἐπὶ τῶν καιρῶν καὶ τοῦ συμφέροντος ἀνδρὸς πολιτευομένου. τὸ δὲ μηδὲ μίαν παραλιπεῖν ἡμέραν, ἐργαζομένου καὶ μισθαρνοῦντος.

80. *Contra Demosthenis defensionem: qua erat, nullo se ab Æschine conuictum esse iudicio: commemorat de quibus sit à se notatus criminibus. pecunia Euboica: & nauticorum spoliorum, & occisi hospitis. Demosthenes contra* ἐπισ. *74.*

Ὑπὲρ δὲ τοῦ μηδέ πω κεκρίσθαι ὑπ᾿ ἐμοῦ μηδὲ τὴν ἀδικημάτων τιμωρίαν ὑπέχειν, ὅταν καταφεύγῃς ἐπὶ τοὺς τοιούτους λόγους, ἢ τοὺς ἀκούοντας ἐπιλήσμονας ὑπολαμβάνεις, ἢ σαυτὸν παραλογίζῃ. τὰ μὲν γὰρ περὶ τοὺς ἀμφικτύονας ἠσεβημένα

μένα σοι, καὶ τὰ περὶ τὴν ἄδειαν διωρθωκηθέντα, χρόνων ἐγγεγραμμένων ἐν οἷς ὑπ' ἐμοῦ φανερῶς ἐξηλέγχου, ἴσως ἐλπίζεις τὸν δῆμον ἀμνημονεῖν. τὰ δὲ περὶ τὰς τριήρεις καὶ τοὺς τριηράρχους ἁρπάσματα, τίς ἂν ἀποκρύψαι χρόνος δύναιτ' ἄν, ὅτε νομοθετήσας περὶ τῶν τριακοσίων νεῶν, καὶ σαυτὸν πείσας ἀθηναίους ἐπιστάτην τάξαι τοῦ ναυτικοῦ, ἐξηλέγχθης ὑπ' ἐμοῦ, ἑξήκοντα καὶ πέντε νεῶν ταχυναυτουσῶν τριηράρχοις ὑφῃρημένος: πλέον τῆς πόλεως ἡμῶν ἀφανίζων ναυτικὸν, ἢ ὅτε ἀθηναῖοι τῇ ἐν νάξῳ ναυμαχίαν λακεδαιμονίους καὶ πόλλιν ἐνίκησαν.

81. *Quod hospitem Demosthenes suum occiderit Anaximum Oritam. Antequam facinus narrat: utitur διαβολῇ προληπτικῇ: & causam dicit: quamobrem Demosthenes soleat liberari iudicijs. Vide Demosthenis ἀντέγκλημα ὑπος. 43.*

Οὕτω δὲ τὰς αἰτίας ἐνέφραξας τὰς κατὰ σαυτοῦ τιμωρίας, ὥστε τὸν κίνδυνον εἶναι μή σοι τοῖς ἀδικήσασι, ἀλλὰ τοῖς ἐπεξιοῦσι. πολὺν μὲν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Φίλιππον ἐν ταῖς διαβολαῖς φέρων, αἰτιώμενος δέ τινας ἐμποδίζειν τοὺς τῆς πόλεως καιρούς, ἀεὶ τὸ παρὸν λυμαινόμενος, τὸ δὲ μέλλον κατεπαγγελλόμενος, οὐ τελευταῖον εἰσαγγέλλειν μέλλων ὑπ' ἐμοῦ τὴν ἀναξίνου σύλληψιν τοῦ ὠρείτου κατασκευάσας, τοῦ τὰ ἀγοράσματα ὀλυμπιάδι ἀγοράζοντος, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνδρα διεστρέβλωσας τῇ σαυτοῦ χειρὶ, γράψας αὐτὸν θανάτῳ ζημιῶσαι, καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ ἐν ὠρεῷ κατήγου, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τραπέζης ἔφαγες καὶ ἔπιες καὶ ἔσπεισας, καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλες, ἄνδρα φίλον καὶ ξένον ποιούμενος, καὶ τοῦτον ἀπέκτεινας, καὶ περὶ τούτων ἐν ἅπασιν ἀθηναίοις ἐξελεγχθεὶς ὑπ' ἐμοῦ,

καὶ κληθεὶς ξενοκτόνος, οὐ τὸ ἀσέβημα ἠρνήσω, ἀλλ' ἀπεκρίνου ἐφ' ᾧ ἀνεβόησεν ὁ δῆμος, καὶ ὅσοι ξένοι περιέστασαν τὴν ἐκκλησίαν· ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως ἅλας περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῆς ξενικῆς τραπέζης.

82. Contra Demosthenis similitudinem de medici officio, violenta refutatio. & cur longo intervallo accuset. Genus hic orationis altercatorium, & dialogicum est, & contrarijs interrogationibus & responsionibus compositum.

Ἐπιστολὰς δὲ σιωπῶ ψευδεῖς, καὶ κατασκόπων συλλήψεις, καὶ βασάνους ἐπ' αἰτίαις ἀγενήτοις ὡς ἐμοῦ μετά τινων ἐν τῇ πόλει νεωτερίζειν βουλομένου. ἔπειτα ἐπερωτᾷν με, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει, τίς ἂν εἴη τοιοῦτος ἰατρὸς, ὅστις τῷ νοσοῦντι μεταξὺ μὲν ἀσθενοῦντι μηδὲν συμβουλεύοι, τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὰ ἔνατα διεξίοι πρὸς τοὺς οἰκείους ἃ ἐπιτηδεύσας ὑγιὴς ἂν ἐγένετο. σαυτὸν δ' οὐκ ἀνερωτᾷς, τίς ἂν εἴη δημαγωγὸς τοιοῦτος, ὅστις τὸν μὲν δῆμον θωπεῦσαι δύναιτο, τοὺς δὲ καιροὺς, ἐν οἷς ἦν σώζεσθαι τὴν πόλιν, ἀπόδοιτο, τοὺς δ' εὖ φρονοῦντας κωλύοι διαβάλλων συμβουλεύειν. ἀποδρὰς δ' ἐκ τῶν κινδύνων καὶ τὴν πόλιν ἀνηκέστοις κακοῖς περιβαλὼν, ἀξιοῖ στεφανοῦσθαι ἐπ' ἀρετῇ, ἀγαθὸν μὲν πεποιηκὼς μηδὲν, πάντων δὲ τῶν κακῶν αἴτιος γεγονώς. ἐπερωτῴη δὲ συκοφαντηθέντας ἐκ τῆς πολιτείας ἐπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν ὅτι ἐνῆν σώζεσθαι, διὰ τί αὐτὸν οὐκ ἐκωλύσαμεν ἐξαμαρτάνειν. ἀποκρίνοιντο δὲ τὸ πάντων τελευταῖον, ὅτι τῆς μάχης ἐπιγενομένης οὐκ ἐσχολάζομεν περὶ τὴν σὴν εἶναι τιμωρίαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως ἐπρεσβεύομεν. ἐπειδὴ δὲ

ὅυκ ἀπόχρη σοι δίκιω μὴ δεδωκέναι, ἀλλὰ καὶ δωρεὰς αἰτεῖς, καταγέλαςον ἐν τοῖς ἕλλησι τὴν πόλιν ποιῶν, ἐνταῦθ' ἐνέςω, καὶ τὴν γραφὴν ἀπήνεγκα.

83. *Duæ inter se rursus contrariæ similitudines. una Demosthenis, qua Æschinis eloquentiam Sirenum vocibus: altera Æschinis, qua Demosthenis linguam tibiarum lingulis comparauit. quæ in medio similitudinum posita sunt, tripartitam rationem habent: primum negat sibi conuenire similitudinem: deinde hominem militarem uti posse ad oratorem huiusmodi defensione, Demosthenem non posse: Tum sequitur illa similitudo* ἀντεγκωμιαστικὴ: *si oratio eripiatur Demostheni, nihil reliquum fore in eo boni, perinde ac si quis è tibiis lingulas auferat.*

Καὶ νὴ τοὺς θεοὺς τοὺς ὀλυμπίους, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι Δημοσθένην λέξειν, ἐφ' ᾧ νυνὶ μέλλω λέγειν ἀγανακτῶ μάλιστα. ἀφομοιοῖ γάρ μου τὴν φύσιν ταῖς σειρῆσιν ὡς ἔοικε. καὶ γὰρ ὑπ' ἐκείνων οὐ κηλεῖσθαί φησι τοὺς ἀκροωμένους, ἀλλ' ἀπόλλυσθαι, διόπερ οὐκ εὐδοκιμεῖν τὴν τῶν σειρήνων μουσικήν. καὶ δὴ καὶ τὴν τῶν ἐμῶν λόγων ἐμπειρίαν καὶ τὴν φύσιν μου γεγενῆσθαι ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκουόντων. καί τοι τὸν λόγον τοῦτον ὅλως μὲν ἔγωγε οὐδενὶ πρέπειν ἡγοῦμαι περὶ ἐμοῦ λέγειν. τῆς γὰρ αἰτίας αἰσχρὸν, τὸν αἰτιώμενον ἐπι τὸ ἔργον μὴ ἔχειν ἐπιδεῖξαι. εἰ δ' ἦν ἀναγκαῖον ῥηθῆναι, οὐ Δημοσθένους ἦν ὁ λόγος, ἀλλ' ἀνδρὸς στρατηγοῦ, μεγάλα μὲν τῇ πόλει κατειργασμένου, λέγειν δὲ ἀδυνάτου: καὶ τὴν τῶν ἀντιδίκων διὰ τοῦτο ἐζηλωκότος φύσιν, ὅτι σύνοιδεν

ἑαυτῷ μὲν οὐδὲν ὧν διαπέπρακται δυναμένῳ φράσαι, τὸν δὲ κατήγορον ὁρᾷ δυνάμενον καὶ τὰ μὴ πεπραγμένα ὑφ' αὐτοῦ παριστάναι τοῖς ἀκούουσιν ὡς διῴκηκεν. ὅταν δ' ἐξ ὀνομάτων συγκείμενος ἄνθρωπος καὶ τούτων πικρῶν καὶ περιέργων, ἔπειτα ἐπὶ τὴν ἁπλότητα καὶ τὰ ἔργα καταφεύγῃ, τίς ἂν ἀνάσχοιτο. οὗ τὴν γλῶσσαν, ὥσπερ τῶν αὐλῶν, ἐάν τις ἀφέλοιτο, λοιπὸν οὐδέν ἐστι.

84. Refutauit quæ contra se adferri posse putabat: nunc redit ad id quod ad quæstionem & ad statum pertinet. condemnari oportere Ctesiphontem, quòd populiscitum veteribus legibus contrarium fecerit. Habet hic locus inuidiosam amplificationem. eiusq́ hoc principium triplicem comparationem habet. olim populus in theatro coronabatur: nunc Demosthenes. si Thersites corona donaretur indignaremini: & nunc permittitis vt Demosthenes. Maiores honorificentiora præmia populo tribuebant: & viliora oratoribus. Ctesiphon populi honorem ad Demosthenem: & Demosthenis dedecus ad populum transfert.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε ὑμῶν ὦ Ἀθηναῖοι καὶ ζητῶ πυθέσθαι, πρὸς τί ἂν ἀποβλέποντες ἀποψηφίσαισθε τὴν γραφήν. Πότερον ὡς τὸ ψήφισμά ἐστιν ἔννομον; ἀλλ' οὐδεμία πώποτε γνώμη παρανομωτέρα γεγένηται. ἀλλ' ὡς ὁ τὸ ψήφισμα γράψας οὐκ ἐπιτήδειός ἐστι δίκην δοῦναι; οὐκ ἄρα εἰσὶ παρ' ὑμῖν εὐθῦναι βίου εἰ τοῦτον ἀφήσετε. Ἐκεῖνο δ' οὐ λυπηρόν, εἰ πρότερον μὲν ἐνεπίμπλατο ἡ ὀρχήστρα χρυσῶν στεφάνων, οἷς ὁ δῆμος ἐστεφανοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὸ Ξενικοῖς

Στε-

Στεφάνοις ταύτην ἀποδίδοσθαι τὴν ἡμέραν: ἐκ δὲ τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων ὑμεῖς μὲν ἀστεφάνωτοι καὶ ἀκήρυκτοι γίνεσθε, οὗτος δὲ κηρυχθήσεται; καὶ εἰ μέν τις τῶν τραγικῶν ποιητῶν τῶν μετὰ ταῦτα ἐπεισαγόντων, ποιήσειεν ἐν τραγῳδία τὸν Θερσίτην ὑπὸ τῶν ἑλλήνων Στεφανούμενον, οὐδεὶς ἂν ὑμῶν ὑπομείνειεν, ὅτι φησὶν ὅμηρος ἄνανδρον αὐτὸν εἶναι καὶ συκοφάντην. αὐτοὶ δ' ὅταν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον Στεφανῶτε, οὐκ οἴεσθε ἐν ταῖς τῶν ἑλλήνων δόξαις συρίττεσθαι; οἱ μὲν γὰρ πατέρες ὑμῶν τὰ ἔνδοξα καὶ λαμπρὰ τῶν πραγμάτων ἀνετίθεσαν τῷ δήμῳ, τὰ δὲ ταπεινὰ καὶ καταδεέστερα εἰς τοὺς ῥήτορας τοὺς φαύλους ἔτρεπον. Κτησιφῶν δ' ὑμᾶς οἴεται δεῖν ἀφελόντας τὴν ἀδοξίαν ἀπὸ Δημοσθένους περιθεῖναι τῷ δήμῳ. καὶ φατὲ μὲν εὐτυχεῖς εἶναι, ὡς καὶ ἐστὲ καλῶς ποιοῦντες, ψηφιεῖσθε δὲ ὑπὸ μὲν τῆς τύχης ἐγκαταλελεῖφθαι, ὑπὸ Δημοσθένους δὲ εὖ πεπονθέναι.

85. *Pergit amplificando: oſtendit iudices quam ſeueritatem in aliꝭs iudicꝭs de præmiꝭs, & choris hiſtrionicis ſoleant adhibere, eam contra Demoſthenem non addere: qui ſæpe corruptus pecuniam accepit: qui coronam, quam meritus non eſt, contra leges malis artibus comparauit. item hoc iudicio oratorem amplificari: iudices vero infirmari & frangi: item ſuo iureiurando iudicem efficere: vt conſcientia angatur: gratiam nullam inueniat. Tractatio ſimilis ſuperioris eſt,* συγκριτική *& vehemens, ad inuidiam atq; indignationem accommodata.*

Καὶ τὸ πάντων ἀτοπώτατον, ἐν τοῖς αὐτοῖς δικαστηρίοις, τοὺς μὲν τὰς τῶν δώρων γραφὰς ἁλισκομένους ἀτιμοῦτε: ὃν δ' αὐτοὶ

αὐτοὶ μισθοῦ πολιτευόμενον σύνισε, Στεφανώσετε; καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐν Διονυσίων, ἐὰν μὴ δικαίως τοὺς κυκλίους χορούς κρίνωσι, ζημιοῦτε: αὐτοὶ δὲ οὐ κυκλίων χορῶν κριταὶ καθεστηκότες, ἀλλὰ νόμων καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς, τὰς δωρεὰς οὐ κατὰ τοὺς νόμους, οὐδ' ὀλίγοις καὶ τοῖς ἀξίοις, ἀλλὰ τῷ διαπραξαμένῳ δώσετε; ἔπειτ' ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου ὁ τοιοῦτος κριτὴς, ἑαυτὸν μὲν ἀσθενῆ πεποιηκὼς, ἰσχυρὸν δὲ τὸν ῥήτορα. ἀνὴρ γὰρ ἰδιώτης ἐν πόλει δημοκρατουμένῃ, νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει. ὅταν δ' ἑτέρῳ ταῦτα παραδῷ, καταλέλυκεν αὐτὸς τὴν αὐτοῦ δυναστείαν. ἔπειθ' ὁ μὲν ὅρκος ὃν ὀμωμοκὼς δικάζει συμπαρακολουθῶν, αὐτὸν λυπεῖ (δι' αὐτὸν γὰρ οἶμαι γέγονε τὸ ἁμάρτημα:) ἡ δὲ χάρις πρὸς ὃν ἐχαρίζετο, ἄδηλος γίγνεται. ἡ γὰρ ψῆφος ἀφανὴς φέρεται.

86. *Impellit iudices vehementius ad condemnandum. & demonstrat malis oratoribus labefactatam fuisse aliquando Remp. Collocatio huius loci valde est elegans. proponit bipartitè: approbat eodem modo: confirmat exemplo primum infinito: deinde finito triginta Tyrannorum. postremo concludit interrogando, indignando, docendo, id quod in extrema parte facit breui commonitione temporum superiorum.*

Δοκοῦμεν δ' ἔμοιγε ὦ Ἀθηναῖοι ἀμφότερα, καὶ κατορθοῦν καὶ παρακινδυνεύειν εἰς τὴν πολιτείαν, οὐ σωφρονοῦντες. Ὅτι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν νῦν καιρῶν οἱ πολλοὶ τοῖς ὀλίγοις προΐεσθε τὰ τῆς δημοκρατίας ἰσχυρά, οὐκ ἐπαινῶ. ὅτι δ' οὐ γεγένηται φορὰ καθ' ἡμᾶς ῥητόρων πονηρῶν ἅμα καὶ τολμηρῶν,

μηρῶν, εὐτυχοῦμεν. πρότερον μὲν γὰρ τοιαύτας φύσεις ἤνεγκε τὸ δημόσιον, αἳ ῥᾳδίως οὕτω κατέλυσαν τὸν δῆμον. (ἔχαιρε γὰρ κολακευόμενος,) ἔπειτ' αὐτὸν οὐχ οὓς ἐφοβεῖτο ἀλλ' οἷς ἑαυτὸν ἐνεχείριζε κατέλυσαν, ἔνιοι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν τριάκοντα ἐγένοντο, καὶ πλείους ἢ χιλίους καὶ πεντακοσίους τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀπέκτειναν, πρὶν τὰς αἰτίας ἀκοῦσαι, ἐφ' αἷς ἔμελλον ἀποθνήσκειν. καὶ οὐδ' ἐπὶ τὰς ταφὰς καὶ ἐκφορὰς τῶν τελευτησάντων εἴων τοὺς προσήκοντας παραγενέσθαι. οὐχ ὑφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἕξετε τοὺς πολιτευομένους; οὐ ταπεινώσαντες ἀποπέμψετε τοὺς νῦν ἐπηρμένους; οὐ μέμνησθ' ὅτι οὐδεὶς πώποτε πρότερον ἐπέθετο τῇ τοῦ δήμου καταλύσει, πρὶν ἂν μεῖζον τῶν δικαστηρίων ἰσχύσῃ;

87. *Flectit orationem ad Ctesiphontem: & reuocato eius psephismate, disserit & confirmat, neq; in muris reficiendis aliquid fecisse quod laudem mereatur: & falsum esse quod de Demosthenis in rempub. studio & beneuolentia scripsit, neq; vera esse quæ de Thebanis dicebantur.*

Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε ὦ ἀθηναῖοι ἀναλογησαίμην ἐναντίον ὑμῶν πρὸς τὸν γράψαντα τὸ ψήφισμα, διὰ ποίας εὐεργεσίας ἀξιοῖ Δημοσθένην Στεφανῶσαι. εἰ μὲν γὰρ λέγεις, ὅθεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ψηφίσματος ἐποιήσω, ὅτι τὰς τάφρους τὰς περὶ τὰ τείχη καλῶς ἐτάφρευσε, θαυμάζω σου. τοῦ γὰρ ταῦτα ἐξεργασθῆναι καλῶς, τὸ γεγενῆσθαι τούτων αἴτιον, μείζω κατηγορίαν ἔχει. οὐ γὰρ περιχαρακώσαντα χρὴ τὰ τείχη, οὐδὲ τὰς τάφρους, οὐδὲ τὰς δημοσίας ταφὰς ἀνελόντα τὸν ὀρθῶς πεπολιτευμένον δωρεὰς αἰτεῖν, ἀλλ' ἀγαθοῦ τινος αἴτιον γεγενημένον τῇ πόλει. εἰ δὲ ἥξεις ἐπὶ τὸ δεύτε-

ρον

ερον μέρος τοῦ ψηφίσματος ἐν ᾧ τετόλμηκας γράφειν, ὡς ἔστιν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῷ ἀθηναίων, ἀφελὼν τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν κόμπον τοῦ ψηφίσματος, ἅψαι τῶν ἔργων, ἐπίδειξον ἡμῖν ὅ, τι λέγεις. τὰς μὲν γὰρ περὶ τοὺς ἀμφισσέας καὶ τοὺς εὐβοέας δωροδοκίας παραλείπω: ὅταν δὲ τῆς πρὸς θηβαίους συμμαχίας τὰς αἰτίας ἀνατιθῇς Δημοσθένει, τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας ἐξαπατᾷς, τοὺς δὲ εἰδότας καὶ αἰσθανομένους ὑβρίζεις. ἀφελὼν γὰρ τὸν καιρὸν καὶ τὴν δόξαν τῶν τούτων, δι' ἣν ἐγένετο ἡ συμμαχία, οἴει λανθάνειν ἡμᾶς, τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα Δημοσθένει περιτιθείς.

88. *Duae commemorationes: una de pecunia à Persarum rege missa Athenas: altera de Thebana societate. earum prima confirmandi causa est adhibita: efficit enim quemadmodum Persarum rex coactus temporibus societatem postulauit: sic etiam Thebanos periculis compulsos, non Demosthenis consilio, ad Athenienses confugisse: ad Demosthenem tamen septuaginta talenta peruenisse, publicam pecuniam interceptam: magno detrimento rerum communium.*

Ἡλίκον δ' ἐστὶ τὸ ἀλαζόνευμα τοῦτο ἐγὼ πειράσομαι μεγάλῳ σημείῳ διδάξαι. ὁ γὰρ τῶν περσῶν βασιλεὺς, οὐ πολλῷ πρότερον χρόνῳ τῆς Ἀλεξάνδρου διαβάσεως εἰς τὴν ἀσίαν, κατέπεμψε τῷ δήμῳ καὶ μάλα ὑβριστικὴν καὶ βάρβαρον ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ τά τε δὴ ἄλλα καὶ μάλ' ἀπαιδεύτως διελέχθη, καὶ ἐπὶ τελευτῆς ἐνέγραψεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ. ἐγὼ φησιν ὑμῖν χρυσίον οὐ δώσω, μή με αἰτεῖτε, οὐ γὰρ λήψεσθε. οὗτος μέντοι

ὁ αὐτὸς

ὁ αὐτὸς ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τῶν νυνὶ παρόντων αὐτῷ κινδύνων, οὐκ αἰτούντων Ἀθηναίων, αὐτὸς ἑκὼν κατέπεμψε τριακόσια τάλαντα τῷ δήμῳ, ἃ σωφρονῶν οὐκ ἐδέξατο. ὁ δὲ κομίζων ἦν τὸ χρυσίον καιρὸς καὶ φόβος, καὶ χρεία συμμάχων. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν Θηβαίων συμμαχίαν ἐξειργάζετο. σὺ δὲ τὸ μὲν τῶν Θηβαίων ὄνομα καὶ τὸ τῆς δυστυχεστάτης συμμαχίας ἐνοχλεῖς ἀεὶ λέγων: τὰ δ' ἑβδομήκοντα τάλαντα ὑποσιωπᾷς, ἃ προλαβὼν τοῦ βασιλικοῦ χρυσίου ἀπεστέρησας. οὐ δι' ἔνδειαν μὲν χρημάτων, ἕνεκα πέντε ταλάντων οἱ ξένοι τοῖς Θηβαίοις τὴν ἄκραν οὐ παρέδοσαν; διὰ ἐννέα δὲ τάλαντα ἀργυρίου πάντων ἀρκάδων ἐξεληλυθότων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἑτοίμων ὄντων βοηθεῖν, ἡ πρᾶξις οὐ γεγένηται; Σὺ δὲ πλουτεῖς, καὶ ταῖς ἡδοναῖς ταῖς σαυτοῦ χορηγεῖς: καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸ μὲν βασιλικὸν χρυσίον παρὰ τούτῳ, οἱ δὲ κίνδυνοι παρ' ὑμῖν.

89. *Duabus rationibus conatur Demosthenis defensioni autoritatem derogare. primum quia clarissimorum etiam virorum proprias laudes odiosum est audire. quanto magis Demosthenis? Deinde quia Ctesiphon legatus aliquando fuit populi Atheniensis, poterit etiam esse orator. orationem incipit ad populum: perficit ad aduersarium.*

Ἄξιον δ' ἐστὶ καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτῶν θεωρῆσαι. εἰ γὰρ τολμήσει Κτησιφῶν μὲν Δημοσθένην παρακαλεῖν λέξοντα εἰς ὑμᾶς, οὗτος δ' ἀναβὰς ἑαυτὸν ἐγκωμιάσει, βαρύτερον τῶν ἔργων ὧν πεπόνθατε τὸ ἀκρόαμα γίνεται. ὅπου γὰρ τοὺς μὲν ὄντως ἄνδρας ἀγαθούς, οἷς πολλὰ καὶ καλὰ σύνισμεν ἔργα, ἂν τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐπαίνους λέγωσιν, οὐ φέρομεν: ὅταν δὲ

ἄνθρωπος

ἄνθρωπος αἰσχύνη τῆς πόλεως γεγονὼς ἑαυτὸν ἐγκωμιάζῃ, τίς ἂν τὰ τοιαῦτα καρτερήσειεν ἀκούων; ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀναισχύντου πραγματείας ἐὰν σωφρονῇς ἀποστήσῃ, ποίησαι δὲ ὦ Κτησιφῶν διὰ σαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν. οὐ γὰρ δή που τοῦτό γε σκήψῃ ὡς οὐ δυνατὸς εἶ λέγειν. καὶ γὰρ ἂν ἄτοπόν σοι συμβαίνοι, εἰ πρῴην μέν ποθ' ὑπέμεινας πρεσβευτὴς ὡς Κλεοπάτραν τὴν Φιλίππου θυγατέρα χειροτονεῖσθαι, συναχθεσθησόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ μολοττῶν βασιλέως Ἀλεξάνδρου τελευτῇ, νυνὶ δὲ οὐ φήσεις δύνασθαι λέγειν. ἔπειτα γυναῖκα μὲν ἀλλοτρίαν πενθοῦσαν δύνασαι παραμυθεῖσθαι, γράψας δὲ μισθοῦ ψήφισμα οὐκ ἀπολογήσῃ;

90. *Exemplo Chabriæ, & Iphicratis, & Timothei probat: quale iudicium de Demosthenis honore sit faciendum. & contrarijs exemplis de eade demonstrat, quam pœna existimationem meruerit.*

Ἢ τοιοῦτός ἐστιν ὃν γέγραφας στεφανοῦσθαι, οἷος μὴ γινώσκεσθαι ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων ἂν μή τις σοι συνείποι; ἐπερώτησον δὴ τοὺς δικαστάς, εἰ ἐγίνωσκον χαβρίαν καὶ ἰφικράτην, καὶ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ παρ' αὐτῶν διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδοσαν καὶ τὰς εἰκόνας ἔστησαν. ἅπαντες γὰρ ἅμα σοι ἀποκρινοῦνται, ὅτι χαβρίᾳ μὲν διὰ τὴν περὶ νάξον ναυμαχίαν: ἰφικράτει δὲ ὅτι μοῖραν λακεδαιμονίων ἀπέκτεινε: Τιμοθέῳ δὲ διὰ τὸν περίπλουν τὸν εἰς κέρκυραν, καὶ ἄλλοις, ὧν ἑκάστῳ πολλὰ καὶ καλὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἔργα πέπρακται. Δημοσθένει δ' ἐάν τις ἐρωτᾷ διὰ τί οὐ δώσετε: ὅτι δωροδόκος, ὅτι δειλός, ὅτι τὴν τάξιν ἔλιπε. καὶ πότερον τοῦτον τιμήσετε: ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀτιμώσετε: καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας; οὓς νομίζεθ' ὁρᾶν σχετλιά-

ζοντας

ζοντας εἰ οὗτος στεφανωθήσεται. καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινὸν ὦ ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν σίδηρον τὰ ἄφωνα καὶ ἀγνώμονα, ἐάν τινα ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ ὑπερορίζομεν: καὶ ἐάν τις αὑτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν χωρὶς τοῦ σώματος θάπτομεν: Δημοσθένην δὲ ὦ ἀθηναῖοι τὸν γράψαντα μὲν τὴν πανυστάτην ἔξοδον, προδόντα δὲ τοὺς στρατιώτας, τοῦτον ὑμεῖς τιμήσετε; οὐκοῦν ὑβρίζονται μὲν οἱ τελευτήσαντες, ἀθυμότεροι δὲ οἱ ζῶντες γίνονται, ὁρῶντες τῆς ἀρετῆς ἆθλον τὸν θάνατον κείμενον, τὴν δὲ μνήμην ἐπιλείπουσαν.

81. *Diuisit totam rempub. in tria genera ciuium, mortuos, viuos, iuuenes. De primis duobus monuit: de iuuenibus irritat prolixius: quibus quatuor erant proposita industriæ præmia: apud palæstritas, apud morum & literarum magistros, apud musicos, apud magistratum: prima tria ait nihil esse: nisi in quarto veritas locum habeat: in publicis decretis & in præmijs atq; honoribus mandandis.*

Τὸ δὲ μέγιστον, ἐὰν ὑπερωτῶσιν ὑμᾶς οἱ νεώτεροι, πρὸς ποῖον παράδειγμα χρὴ αὐτοὺς τὸν βίον ποιεῖσθαι, τί ἀποκρινεῖσθε; εὖ γὰρ ἴστε ὅτι οὐχ αἱ παλαῖστραι, οὐδὲ τὰ διδασκαλεῖα, οὐδ' ἡ μουσικὴ μόνον παιδεύει τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὰ δημόσια κηρύγματα. κηρύττεταί τις ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας καὶ εὐνοίας: ἄνθρωπος ἀσχήμων ὢν τὸν βίον καὶ βδελυρός. ὁ δέ γε νεώτερος ταῦτ' ἰδὼν διεφθάρη. δίκην τις δέδωκε πονηρὸς καὶ πορνοβοσκός, ὥσπερ Κτησιφῶν, οἱ δέ γε ἄλλοι πεπαίδευνται. τἀναντία τις ψηφισάμενος τῶν καλῶν

καὶ

καὶ δικαίων, ἐπανελθὼν οἴκαδε παιδεύει τὸν ὑὸν, ὁ δέ γε εἰκότως οὐ πείθεται: ἀλλὰ τὸ νουθετεῖν ἐνταῦθα ἐνοχλεῖν ἤδη δικαίως ὀνομάζεται. ὡς οὖν μὴ μόνον κρίνοντες, ἀλλὰ καὶ θεωρούμενοι, οὕτω τὴν ψῆφον φέρετε εἰς ἀπολογισμὸν, τοῖς μὲν νῦν οὐ παροῦσι τῶν πολιτῶν, ἐπερησομένοις δὲ ὑμᾶς τί ἐδικάζετε. εὖ γὰρ ἴστε ὦ Ἀθηναῖοι ὅτι τοιαύτη δόξει ἡ πόλις εἶναι, ὁποῖός τις ἂν ᾖ ὁ κηρυττόμενος. ἔστι δὲ ὄνειδος μὴ τοῖς προγόνοις ὑμᾶς, ἀλλὰ τῇ τοῦ Δημοσθένους ἀνανδρίᾳ προσεικασθῆναι.

92. *Docet populum quomodo malis oratoribus resistendum sit: & fœdatam esse dicit reipub. formam oratorum insolentia. quorum in repub. omnem autoritatem esse dicit: populi vero nullam.*

Πῶς οὖν ἄν τις τῆς τοιαύτης αἰσχύνης ἐκφύγοι; ἐὰν τοὺς προκαταλαμβάνοντας τὰ κοινὰ καὶ φιλάνθρωπα τῶν ὀνομάτων, ἀπίστους ὄντας τοῖς ἤθεσι φυλάξησθε. ἡ γὰρ εὔνοια καὶ τὸ τῆς δημοκρατίας ὄνομα κεῖται μὲν ἐν μέσῳ: φθάνουσι δ' ἐπ' αὐτὰ καταφεύγοντες τῷ λόγῳ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ τοῖς ἔργοις πλεῖστον ἀπέχοντες. ὅταν οὖν λάβητε ῥήτορα ξενικῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπιθυμοῦντα, ἐπανάγειν αὐτὸν κελεύετε καὶ τὸν λόγον (ὥσπερ τὰς βεβαιώσεις τῶν κηρυγμάτων ὁ νόμος κελεύει ποιεῖσθαι) εἰς βίον ἀξιόχρεων καὶ τρόπον σώφρονα. ὅτῳ δὲ ταῦτα μὴ μαρτυρεῖται, μὴ βεβαιοῦτε αὐτῷ τοὺς ἐπαίνους. καὶ τῆς δημοκρατίας ἐπιμελήθητε ἤδη διαφευγούσης ὑμᾶς. ἢ οὐ δεινὸν ὑμῖν δοκεῖ εἶναι ὅτι τὸ μὲν βουλευτήριον καὶ ὁ δῆμος παρεωρᾶται, αἱ δ' ἐπιστολαὶ καὶ αἱ πρεσβεῖαι ἀφικνοῦνται εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, οὐ παρὰ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρὰ τῶν πρωτευόντων

ἐν τῇ ἀσίᾳ καὶ ἐν τῇ εὐρώπῃ; καὶ ἐφ' οἷς ἐστὶν ἐκ τῶν νόμων ζημία θάνατος, ταῦτά τινες οὐκ ἐξαρνοῦνται πράττειν, ἀλλ' ὁμολογοῦσιν ἐν τῷ δήμῳ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀλλήλοις παραγινώσκουσιν, καὶ παρακελεύονται ὑμῖν οἱ μὲν βλέπειν εἰς τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα ὡς φύλακας τῆς δημοκρατίας, ἕτεροι δ' αἰτοῦσι δωρεὰς ὡς σωτῆρες τῆς πόλεως ὄντες. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῆς ἀθυμίας τῶν συμβεβηκότων ὥσπερ παραγεγηρακὼς ἢ παρανοίας ἑαλωκὼς, αὐτὸ μόνον τοὔνομα τῆς δημοκρατίας περιποιεῖται. τῶν δ' ἔργων ἑτέροις παρακεχώρηκεν. ἔπειτ' ἀπέρχεσθε ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν οὐ βουλευσάμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τῶν ἐράνων τὰ περιόντα νειμάμενοι. ὅτι δ' οὐ ληρῶ, ἐκεῖθεν τὸν λόγον θεωρήσατε.

93. *Duo inter se collata exempla: in quorum primo vir innocens proditionis condemnatus est: altero homo desertor paribus suffragijs euadit. quibus monet cauendum esse, ne se patiantur dolis Demosthenis illudi: & vt habeant Maiestatis populi Atheniensis suaq́; existimationis in iudicando rationem. Videtur hic locus vnus ex ijs esse, qui Demostheni occasionem dederunt, vt diceret* παραδείγματα πλάττων καὶ ῥήματα καὶ σχήματα μιμούμενος. ὑποσ. 68.

Ἐγένετό τις (ἄχθομαι δὲ πολλάκις μεμνημένος τὰς ἀτυχίας τῆς πόλεως) ἐνταῦθ' ἀνὴρ ἰδιώτης, ὃς ἐκπλεῖν μόνος εἰς σάμον ἐγχειρήσας ὡς προδότης τῆς πατρίδος αὐθημερὸν ὑπὸ τῆς ἐξ ἀρείου πάγου βουλῆς θανάτῳ ἐζημιώθη. ἕτερος δ' ἰδιώτης ἐκπλεύσας εἰς ῥόδον, ὅτι τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε, πρώην ποτὲ εἰσηγγέλθη, καὶ ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῷ ἐγένοντο. εἰ δὲ μία μόνον μετέπεσεν, ὑπερώριστ' ἂν ἢ ἀπέθανεν. ἀντιθῶμεν

θῶμεν δὴ τὸ νῦν γινόμενον: ἀνὴρ ῥήτωρ ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιος ἔλιπε μὲν τὴν ἀπὸ στρατοπέδου τάξιν, ἀπέδρα δ' ἐκ τῆς πόλεως. οὗτος Στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ καὶ κηρύττεσθαι οἴεται δεῖν: οὐκ ἀποπέμψετε τὸν ἄνθρωπον ὡς κοινὴν τῶν ἑλλήνων συμφοράν, ἢ συλλαβόντες ὡς λῃστὴν τῶν πραγμάτων ἐπ' ὀνομάτων διὰ τῆς πολιτείας πλέοντα τιμωρήσετε; καὶ τὸν καιρὸν μέμνησθε ἐν ᾧ τὴν ψῆφον φέρετε, ἡμερῶν μὲν ὀλίγων μέλλει τὰ πύθια γίνεσθαι, καὶ τὸ συνέδριον τὸ τῶν ἑλλήνων συλλέγεσθαι. διαβέβληται δ' ἡμῶν ἡ πόλις ἐκ τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων περὶ τοὺς νῦν καιρούς. δόξετε δὲ ἐὰν μὲν τοῦτον Στεφανώσητε ὁμογνώμονες εἶναι τοῖς παραβαίνουσιν τὴν κοινὴν εἰρήνην, ἐὰν δὲ τοὐναντίον τούτου πράξητε, ἀπολύσετε τὸν δῆμον τῶν αἰτιῶν.

94. *Expolitio conclusionis facta. nata ex approbatione superioris: & simul apertius perorationis principium, cui superiora ita sunt connexa, vt naturaliter coagmentata esse videantur.*

Μὴ οὖν ὡς ὑπὲρ ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ οἰκείας τῆς πόλεως βουλεύεσθε, καὶ τὰς φιλοτιμίας μὴ νέμετε, ἀλλὰ κρίνετε, καὶ τὰς δωρεὰς εἰς βελτίω σώματα καὶ ἀξιολογωτέρους ἄνδρας ἀπόθεσθε. καὶ μὴ μόνον τοῖς ὠσίν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄμμασι διαβλέψαντες εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς, βουλεύσασθε τίνες ὑμῶν εἰσὶν βοηθήσοντες Δημοσθένει. πότερον οἱ συγκυνηγέται, ἢ οἱ συγγυμνασταὶ αὐτοῦ ὅτ' ἦν ἐν ἡλικίᾳ; ἀλλὰ μὰ τὸν δία τὸν ὀλύμπιον, οὐχ ὗς ἀγρίους κυνηγετῶν, οὐδὲ τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας ἐπιμελούμενος διατετέλεκε, ἀλλ' ἐπασκῶν τέχνας ἐπὶ τοὺς τὰς οὐσίας κεκτημένους διαγεγένηται.

95. *Quæ antea præoccupata & refutata fuerunt,*

runt, ea odiose repetit: & mortuos profert Solonem, Aristidem, Themistoclem: vt constanter & seuere & more maiorum iudicent.

Ἀλλ' εἰς τὴν ἀλαζονείαν ἀποβλέψαντες ὅταν φῇ Βυζάντιον μὲν ἐκ τῶν χειρῶν πρεσβεύσας ἐξελέσθαι τοῦ Φιλίππου, ἀποστῆσαι δὲ ἀκαρνᾶνας, ἐκπλῆξαι δὲ θηβαίους δημηγορήσας: οἴεται γὰρ ὑμᾶς εἰς τοσοῦτον ἀληθείας ἤδη προβεβηκέναι ὥστε καὶ ταῦτα ἀναπεισθήσεσθαι, ὥσπερ πειθὼ τρέφοντας, ἀλλ' οὐ συκοφάντην ἄνθρωπον ἐν τῇ πόλει. ὅταν δ' ἐπὶ τελευτῆς ἤδη τοῦ λόγου συνηγόρους τοὺς κοινωνοὺς τῶν δωροδοκημάτων αὐτῷ παρακαλῇ, ὑπολαμβάνετε ὁρᾶν ἐπὶ τοῦ βήματος, οὗ νῦν ἑστηκὼς ἐγὼ λέγω, ἀντιπαρατεταγμένους πρὸς τὴν τούτων ἀσέλγειαν τοὺς τῆς πόλεως εὐεργέτας. σόλωνα μὲν τὸν καλλίστοις νόμοις κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν, ἄνδρα φιλόσοφον, καὶ νομοθέτην ἀγαθὸν σωφρόνως ὥσπερ προσῆκεν αὐτῷ δεόμενον ὑμῶν, μηδενὶ τρόπῳ τοὺς Δημοσθένους λόγους περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν ὅρκων καὶ τῶν νόμων. ἀρισείδην δὲ τὸν τοὺς φόρους τάξαντα τοῖς ἕλλησιν, οὗ τελευτήσαντος τὰς θυγατέρας ἐξέδωκεν ὁ δῆμος, σχετλιάζοντα ἐπὶ τῷ τῆς δικαιοσύνης προπηλακισμῷ, καὶ ἐπερωτῶντα εἰ οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν ἄρθμιον τὸν ζελείτην κομίσαντα εἰς τὴν ἑλλάδα τὸ ἐκ μήδων χρυσίον ἐπιδημήσαντα εἰς τὴν πόλιν, πρόξενον ὄντα τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων παρ' οὐδὲν μὲν ἦλθον ἀποκλεῖναι, ἐξεκήρυξαν δ' ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐξ ἁπάσης ἧς ἀθηναῖοι ἄρχουσιν. ὑμεῖς δὲ Δημοσθένην οὐ κομίσαντα τὸ ἐκ μήδων χρυσίον, ἀλλὰ δωροδοκήσαντα, καὶ ἔτι καὶ νῦν κεκτημένον, χρυσῷ Στεφάνῳ μέλλετε Στεφανοῦν. Θεμιστοκλέα δὲ καὶ τοὺς ἐν μαραθῶνι τελευτήσαντας, καὶ τοὺς ἐν πλαταιαῖς καὶ

αὐτοῦ τοὺς τάφους τῶν προγόνων οὐκ ἂν οἴεσθε ἀναστενάξαι, εἰ ὁ μετὰ τῶν βαρβάρων ὁμολογῶν τοῖς Ἕλλησιν ἀντιπράξαι Στεφανωθήσεται.

96. *Extremum conclusionis more Attico: quasi hic demum peroret: & superiores motus non sint de industria adhibiti. Deridet hanc exclamationem Demosthenes* ὑποσ. 39.

Ἐγὼ μὲν οὖν ὦ γῆ, καὶ ἥλιε, καὶ ἀρετή, καὶ σύνεσις, καὶ παιδεία, ᾗ διαγινώσκομεν τὰ καλά, καὶ τὰ αἰσχρά, βεβοήθηκα, καὶ εἴρηκα, καὶ εἰ μὲν καλῶς καὶ ἀξίως τοῦ ἀδικήματος κατηγόρηκα· εἶπον ὡς ἐβουλόμην. εἰ δὲ ἐνδεεστέρως, ὡς ἐδυνάμην. Ὑμεῖς δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων, καὶ ἐκ τῶν παραλειπομένων, αὐτοὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα ὑπὲρ τῆς πόλεως ψηφίσασθε.

ΛΙΒΑ-

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Τεῖχος μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ ἀθηναίων προὐβάλετο, τῶν συνήθων τούτων καὶ χειροποιήτων ἀρραγέστερόν τε καὶ βέλτιον, τήν τε εἰς τὴν πόλιν εὔνοιαν, καὶ περὶ λόγους δεινότητα, ὡς αὐτὸς εἴρηκεν, οὐ λίθοις καὶ πλίνθοις τὰς ἀθήνας ὀχυρώσας, ἀλλὰ μεγάλαις δυνάμεσι, καὶ πολλῇ τινὶ συμμαχίᾳ, τῇ μὲν ἐκ γῆς, τῇ δὲ ἐκ θαλάττης. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ χειροποίητον περίβολον, οὐ μικρὰ τῇ πόλει συνεβάλετο. πεπονηκότος γὰρ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους τοῖς ἀθηναίοις, ἐπειδὴ ἔδοξεν ἀνορθοῦν αὐτό, ᾑρέθησαν ἐπὶ τὸ ἔργον ἄνδρες δέκα φυλῆς ἑκάστης, εἰς οὓς ἔδει τὴν ἐπιμέλειαν περαίνεσθαι τοῦ ἔργου (τὸ γὰρ ἀνάλωμα, δημόσιον) εἷς τοίνυν τούτων καὶ ὁ ῥήτωρ γενόμενος, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπιμέλειαν μόνην εἰσήνεγκε τῇ χρείᾳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον ἀμέμπτως ἀπετέλησε, τὰ δὲ χρήματα ἔδωκεν οἴκοθεν τῇ πόλει. ἐπῄνεσεν αὐτοῦ τὴν εὔνοιαν ταύτην ἡ βουλή, καὶ τὴν προθυμίαν ἠμείψατο Στεφάνῳ χρυσῷ. ἕτοιμοι γὰρ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς χάριτας τῶν εὖ ποιούντων. Κτησιφῶν δὲ ἦν ὁ τὴν γνώμην εἰπὼν ὡς δεῖ Στεφανῶσαι τὸν Δημοσθένην, ἐν μὲν καιρῷ τοῖς διονυσίοις, ἐν δὲ τόπῳ τῷ τοῦ διονύσου θεάτρῳ, ἐν δὲ θεαταῖς πᾶσι τοῖς ἕλλησιν, οὓς ἡ παρή-

πανήγυρις συνήγαγε, καὶ τούτων ἐναντίον ἀνειπεῖν τὸν κήρυκα, ὅτι Στεφανοῖ Δημοσθένην Δημοσθένους παιανιέα ἡ πόλις, ἀρετῆς συμπάσης ἕνεκα καὶ ἀνδρείας τῆς πρὸς αὐτήν. ἦν οὖν πανταχόθεν ἡ τιμὴ θαυμαστή, διὸ καὶ φθόνος αὐτῆς ἥψατο, καὶ τοῦ ψηφίσματος ἀπηνέχθη παρανόμων γραφή. αἰσχίνης γὰρ ἐχθρὸς ὢν τοῦ Δημοσθένους, ἀγῶνα παρανόμων ἀπήγγειλε Κλησιφῶντι, λέγων ἄρχοντα γεγονότα τὸν Δημοσθένην, καὶ μὴ δόντα λόγον, ὑπεύθυνον εἶναι. νόμος δὲ κελεύει τοὺς ὑπευθύνους μὴ Στεφανοῦν. καὶ πάλιν νόμον παρεχόμενος, τὸν κελεύοντα, ἐὰν μέν τινα ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων Στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν Στέφανον ἀναγορεύεσθαι. ἐὰν δὲ ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ἀλλαχόθι δὲ μὴ ἐξεῖναι. φησὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπαίνους εἶναι τοὺς ἐπὶ τῷ Δημοσθένει ψευδεῖς. μὴ γὰρ πεπολιτεῦσθαι καλῶς τὸν ῥήτορα, ἀλλὰ καὶ δωροδόκον εἶναι, καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον τῇ πόλει. καὶ τάξει γε ταύτης τῆς κατηγορίας αἰσχίνης κέχρηται, πρῶτον εἰπὼν περὶ τοῦ τῶν ὑπευθύνων νόμου, καὶ δεύτερον περὶ τοῦ τῶν κηρυγμάτων, καὶ τρίτον περὶ τῆς πολιτείας. ἠξίωσε δὲ καὶ τὸν Δημοσθένην τὴν αὐτὴν τάξιν ποιήσασθαι. ὁ δὲ ῥήτωρ καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ πάλιν εἰς ταύτην τὸν λόγον κατέστρεψε, τεχνικῶς ποιῶν (δεῖ γὰρ ἄρχεσθαί τε ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ λήγειν εἰς ταῦτα) μέσα δὲ τέθεικε τὰ περὶ τῶν νόμων. καὶ τῷ μὲν περὶ τῶν ὑπευθύνων ἀντιτίθησι διανοίας, τῷ δὲ περὶ τῶν κηρυγμάτων, νόμον ἕτερον, ἤτοι νόμου μέρος, ὥς φησιν αὐτός, ἐν ᾧ συγκεχώρηται καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττειν, ἐὰν ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ τοῦτο ψηφίσηται.

ΔΗ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΛΟΓΟΣ.

IN Ctesiphontis populiscito scriptum erat, corona Demosthenem donari ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκἀγαθίας ἧς ἔχων διατελεῖ ἐν παντὶ καιρῷ εἰς τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων. *Horum verborum tametsi inuidiose meminit sæpius Æschines: tamen Demosthenes ab eorundem verborum sententia incipit, quasi veritate & conscientia nitens: & primum beneuolentiam populi non à populo sed à Dijs precatur. deinde æquitatem iudicum in causa cognoscenda: contra calumniam Æschinis quo sibi suo arbitratu & quo velit ordine in sese defendendo uti liceat. Ipsa precatio significationem habet ingenij pij: & tranquillæ conscientiæ, & iustitiæ, & studij erga patriam. quod genus sententiarum* ἠθικὸν *est, & maxime exordio conueniens.*

ΠΡῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε

πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. ἔπειθ' ὅπερ ἐστὶ μάλιστα ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης, τοῦτο παραστῆσαι, τοὺς θεούς ὑμῖν: μὴ τὸν ἀντίδικον σύμβουλον ποιήσασθαι περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ: σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε: ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ τὸν ὅρκον: ἐν ᾧ πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ, ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροάσασθαι: τοῦτο δ' ἐστιν, οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδὲν, οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι: ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει, καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται καὶ προῄρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἐᾶσαι χρήσασθαι.

2. *Æschines in postrema orationis suæ parte dixit*: οὔτε περὶ οὐσίας, οὔτε περὶ τοῦ σώματος, οὔτε περὶ τῆς ἐπιτιμίας ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ περὶ χρυσῶν Στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τῷ θεάτρῳ. *Huic calumniæ obuiam occurrit Demosthenes: & duplicem comparationem atq; contentionem adfert: quarum una est iudicij & pœnæ: significat enim maxime sua referre spoliari populi honoribus: & aduersarium nulla necessaria causa adductum ad accusandum. altera comparatio est: aduersario datum esse quod gratum est ad audiendum hominibus: maledicta & criminationes. sibi vero relictum quod iniucundum atq; odiosum: ut de se loquatur & sese laudet. ex quo se duplici ratione expedit: nam & promittit se id parce facturum: & quoties facturus est, causam dicit in aduersarium esse remouendam. Quod vero extremo loco addit, causam hanc non solum ad Ctesiphontem per-*

pertinere, sed etiam ad se: hoc propterea dicit, quod Æschines ante suam perorationem indicauit, non ferendum esse vt Ctesiphon Demosthenem ad dicendum euocet, & ad sese laudandum: cum ipse Ctesiphon orator sat bonus sit: & legatum aliquando egerit apud Cleopatram Philippi sororem: quam consolatus esset mortuo Rege Molossorum eius marito. Omnia hæc & odij declinandi, & beneuolentiæ comparandæ causa commemorantur.

Πολλὰ μὲν οὖν ἔγω γ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα αἰσχίνου, δύο δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ μεγάλα. ἓν μὲν ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι, οὐ γάρ ἐστιν ἴσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας διαμαρτεῖν, καὶ τούτῳ μὴ ἑλεῖν τὴν γραφήν: ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν οὐδὲν ἀρχόμενος τοῦ λόγου, οὗτος δ' ἐκ περιουσίας μου κατηγορεῖ. ἕτερον δ' ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, τῶν μὲν λοιδοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν ἀκούειν ἡδέως, τοῖς ἐπαινοῦσι δ' αὑτοὺς ἄχθεσθαι. τούτων τοίνυν ὃ μέν ἐστι πρὸς ἡδονὴν, τούτῳ δέδοται, ὃ δὲ πᾶσιν (ὡς ἔπος εἰπεῖν) ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί. κἂν μὲν εὐλαβούμενος τοῦτο, μὴ λέγω τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῷ, οὐκ ἔχειν ἀπολύσασθαι τὰ κατηγορημένα δόξω, οὐδ' ἐφ' οἷς ἀξιῶ τιμᾶσθαι, δεικνύναι. ἂν δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποίηκα καὶ πεπολίτευμαι βαδίζω, πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι περὶ ἐμαυτοῦ. πειράσομαι μὲν οὖν ὡς μετριώτατα τοῦτο ποιεῖν, ὅ,τι δ' ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀναγκάζῃ, τούτου τὴν αἰτίαν οὗτός ἐστι δίκαιος ἔχειν ὁ τοιοῦτον ἀγῶνα ἐνστησάμενος. οἶμαι δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πάντας, ἂν ὁμολογῆσαι κοινὸν εἶναι τουτονὶ τὸν ἀγῶνα ἐμοί τε, καὶ Κτησιφῶντι, καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἄξιον σπουδῆς ἐμοί.

πάντων μὲν γὰρ ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι καὶ χαλεπὸν, ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῳ τοῦτο συμβαίνῃ, μάλιστα δὲ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας, ὅσῳ περ καὶ τὸ τυχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστι.

3. *Repetit Solonis legem : & in ea pluribus explicat* τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι : *eaq; lege postulat vt audiatur.*

Περὶ τούτων δ' ὄντος τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος, ἀξιῶ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν ἀκοῦσαί μου περὶ τῶν κατηγορημένων ἀπολογουμένου δικαίως, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὓς ὁ τιθεὶς ἐξ ἀρχῆς σόλων εὔνους ὢν ὑμῖν καὶ δημοτικὸς, οὐ μόνον τῷ γράψαι κυρίους ᾤετο δεῖν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς δικάζοντας ὑμᾶς ὀμωμοκέναι: οὐκ ἀπιστῶν ὑμῖν, ὥς γέ μοι φαίνεται, ἀλλ' ὁρῶν ὅτι τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολὰς, αἷς ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει, οὐκ ἔνι τῷ φεύγοντι παρελθεῖν, εἰ μὴ τῶν δικαζόντων ἕκαστος ὑμῶν τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν διαφυλάττων, καὶ τὰ τοῦ λέγοντος ὕστερον δίκαια εὐνοϊκῶς προσδέξεται, καὶ παρασχὼν ἑαυτὸν ἴσον καὶ κοινὸν ἀμφοτέροις ἀκροατὴν, οὕτω τὴν διάγνωσιν ποιήσεται περὶ πάντων.

4. *Prima exordij pars ad religionem pertinet, & ad pietatem atq; iustitiam. eoq; grauitatem maiorem atq; autoritatem habet quam altera: qua ad solum Demosthenem pertinuit. Ergo repetit eam in hoc fine: omissa aduersarij calumnia, vt solummodo iustitiam atq; religionem habere propositam videatur.*

Μέλλων

Μέλλων δὲ τοῦ τε ἰδίου βίου παντὸς, ὡς ἔοικε, λόγον δεδώσαι τήμερον, καὶ τῶν κοινῇ πεπολιτευμένων, βούλομαι, καθάπερ ἐν ἀρχῇ, πάλιν τοὺς θεοὺς παρακαλέσαι καὶ ἐναντίον ὑμῶν εὔχομαι, πρῶτον μὲν ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. ἔπειθ', ὅ, τι μέλλει συνοίσειν καὶ πρὸς εὐδοξίαν κοινῇ καὶ πρὸς εὐσέβειαν ἑκάστῳ, τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς πᾶσιν ὑμῖν περὶ ταυτησὶ τῆς γραφῆς γνῶναι.

5. *Hactenus exordium: sequitur pars orationis* προκαταςκευαστική, *quæ partitionis est: & viam aperit confirmationi. Partitur autem omnem caussæ suæ dictionem in tria capita: in id quod proprium est causæ: in res à se in repub. gestas, & in calumnias. calumnijs resistit* ἀποδιώξει *breni proposita & æqua postulatione, quæ duabus inter se contrarijs conditionibus constat. Reliqua duo ita digerit: vt de repub. velit sua dicere, antequam ad ea respondeat, quæ de legibus violatis ab Æschine fuerunt demonstrata. Æschines enim primum de rationibus non relatis disseruit: deinde de promulgationibus: postremo de administrata à Demosthene repub. & eundem ordinem à Demosthene retineri voluit: at Demosthenes contra: primo & postremo loco de repub. dicit: in ipso cursu orationis medio de legibus disputat & de populiscitis promulgandis. Vide Æschinem* ἀποσ. 23.

Εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγόρησεν Αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην, ἐπειδὴ δ᾽ οὐκ ἐλάττω λόγον τἆλλα διεξιὼν ἀνάλωκε, καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα, βραχέα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἠγμένος, ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου. περὶ μὲν δὴ τῶν ἰδίων ὅσα λοιδορούμενος βεβλασφήμηκε περὶ ἐμοῦ, θεάσασθε ὡς ἁπλᾶ καὶ δίκαια λέγω. εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον οἷον οὗτος ᾐτιᾶτο, οὐ γὰρ ἄλλοθί που βεβίωκα, ἢ παρ᾽ ὑμῖν, μηδὲ φωνὴν ἀνάσχησθε, μηδ᾽ εἰ πάντα τὰ κοινὰ ὑπέρευ πεπολίτευμαι, ἀλλ᾽ ἀναστάντες καταψηφίσασθε ἤδη. εἰ δὲ πολλῷ βελτίω τούτου, καὶ ἐκ βελτιόνων, καὶ μηδενὸς τῶν μετρίων, ἵνα μηδὲν ἐπαχθὲς λέγω, χείρονα καὶ ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ὑπειλήφατε καὶ γινώσκετε: τούτῳ μὲν μηδ᾽ ὑπὲρ τῶν ἄλλων πιστεύετε: δῆλον γὰρ ὡς ὁμοίως ἅπαντ᾽ ἐπλάττετο: ἐμοὶ δ᾽ ἣν παρὰ πάντα τὸν χρόνον εὔνοιαν ἐνδέδειχθε ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων τῶν προτέρων γεγενημένων, καὶ νυνὶ παράσχεσθε. κακοήθης δ᾽ ὢν Αἰσχίνη, τοῦτο παντελῶς εὔηθες ᾠήθης, τοὺς περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ πεπολιτευμένων λόγους ἀφέντα με, πρὸς τὰς λοιδορίας τὰς παρὰ σοῦ τρέψεσθαι. οὐ δὴ ποιήσω τοῦτο, οὐχ οὕτω τετύφωμαι, ἀλλ᾽ ὑπὲρ μὲν τῶν πεπολιτευμένων, ἃ κατεψεύδου καὶ διέβαλλες, αὐτίκα ἐξετάσω. τῆς δὲ πομπείας ταύτης τῆς ἀναίδην οὑτωσὶ γεγενημένης, ὕστερον ἂν βουλομένοις ᾖ τούτοις ἀκούειν, μνησθήσομαι.

6. *Postquam de ordine exposuit: quo vti velit: nunc de vniuerso genere huius accusationis: quod magis calumnia simile esse dicit quam accusationi.*

Accu-

Accusatoris enim est: tum deferre nomen, cum scelus admissum est: & deferre nomen rei: & non alterius ciuis. per cuius latus reum conficiat. Calumniatoris verò: longo facto internallo & alieno tempore vociferari: & non rei nomen deferre: sed alterius ciuis latus petere: per quod etiam alterum confodiat. Et quanquam hæ ad statum actionis pertinent sententiæ, sunt enim παραγραφικοὶ *tempore, modo, personis, tamen non eò dicuntur: vt iudicium recuset: sed vt accusationi aduersarij fidem atque autoritatem deroget.*

Τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα, πολλὰ καὶ δεινά, καὶ περὶ ὧν ἐνίων μεγάλας καὶ τὰς ἐσχάτας οἱ νόμοι τάττουσι τιμωρίας. τοῦ δὲ παρόντος ἀγῶνος ἡ προαίρεσις αὐτή, ἐχθροῦ μὲν ἐπήρειαν ἔχει, καὶ ὕβριν, καὶ λοιδορίαν, καὶ προπηλακισμὸν ὁμοῦ, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. τῶν μέν τοι κατηγοριῶν καὶ τῶν αἰτιῶν τῶν εἰρημένων, εἴπερ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐκ ἔνι τῇ πόλει δίκην ἀξίαν λαβεῖν, οὐδ' ἐγγύς, οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι δεῖ τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ καὶ λόγου τυχεῖν: οὐδ' ἐν ἐπηρείας τάξει καὶ φθόνου τοῦτο ποιεῖν, οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς ἔχον, οὔτε πολιτικόν, οὔτε δίκαιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι: ἀλλ' ἐφ' οἷς ἀδικοῦντά με ἑώρα τὴν πόλιν, ὄντι γε τηλικούτοις ἡλίκα νῦν ἐτραγῴδει καὶ διεξῄει, τῶν ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα χρῆσθαι: εἰ μὲν εἰσαγγελίας ἄξια πράττοντά με ἑώρα, εἰσαγγέλλοντα, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἰς κρίσιν καθιστάντα παρ' ὑμῖν: εἰ δὲ γράφοντα παράνομα, παρανόμων γραφόμενον. οὐ γὰρ δήπου Κτησιφῶντα μὲν δύναται διώκειν δι' ἐμέ, ἐμὲ δ' εἴπερ

ἐξε-

ἐξελέγχειν ἐνόμιζεν, αὐτὸν οὐκ ἂν ἐγράψατο: καὶ μήν, εἴπερ τῶν ἄλλων ὧν νυνὶ διέβαλλε καὶ διεξῄει, ἢ καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν ἀδικοῦντά με ὑμᾶς ἑώρα, εἰσὶ νόμοι περὶ πάντων, καὶ τιμωρίαι, καὶ ἀγῶνες, καὶ κρίσεις, πικρὰ καὶ μεγάλα ἔχουσαι τὰ ἐπιτίμια, καὶ τούτοις ἐξῆν ἅπασι χρῆσθαι. καὶ ὁπηνίκα ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκώς, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κεχρημένος τοῖς πρὸς ἐμέ, ὡμολογεῖτο ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. νῦν δ' ἐκστὰς τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας ὁδοῦ, καὶ φυγὼν τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐλέγχους, τοσούτοις ὕστερον χρόνοις αἰτίας καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας συμφορήσας ὑποκρίνεται. εἶτα κατηγορεῖ μὲν ἐμοῦ, κρίνει δὲ τουτονί: καὶ τοῦ μὲν ἀγῶνος ὅλου τὴν πρὸς ἐμέ πως ἔχθραν προΐσταται, οὐδαμοῦ δ' ἐπὶ ταύτην ἀπηντηκὼς ἐμοί, τὴν ἑτέρου ζητῶν ἐπιτιμίαν ἀφελέσθαι φαίνεται. καί τοι πρὸς ἅπασιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς ἄλλοις δικαίοις, οἷς ἂν εἰπεῖν τις ὑπὲρ Κτησιφῶντος ἔχοι, καὶ τοῦτ' ἔμοι γε δοκεῖ καὶ μάλα εἰκότως ἂν λέγειν, ὅτι τῆς ἡμετέρας ἔχθρας ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν δίκαιον ἦν τὸν ἐξετασμὸν ποιεῖσθαι, οὐ τὸ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι παραλείπειν, ἑτέρῳ δ' ὅτῳ κακόν τι δώσομεν ζητεῖν. ὑπερβολὴ γὰρ ἀδικίας τοῦτό γε.

7. *Hic principium confirmationis est : in qua primum probat : non se autore factam pacem cum Philippo : sed populum coactum dissidijs Græcorum, & destitutione auxiliorum pacem cum Philippo coijsse. Genus probationis non est argumentosum conclusionibus : neque adhuc altercationem habet : sed narratione eius temporis confectum. est tamen ipsa narratio* ἐγκατάσκευος *: ad refutandam calum-*

lumniam accusatoris, qui Demosthenem dixit pacis fuisse suasorem. cum nondum ad Rempub. tum accessisset Demosthenes. Vide Æschinem ἀποσ. 23.

Πάντα μὲν τοίνυν τὰ κατηγορημένα, ὁμοίως ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι οὔτε δικαίως, οὔτ' ἐπ' ἀληθείας οὐδεμιᾶς εἰρημένα. βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐξετάσαι, καὶ μάλισθ' ὅσα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πρεσβείας κατεψεύσατό μου, τὰ πεπραγμένα ἑαυτῷ μετὰ Φιλοκράτους ἀνατιθεὶς ἐμοί. ἔστι δ' ἀναγκαῖον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ προσῆκον ἴσως, ὡς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματα ἀναμνῆσαι ὑμᾶς, ἵνα πρὸς τὸν ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκαστα θεωρῆτε. τοῦ γὰρ φωκικοῦ συστάντος πολέμου οὐ δι' ἐμέ, οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πω τότε, πρῶτον μὲν ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε φωκέας μὲν βούλεσθαι σωθῆναι, καίπερ οὐ δίκαια ποιοῦντας ὁρῶντες. θηβαίοις δ' ὁτιοῦν ἂν ἐφησθῆναι παθοῦσιν, οὐκ ἀλόγως, οὐδ' ἀδίκως αὐτοῖς ὀργιζόμενοι. οἷς γὰρ εὐτυχήκεσαν ἐν λεύκτροις, οὐ μετρίως ἐκέχρηντο. ἔπειθ' ἡ πελοπόννησος ἅπασα διειστήκει, καὶ οὔθ' οἱ μισοῦντες λακεδαιμονίους οὕτως ἴσχυον, ὥστε ἀνελεῖν αὐτούς: οὔθ' οἱ πρότερον δι' ἐκείνων ἄρχοντες κύριοι τῶν πόλεων ἦσαν. ἀλλά τις ἦν ἄκριτος καὶ παρὰ τούτοις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔρις καὶ ταραχή. ταῦτα δ' ὁρῶν ὁ Φίλιππος, οὐ γὰρ ἦν ἀφανῆ, τοῖς παρ' ἑκάστοις προδόταις χρήματα ἀναλίσκων, πάντας συνέκρουε, καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἐτάραττεν. εἶτ' ἐν οἷς ἡμάρτανον οἱ ἄλλοι καὶ κακῶς ἐφρόνουν, αὐτὸς παρεσκευάζετο, καὶ κατὰ πάντων ἐφύετο. ὡς δὲ ταλαιπωρούμενοι τῷ μήκει τοῦ πολέμου, οἱ τότε μὲν βαρεῖς, νῦν δ' ἀτυχεῖς θηβαῖοι, φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθη-

καθησόμενοι καταφεύγειν ἐφ' ὑμᾶς: ὁ Φίλιππος ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο, μηδὲ συνέλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν εἰρήνην, ἐκείνοις δὲ βοήθειαν ἐπηγγείλατο. τί οὖν συνηγωνίσατο αὐτῷ πρὸς τὸ λαβεῖν ὀλίγου δεῖν ὑμᾶς ἑκόντας ἐξαπατωμένους; ἡ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, εἴτε χρὴ κακίαν, εἴτε ἄγνοιαν, εἴτε καὶ ἀμφότερα ταῦτ' εἰπεῖν, οἳ πόλεμον συνεχῆ καὶ μακρὸν πολεμούντων ὑμῶν, καὶ τοῦτον ὑπὲρ τῶν κοινῇ πᾶσι συμφερόντων, ὡς ἔργῳ φανερὸν γέγονεν, οὔτε χρήμασιν οὔτε σώμασιν, οὐδὲ ἄλλῳ οὐδενὶ τῶν πάντων συνελάμβανον ὑμῖν. οἷς καὶ δικαίως καὶ προσηκόντως ὀργιζόμενοι ἑτοίμως ὑπηκούσατε τῷ Φιλίππῳ.

8. *Narrando probare conatus est: non se pacem suasisse: sed communia totius Graeciæ tempora causam extitisse. Nunc argumentatur acutius: & docet primum Æschinem potius quàm se fuisse eius societatis autorem. Deinde falsum esse quod ipse excluserit reliquos Græcos à pacis communi ocio, id quod* ἀπόδεικτον *est tum narratione habita: tum etiam eo iudicio: quod ea de re nunquam fuerit accusatus ab Æschine: tum quod si verum esset, id crimen non suum sed ciuitatis esse. Ergo falsam esse calumniam non verum crimen Æschinis.*

Η μὲν οὖν τότε συγχωρηθεῖσα εἰρήνη, διὰ ταῦτα, οὐ δι' ἐμὲ, ὡς οὗτος διέβαλεν, ἐπράχθη. τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα καὶ δωροδοκήματα ἐν αὐτῇ, τῶν νυνὶ παρόντων πραγμάτων, ἄν τις ἐξετάζῃ δικαίως, αἰτία εὑρήσει. καὶ ταυτὶ πάνθ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκριβολογοῦμαι καὶ διεξέρχομαι.

χομαι. εἰ γὰρ εἶναί τινα δοκοίη τὰ μάλιστα ἐν τούτοις ἀδικήματα, οὐδέν ἐστι δή που πρὸς ἐμέ, ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος εἰπὼν καὶ μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἀριστόδημος ἦν ὁ ὑποκριτής. ὁ δ' ἐκδεξάμενος καὶ γράψας καὶ ἑαυτὸν μετὰ τούτου μισθώσας ἐπὶ ταῦτα, Φιλοκράτης ὁ ἁγνούσιος, ὁ σὸς αἰσχίνη κοινωνός, οὐκ ἐμός, οὐδὲ ἂν σὺ διαρραγῇς ψευδόμενος. οἱ δὲ συνειπόντες, ὅτου δήποτε ἕνεκα (ἐῶ γὰρ τοῦτό γε ἐν τῷ παρόντι) εὔβουλος, καὶ κηφισοφῶν. ἐγὼ δ' οὐδὲν οὐδαμοῦ. ἀλλ' ὅμως, τούτων τοιούτων ὄντων, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας οὕτω δεικνυμένων, εἰς τοῦθ' ἧκεν ἀναιδείας, ὥστε τολμᾷ λέγειν, ὡς ἄρα ἐγὼ πρὸς τῷ τῆς εἰρήνης αἴτιος γεγενῆσθαι, ἔτι καὶ κεκωλυκὼς εἴην, τὴν πόλιν μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν ἑλλήνων αὐτὴν ποιήσασθαι. εἶτ' ὦ, τί ἂν εἰπών σέ τις ὀρθῶς προσείποι; ἔστιν ὅπου σὺ παρὼν, τηλικαύτην πρᾶξιν καὶ συμμαχίαν, ἡλίκην νῦν ἐτραγῴδεις καὶ διεξῄεις, ὁρῶν ἀφαιρούμενόν με τῆς πόλεως, ἠγανάκτηκας, ἢ παρελθὼν ταῦτα ἃ νῦν κατηγορεῖς, ἐδίδαξας, ἢ διεξῆλθες; καὶ μὴν, εἰ τὸ κωλῦσαι τὴν τῶν ἑλλήνων κοινωνίαν ἐπεπράκειν ἐγὼ Φιλίππῳ, σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν, ἀλλὰ βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι καὶ δηλοῦν τουτοισί. οὐ τοίνυν ἐποίησας οὐδαμοῦ τοῦτο, οὐδ' ἤκουσέ σου ταύτην τὴν φωνὴν οὐδείς. οὔτε γὰρ ἦν πρεσβεία πρὸς οὐδένα ἀπεσταλμένη τότε τῶν ἑλλήνων, ἀλλὰ πάλαι πάντες ἦσαν ἐξεληλεγμένοι, οὔθ' οὗτος ὑγιὲς περὶ τούτων εἴρηκεν οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων, καὶ διαβάλλει τὴν πόλιν τὰ μέγιστα ἐν οἷς ψεύδεται. εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα τοὺς μὲν ἄλλους ἕλληνας εἰς πόλεμον παρεκαλεῖτε, αὐτοὶ δὲ πρὸς Φίλιππον περὶ εἰρήνης πρέσβεις ἐπέμπετε, εὐρυβάτου πρᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον, οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων διεπράττεσθε. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι. τί γὰρ καὶ βουλόμενοι

μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτοὺς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν. ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε. οὐκοῦν οὔτε τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης ἡγεμὼν, οὐδ' αἴτιος ὢν ἐγὼ φαίνομαι, οὔτε τῶν ἄλλων οὐδὲν ὧν κατεψεύσατό μου, οὐδὲν ἀληθὲς ὂν δείκνυται.

9. Æſchines Demoſtheni obiecit: quod Philippi legatos accerſiuit: quod eos produxit, & pro ijs egit: vt pax cum Philippo coiret. ἀπσ. 23. *Demoſthenes longe aliter narrat. quàm ab Æſchine fuit commemoratum. Sed poſt pacem factam, autorem fuiſſe: vt legati mitterentur, qui iuſiurandum à Philippo acciperent. quod vero legatos produxerit: id ſi vllo Reipub. detrimento fuit factum, fuit id detrimentum duorum obolorum: ſed cum legatis de pace & de ſalute Reipub. fuiſſe tranſactum. In hac diſceptatione acuta eſt conſiliorum & rationum compoſitio.*

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις, ἐνταῦθα πάλιν σκέψασθε, τί ἡμῶν ἑκάτερος προείλετο πράττειν. καὶ γὰρ ἐκ τούτων εἴσεσθε, τίς ἦν ὁ Φιλίππῳ πάντα συναγωνιζόμενος, καὶ τίς ὁ πράττων ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον ζητῶν. ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔγραψα βουλεύων ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς πρέσβεις ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυνθάνωνται, καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν. οὗτοι δὲ, οὐδὲ γράψαντος ἐμοῦ, ταῦτα ποιεῖν ἠθέλησαν. τί δὲ τοῦτ' ἠδύνατο ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ διδάξω. Φιλίππῳ μὲν ἦν συμφέρον, ὡς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρόνον γενέσθαι τῶν ὅρκων, ὑμῖν δ' ὡς ἐλάχιστον. διά

τί; ὅτι ὑμεῖς μὲν, οὐκ ἀφ᾽ ἧς ὠμόσατε μόνον ἡμέρας, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἧς ἠλπίσατε τὴν εἰρήνην ἔσεσθαι, πάσας ἐξελύσατε τὰς παρασκευὰς τὰς τοῦ πολέμου. ὁ δὲ, τοῦτο ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μάλιστα ἐπραγματεύετο. νομίζων (ὅπερ ἦν ἀληθὲς) ὅσα τῆς πόλεως προλάβοι πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους ἀποδοῦναι, πάντα ταῦτα βεβαίως ἕξειν. οὐδένα γὰρ τὴν εἰρήνην λύσειν τούτων ἕνεκα. ἃ ἐγὼ προορώμενος ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ λογιζόμενος, τὸ ψήφισμα τοῦτο γράφω, πλεῖν ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ᾖ Φίλιππος, καὶ τοὺς ὅρκους τὴν ταχίστην ἀπολαμβάνειν, ἵν᾽ ἐχόντων τῶν θρακῶν τῶν ὑμετέρων συμμάχων τὰ χωρία ταῦθ᾽ ἂν νῦν οὗτος διέσυρε, τὸ σέρριον, καὶ τὸ μύρτιον, καὶ τὴν ἐργίσκην, οὕτω γίγνοινθ᾽ οἱ ὅρκοι, καὶ μὴ προλαβὼν ἐκεῖνος τοὺς ἐπικαίρους τῶν τόπων, κύριος τῆς θρᾴκης καταστaίη. μηδὲ πολλῶν μὲν χρημάτων, πολλῶν δὲ στρατιωτῶν εὐπορήσας, ἐκ τούτων ῥᾳδίως τοῖς λοιποῖς ἐπιχειροίη πράγμασιν. εἶτα τοῦτο μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψήφισμα, οὐδ᾽ ἀναγινώσκει. εἰ δὲ βουλεύων ἐγὼ προσάγειν τοὺς πρέσβεις ᾤμην δεῖν, τοῦτό μου διαβάλλει. ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; μὴ προσάγειν γράψαι τοὺς ἐπὶ τοῦθ᾽ ἥκοντας, ἵν᾽ ὑμῖν διαλεχθῶσιν; ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτοῖς κελεῦσαι; ἀλλ᾽ ἐν τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν ἐθεώρουν ἂν, εἰ μὴ τοῦτ᾽ ἐγράφη. τὰ μικρὰ συμφέροντα τῆς πόλεως ἔδει με φυλάττειν, τὰ δ᾽ ὅλα, ὥσπερ οὗτοι, πεπρακέναι Φιλίππῳ; οὐ δήπου. λέγε τοίνυν μοι τὸ ψήφισμα τουτὶ λαβὼν, ὃ σαφῶς οὗτος εἰδὼς, παρέβη. λέγε. Ψήφισμα. Ἐπὶ ἄρχοντος μνησιφίλου, ἑκατομβαιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, φυλῆς πρυτανευούσης πανδιονίδος, Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς εἶπεν, ἐπειδὴ Φίλιππος ἀποστείλας πρέσβεις περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς ἀθηναίους, ὁμολογημένας πεποίηται συνθήκας, δε-

δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ ἀθηναίων, ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη ἐπιτελεσθῇ, ἡ ἐπιχειροτονηθεῖσα ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ, πρέσβεις ἑλέσθαι ἐκ πάντων ἀθηναίων ἤδη πέντε: τοὺς δὲ χειροτονηθέντας ἀποδημεῖν, μηδεμίαν ἀναβολὴν ποιουμένους, ὅπου ἂν ὄντα πυνθάνωνται τὸν Φίλιππον, καὶ τοὺς ὅρκους λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ καὶ δοῦναι τὴν ταχίστην, ἐπὶ ταῖς ὁμολογημέναις συνθήκαις αὐτῷ πρὸς τὸν ἀθηναίων δῆμον: συμπεριλαμβάνοντας καὶ τοὺς ἑκατέρων συμμάχους. πρέσβεις ἡρέθησαν, εὔβουλος ἀναφλύστιος, αἰσχίνης κοθωκίδης, κηφισιφῶν ῥαμνούσιος, Δημοκράτης φλυεὺς, κλέων κοθωκίδης.

10. *Non continenter narrat Demosthenes, sed intervalla disceptando & argumentando interijcit, vt hactenus inde à prima narratione de pace facta. Nunc redit ad continuationem narrationis & temporum: & Æschinis & reliquorum legatorum male obitam legationem exponit. & primum de mora à legatis contra mandatum facta: & quæ inde detrimenta.*

Ταῦτα γράψαντος ἐμοῦ τότε, καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον, οὐ τὸ Φιλίππῳ ζητοῦντος: βραχὺ φροντίσαντες οἱ χρηστοὶ πρέσβεις οὗτοι καθῆντο ἐν μακεδονίᾳ τρεῖς ὅλους μῆνας, ἕως ἦλθε Φίλιππος ἐκ θρᾴκης, πάντα καταστρεψάμενος τἀκεῖ: ἐξὸν ἡμερῶν δέκα, μᾶλλον δὲ τριῶν ἢ τεττάρων, εἰς τὸν ἑλλήσποντον ἀφῖχθαι, καὶ τὰ χωρία σῶσαι λαβόντας τοὺς ὅρκους, πρὶν ἐκεῖνον ἐξελεῖν αὐτά. οὐ γὰρ ἂν ἥψατ' αὐτῶν, παρόντων ἡμῶν. ἢ οὐκ ἂν ὡρκίζομεν αὐτὸν, ὥστε τῆς εἰρήνης ἂν διημαρτήκει, καὶ οὐκ ἂν ἀμφότερα εἶχε καὶ τὴν

εἰρήνην

εἰρήνην καὶ τὰ χωρία. τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον, κλέμμα μὲν Φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τῶν ἀδίκων τούτων ἀνθρώπων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν, τοιοῦτον ἐγένετο, ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν, καὶ ἀεὶ ὁμολογῶ πολεμεῖν καὶ διαφέρεσθαι τούτοις.

11. *Rursus aliud seorsim facinus: sed Æschinis proprium narrat. vt scilicet impetrata rursus mora à legatis: tempus extraxerit: & Æschines pecunia corruptus ea tandem renunciarit & dixerit: ob quæ omnia à Philippo perierunt.*

Ἕτερον δ' εὐθὺς ἐφεξῆς ἔτι τούτου μεῖζον κακούργημα θεάσασθε. ἐπειδὴ γὰρ ὡμολόγησε τὴν εἰρήνην ὁ Φίλιππος ἕξειν, προλαβὼν τὴν Θρᾴκην διὰ τούτους, οὐχὶ πεισθέντας τῷ ἐμῷ ψηφίσματι: πάλιν ὠνεῖται παρ' αὐτῶν, ὅπως μὴ ἀπίωσιν ἐκ Μακεδονίας: ἕως ἂν τὰ τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς Φωκέας εὐτρεπῆ ποιήσαιτο: ἵνα μὴ δεῦρο ἀπαγγειλάντων αὐτῶν, ὅτι μέλλει καὶ παρασκευάζεται πορεύεσθαι, ἐξέλθοιτε ὑμεῖς, καὶ περιπλεύσαντες ταῖς τριήρεσιν εἰς Πύλας: ὥσπερ πρότερον, κλείσαιτε τὸν πορθμόν. ἀλλ' ἅμ' ἀκούοιτε ταῦτα ἀπαγγελλόντων ὑμῖν τούτων, κἀκεῖνος ἐντὸς εἴη Πυλῶν, καὶ μηδὲν ἔχοιθ' ὑμεῖς ποιῆσαι. οὕτω δ' ἦν ὁ Φίλιππος ἐν φόβῳ, καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ, μὴ καὶ ταῦτα προειληφότος αὐτοῦ, πρὸ τοῦ τοὺς Φωκέας ἀπολέσθαι, ἀκούσαντες ψηφίσαισθε βοηθεῖν αὐτοῖς, καὶ ἐκφύγοι τὰ πράγματα αὐτόν, ὥστε πάλιν μισθοῦται τὸν καταπτυστον τουτονί, οὐκ ἔτι κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβεων, ἀλλὰ ἰδίᾳ καθ' αὑτόν, τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν καὶ ἀπαγγεῖλαι δι' ὧν ἅπαντ' ἀπώλετο.

12. *Quæ iam commemorata sunt: & quæ nunc com-*

commemorantur : ea ad Æſchinem pertinent : primum igitur deprecatur veniam , quod impulſus aduerſarij calumnijs cogatur vt ſeſe defendat , illum accuſare. Deinde redit ad rerum geſtarum narrationem : & rurſus ſeparatim exponit : quæ domum reuerſus Æſchines ad Rempub. retulerit : & quæ inde ſint conſecuta detrimenta. eaq́ Calliſthenis Pſephiſmate, & Philippi epiſtola confirmat.

Ἀξιῶ δ᾽ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ δέομαι, τοῦτο μεμνῆσθαι ὑμᾶς παρ᾽ ὅλον τὸν ἀγῶνα, ὅτι μὴ κατηγορήσαντος αἰσχίνου μηδὲν ἔξω τῆς γραφῆς : οὐδ᾽ ἂν ἐγὼ λόγον οὐδένα ἐποιούμην ἕτερον. ἀπάσαις δ᾽ αἰτίαις καὶ βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένου, ἀνάγκη κἀμοὶ πρὸς ἕκαστα τῶν κατηγορημένων μικρὰ ἀποκρίνεσθαι. τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι τότε ῥηθέντες, καὶ δι᾽ οὓς ἅπαντ᾽ ἀπώλετο ; ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι τῷ παρεληλυθέναι Φίλιππον εἴσω πυλῶν. ἔσται γὰρ ἅπανθ᾽ ὅσα βούλεσθ᾽ ὑμεῖς ἐὰν ἔχηθ᾽ ἡσυχίαν. καὶ ἀκούσεσθε δυοῖν, ἢ τριῶν ἡμερῶν, οἷς μὲν ἐχθρὸς ἥκει, φίλον αὐτὸν γεγενημένον, οἷς δὲ φίλος, τοὐναντίον αὐτὸν ἐχθρόν. οὐ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς οἰκειότητας ἔφη βεβαιοῦν, μάλα σεμνῶς ὀνομάζων, ἀλλὰ, τὸ, ταὐτὰ συμφέρειν. συμφέρειν δὲ Φιλίππῳ καὶ φωκεῦσι καὶ ὑμῖν ὁμοίως ἅπασι, τῆς ἀναλγησίας, καὶ τῆς βαρύτητος ἀπαλλαγῆναι τῆς τῶν θηβαίων. ταῦτα δ᾽ ἀσμένως τινὲς ἤκουον αὐτοῦ, διὰ τὴν τόθ᾽ ὑποῦσαν ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς θηβαίους. τί οὖν συνέβη μετὰ ταῦτα εὐθύς ; οὐκ εἰς μακρὰν τοὺς μὲν ταλαιπώρους φωκέας ἀπολέσθαι, καὶ κατασκαφῆναι τὰς πόλεις αὐτῶν. ὑμᾶς δ᾽ ἡσυχίαν ἄγοντας, καὶ τούτῳ πεισθέντας, μικρὸν ὕστερον

σκευα-

εἰσαγαγεῖν ἐκ τῶν ἀγρῶν, τοῦτον δὲ χρυσίον λαβεῖν. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, τὴν μὲν ἀπέχθειαν τὴν πρὸς Θηβαίους καὶ Θετταλούς, τῇ πόλει γενέσθαι. τὴν δὲ χάριν τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων, Φιλίππῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε μοι τότε τὸ καλλισθένους ψήφισμα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων, ὑμῖν ἅπαντα ταῦτ' ἔσται φανερά. λέγε. Ψήφισμα. Ἐπὶ μνησιφίλου ἄρχοντος, συγκλήτου ἐκκλησίας ὑπὸ στρατηγῶν γενομένης, καὶ πρυτάνεων καὶ βουλῆς γνώμῃ, μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ἀπιόντος, καλλισθένης ἐτεονίκου φαληρεὺς εἶπε, μηδένα ἀθηναίων μηδεμιᾷ παρευρέσει ἐν τῇ χώρᾳ κοιτᾶσθαι γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐν ἄστει καὶ πειραιεῖ, ὅσοι μὴ ἐν τοῖς φρουρίοις εἰσὶν ἀποτεταγμένοι. τούτων δ' ἑκάστους ἣν παρέλαβον τάξιν διατηρεῖν, μήτε ἀφημερεύοντας, μήτε ἀποκοιτοῦντας. ὃς δ' ἂν ἀπειθήσῃ τῷ ψηφίσματι τούτῳ, ἔνοχος ἔστω τοῖς προδοσίας ἐπιτιμίοις, ἐὰν μήτι ἀδύνατον ἐπιδεικνύῃ περὶ ἑαυτὸν ὄν. περὶ δὲ τῶν ἀδυνάτων ἐπικρινέτω ὁ ἐπὶ τῶν ὅπλων στρατηγός, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς. κατακομίζειν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν πάντα τὴν ταχίστην, τὰ μὲν ἐντὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν, εἰς ἄστυ καὶ πειραιᾶ. τὰ δὲ ἐκτὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν, εἰς ἐλευσῖνα, καὶ φυλήν, καὶ ἄφιδνα, καὶ ῥαμοῦντα, καὶ σούνιον. εἶπε καλλισθένης φαληρεύς. ἆρ' ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσιν ἐποιεῖσθε τὴν εἰρήνην, ἢ ταῦτ' ἐπηγγείλαθ' ὑμῖν οὗτος ὁ μισθωτός, λέγε δ' αὐτὴν ἐπιστολήν, ἣν δεῦρ' ἔπεμψε Φίλιππος μετὰ ταῦτα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Βασιλεὺς μακεδόνων Φίλιππος, ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. ἴστε ἡμᾶς παρεληλυθότας εἴσω πυλῶν καὶ τὰ κατὰ τὴν φωκίδα ὑφ' ἑαυτοὺς πεποιημένους, καὶ ὅσα μὲν ἑκουσίως προσετίθετο τῶν πολισμάτων, φρουρὰς εἰσαγηοχότας. τὰ δὲ μὴ ὑπακούοντα, κατὰ κράτος λαβόντες καὶ ἐξανδραποδισάμενοι, κατεσκάψαμεν. ἀκούων δὲ καὶ ὑμᾶς παρασκευάζεσθαι βοηθεῖν αὐτοῖς, γέγραφα ὑμῖν ἵνα μὴ πλεῖον ἐνοχλῆσθε περὶ τούτων. τοῖς μὲν γὰρ ὅλοις, οὐδὲν μέτριόν μοι δοκεῖτε ποιεῖν, τὴν εἰρήνην συνθέμενοι, καὶ ὁμοίως ἀντιπαρεξάγοντες, καὶ ταῦτα οὐδὲ συμπεριειλημμένων τῶν φωκέων ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμῶν συνθήκαις. ὥστε ἐὰν μὴ ἐμμένητε τοῖς ὡμολογημένοις, οὐδὲν περιτηρήσετε ἔξω τοῦ ἐφθακέναι ἀδικοῦντες.

13. *Ad iram concitandam ista subijciuntur superiori narrationi & testimonio. profert Philippi superbam & hostilem orationem: monstrat occasum impendentem reipub. & accepta detrimenta: & horum omnium in vno Æschine culpam residere.*

Ἀκούετε ὡς σαφῶς δηλοῖ καὶ διορίζεται ἐν τῇ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμμάχους: ὅτι ταῦτα ἐγὼ πεποίηκα ἀκόντων ἀθηναίων, καὶ λυπουμένων; ὥστ' εἴπερ εὖ φρονεῖτε ὦ θηβαῖοι, καὶ θετταλοί, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπολήψεσθε, ἐμοὶ δὲ πιστεύσετε. οὐ τούτοις τοῖς ῥήμασι γράψας, ταῦτα δὲ βουλόμενος δεικνύναι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων ᾤχετο ἐκείνους λαβών, εἰς τὸ μηδοτιοῦν προορᾶν τῶν μετὰ ταῦτα, μηδ' αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ἐᾶσαι πάντα τὰ πράγματα ἐκεῖνον ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι· ἐξ ὧν ταῖς παρούσαις συμφοραῖς οἱ ταλαίπωροι θηβαῖοι

κέ-

κέχρηται: ὁ δὲ ταύτης τῆς πίστεως αὐτῷ συνεργὸς καὶ συναγωνιστὴς, καὶ ὁ δεῦρ' ἀπαγγείλας τὰ ψευδῆ καὶ φενακίσας ὑμᾶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὰ Θηβαίων ὀδυρόμενος νῦν πάθη, καὶ διεξιὼν ὡς οἰκτρὰ, καὶ τούτων, καὶ τῶν ἐν φωκεῦσι κακῶν, καὶ ὅσ' ἄλλα πεπόνθασιν οἱ ἕλληνες, ἁπάντων αὐτὸς ὢν αἴτιος. δῆλον γὰρ ὅτι σὺ μὲν ἀλγεῖς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν αἰσχίνη, καὶ τοὺς Θηβαίους ἐλεεῖς, κλήματα ἔχων ἐν τῇ βοιωτίᾳ, καὶ γεωργῶν τὰ ἐκείνων: ἐγὼ δὲ χαίρω, ὃς εὐθὺς ἐξῃτούμην ὑπὸ τοῦ ταῦτα πράξαντος.

14. *Declinatiuncula facta est contra Æschinem indignationis causa: nunc redit ad institutam illorum temporum commemorationem. & numerose percurrit qui deinceps status & quæ vitæ conditio, Thebanorum, Athenienſium, vicinorum regulorum, ciuitatum, & quæ tandem fortuna fuerit omnium: propter Philippi fortunam & calidas rationes: & propter proditorum perfidiam: cuius culpæ consors Æschines fuit. Narrationis genus est illustre: numerosam & conglobatam continens rerum & euentorum commemorationem: ad fidem relatum, vt probet in Æschine & Græciæ proditoribus culpam omnium malorum hærere, & eos tamen etiam contemptos iam viuere. atque idcirco huiusmodi narrationes Demosthenes* ἀποδείξεις *nominat.*

Ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκα εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα μᾶλλον ἁρμόσει λέγειν ἴσως. ἐπάνειμι δὴ πάλιν ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις ὡς τὰ τούτων δωροδοκήματα, καὶ ἀδικήματα, τῶν νυνὶ παρόντων πραγμάτων γέγονεν αἴτια. ἐπειδὴ γὰρ ἐξηπάτησθε μὲν ὑμεῖς

ὑπὸ

ὑπὸ τοῦ Φιλίππου διὰ τούτων τῶν ἐν ταῖς πρεσβείαις μισθαρνούντων ἑαυτοὺς τῷ Φιλίππῳ, καὶ οὐδὲν ἀληθὲς ὑμῖν ἀπαγγειλάντων, ἐξηπάτηντο δὲ οἱ ταλαίπωροι Φωκεῖς καὶ ἀνῄρηντο αἱ πόλεις αὐτῶν, τί ἐγένετο; οἱ μὲν κατάπτυστοι Θετταλοί, καὶ ἀναίσθητοι Θηβαῖοι, φίλον, εὐεργέτην, σωτῆρα, τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο, πάντ' ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς, καὶ οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἴ τις ἄλλο τι βούλοιτο λέγειν. ὑμεῖς δὲ ὑφορώμενοι τὰ πεπραγμένα καὶ δυσχεραίνοντες, ἤγετε τὴν εἰρήνην ὅμως: οὐ γὰρ ἦν ὅ, τι ἂν ἐποιεῖτε μόνοι: καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Ἕλληνες, ὁμοίως ὑμῖν πεφενακισμένοι, καὶ διημαρτηκότες ὧν ἤλπισαν, ἦγον τὴν εἰρήνην ἄσμενοι, καὶ αὐτοὶ τρόπον τινὰ ἐκ πολλοῦ πολεμούμενοι ὅτε γὰρ περιιὼν ὁ Φίλιππος, Ἰλλυριούς, καὶ Τριβαλλούς, τινὰς δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατεστρέφετο, καὶ δυνάμεις πολλὰς καὶ μεγάλας ἐποιεῖτο ὑφ' ἑαυτῷ: καί τινες τῶν ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τῇ τῆς εἰρήνης ἐξουσίᾳ βαδίζοντες ἐκεῖσε διεφθείροντο, ὧν εἷς οὗτος ἦν: τότε πάντες, ἐφ' οὓς ταῦτα παρεσκευάζετο ἐκεῖνος, ἐπολεμοῦντο: εἰ δὲ μὴ ᾐσθάνοντο, ἕτερος λόγος οὗτος, οὐ πρὸς ἐμέ: ἐγὼ μὲν γὰρ προὔλεγον, καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ παρ' ὑμῖν ἀεί, καὶ ὅποι πεμφθείην: αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν, τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν δωροδοκούντων καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ χρήμασι, τῶν δὲ ἰδιωτῶν καὶ πολλῶν. τὰ μὲν οὐ προορωμένων, τὰ δὲ τῇ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνῃ, καὶ σχολῇ δελεαζομένων: καὶ τοιοῦτόν τι πάθος πεπονθότων ἁπάντων, πλὴν οὐκ ἐφ' ἑαυτοὺς οἰομένων ἑκάστων τὸ δεινὸν ἥξειν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἑτέρων κινδύνων τὰ ἑαυτῶν ἀσφαλῶς σχήσειν ὑπολαμβανόντων, ὅταν βούλωνται: εἶτ' οἶμαι συμβέβηκε τοῖς μὲν πλήθεσιν, ἀντὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀκαίρου ῥᾳθυμίας, τὴν ἐλευθερίαν ἀπολωλεκέναι: τοῖς δὲ προεστηκόσι καὶ τἄλλα

πλὴν

πάλιν ἑαυτοὺς οἰομένοις πωλεῖν, πρώτους ἑαυτοὺς περιεωρακόσι ἤδη. ἀντὶ γὰρ φίλων καὶ ξένων, ἃ τότε ὠνομάζοντο ἡνίκα ἐδωροδόκουν, νῦν κόλακες, καὶ θεοῖς ἐχθροὶ, καὶ τἄλλα ἃ προσήκει πάντα ἀκούουσιν.

15. *Valde callide superioribus ad extremum annexuit: proditores pro amicis & hospitibus: iam adulatores & impios haberi. Poterat enim Æschines respondere: si proditor essem Philippi: essem ei adhuc charus & acceptus. Itaq; expolit locum istum quæstionis infinitæ de proditorum præmijs. & primum rationibus breuibus: deinde exemplis confirmat: tantisper solum dum prodʋnt & vtiles sunt, proditoribus gratiam haberi: pòst verò sperni à Tyrannis. Conclusio elegans est: quod ait: quia oratores boni corrumpi non possunt: idcirco improbos ad prodendum comparari.*

Οὐδεὶς γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ τοῦ προδιδόντος συμφέρον ζητῶν, χρήματα ἀναλίσκει. οὐδ' ἐπειδὰν ὧν ἂν πρίηται κύριος γένηται, τῷ προδότῃ συμβούλῳ περὶ τῶν λοιπῶν ἔτι χρῆται. οὐδὲν γὰρ ἦν ἂν εὐδαιμονέστερον προδότου. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα· οὐκ ἔστι. πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἐπειδὰν τῶν πραγμάτων ἐγκρατὴς ὁ ζητῶν ἄρχειν καταστῇ, καὶ τῶν ταῦτα ἀποδομένων δεσπότης ἐστὶ, τὴν δὲ πονηρίαν εἰδὼς: τότε δὴ τότε καὶ μισεῖ καὶ ἀπιστεῖ, καὶ προπηλακίζει. σκοπεῖτε δέ. καὶ γὰρ, εἰ παρελήλυθεν ὁ τῶν πραγμάτων καιρὸς, ὁ τοῦ γε εἰδέναι τὰ τοιαῦτα καιρὸς ἀεὶ πάρεστι τοῖς εὖ φρονοῦσι. μέχρι τούτου Λασθένης, φίλος ὠνομάζετο Φιλίππου, ἕως προὔδωκεν Ὄλυνθον.

λυνθον. μέχρι τούτου τιμόλαος ἕως ἀπώλεσε θήβας. μέχρι τούτου εὔδικος, καὶ σῖμος, οἱ λαρισαῖοι, ἕως θετταλίαν ὑπὸ φιλίππῳ ἐποίησαν. εἶτ' ἐλαυνομένων, καὶ ὑβριζομένων, καὶ τί κακὸν οὐχὶ πασχόντων; πᾶσα ἡ οἰκουμένη μεστὴ γέγονε προδοτῶν. τί δ' ἀρίστρατος ἐν σικυῶνι, καὶ τί περίλαος ἐν μεγάροις; οὐκ ἀπερριμμένοι; ἐξ ὧν καὶ σαφέστατ' ἄν τις ἴδοι, ὅτι ὁ μάλιστα φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, καὶ πλεῖστα ἀντιλέγων τούτοις, οὗτος ὑμῖν αἰσχίνη τοῖς προδιδοῦσι, καὶ μισθαρνοῦσι, τὸ ἔχειν ἐφ' ὅτῳ δωροδοκήσετε περιποιεῖ: καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς τούτων, καὶ τοὺς ἀνθισταμένους τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν, ὑμεῖς ἐστὲ σῷοι, καὶ ἔμμισθοι. ἐπεὶ διά γε ὑμᾶς αὐτοὺς, πάλαι ἂν ἀπολώλατε.

16. *Perfecta est superior disceptatio, quæ habuit contrariam aduersarij accusationem. nunc causam eius orationis in aduersarium transfert: & breuiter disceptat, pro mercenario ne an pro hospite Philippi haberi debeat Æschines. & populum iudicem facit. Respirasse videtur Demosthenes hoc loco, & præsensisse victoriam, ideoq; exultat audacius.*

Καὶ περὶ μὲν τῶν τότε πραχθέντων ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν, καὶ ταῦτα ἡγοῦμαι πλείω τῶν ἱκανῶν εἰρῆσθαι. αἴτιος δ' οὗτος, ὥσπερ ἑωλοκρασίαν τινά μου τῆς πονηρίας τῆς ἑαυτοῦ, καὶ τῶν ἀδικημάτων κατασκεδάσας, ἣν ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν πεπραγμένων ἀπολύσασθαι. παρηνώχληνται δ' καὶ ὑμεῖς ἴσως, οἳ, καὶ πρὶν ἐμὲ ὁτιοῦν εἰπεῖν, εἰδότες τὴν τούτου τότε μισθαρνίαν. καίτοι φιλίαν γε, καὶ ξενίαν αὐτὴν ὀνομάζει. καὶ νῦν εἶπέ που λέγων, ὁ τὴν Ἀλεξάνδρου ξενίαν ὀνει-

ὀνειδίζων ἐμοί. ἐγώ σοι ξενίαν Ἀλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι, ἢ πῶς ἀξιωθέντι; οὔτε Φιλίππου ξένον, οὔτε Ἀλεξάνδρου φίλον εἴποιμ' ἂν ἐγώ σε, οὐχ οὕτω μαίνομαι: εἰ μὴ καὶ τοὺς θεριστὰς, καὶ τοὺς ἄλλο τι μισθοῦ πράττοντας, φίλους καὶ ξένους δεῖ καλεῖν τῶν μισθωσαμένων. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα. πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγώ σε Φιλίππου πρότερον, καὶ νῦν Ἀλεξάνδρου καλῶ, καὶ οὗτοι πάντες. εἰ δ' ἀπιστεῖς, ἐρώτησον αὐτούς. μᾶλλον δ' ἐγὼ τοῦθ' ὑπὲρ σοῦ ποιήσω. πότερον ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μισθωτὸς Αἰσχίνης, ἢ ξένος εἶναι Ἀλεξάνδρου δοκεῖ; ἀκούεις ἃ λέγουσι; βούλομαι τοίνυν ἤδη, καὶ περὶ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἀπολογήσασθαι, καὶ διεξελθεῖν τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῷ: ἵνα, καίπερ εἰδὼς Αἰσχίνης, ὅμως ἀκούσῃ δι' ἅ φημι, καὶ τούτων τῶν προβεβουλευμένων, καὶ πολλῷ μειζόνων ἔτι τούτων δωρεῶν δίκαιος εἶναι τυγχάνειν. καί μοι λέγε τὴν γραφὴν αὐτὴν, λαβών.

17. *Æschinis libellus contra Ctesiphontem: quod scripserit Demosthenem corona donari deberi. esse enim improbum ciuem Demosthenem, & rationes nondum tum retulisse: & in Theatro Tragœdorum promulgationem factam: quæ sunt omnia legibus vetita. coronari ciuem improbum, coronari qui rationes non retulit: coronari ludis Bacchanalibus in theatro.*

Γραφή. Ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος, ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ ἱσταμένου, Αἰσχίνης Ἀτρομήτου Κοθωκίδης ἀπήνεγκε πρὸς τὸν ἄρχοντα παρανόμων γραφὴν κατὰ Κτησιφῶντος τοῦ Λεωσθένους Ἀναφλυστίου, ὅτι ἔγραψε παράνομον ψήφισμα, ὡς ἄρα δεῖ

Στε-

Στεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθένους παιανιέα χρυσῷ Στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τοῖς μεγάλοις, τραγῳδοῖς καινοῖς, ὅτι Στεφανοῖ ὁ δῆμος Δημοσθένην Δημοσθένους παιανιέα χρυσῷ Στεφάνῳ, ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ εὐνοίας, ἧς ἔχων διατελεῖ εἴς τε τοὺς ἕλληνας ἅπαντας, καὶ τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων, καὶ ἀνδραγαθίας. καὶ διότι διατελεῖ πράττων, καὶ λέγων τὰ βέλτιστα τῷ δήμῳ, καὶ πρόθυμός ἐστι ποιεῖν ὅ, τι ἂν δύνηται ἀγαθὸν, πάντα ταῦτα ψευδῆ γράψας καὶ παράνομα, τῶν νόμων οὐκ ἐώντων πρῶτον μὲν ψευδεῖς γραφὰς εἰς τὰ δημόσια γράμματα καταβάλλεσθαι, εἶτα τὸν ὑπεύθυνον Στεφανοῦν. ἔστι δὲ Δημοσθένης τειχοποιὸς, καὶ ἐπὶ τῶν θεωρικῶν τεταγμένος. ἔτι δὲ μὴ ἀναγορεύειν τὸν Στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τραγῳδῶν τῇ καινῇ, ἀλλ᾽ ἐὰν μὲν ἡ βουλὴ Στεφανοῖ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνειπεῖν. ἐὰν δὲ ἡ πόλις, ἐν πνυκὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. τίμημα, τάλαντα πεντήκοντα. κλήτορες, κηφισοφῶν κηφισοφῶντος, ῥαμνούσιος. κλέων κλέωνος, κοθωκίδης.

18. *Hæc rursus ad partitionem causæ & ad ordinem atque dispositionem pertinent: sequitur enim libellum Æschinis: in quo caput accusationis est, Ctesiphontem leges violasse: quod improbum ciuem honorarit: quod nondum rationibus relatis: quod in Theatro. Hunc se ordinem persequi velle dicit: & primum quæ in repub. gesserit: & quid in Græcorum negotiis egerit velle explicare: tum etiam legibus comprobare: recte sibi coronam datam esse: & recte in Theatro. Et quia prima pars inuidiosa est: ostendit id se coactum facere: propter aduersarij cri-*

crimina: ut de ea loquatur. sed hanc dictionem diuidit: & re satis pro principio probata: interponit defensionem de ratione & de theatro: & post rursus ad primum caput, quod praecipuum & summum est, reuertitur: ut & inuidiam vitet prolixitate: & collocationis virtute, quae grauissima sunt, primum atque postremum locum occupent.

Ἃ μὲν διώκει τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτ' ἐστίν. ἐγὼ δ' ἀπ' αὐτῶν τούτων, πρῶτον οἶμαι δῆλον ὑμῖν ποιήσειν, ὅτι πάντα δικαίως ἀπολογήσομαι. τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γεγραμμένων τάξιν, περὶ πάντων ἐρῶ καθ' ἕκαστον ἐφεξῆς, καὶ οὐδὲν ἑκὼν παραλείψω. τοῦ μὲν οὖν γράψαι πράττοντά με καὶ λέγοντα τὰ βέλτιστα τῷ δήμῳ διατελεῖν, καὶ πρόθυμον εἶναι ποιεῖν ὅ, τι ἂν δύνωμαι ἀγαθόν, καὶ ἐπαινεῖν, ἐπὶ τούτοις ἐν τοῖς πεπολιτευμένοις τὴν κρίσιν εἶναι νομίζω. ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων εὑρεθήσεται, εἴτε ἀληθῆ περὶ ἐμοῦ γέγραφε Κτησιφῶν ταῦτα καὶ προσήκοντα, εἴτε καὶ ψευδῆ. τὸ δὲ μὴ προσγράψαντα, ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῷ Στεφανοῦν, καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ κελεῦσαι τὸν Στέφανον: κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις, εἴτε ἄξιός εἰμι τοῦ Στεφάνου, καὶ τῆς ἀναρρήσεως τῆς ἐν τούτοις, εἴτε καὶ μή: ἔτι μέντοι καὶ τοὺς νόμους δεικτέον εἶναί μοι δοκεῖ, καθ' οὓς ταῦτα γράφειν ἐξῆν τούτῳ. οὑτωσὶ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαίως, καὶ ἁπλῶς τὴν ἀπολογίαν ἔγνωκα ποιεῖσθαι. βαδιοῦμαι δ' ἐπ' αὐτά, ἃ πέπρακταί μοι. καί με μηδεὶς ὑπολάβῃ ἀπαρτᾶν τὸν λόγον τῆς γραφῆς, ἐὰν εἰς Ἑλληνικὰς πράξεις, καὶ λόγους ἐμπίπτω. ὁ γὰρ διώκων τοῦ ψηφίσματος, τὸ λέγειν καὶ πράττειν τὰ ἄριστά με, καὶ γεγραμμένος ταῦτα, ὡς οὐκ ἀληθῆ, οὗτός ἐστιν ὁ τοὺς περὶ ἁπάντων

τῶν

τῶν ἐμοὶ πεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων λόγους οἰκείους, καὶ ἀναγκαίους τῇ γραφῇ πεποιηκώς. εἶτα καὶ πολλῶν προαιρέσεων οὐσῶν τῆς πολιτείας, τὴν περὶ τὰς ἑλληνικὰς πράξεις εἱλόμην ἐγώ, ὥστε καὶ τὰς ἀποδείξεις ἐκ τούτων δίκαιος εἰμι ποιεῖσθαι.

19. *Dicturus de ijs, quæ à se in repub. gesta sunt: paucis exponit quis status fuerit uniuersæ Græciæ. propter magnum proditorum prouentum: & callidas atq; astutas Philippi rationes.*

Ἃ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεύεσθαι, καὶ δημηγορεῖν ἐμὲ προὔλαβε, καὶ κατέσχε Φίλιππος, ἐάσω: οὐδὲν γὰρ ἡγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ: ἃ δ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπὶ ταῦτα ἐπέστην ἐγὼ καὶ διεκωλύθη, ταῦτα ἀναμνήσω, καὶ τούτων ὑφέξω λόγον, τοσοῦτον ὑπειπών. πλεονέκτημα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μέγα ὑπῆρξε Φιλίππῳ. παρὰ γὰρ τοῖς ἕλλησιν, οὐ τισὶν, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως, φορὰν προδοτῶν, καὶ δωροδόκων, καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι, καὶ τοσαύτην, ὅσην οὐδείς πω πρότερον μέμνηται γεγονυῖαν. οὓς συναγωνιστὰς, καὶ συνεργοὺς λαβὼν, καὶ πρότερον κακῶς τοὺς ἕλληνας ἔχοντας πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ στασιαστικῶς, ἔτι χεῖρον διέθηκε: τοὺς μὲν ἐξαπατῶν: τοῖς δὲ διδούς: τοὺς δὲ πάντα τρόπον διαφθείρων, καὶ διέστησεν εἰς μέρη πολλὰ, ἑνὸς τοῦ συμφέροντος ἅπασιν ὄντος, κωλύειν ἐκεῖνον μέγαν γίγνεσθαι. ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει καὶ ἔτι ἀγνοίᾳ τοῦ συνισταμένου καὶ φυομένου κακοῦ τῶν ἁπάντων ἑλλήνων ὄντων, δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί προσῆκον ἦν ἑλέσθαι πράττειν, καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν, καὶ τούτων λόγον παρ' ἐμοῦ λαβεῖν. ὁ γὰρ ἐνταῦθα ἑαυτὸν τάξας τῆς πολιτείας, εἰμὶ ἐγώ.

20. *Tripartita fuit illorum temporum delibera-tio: quarum pars vna erat: sit ne contra maiorum instituta, imperium Graciæ Philippo prodendum. altera, sint ne dissimulanda quæ viderent Philippum moliri: tertia, aut sit potius more maiorum resistendum. Duæ partes primæ turpitudinis erant, quas hic refutat: reliquum igitur erat tertium, vt resisterent: id quod populus fecit & suasit Demosthenes.*

Πότερον αὐτὴν ἐχρῆν αἰσχύνην τὸ φρόνημα ἀφεῖσαν, καὶ τὴν ἀξίαν τὴν ἑαυτῆς, ἐν τῇ θετταλῶν, καὶ Δολόπων τάξει συγκατακτᾶσθαι Φιλίππῳ τὴν τῶν ἑλλήνων ἀρχὴν, καὶ τὰ τῶν προγόνων καλὰ, καὶ δίκαια ἀναιρεῖν: ἢ τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν, δεινὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς: ἃ δ' ἑώρα συμβησόμενα, εἰ μηδεὶς κωλύσει, καὶ προῃσθάνετο ὡς ἔοικεν ἐκ πολλοῦ, ταῦτα περιϊδεῖν γιγνόμενα; ἀλλὰ νῦν ἔγωγε τὸν μάλιστα ἐπιτιμῶντα τοῖς πεπραγμένοις, ἡδέως ἂν ἐροίμην, καὶ ποίας μερίδος γενέσθαι τὴν πόλιν ἐβούλετ' ἄν. πότερον τῆς συναιτίας τῶν συμβεβηκότων τοῖς ἕλλησι κακῶν, καὶ αἰσχρῶν, ἧς ἂν θετταλοὺς, καὶ τοὺς μετὰ τούτων εἴποι τις: ἢ τῆς περιεωρακυίας ταῦτα γιγνόμενα ἐπὶ τῇ τῆς ἰδίας πλεονεξίας ἐλπίδι, ἧς ἂν ἀρκάδας, καὶ μεσσηνίους, καὶ ἀργείους θείημεν; ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοὶ, μᾶλλον δὲ πάντες χεῖρον ἡμῶν ἀπηλλάχασι. καὶ γὰρ, εἰ μὲν ὡς ἐκράτησε Φίλιππος ᾤχετ' εὐθὺς ἀπιὼν καὶ μετὰ ταῦτ' ἦγεν ἡσυχίαν, μήτε τῶν αὐτοῦ συμμάχων μήτε τῶν ἄλλων ἑλλήνων μηδένα μηδὲν λυπήσας, ὅμως ἦν ἄν τις κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων οἷς ἔπραττεν ἐκεῖνος μέμψις, καὶ κατηγορία. εἰ δὲ ὁμοίως ἁπάντων, τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθερίαν περιείλετο, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πολιτείας ὅσων ἠδύνατο, πῶς οὐχ ἁπάντων

ἐνδοξότατα ὑμεῖς ἐβουλεύσασθε, ἐμοὶ πεισθέντες, ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπανέρχομαι.

21. *Sensim accessum facit ad tertium quod suasit: vt Philippo repugnarent. & id tribus efficit argumentis: primum quia maiores idem semper in similibus periculis fecerunt: deinde quia necessarium erat propter Philippi conatus: ex quibus duobus tertia confecta est ratio:* *Si Philippus Pellæ humili loco natus præclarum duxit Græciæ imperium affectare: quo magis turpe populo Atheniensi maiorum suorum exempla negligere: & Græciæ libertatem alteri permittere.*

Τί τὴν πόλιν αἰσχύνη προσῆκε ποιεῖν, ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν ἑλλήνων ὁρῶσαν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον; ἢ τί τὸν σύμβουλον ἔδει λέγειν, ἢ γράφειν τὸν ἀθήνησιν ἐμέ; καὶ γὰρ τοῦτο πλεῖστον διαφέρει, ὃς συνῄδειν ἐκ παντὸς μὲν τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀφ' ἧς αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμα ἀνέβην, ἀεὶ περὶ πρωτείων, καὶ τιμῆς, καὶ δόξης ἀγωνιζομένην τὴν πατρίδα, καὶ πλείω σώματα, καὶ χρήματα ἀναλωκυῖαν ὑπὲρ φιλοτιμίας, καὶ τῶν ἅπασι τοῖς ἕλλησι συμφερόντων, ἢ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, οἳ τὰ ὑπὲρ αὑτῶν ἀναλώκασιν ἕκαστοι. ἑώρων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ ἀγών, ὑπὲρ ἀρχῆς, καὶ δυναστείας τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον, πᾶν ὅ, τι βουληθείη μέρος ἡ τύχη τοῦ σώματος παρελέσθαι, τοῦτο ῥᾳδίως καὶ ἑτοίμως προϊέμενον, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς, καὶ δόξης ζῆν. καὶ μὴν, οὐδὲ τοῦτό γε οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμήσειεν, ὡς τῷ μὲν ἐν πέλλῃ τραφέντι, χωρίῳ ἀδόξῳ τότε γε ὄντι

καὶ

καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι, ὥστε τῆς τῶν ἑλλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι, καὶ τοῦτ᾽ εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι. ὑμῖν δὲ οὖσιν ἀθηναίοις, καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἑκάστην ἐν πᾶσι καὶ λόγοις καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήμαθ᾽ ὁρῶσι, τοσαύτην κακίαν ὑπάρξαι, ὥστε τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας αὐτεπαγγέλτους, ἐθελοντὰς παραχωρῆσαι Φιλίππῳ, οὐδ᾽ ἂν εἷς ταῦτα φήσειε. λοιπὸν τοίνυν ἦν καὶ ἀναγκαῖον ἅμα, πᾶσιν οἷς ἐκεῖνος ἔπραττεν ἀδικῶν ὑμᾶς, ἐναντιοῦσθαι δικαίως. τοῦτ᾽ ἐποιεῖτε μὲν ἐξ ἀρχῆς ὑμεῖς, εἰκότως καὶ προσηκόντως. ἔγραφον δὲ καὶ συνεβούλευον καὶ ἐγώ, καθ᾽ οὓς ἐπολιτευόμην χρόνους. ὁμολογῶ.

22. *Mirus est artifex Demosthenes in accessibus ad rei naturam faciendis: Moram facit in re eadem interroganda atq; probanda: & enumeratis maximis detrimentis, pericula ostendit eius temporis: quibus necessarium fuit resistere: & sui fuisse officij id suadere: & fuisse dignitatis populi Atheniensis idem suscipere.*

Ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; ἤδη γάρ σε ἐρωτῶ. πάντα τὰ ἄλλα ἀφείς, ἀμφίπολιν, πύδναν, ποτίδαιαν, ἀλόννησον, οὐδενὸς τούτων μέμνημαι: σέρριον δὲ καὶ δορίσκον, καὶ τὴν πεπαρήθου πόρθησιν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ἡ πόλις ἠδίκητο, οὐδ᾽ εἰ γέγονεν οἶδα: καίτοι σύ γ᾽ ἔφησθά με ταῦτα λέγοντα, εἰς ἔχθραν ἐμβαλεῖν τουτουσί, εὐβούλου, καὶ Ἀριστοφῶντος, καὶ διοπείθους, τῶν περὶ τούτων ψηφισμάτων ὄντων ἐκ ἐμοῦ. ὦ λέγων εὐχερῶς ὅ, τι ἂν βουληθῇς. οὐδὲ νῦν περὶ τούτων ἐρῶ: ἀλλ᾽ ὁ τὴν εὔνοιαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος.

καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν ἀττικὴν καὶ μεγάροις ἐπιχειρῶν, καὶ καταλαμβάνων ὠρεόν, καὶ κατασκάπτων πορθμόν, καὶ καθιστὰς ἐν μὲν ὠρεῷ φιλιστίδην τύραννον, ἐν δ' ἐρετρία κρείταρχον, καὶ τὸν ἑλλήσποντον ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενος, καὶ βυζάντιον πολιορκῶν, καὶ πόλεις ἑλληνίδας, τινὰς μὲν ἀναιρῶν, εἰς τινας δὲ τοὺς φυγάδας κατάγων: πότερον ταῦτα πάντα ποιῶν ἠδίκει καὶ παρεσπόνδει, καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην, ἢ οὔ; καὶ πότερον φανῆναί τινα τῶν ἑλλήνων τὸν ταῦτα κωλύσοντα ποιεῖν αὐτὸν ἐχρῆν, ἢ μή; εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐχρῆν, ἀλλὰ τὴν μυσῶν λείαν καλουμένην, τὴν ἑλλάδα οὖσαν ὀφθῆναι, ζώντων ἀθηναίων καὶ ὄντων, περιείργασμαι μὲν ἐγὼ περὶ τούτων εἰπών, περιείργασται δ' ἡ πόλις ἡ πεισθεῖσα ἐμοί. ἔστω δὲ ἀδικήματα πάντα ταῦτα ἃ πέπρακται καὶ ἁμαρτήματα ἐμά. εἰ δὲ ἔδει τούτων τινὰ κωλυτὴν φανῆναι, τίνα ἄλλον, ἢ τὸν ἀθηναίων δῆμον προσήκει γενέσθαι;

23. *Demonstratio hac tota est* ἄτεχνος, *duobus populiscitis & epistola Philippi probat: pacem à Philippo violatam esse: & belli autorem non se principio fuisse, sed Eubulum, & alios ante se illud suasisse.*

Ταῦτα τοίνυν ἐπολιτευόμην τότ' ἐγώ, καὶ ὁρῶν καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον, ἠναντιούμην, καὶ προλέγων, καὶ διδάσκων μὴ προΐεσθαι ταῦτα Φιλίππῳ. καὶ μὴν, τὴν εἰρήνην γε ἐκεῖνος ἔλυσε τὰ πλοῖα λαβών, οὐχ ἡ πόλις αἰσχίνη. φέρε δὴ αὐτὰ τὰ ψηφίσματα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, καὶ λέγε ἐφεξῆς. ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων, τίς τίνος αἴτιός ἐστι, γενήσεται φανερόν. λέγε. Ψήφισμα. Ἐπὶ ἄρχοντος νεοκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος,

ἐκ-

ἐκκλησίας συγκλήτου ὑπὸ στρατηγῶν συναχθείσης, εὔβουλος μνησιθέου, κύπριος, εἶπεν. ἐπειδὴ προσήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἄρα λεωδάμαντα τὸν ναύαρχον καὶ τὰ μετ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα σκάφη εἴκοσιν ἐπὶ τὴν τοῦ σίτου παραπομπὴν εἰς ἑλλήσποντον, ὁ παρὰ Φιλίππου στρατηγὸς ἀμύντας καταγήοχεν εἰς μακεδονίαν, καὶ ἐν φυλακῇ ἔχει, ἐπιμεληθῆναι τοὺς πρυτάνεις, καὶ τοὺς στρατηγούς, ὅπως ἡ βουλὴ συναχθῶσι καὶ αἱρεθῶσι πρέσβεις πρὸς Φίλιππον, οἱ παραγενόμενοι διαλέξονται πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ ἀφεθῆναι τὸν ναύαρχον, καὶ τὰ πλοῖα, καὶ τοὺς στρατιώτας. καὶ εἰ μὲν δι' ἄγνοιαν ταῦτα πεποίηκεν ὁ ἀμύντας, ὅτι οὐ μεμψιμοιρεῖ ὁ δῆμος οὐδὲν αὐτῷ. εἰ δέ τι πλημμελοῦντα παρὰ τὰ ἐπεσταλμένα λαβών, ὅτι ἐπισκεψάμενοι ἀθηναῖοι ἐπιτιμήσουσι κατὰ τὴν τῆς ὀλιγωρίας ἀξίαν. εἰ δὲ μηδέτερον τούτων ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ ἀγνωμονοῦσιν, ἢ ὁ ἀποστείλας, ἢ ὁ ἀπεσταλμένος, καὶ τοῦτο γράψαι λέγειν, ἵνα αἰσθανόμενος ὁ δῆμος, βουλεύσηται τί δεῖ ποιεῖν. τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμα εὔβουλος ἔγραψεν, οὐκ ἐγώ. τὸ δ' ἐφεξῆς, ἀριστοφῶν, εἶθ' ἡγήσιππος, εἶτα ἀριστοφῶν πάλιν, εἶτα φιλοκράτης, εἶτα κηφισοφῶν, εἶτα πάντες οἱ ἄλλοι, ἐγὼ δ' οὐδὲν περὶ τούτων. λέγε τὸ ψήφισμα. Ψήφισμα. Ἐπὶ νικοκλέους ἄρχοντος, βοηδρομιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, βουλῆς γνώμῃ, πρυτάνεις, καὶ στρατηγοὶ ἐχρημάτισαν, τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀνενεγκόντες, ὅτι ἔδοξε τῷ δήμῳ πρέσβεις ἑλέσθαι πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀνακομιδῆς, καὶ ἐντολὰς δοῦναι, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ψηφίσματα, καὶ εἵλοντο τούς δε, κηφισοφῶντα κλέωνος ἀναφλύστιον, δημόκριτον δημοφῶντος ἀναγυράσιον, πολύκριτον ἀπημάντου κοθωκίδην. πρυτανείᾳ φυλῆς ἱπποθοωντίδος, ἀριστοφῶν κολυττεύς, πρόεδρος εἶπεν. ὥσπερ τοίνυν ἐγὼ ταῦτα δεικνύω τὰ ψηφίσματα, οὕτω καὶ σὺ δεῖξον

αἰσχίνη, ποῖον ἐγὼ γράψας ψήφισμα, αἴτιος εἰμὶ τοῦ πολέμου. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις. εἰ γὰρ εἶχες, οὐδὲν ἂν αὐτοῦ πρότερον νυνὶ παρέχου. καὶ μὴν οὐδ' ὁ Φίλιππος οὐδὲν αἰτιᾶταί με ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἑτέροις ἐγκαλῶν. λέγε δ' αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Βασιλεὺς μακεδόνων Φίλιππος, ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. παραγενόμενοι πρὸς ἐμὲ οἱ παρ' ὑμῶν πρεσβευταὶ, κηφισοφῶν, καὶ δημόκριτος, καὶ πολύκριτος, διελέγοντο περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀφέσεως, ὧν ἐναυάρχει λαομέδων. καθόλου μὲν οὖν ἔμοιγε φαίνεσθε, ἐν μεγάλῃ εὐηθείᾳ ἔσεσθαι. εἴτ' οἴεσθέ με λανθάνειν, ὅτι ἐξαπεστάλη ταῦτα τὰ πλοῖα, πρόφασιν μὲν ὡς τὸν σῖτον παραπέμψοντα ἐκ τοῦ ἑλλησπόντου εἰς λῆμνον, βοηθήσοντα δὲ σηλυμβριανοῖς, τοῖς ὑπ' ἐμοῦ μὲν πολιορκουμένοις, οὐ συμπεριειλημμένοις δὲ ἐν ταῖς τῆς φιλίας κοινῇ κειμέναις ἡμῖν συνθήκαις; καὶ ταῦτα συνετάχθη τῷ ναυάρχῳ, ἄνευ μὲν τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων, ὑπὸ δέ τινων ἀρχόντων, καὶ ἑτέρων, ἰδιωτῶν μὲν νῦν ὄντων, ἐκ παντὸς δὲ τρόπου βουλομένων τὸν δῆμον ἀντὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης πρὸς ἐμὲ φιλίας, τὸν πόλεμον ἀναλαβεῖν, πολλῷ μᾶλλον φιλιτιμουμένων τοῦτο συντετάχθαι, ἢ τοῖς σηλυμβριανοῖς βοηθῆσαι, καὶ ὑπολαμβάνουσιν αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον, πρόσοδον ἔσεσθαι. οὐ μέντοι μοι δοκεῖ τοῦτο χρήσιμον ὑπάρχειν, οὔθ' ὑμῖν, οὔτ' ἐμοί. διόπερ τά τε νῦν καταχθέντα πλοῖα πρὸς ἡμᾶς, ἀφίημι ὑμῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐὰν βούλησθε μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς προεστηκόσιν ὑμῶν, κακοήθως πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ἐπιτιμᾶτε, πειράσομαι κἀγὼ διαφυλάττειν τὴν εἰρήνην. Εὐτυχεῖτε.

24. *Causam paucis addit: quamobrem Philippus mentionem nullam Demosthenis fecerit in sua epistola: & inde occasione oblata: commemorat legationes à se decretas: Græcis salutares: Athenienfibus honorificas, Philippo infestas.*

Ενταῦθα οὐδαμοῦ Δημοσθένην γέγραφεν, οὐδ' αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ. τί ποτ' οὖν τοῖς ἄλλοις ἐγκαλῶν, τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων οὐχὶ μέμνηται; ὅτι τῶν ἀδικημάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν ἑαυτοῦ, εἴ τι περὶ ἐμοῦ γέγραφε. τούτων γὰρ εἰχόμην ἐγὼ, καὶ τούτοις ἠναντιούμην. καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς πελοπόννησον πρεσβείαν ἔγραψα, ὅτε πρῶτον ἐκεῖνος εἰς πελοπόννησον παρεδύετο, εἶτα τὴν εἰς εὔβοιαν, ἡνίκα εὐβοίας ἥπτετο: εἶτα τὴν ἐπ' ὠρεὸν ἔξοδον, οὐκέτι πρεσβείαν: καὶ τὴν εἰς ἐρετρίαν ἐπειδὴ τυράννους ἐκεῖνος ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι κατέστησε: μετὰ ταῦτα δὲ τοὺς ἀποστόλους ἅπαντας ἀπέστειλα, καθ' οὓς χερρόνησος ἐσώθη, καὶ βυζάντιον, καὶ πάντες οἱ σύμμαχοι. ἐξ ὧν ὑμῖν μὲν τὰ κάλλιστα, ἔπαινοι, δόξαι, τιμαὶ, στέφανοι, χάριτες παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων ἐγίγνοντο: τῶν δὲ ἀδικουμένων, τοῖς μὲν ὑμῖν τότε πεισθεῖσιν ἡ σωτηρία περιεγένετο: τοῖς δ' ὀλιγωρήσασι, τὸ πολλάκις ὧν ὑμεῖς προείπατε, μεμνῆσθαι, καὶ νομίζειν ὑμᾶς μὴ μόνον εὔνους αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ φρονίμους ἀνθρώπους καὶ μάντεις εἶναι. πάντα γὰρ ἐκβέβηκεν ἃ προείπατε αὐτοῖς.

25. *Recessus ab instituta commemoratione rerum à se gestarum, ad accusandum Æschinem: quod unus ex proditoribus fuerit: quod legati Clitarchi & Philistidis Æschinis hospites fuerint: in conclusione valde* ῥητορικῶς *refutat illa*

Æschinis λαβὼν μὲν σεσίγηκας: ἀναλώσας δὲ κέκραγας: *Demosthenes primum refellit contrario dicto* βοᾷς μὲν ἔχων; *alterum comminatione iudicij & pœna*: παύσῃ δὲ οὐδέποτε: ἐὰν μή σε οὗτοι παύσωσι ἀτιμώσαντες τήμερον.

Καὶ μὴν, ὅτι πολλὰ μὲν ἂν χρήματα ἔδωκε φιλιςίδης, ὥς' ἔχειν ὠρεὸν, πολλὰ δὲ κλείταρχος, ὥς' ἔχειν ἐρετρίαν, πολλὰ δ' αὐτὸς ὁ φίλιππος, ὥςε ταῦθ' ὑπάρχειν ἐφ' ὑμᾶς αὐτῷ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων μηδὲν ἐξελέγχεσθαι, μηδὲ ἃ ποιῶν ἠδίκει, μηδένα ἐξετάζειν πανταχοῦ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ, καὶ πάντων ἥκιστα σύ. οἱ γὰρ παρὰ τοῦ κλειτάρχου, καὶ τοῦ φιλιςίδου τότε πρέσβεις δεῦρ' ἀφικνούμενοι, παρὰ σοὶ κατέλυον αἰσχίνη, καὶ σὺ προὐξένεις αὐτῶν; οὓς ἡ μὲν πόλις, ὡς ἐχθροὺς, καὶ οὔτε δίκαια, οὔτε συμφέροντα λέγοντας, ἀπήλασε. σοὶ δ' ἦσαν φίλοι. οὐ τοίνυν ἐπράχθη τούτων οὐδὲν, ὦ βλασφημῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ λέγων, ὡς σιωπῶ μὲν λαβὼν, βοῶ δ' ἀναλώσας. ἀλλ' οὐ σύ γε, ἀλλὰ βοᾷς μὲν ἔχων, παύσῃ δὲ οὐδέ ποτε, ἐὰν μή σε οὗτοι παύσωσιν, ἀτιμώσαντες τήμερον.

26. *Redit eò, unde recessit: in quo loco tria commoda enumerauit: honorem populi: salutem eorum qui crediderunt Athenienfibus: & eorum qui non crediderunt, memoriam tristem. Hic seorsim de se quem ipse fructum sit consecutus sua curationis, coronam videlicet, idq; in theatro ludis Bacchanalibus. Itaq; duo hic efficit: nam & laudem se inuenisse bene consulendo confirmat: & quasi præiudicio probat: licere in Theatro promulgationem coronæ fieri.*

Στεφανωσάντων τοίνυν ὑμῶν ἐμὲ ἐπὶ τούτοις τότε, καὶ

χρά-

γράψαντος ἀριστονίκου τὰς αὐτὰς συλλαβὰς, ἅσπερ οὑτοσὶ Κτησιφῶν νῦν γέγραφε, καὶ ἀναῤῥηθέντος ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Στεφάνου, καὶ δευτέρου κηρύγματος ἤδη μοι τούτου γιγνομένου, οὔτ' ἀντεῖπεν αἰσχίνης παρὼν, οὔτε τὸν εἰπόντα ἐγράψατο. καί μοι λέγε καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών. λέγε. Ψήφισμα. Ἐπὶ χαιρωνίδου ἡγεμόνος ἄρχοντος, γαμηλιῶνος ἕκτη ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης λεοντίδος, ἀριστόνικος φρεάῤῥιος εἶπεν. ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, καὶ πολλοῖς τῶν συμμάχων, καὶ πρότερον, καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ βεβοήθηκε διὰ τῶν ψηφισμάτων, καί τινας τῶν ἐν τῇ εὐβοίᾳ πόλεων ἠλευθέρωκε, καὶ διατελεῖ εὔνους ὢν τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, καὶ λέγει, καὶ πράττει ὅ, τι ἂν δύνηται ἀγαθὸν ὑπέρ τε αὐτῶν ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημοσθένους παιανιέα, καὶ Στεφανῶσαι χρυσῷ Στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν Στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς, τῆς δὲ ἀναγορεύσεως τοῦ Στεφάνου ἐπιμεληθῆναι τὴν πρυτανεύουσαν φυλὴν καὶ τὸν ἀγωνοθέτην. εἶπεν ἀριστόνικος φρεάῤῥιος. ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν οἶδέ τινα αἰσχύνην συμβᾶσαν τῇ πόλει διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα, ἢ χλευασμὸν, ἢ γέλωτα, ἃ νῦν οὗτος ἔφη συμβήσεσθαι, ἐὰν ἐγὼ Στεφανῶμαι; καὶ μὴν, ὅταν ᾖ νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα, ἐάν τε καλῶς ἔχῃ, χάριτος τυγχάνει, ἐάν θ' ὡς ἑτέρως, τιμωρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυχηκὼς τότε, καὶ οὐ μέμψεως, οὐδὲ τιμωρίας.

27. *Hactenus demonstrauit: neq; pacem se autore factam esse: neq; se primum de bello retulisse: sed*

ſed tum demum retuliſſe poſteaquam ſalus id reipub. & totius Græciæ requireret. nunc de iis quæ poſt hæc tempora geſſit: & primum de Bizantiis. in qua tractatione ſunt iſta. temporum diſtinctio: narratio rei: autor rei. vtilitates conſecutæ: pſephiſmata duo probandi cauſa: concluſio.

Οὐκοῦν μέχρι μὲν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐν οἷς ταῦτ' ἐπράχθη, πάντας ἀνωμολόγημαι τοὺς χρόνους τὰ ἄριστα πράττειν τῇ πόλει, τῷ νικᾶν ὅτ' ἐβουλεύεσθε, λέγων καὶ γράφων, τῷ καταπραχθῆναι τὰ γραφέντα, καὶ στεφάνους ἐξ αὐτῶν τῇ πόλει, καὶ ἐμοὶ, καὶ πᾶσιν ὑμῖν γενέσθαι, τῷ θυσίας τοῖς θεοῖς, καὶ προσόδους, ὡς ἀγαθῶν τούτων ὄντων, ὑμᾶς πεποιῆσθαι. ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὁ Φίλιππος ἐξηλάθη, τοῖς μὲν ὅπλοις ὑφ' ὑμῶν, τῇ δὲ πολιτείᾳ καὶ τοῖς ψηφίσμασι, κἂν διαρραγῶσί τινες τούτων, ὑπ' ἐμοῦ: ἕτερον κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτειχισμὸν ἐζήτει. ὁρῶν δ' ὅτι σίτῳ πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθα ἐπεισάκτῳ, βουλόμενος τῆς σιτοπομπείας κύριος γενέσθαι, παρελθὼν ἐπὶ Θρᾴκης, Βυζαντίους συμμάχους ὄντας αὐτῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠξίου συμπολεμεῖν τὸν πρὸς ὑμᾶς πόλεμον. ὡς δ' οὐκ ἤθελον, οὐδ' ἐπὶ τούτοις ἔφασαν τὴν συμμαχίαν πεποιῆσθαι λέγοντες ἀληθῆ: χαρακώματα βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας, ἐπολιόρκει. τούτων δὲ γιγνομένων, ὅτι μὲν προσῆκε ποιεῖν ἡμᾶς οὐκ ἔτ' ἐρωτήσω: δῆλον γάρ ἐστιν ἅπασιν: ἀλλὰ τίς ἦν ὁ βοηθήσας τοῖς Βυζαντίοις, καὶ σώσας αὐτούς; τίς ὁ κωλύσας τὸν Ἑλλήσποντον ἀλλοτριωθῆναι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὑμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. τὸ δ' ὑμεῖς ὅταν εἴπω, τὴν πόλιν λέγω. τίς δ' ὁ τῇ πόλει λέγων,

καὶ γράφων, καὶ πράττων, καὶ ἁπλῶς ἑαυτὸν εἰς τὰ πράγματα ἀφειδῶς δούς; ἐγώ. ἀλλὰ μὴν, ἡλίκα ταῦτα ὠφέλησεν ἅπαντας, οὐκ ἐκ λόγου δεῖ μαθεῖν, ἀλλ' ἔργῳ πεπείρασθε. ὁ γὰρ τότε ἐνστὰς πόλεμος, ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν ἐνεγκεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις, καὶ εὐωνοτέροις διήγαγεν ὑμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης, ἣν οὗτοι κατὰ τῆς πατρίδος τηροῦσιν οἱ χρηστοὶ ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπίσιν ὧν διαμάρτοιεν, καὶ μὴ μετάσχοιεν ὧν ὑμεῖς οἱ τὰ βέλτιστα βουλόμενοι τοὺς θεοὺς αἰτεῖτε, μηδὲ μεταδοῖεν ὑμῖν ὧν αὐτοὶ προῄρηνται. λέγε δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς βυζαντίων Στεφάνους καὶ τοὺς περινθίων, οἷς ἐστεφάνουν ἐκ τούτων τὴν πόλιν.

Ψήφισμα βυζαντίων.

Ἐπὶ ἱερομνάμονος, βοσπορίχω, δαμάγητος ἔντε ἁλίᾳ ἔλεξεν, ἐκ τὰς βωλᾶς λαβὼν ῥήτραν. ἐπειδὴ ὁ δᾶμος ὁ ἀθηναίων ἔν τε τοῖς προγινομένοις καιροῖς εὐνοέων διατελεῖ βυζαντίοις καὶ τοῖς συμμάχοις καὶ συγγενέσι περινθίοις, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέχηται ἔντε τῷ παρεστακότι καιρῷ, Φιλίππω τοῦ μακεδόνος ἐπιστρατεύσαντος ἐπὶ τὰν χώραν καὶ τὰν πόλιν ἐπ' ἀναστάσει βυζαντίων καὶ περινθίων, καὶ τὰν χώραν δαίοντος καὶ δενδροκοπέοντος, βοηθήσας πλοίοισιν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, καὶ σίτῳ, καὶ βέλεσι, καὶ ὁπλίταις, ἐξείλετο ἄμε ἐκ τῶν μεγάλων κινδύνων, καὶ ἀποκατέστασε τὰν πάτριον πολιτείαν, καὶ τὼς νόμως, καὶ τὼς τάφως, δεδόχθω τῷ δάμῳ τῷ βυζαντίων, καὶ περινθίων ἀθηναίοις δόμεν ἐπιγαμίαν, πολιτείαν, κλᾶσιν γᾶς, καὶ οἰκείαν προεδρείαν ἐν τοῖς ἀγῶσι ποτὶ τὰν βωλὰν, ποτὶ τὰν βωλὰν καὶ τὸν δᾶμον, παρὰ τοῖς πρὶ τὰ ἱερά. καὶ τοῖς κατοικεῖν ἐθέλουσι τὰν πόλιν, ἀλειτουργήτοις ἦμεν πασᾶν τῶν λειτουργειᾶν.

στᾶσαι δὲ καὶ εἰκόνας τρεῖς ἑκκαιδεκαπήχεις ἐν τῷ βοσπόρῳ Στεφανούμενον τὸν δᾶμον τῶν ἀθηναίων ὑπὸ τῷ δάμῳ τῶν βυζαντίων καὶ περινθίων, ἀποστεῖλαι δὲ καὶ δωρεὰς ἐς τὰς ἐν τῇ ἑλλάδι πανηγύριας, ἴσθμια, καὶ νέμεα, καὶ ὀλύμπια, καὶ πύθια, καὶ ἀνακαρύξαι τὸν Στέφανον, ᾧ ἐστεφάνωται ὁ δᾶμος ὁ ἀθηναίων ὑφ᾽ ἡμῶν, ὅπως ἐπιστέωνται οἱ ἕλλανες πάντες, ἀθηναίων ἀρετὰν, καὶ τὰν βυζαντίων καὶ περινθίων εὐχαριστίαν. λέγε καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἐν χεῤῥονήσῳ Στεφάνους.

Ψήφισμα χεῤῥονησιτῶν.

Χεῤῥονησιτῶν οἱ κατοικοῦντες σηστὸν, ἐλεοῦντα, μάδυτον, ἀλωπεκόννησον, Στεφανοῦσιν ἀθηναίων τὰν βωλὰν καὶ τὸν δᾶμον χρυσῷ Στεφάνῳ ἀπὸ ταλάντων ἑξήκοντα, καὶ χάριτος βωμὸν ἱδρύονται καὶ δήμου ἀθηναίων, ὅτι πάντων μέγιστον ἀγαθῶν παραίτιος γέγονε χεῤῥονησίταις, ἐξελόμενος ἐκ τοῦ Φιλίππου, καὶ ἀποδοὺς τὰς πατρίδας, τοὺς νόμους, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἱερά. καὶ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα αἰῶνι παντὶ οὐκ ἐλλείψει εὐχαριστῶν, καὶ ποιῶν ὅ, τι ἂν δύνηται ἀγαθόν. ταῦτα ἐψηφίσαντο κοινῷ βουλευτηρίῳ. Οὐκοῦν, οὐ μόνον τὸ χεῤῥόνησον, καὶ βυζάντιον σῶσαι, οὐδὲ τὸ κωλῦσαι τὸν ἑλλήσποντον ὑπὸ Φιλίππῳ γενέσθαι τότε, οὐδὲ τὸ τιμηθῆναι τὴν πόλιν ἐκ τούτων, ἡ προαίρεσις ἡ ἐμὴ καὶ ἡ πολιτεία διεπράξατο: ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδειξε τήν τε τῆς πόλεως καλοκαγαθίαν, καὶ τὴν Φιλίππου κακίαν. ὁ μὲν γε, φίλος καὶ σύμμαχος ὢν τοῖς βυζαντίοις, πολιορκῶν αὐτοὺς ἑωρᾶτο ὑπὸ πάντων: οὗ τί γένοιτ᾽ ἂν αἴσχιον, ἢ μιαρώτερον; ὑμεῖς δ᾽ οἱ καὶ μεμψάμενοι πολλά, καὶ δίκαια ἂν ἐκείνοις εἰκότως περὶ ὧν ἠγνωμονήκεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, οὐ μόνον οὐ μνησικακοῦντες, οὐδὲ προϊέμενοι τοὺς ἀδικου-

μένους, ἀλλὰ καὶ σώζοντες ἐφαίνεσθε. ἐξ ὧν δόξαν, εὔνοιαν παρὰ πάντων ἐκτᾶσθε. καὶ μὴν, ὅτι πολλοὺς μὲν ἐστεφανώκατε ἤδη τῶν πεπολιτευμένων, ἅπαντες ἴσασι. δι' ὅντινα δ' ἄλλον ἡ πόλις ἐστεφάνωται, σύμβουλον λέγω καὶ ῥήτορα, πλὴν δι' ἐμέ; οὐδ' ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι.

28. *Exemplis ſe maiorum tuetur: quod Euboicæ ſocietatis & opis autor fuerit. quia depoſita iniuriarum memoria in periculis adeſſe communi ſaluti, & opem eorum implorantibus ſolebant: confirmat id duobus inter ſe contrarijs exemplis. primum quod contra Lacedæmonios Thebanis atque Corinthis adfuerint, à quibus tamen acceptæ iniuriæ aliquando erant. deinde quod rurſus Lacedæmonijs, tum inimicis, contra Thebanos poſt cladem Leuctricam auxilio venerunt. De Euboicis Æſchines contraria narrat.* ἀπόσ. 31.

Ἵνα τοίνυν καὶ τὰς βλασφημίας, ἃς κατὰ τῶν εὐβοέων, καὶ τῶν βυζαντίων ἐποιήσατο, εἴ τι δυσχερὲς αὐτοῖς ἐπέπρακτο πρὸς ὑμᾶς, ὑπομιμνήσκων, συκοφαντίας οὔσας ἐπιδείξω: μὴ μόνον τῷ ψευδεῖς εἶναι, τοῦτο μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότας ἡγοῦμαι: ἀλλὰ καὶ τῷ, εἰ τὰ μάλιστ' ἦσαν ἀληθεῖς, οὕτως, ὡς ἐγὼ κέχρημαι, τοῖς πράγμασιν συμφέρειν χρήσασθαι. ἓν, ἢ δύο βούλομαι τῶν καθ' ὑμᾶς πεπραγμένων καλῶν τῇ πόλει διεξελθεῖν, καὶ ταῦτ' ἐν βραχέσι. καὶ γὰρ ἄνδρα ἰδίᾳ καὶ πόλιν κοινῇ, πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων ἀεὶ δεῖ τὰ λοιπὰ πειρᾶσθαι πράττειν. ὑμεῖς τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λακεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων, καὶ τὰ κύκλῳ τῆς ἀττικῆς κατεχόντων ἁρμοσταῖς, καὶ φρουραῖς, εὔβοιαν, τάνα-

γραν,

χαν, τὴν βοιωτίαν ἅπασαν, μέγαρα, αἴγιναν, κλεωνάς, τὰς ἄλλας νήσους, οὐ ναῦς, οὐ τείχη τῆς πόλεως τότε κεκτημένης, ἐξήλθετε εἰς ἁλίαρτον. καὶ πάλιν οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον εἰς κόρινθον, τῶν τότε ἀθηναίων πολλὰ ἂν ἐχόντων μνησικακῆσαι καὶ κορινθίοις, καὶ θηβαίοις, τῶν περὶ τὸν δεκελεικὸν πόλεμον πραχθέντων, ἀλλ' οὐκ ἐποίουν τοῦτο οὐδ' ἐγγύς. καί τοι τότε ταῦτα ἀμφότερα αἰσχίνη, οὔθ' ὑπὲρ εὐεργετῶν ἐποίουν, οὔτε ἀκίνδυνα ἑώρων, ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προΐεντο τοὺς καταφεύγοντας ἐφ' ἑαυτούς, ἀλλ' ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ τιμῆς ἤθελον τοῖς δεινοῖς αὑτοὺς διδόναι ὀρθῶς, καὶ καλῶς βουλευόμενοι. πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου ὁ θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὑτὸν καθείρξας τηρῇ. δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς καλοῖς, τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα, φέρειν δ' ὅ, τι ἂν ὁ θεὸς διδῷ, γενναίως. ταῦτ' ἐποίουν οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι, ταῦθ' ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι, οἳ λακεδαιμονίους οὐ φίλους ὄντας οὐδ' εὐεργέτας, ἀλλὰ πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἠδικηκότας καὶ μεγάλα, ἐπειδὴ θηβαῖοι κρατήσαντες ἐν λεύκτροις ἀνελεῖν ἐπεχείρουν, διεκωλύσατε, οὐ φοβηθέντες τὴν τότε θηβαίοις ῥώμην καὶ δόξαν ὑπάρχουσαν, οὐδ' ὑπὲρ οἷα πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύσετε διαλογισάμενοι. καὶ γάρ τοι, πᾶσι τοῖς ἕλλησιν ἐδείξατε ἐκ τούτων, ὅτι κἄν ὁτιοῦν τις εἰς ὑμᾶς ἐξαμάρτῃ, τούτῳ τὴν ὀργὴν εἰς τἆλλα ἔχετε. ἂν δ' ὑπὲρ σωτηρίας, ἢ ἐλευθερίας κίνδυνός τις αὐτοὺς καταλαμβάνῃ, οὔτε μνησικακήσετε, οὔτε ὑπολογιεῖσθε.

29. *Alterum exemplum: quo commemorat, paulo antequam ipse ad rempub. accessisset, decreta fuisse Euboeensibus auxilia contra Thebanos: cum tamen*

tamen antè perfidiose egissent cum Atheniensibus Themison & Theodorus Eubœenses.

Καὶ οὐκ ἐπὶ τούτων μόνον οὕτως ἐσχήκατε, ἀλλὰ πάλιν σφετεριζομένων θηβαίων τὴν εὔβοιαν, οὐ περιείδετε, οὐδ' ὧν ὑπὸ θεμίσωνος, καὶ θεωδώρου περὶ ὠρωπὸν ἠδίκησθε, ἀνεμνήσθητε, ἀλλ' ἐβοηθήσατε καὶ τούτοις, τῶν ἐθελοντῶν τριηράρχων τότε πρῶτον γενομένων τῇ πόλει, ὧν εἷς ἦν ἐγώ. ἀλλ' οὔπω περὶ τούτων. καίτοι, καλὸν μὲν ἐποιήσατε καὶ τὸ σῶσαι τὴν νῆσον. πολλῷ δ' ἔτι τούτου κάλλιον, τὸ καταστάντες κύριοι, καὶ τῶν σωμάτων, καὶ τῶν πόλεων, ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ὑμᾶς, μηδὲν ὧν ἠδίκησθε, ἐν οἷς ἐπιστεύθητε ὑπολογισάμενοι. μυρία τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν ἔχων, παραλείπω, ναυμαχίας, ἐξόδους, πεζὰς στρατείας, καὶ πάλαι γεγονυίας, καὶ νῦν ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἃς ἁπάσας ἡ πόλις τῆς τῶν ἄλλων ἕνεκ' ἑλλήνων ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας πεποίηται. εἶτα ἐγὼ τεθεωρηκὼς ἐν τοσούτοις καὶ τοιούτοις, τὴν πόλιν ὑπὲρ τῶν τοῖς ἄλλοις συμφερόντων ἐθέλουσαν ἀγωνίζεσθαι, ὑπὲρ αὐτῆς τρόπον τινὰ τῆς συμβουλῆς οὔσης, τί ἔμελλον κελεύσειν, ἢ τί συμβουλεύσειν αὐτῇ ποιεῖν; μνησικακεῖν νὴ Δία πρὸς τοὺς βουλομένους σώζεσθαι, καὶ προφάσεις ζητεῖν; δι' ἃς ἅπαντα προησόμεθα τὰ συμφέροντα. καὶ τίς οὐκ ἂν ἀπέκτεινέ με δικαίως, εἴ τι τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν, λόγῳ μόνον καταισχύνειν ἐπεχείρησα; ἐπεὶ τόγε ἔργον οὐκ ἂν ἐποιήσατε ὑμεῖς, ἀκριβῶς οἶδα ἐγώ. εἰ γὰρ ἠβούλεσθε, τί ἦν ἐμποδών; οὐκ ἐξῆν; οὐχ ὑπῆρχον οἱ ταῦτα ἐροῦντες οὗτοι;

30. *Pro-*

30. *Probauit se exemplo maiorum, suasisse Euboicam & Byzantinam amicitiam: nunc redit ad ea quæ ipse in repub. vtiliter & laudabiliter suasit: vt in re proposita maneat: non se improbum ciuem in repub. fuisse: & perpetuam erga rempub. beneuolentiam retinuisse. nunc legem suam classicarum* περὶ συμμοριῶν *profert: qua vires nauales labefactatæ, restitutæ erant: & sumtus qui in classem à pauperibus dari solitus est, etiam ad diuites fuit translatus; ne eodem vt antea, pauperes & quibus mediocres facultates essent, deinceps exhaurirentur,*

Βούλομαι τοίνυν ἐπανελθεῖν ἐφ' ἃ τούτων ἑξῆς ἐπολιτευόμην. καὶ σκοπεῖτε ἐν τούτοις πάλιν αὖ, τί τὸ τῇ πόλει βέλτιστον ἦν. ὁρῶν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλυόμενον, καὶ τοὺς μὲν πλουσίους ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γινομένους, τοὺς δὲ μέτρια, ἢ μικρὰ κεκτημένους τῶν πολιτῶν, τὰ ὄντα ἀπολλυώτας, ἔτι δὲ ὑστερίζουσαν ἐκ τούτων τὴν πόλιν τῶν καιρῶν: ἔθηκα νόμον, καθ' ὃν τοὺς μὲν τὰ δίκαια ποιεῖν ἠνάγκασα, τοὺς πλουσίους. τοὺς δὲ πένητας ἔπαυσα ἀδικουμένους. τῇ πόλει δ' ὅπερ ἦν χρησιμώτατον, ἐν καιρῷ γίνεσθαι τὰς παρασκευὰς ἐποίησα. καὶ γραφεὶς τὸν ἀγῶνα τοῦτον παρανόμων, εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθον, καὶ ἀπέφυγον, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ διώκων οὐκ ἔλαβε. καί τοι, πόσα χρήματα τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμοριῶν, ἢ τοὺς δευτέρους, καὶ τρίτους οἴεσθέ μοι διδόναι, ὥστε μάλιστα μὲν μὴ θεῖναί με τὸν νόμον τοῦτον. εἰ δὲ μὴ, καταβαλόντα με ἐᾶν ἐν ὑπωμοσίᾳ; τοσαῦτα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσα ὀκνήσαιμ' ἂν πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. καὶ ταῦτ' εἰκότως ἂν ἔπραττον ἐκεῖνοι. ἦν γὰρ αὐ-

τοῖς,

τοῖς, ἐκ μὲν τῶν προτέρων νόμων συνεκκαίδεκα λειτουργεῖν, αὐ-
τοῖς μὲν μικρὰ, καὶ οὐδὲν ἀναλίσκουσι, τοὺς δ' ἀπόρους τῶν πο-
λιτῶν ἐπιτρίβουσιν. ἐκ δὲ τοῦ ἐμοῦ νόμου, τὸ γιγνόμενον κατὰ τὴν
οὐσίαν ἕκαστον τιθέναι, καὶ δυοῖν ἐφάνη τριήραρχος, ὁ τῆς μιᾶς
ἕκτος καὶ δέκατος ὢν πρότερον συντελής. οὐδὲ γὰρ τριηράρ-
χους ἐπωνόμαζον ἑαυτοὺς, ἀλλὰ συντελεῖς. ὥστε δὴ ταῦτα
λυθῆναι, καὶ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγκασθῆναι, οὐκ ἔσθ' ὅ,
τι οὐκ ἐδίδοσαν. καί μοι λέγε πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ
εἰσῆλθον τὴν γραφὴν, εἶτα τοὺς καταλόγους, τόν τε ἐκ τοῦ προ-
τέρου νόμου, καὶ τὸν κατὰ τὸν ἐμόν. λέγε. Ψήφισμα. Ἐπὶ ἄρχοντος
Πολυκλέους, μηνὸς Βοηδρομιῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, φυλῆς πρυ-
τανευούσης Ἱπποθοωντίδος, Δημοσθένης Δημοσθένους Παια-
νιεὺς εἰσήνεγκε νόμον εἰς τὸ τριηραρχικὸν ἀντὶ τοῦ προτέρου,
καθ' ὃν αἱ συντέλειαι ἦσαν τῶν τριηράρχων, καὶ ἐπεχειροτόνη-
σεν ἡ βουλὴ, καὶ ὁ δῆμος, καὶ ἀπήνεγκε παρανόμων γραφὴν
Δημοσθένει Πατροκλῆς Φλυεύς. καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐ λα-
βὼν, ἀπέτισε τὰς πεντακοσίας δραχμάς. φέρε δὴ καὶ τὸν κα-
λὸν κατάλογον. Κατάλογος. Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ
τὴν τριήρη συνεκκαίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόχοις συντελειῶν,
ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν εἰς τετταράκοντα, ἐπὶ ἴσον τῇ χορη-
γίᾳ χρωμένοις. φέρε δὴ παρὰ τοῦτον τὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου κατά-
λογον. Κατάλογος. Τοὺς τριηράρχους αἱρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη
ἀπὸ τῆς οὐσίας, κατὰ τίμησιν ἀπὸ ταλάντων δέκα, ἐὰν δὲ πλειό-
νων ἡ οὐσία ἀποτετιμημένη ᾖ χρημάτων, κατὰ τὸν ἀναλογι-
σμὸν, ἕως τριῶν πλοίων, καὶ ὑπηρετικοῦ ἡ λειτουργία ἔστω, κατὰ
τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἔστω, καὶ οἷς ἐλάττων οὐσία ἐστὶ τῶν δέκα
ταλάντων, εἰς συντέλειαν συναγομένοις εἰς τὰ δέκα τάλαντα.

31. *Expoſuit de ſua lege : recitata ſunt teſti-*

 monia :

monia: nunc re tota hac probata: eam hic ἐπιλογικῶς amplificat mediocriter: collatis vtrinq; inter se commodis atq; incommodis.

Ἆρά γε μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῶν δοκῶ: ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἄν, τοὺς μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν οἱ πλούσιοι; οὐ τοίνυν μόνον τῷ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σεμνύνομαι, οὐδὲ τῷ γραφεὶς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον, καὶ τῷ πεῖραν ἔργῳ δεδωκέναι. πάντα γὰρ τὸν πόλεμον τῶν ἀποστόλων γιγνομένων κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐμὸν, οὐχ ἱκετηρίαν ἔθηκε τριήραρχος οὐδεὶς πώποτε ὡς ἀδικούμενος παρ' ὑμῖν, οὐκ ἐν μουνυχίᾳ ἐκαθέζετο, οὐχ ὑπὸ τῶν ἀποστολέων ἐδέθη, οὐ τριήρης οὔτ' ἔξω καταληφθεῖσα ἀπώλετο τῇ πόλει, οὔτ' αὐτοῦ ἀπελείφθη, οὐ δυναμένη ἀνάγεσθαι. καί τοι κατὰ τοὺς προτέρους νόμους ἅπαντα ταῦτα ἐγίγνετο: τὸ δ' αἴτιον ἐν τοῖς πένησιν ἦν, τὸ λειτουργεῖν μὴ δύνασθαι πολλὰ δὴ τὰ ἀδύνατα συνέβαινεν: ἐγὼ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα τὰς τριηραρχίας. πάντ' οὖν τὰ δέοντα ἐγίγνετο. καὶ μὴν καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἄξιός εἰμι ἐπαίνου τυχεῖν, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα προῃρούμην πολιτεύματα, ἀφ' ὧν ἅμα δόξαι, καὶ τιμαὶ, καὶ δυνάμεις συνέβαινον τῇ πόλει. βάσκανον δὲ καὶ πικρὸν, καὶ κακόηθες οὐδέν ἐστι πολίτευμα ἐμὸν, οὐδὲ ταπεινὸν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἀνάξιον.

32. *Concludit breuiter omnia superiora: de ijs quæ domi: quæ in Græcia, quæ contra Philippum gessit: & transit ad quæstionem quæ est, an contra veteres leges Ctesiphon commisit.*

Ταυτὸ τοίνυν ἦθος ἔχων ἔν τε τοῖς κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύμασι, καὶ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς φανήσομαι. οὔτε γὰρ ἐν τῇ πό-

λει παρὰ τῶν πλουσίων χάριτας μᾶλλον, ἢ τὰ τῶν πολλῶν δίκαια εἱλόμην: οὔτ' ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς τὰ Φιλίππου δῶρα καὶ τὴν ξενίαν ἠγάπησα ἀντὶ τῶν κοινῇ πᾶσι τοῖς ἕλλησι συμφερόντων. ἡγοῦμαι τοίνυν λοιπὸν εἶναί μοι περὶ τοῦ κηρύγματος εἰπεῖν, καὶ τῶν εὐθυνῶν. τὸ γὰρ, ὡς τὰ ἄριστά τε ἔπραττον, καὶ διαπαντὸς εὔνους εἰμὶ, καὶ πρόθυμος εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων δεδηλῶσθαί μοι νομίζω. καί τοι τὰ μέγιστά γε τῶν πεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων ἐμαυτῷ, παραλείπω, ὑπολαμβάνων πρῶτον μὲν ἐφεξῆς τοὺς περὶ αὐτοῦ τοῦ παρανόμου λόγους ἀποδοῦναί με δεῖν. εἶτα, κἂν μηδὲν εἴπω περὶ τῶν λοιπῶν πολιτευμάτων, ὁμοίως παρ' ὑμῶν ἑκάστου τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι.

33. *Contra primam aduersarij rationem proponit: non posse à se posci rationes eorum quæ ipse de suo expendit. aduersarij vero firmamentum vniuersale fuit: nemini dandam coronam, qui rationes non reddidisset acceptorum atq; expensorum. Demosthenes id vniuersum infringit: sed ei dare licet inquit, qui de suo sumtum in rem aliquam dedit.*

Τῶν μὲν οὖν λόγων, οὓς οὗτος ἄνω καὶ κάτω διακυκῶν ἔλεγε περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων, οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς οἶμαι ὑμᾶς μανθάνειν, οὔτ' αὐτὸς ἠδυνάμην συνεῖναι τοὺς πολλούς. ἁπλῶς δὲ τὴν ὀρθὴν ὁδὸν περὶ τῶν δικαίων διαλέξομαι. τοσούτου γὰρ δέω λέγειν ως οὐκ εἰμὶ ὑπεύθυνος (ὃ νυνὶ οὗτος πολλάκις διέβαλλε καὶ διωρίζετο) ὥς ἅπαντα τὸν βίον ὑπεύθυνος εἶναι ὁμολογῶ ὧν ἢ διακεχείρικα, ἢ πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν: ὧν μέν τοι γε ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπαγγειλάμενος δέδωκα τῷ δήμῳ, οὐδεμίαν ἡμέραν ὑπεύθυνος εἶναί φημι:

ἀκούεις Αἰσχίνη; οὐδὲ ἄλλων οὐδένα, οὐδ' ἂν τῶν ἐννέα ἀρχόντων τις ὢν τύχῃ. τίς γὰρ ἐστι νόμος τοσαύτης ἀδικίας καὶ μισανθρωπίας μεστὸς, ὥστε τὸν δόντα τι τῶν ἰδίων, καὶ ποιήσαντα πρᾶγμα φιλάνθρωπον, καὶ φιλόδωρον, τῆς χάριτος μὲν ἀποστερεῖν: εἰς δὲ τοὺς συκοφάντας ἄγειν, καὶ τούτους ἐπὶ τὰς εὐθύνας ὧν ἔδωκεν ἐφιστάναι; οὐδὲ εἷς δήπου. εἰ δέ φησιν οὗτος, δειξάτω, κἀγὼ στέρξω, καὶ σιωπήσομαι. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὗτος συκοφαντῶν ὅτι ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ τότε ὢν ἐπέδωκα τὰ χρήματα, ἐπῄνεσεν αὐτόν φησιν ἡ βουλὴ, ὑπεύθυνον ὄντα. οὐ περὶ τούτων γε οὐδενὸς ὧν ὑπεύθυνος ἦν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐπέδωκα ὦ συκοφάντα.

34. *Differunt hac inter se duo : cum dicitur : qui rationes non retulit, non debet coronari : & cum, magistratus qui rationes non retulit coronari non debet. alterum enim vniuersa est rei : alterum partis : contra posterius iam respondet, quoniam respondit ad primum : & respondit iisdem verbis. & confirmat vtrunq; exemplis licere quoties, quis de suo sumtum facit.*

Ἀλλὰ καὶ τειχοποιὸς ἦσθα φησι. καὶ δι' αὐτό γε τοῦτο ὀρθῶς ἐπῃνούμην, ὅτι τὰ ἀνηλωμένα ἐπέδωκα, καὶ οὐκ ἐλογιζόμην. ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς, εὐθυνῶν καὶ τῶν ἐξετασόντων προσδεῖται, ἡ δὲ δωρεὰ, χάριτος καὶ ἐπαίνου δίκαια ἐστὶ τυγχάνειν, διόπερ ταῦτ' ἔγραψεν ὅδε περὶ ἐμοῦ. ὅτι δ' οὕτως ταῦτα ἔχει, καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν ὥρισται, ἐγὼ ῥᾳδίως πολλαχόθεν δείξω. πρῶτον μὲν γὰρ Ναυσικλῆς στρατηγῶν, ἐφ' οἷς ἀπὸ τῶν ἰδίων προεῖτο, πολλάκις ἐστεφάνωται ὑφ' ὑμῶν, εἶθ' ὅτε τὰς ἀσπίδας Διότιμος ἔδωκε, καὶ πάλιν

χα-

χαρίδημος, ἐστεφανοῦντο, εἶθ' οὗτος νεοπτόλεμος, πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης ὢν, ἐφ' οἷς ἐπέδωκε, τετίμηται. σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τινὰ ἀρχὴν ἄρχοντι, ἢ διδόναι τὰ ἑαυτοῦ τῇ πόλει διὰ τὴν ἀρχὴν μὴ ἐξέσται, ἢ τῶν δοθέντων ἀντὶ τοῦ κομίσασθαι χάριν, εὐθύνας ὑφέξειν. ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε τὰ ψηφίσματά μοι τὰ τούτοις γεγενημένα αὐτὰ, λαβών. λέγε. Ψήφισμα. Ἄρχων δημόνικος φλυεὺς, βοηδρομιῶνος ἕκτῃ μετ' εἰκάδα, γνώμῃ βουλῆς καὶ δήμου καλλίας φρεάῤῥιος εἶπεν, ὅτι δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ Στεφανῶσαι ναυσικλέα τὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων, ὅτι ἀθηναίων ὁπλιτῶν δισχιλίων ὄντων ἐν ἴμβρῳ, καὶ βοηθούντων τοῖς κατοικοῦσιν ἀθηναίων τὴν νῆσον, οὐ δυναμένου φιάλωνος τοῦ ἐπὶ τῆς διοικήσεως κεχειροτονημένου διὰ τοὺς χειμῶνας πλεῦσαι, καὶ μισθοδοτῆσαι τοὺς ὁπλίτας, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἔδωκε, καὶ οὐκ εἰσέπραξε τὸν δῆμον, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν Στέφανον διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. Ψήφισμα. Εἶπε καλλίας φρεάῤῥιος, πρυτανέων λεγόντων βουλῆς γνώμη, ἐπειδὴ χαρίδημος ὁ ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν, ἀποσταλεὶς εἰς σαλαμῖνα, καὶ διότιμος ὁ ἐπὶ τῶν ἱππέων, ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μάχῃ τῶν στρατιωτῶν τινῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων σκυλευθέντων, ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων καθώπλισαν τοὺς νεανίσκους ἀσπίσιν ὀκτακοσίαις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ Στεφανῶσαι χαρίδημον, καὶ διότιμον, χρυσῷ Στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι παναθηναίοις τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι καὶ διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. τῆς δ' ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι θεσμοθέτας, πρυτάνεις, ἀγωνοθέτας.

35. *Paucis indicat exempla consimilia esse huic controuersia: & hoc licitum fuisse: vt etiam illa duo fuerunt: deinde occupatione facta: iubet re-*

citari psephisma Ctesiphontis : ut magis similitudo atq; aequitas & iustitia videatur.

Τούτων ἕκαστος αἰσχίνη, τῆς μὲν ἀρχῆς ἧς ἦρχεν ὑπεύθυνος ἦν, ἐφ' οἷς δ' ἐστεφανοῦτο οὐχ ὑπεύθυνος. οὐκοῦν οὐδ' ἐγώ. ταὐτὰ γὰρ δίκαιά ἐστί μοι περὶ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δήπου. ἐπέδωκα, καὶ ἐπαινοῦμαι διὰ ταῦτα, οὐκ ὢν ὧν ἐπέδωκα ὑπεύθυνος. ἦρχον καὶ δέδωκά γ' εὐθύνας ἐκείνων, οὐχ ὧν ἐπέδωκα νὴ Δία. ἀλλ' ἀδίκως ἦρξα· εἶτα παρὼν ὅτε με εἰσῆγον οἱ λογισταὶ διὰ τί οὐ κατηγόρεις; ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ, ἐφ' οἷς οὐχ ὑπεύθυνος ἦν ἐστεφανῶσθαι, λαβὼν ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα ὅλον τὸ γραφέν μοι, οἷς γὰρ οὐκ ἐγράψατο τοῦ προβουλεύματος, τούτοις ἃ διώκει συκοφαντῶν φανήσεται, λέγε. Ψήφισμα. Ἐπὶ ἄρχοντος εὐθυκλέους, πυανεψιῶνος ἐνάτῃ ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης οἰνηΐδος, Κλησιφῶν λεωσθένους ἀναφλύστιος εἶπεν. ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς γενόμενος ἐπιμελητὴς τῆς τῶν τειχῶν ἐπισκευῆς, καὶ προσαναλώσας εἰς τὰ ἔργα ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας τρία τάλαντα, ἐπέδωκε ταῦτα τῷ δήμῳ, καὶ ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ κατασταθεὶς ἐπέδωκε τοῖς ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν θεωρικοῖς ἑκατὸν μνᾶς εἰς θυσίας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ τῷ ἀθηναίων ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημοσθένους παιανιέα, ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκαγαθίας, ἧς ἔχων διατελεῖ ἐν παντὶ καιρῷ εἰς τὸν δῆμον τὸν ἀθηναίων. καὶ Στεφανῶσαι χρυσῷ Στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν Στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. τῆς δὲ ἀναγορεύσεως, ἐπιμεληθῆναι τὸν ἀγωνοθέτην.

36. *Distinguit concludendo accusationem. & alteram partem argumentando diluit : & transit ad secun-*

secundum firmamentum aduersarij, quod erat de Theatrali promulgatione, & lege probat id licere: legisq́; sententiam ante recitationem interpretatur.

Οὐκοῦν ἃ μὲν ἐπέδωκα, ταῦτ' ἐστὶν, ὧν οὐδὲν σὺ γέγραψαι. ἃ δέ φησιν ἡ βουλὴ δεῖν ἀντὶ τούτων γενέσθαί μοι, ταῦτ' ἐστὶν ἃ διώκεις. τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόμενα ὁμολογῶν ἔννομον εἶναι: τὸ χάριν τούτων ἀποδοῦναι παρανόμων γράφῃ: ὁ δὲ παμπόνηρος ἄνθρωπος, καὶ θεοῖς ἐχθρὸς καὶ βάσκανος ὄντως, ποῖός τις ἂν εἴη πρὸς θεῶν; οὐχ ὁ τοιοῦτος; καὶ μὴν περὶ τοῦ γε ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι, τὸ μὲν μυριάκις μυρίους κεκηρῦχθαι, παραλείπω, καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς ἐστεφανῶσθαι πρότερον. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, οὕτω σκαιὸς εἶ, καὶ ἀναίσθητος αἰσχίνη, ὥστε οὐ δύνασθαι λογίσασθαι ὅτι τῷ μὲν Στεφανουμένῳ τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον ὁ Στέφανος ὅποι ἂν ἀναῤῥηθῇ, τοῦ δὲ τῶν Στεφανούντων ἕνεκα συμφέροντος ἐν τῷ θεάτρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα; οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες, εἰς τὸ ποιεῖν εὖ τὴν πόλιν προτρέπονται, καὶ τοὺς ἀποδιδόντας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ Στεφανουμένου, διόπερ τὸν νόμον τοῦτον ἡ πόλις γέγραφε. λέγε δ' αὐτόν μοι τὸν νόμον, λαβών. Νόμος. Ὅσους Στεφανοῦσί τινες τῶν δήμων, τὰς ἀναγορεύσεις τῶν Στεφάνων ποιεῖσθαι ἐν αὐτοῖς ἑκάστους τοῖς ἰδίοις δήμοις, ἐὰν μή τινας ὁ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων ἢ ἡ βουλὴ Στεφανοῖ, τούτους δὲ ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις ἀναγορεύεσθαι.

37. *Subiungit verba & exceptionem legis: reprehendit criminationem aduersarij. & totam eius actionem. Proponit refutationem eius loci, quem Æschines tractauit de ciue populari. & rursus ad genus*

 accu-

accusationis reuertens ostendit quid inter accusationem & conuicium intersit.

Ἀκούεις αἰσχίνη τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς, πλὴν ἐάν τινας ὁ δῆμος, ἢ ἡ βουλὴ στεφανώσηται; τούτους δὲ ἀναγορευέτω. τί οὖν ὦ ταλαίπωρε συκοφαντεῖς; τί λόγους πλάττεις; τί σαυτὸν οὐκ ἐλλεβορίζεις ἐπὶ τούτοις; ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αἰσχύνη φθόνου δίκην εἰσάγων, οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς, καὶ νόμους τοὺς μὲν μεταποιῶν, τῶν δ᾽ ἀφαιρῶν μέρη, οὓς ὅλους δίκαιον ἦν ἀναγνώσκεσθαι, τοῖς γε ὀμωμοκόσι κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι; ἔπειτα τοιαῦτα ποιῶν, λέγεις ἃ δεῖ προσεῖναι τῷ δημοτικῷ, ὥσπερ ἀνδριάντα ἐκδεδωκὼς κατὰ συγγραφὴν, εἶτα οὐκ ἔχοντα ἃ προσῆκεν ἐκ τῆς συγγραφῆς κομιζόμενος, ἢ λόγῳ τοὺς δημοτικοὺς, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς πολιτεύμασι γινωσκομένους, καὶ βοᾷς ῥητὰ καὶ ἄρρητα ὀνομάζων ὥσπερ ἐξ ἁμάξης, ἃ σοι καὶ τῷ σῷ γένει πρόσεστιν, οὐκ ἐμοί. καί τοι καὶ τοῦτο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἐγὼ λοιδορίαν κατηγορίας τούτῳ διαφέρειν ἡγοῦμαι, τῷ τὴν μὲν κατηγορίαν ἀδικήματ᾽ ἔχειν ὧν ἐν τοῖς νόμοις εἰσὶν αἱ τιμωρίαι. τὴν δὲ λοιδορίαν βλασφημίας, ἃς κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν τοῖς ἐχθροῖς περὶ ἀλλήλων συμβαίνοι λέγειν. οἰκοδομῆσαι δὲ τοὺς προγόνους ταυτὶ τὰ δικαστήρια ὑπείληφα, οὐχ ἵνα συλλέξαντες ὑμᾶς εἰς ταῦτα ἀπὸ τῶν ἰδίων, κακῶς τὰ ἀπόρρητα λέγωμεν ἀλλήλοις, ἀλλ᾽ ἵνα ἐξελέγχωμεν, ἐάν τις ἠδικηκώς τι τυγχάνῃ τὴν πόλιν. ταῦτα τοίνυν εἰδὼς αἰσχίνης, οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἵλετο.

38. *Hec ad motum magis & iram diriguntur iudicum quam ad fidem. docet enim quia tacuit in ijs que propria Demosthenis erant: accusat autem de ijs*

que

quæ ad ciuitatis dedecus pertinent. Reipub. potius Æschinem quàm Demosthenis inimicum & hostem esse. Animaduertere hic oportet: quàm callide atq; occulte, postquàm breuiter refutauit argumenta illa duo Æschinis de rationibus non relatis & de promulgatione theatrali: reuertatur hic ad primum caput de rebus à se gestis, & ad eam quæstionem quæ est: sitne improbus ciuis Demosthenes. Occasionem dedit huius reditus illa de ciue populari Æschinis disputatio, cui hic occurrit.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐνταῦθα ἔλαττον ἔχων, δίκαιός εἰμι ἀπελθεῖν. ἤδη γὰρ ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι, τοσοῦτον αὐτὸν ἐρωτήσας. πότερόν σέ τις αἰσχίνη τῆς πόλεως ἐχθρὸν, ἢ ἐμὸν εἶναι φῇ; ἐμὸν δηλονότι. εἶτα οὗ μὲν ἦν παρ' ἐμοῦ δίκην κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ τούτων λαβεῖν εἴπερ ἠδίκουν, ἐξέλειπες, ἐν ταῖς εὐθύναις, ἐν ταῖς γραφαῖς, ἐν ταῖς ἄλλαις κρίσεσιν. οὗ δ' ἐγὼ μὲν ἀθῷος ἅπασι, τοῖς νόμοις, τῷ χρόνῳ, τῇ προθεσμίᾳ, τῷ κεκρίσθαι περὶ πάντων πολλάκις τούτων πρότερον, τῷ μηδεπώποτε ἐξελεγχθῆναι μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, τῇ πόλει δ' ἢ πλέον, ἢ ἔλαττον ἀνάγκη τῶν γε δημοσίᾳ πεπραγμένων μετεῖναι τῆς δόξης, ἐνταῦθα ἀπήντηκας; ὅρα, μὴ τούτων μὲν ἐχθρὸς ᾖς, ἐμοὶ δὲ προσποιῇ.

39. *Ostendit se cogi conuitijs Æschinis: vt & de ipso & de eius parentibus dicat. Deinde assumta exclamatione Æschinis, qua vsus est in fine perorationis, indignatur ob eius impudentiam: & de parentibus eius proponit: quod pater seruitutem in ergastulo seruiuit: mater eiusdem conditionis & vitæ fuerit, & quæstum fecerit turpem.*

Ἐπειδὴ

Ἐπειδὴ τοίνυν, ἡ μὲν εὐσεβὴς καὶ δικαία ψῆφος ἅπασι δέδεικται, δεῖ δέ με ὡς ἔοικε, καίπερ οὐ φιλολοίδορον ὄντα φύσει, διὰ τὰς ὑπὸ τούτου βλασφημίας εἰρημένας ἀντὶ πολλῶν καὶ ψευδῶν, αὐτὰ τὰ ἀναγκαιότατα εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, καὶ δεῖξαι τίς ὢν, καὶ τίνων, ῥᾳδίως οὕτως ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν καὶ λόγους τινὰς διασύρει, αὐτὸς εἰρηκὼς ἃ τίς οὐκ ἂν ὤκνησε τῶν μετρίων ἀνθρώπων φθέγξασθαι; εἰ γὰρ αἰακὸς, ἢ ῥαδάμανθος, ἢ μίνως ἦν ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μὴ σπερμολόγος, περίτριμμα ἀγορᾶς, ὄλεθρος γραμματεὺς, οὐκ ἂν αὐτὸν οἶμαι τοιαῦτ' εἰπεῖν, οὐδ' ἂν οὕτως ἐπαχθεῖς λόγους πορίσασθαι, ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ βοῶντα, ὦ γῆ καὶ ἥλιε καὶ ἀρετὴ, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ πάλιν σύνεσιν καὶ παιδείαν ἐπικαλούμενον, ᾗ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ διαγιγνώσκεται. ταῦτα γὰρ δήπουθεν ἠκούετ' αὐτοῦ λέγοντος. σοὶ δ' ἀρετῆς ὦ κάθαρμα, ἢ τοῖς σοῖς τίς μετουσία; ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων τίς διάγνωσις; πόθεν λαβόντι, ἢ πῶς ἀξιωθέντι; ποῦ δὲ παιδείας σοι θέμις μνησθῆναι; ἧς τῶν μὲν ὡς ἀληθῶς τετυχηκότων οὐδ' ἂν εἷς εἴποι περὶ αὑτοῦ τοιοῦτον οὐδὲν, ἀλλὰ κἂν ἑτέρου λέγοντος ἐρυθριάσειε. τοῖς δ' ἀπολειφθεῖσι μὲν ὥσπερ σὺ, προσποιουμένοις δ' ὑπ' ἀναισθησίας, τὸ τοὺς ἀκούοντας ἀλγεῖν ποιεῖν ὅταν λέγωσιν, οὐ τὸ δοκεῖν τοιούτοις εἶναι πρόσεστιν.

40. *De patre Æſchinis ſeruo: matre ſerua, & meretrice: ita vt matrem nouerit: patrem habuerit non cognitum.*

Οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ, τι χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν, ἀπορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ, πότερ' ὡς ὁ πατήρ σου τρόμης ἐδούλευε παρ' ἐλπίᾳ τῷ πρὸς τῷ θησείῳ διδάσκοντι γράμματα χοίνικας παχείας ἔχων καὶ ξύλον; ἢ ὡς ἡ μήτηρ σου τοῖς με-

θημε-

θημερινοῖς γάμοις ἐν τῷ κλεισίῳ τῷ πρὸς τῷ καλαμίτῃ ἥρωϊ χρωμένη, τὸν καλὸν ἀνδριάντα, καὶ τριταγωνιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψέ σε· ἀλλ᾽ ὡς ὁ τριηραύλης φορμίων ὁ δίων τοῦ φρεαρρίου δοῦλος ἀνέστησεν αὐτὴν ἀπὸ ταύτης τῆς καλῆς ἐργασίας;

41. *Verecundi ingenij significatio. præterit longam expositionem de parentibus: tantummodo indicans vt Æschines parentum nomina immutarit. accedit ad ea quæ in repub. gessit.*

Ἀλλὰ νὴ τὸν δία, καὶ τοὺς θεοὺς, ὀκνῶ μὴ περὶ σοῦ τὰ προσήκοντα λέγων, αὐτὸς οὐ προσήκοντας ἐμαυτῷ δόξω προῃρῆσθαι λόγους. ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω, ἀπ᾽ αὐτῶν δὲ ὧν αὐτὸς βεβίωκεν, ἄρξομαι. οὐδὲ γὰρ ὧν ἔτυχεν ἦν, ἀλλ᾽ οἷς ὁ δῆμος καταρᾶται· ὀψὲ γάρ ποτε ὀψὲ λέγω, χθὲς μὲν οὖν καὶ πρώην, ἅμα ἀθηναῖος καὶ ῥήτωρ γέγονε, καὶ δύο συλλαβὰς προσθεὶς, τὸν μὲν πατέρα, ἀντὶ τρόμητος, ἐποίησεν ἀτρόμητον, τὴν δὲ μητέρα σεμνῶς πάνυ γλαυκοθέαν ὠνόμαζεν, ἣν ἔμπουσαν ἅπαντες ἴσασι καλουμένην, ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν καὶ πάσχειν δηλονότι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας τυχοῦσαν. πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; ἀλλ᾽ ὅμως οὕτως ἀχάριστος εἶ, καὶ πονηρὸς φύσει, ὥστε ἐλεύθερος ἐκ δούλου, καὶ πλούσιος ἐκ πτωχοῦ διά τουτουσὶ γεγονὼς, οὐχ ὅπως χάριν αὐτοῖς ἔχεις, ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν κατὰ τουτωνὶ πολιτεύῃ.

42. *Duo exponit quæ ad dedecus Æschinis pertinent: quod Antiphontem à Philippo ad naualia incendenda comparatum defenderit. & quod ob id facinus ei Hyperides prælatus sit,*

in

in petitione legationis : cuius rei testes quatuor producit, quorum testimonio non solum istud de Hyperide : sed etiam de Antiphonte alterum illud confirmatur.

Καὶ περὶ ὧν μὲν ἔστι τις ἀμφισβήτησις, ὡς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εἴρηκεν, ἐάσω, ἃ δ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν φανερῶς ἀπεδείχθη πράττων, ταῦτα ἀναμνήσω. τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδε τὸν ἀποψηφισθέντα ἀντιφῶντα, ὃς ἐπαγγειλάμενος Φιλίππῳ τὰ νεώρια ἐμπρήσειν τὰ ὑμέτερα, εἰς τὴν πόλιν ἦλθεν : ὃν λαβόντος ἐμοῦ κεκρυμμένον ἐν πειραιεῖ, καὶ καταστήσαντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βοῶν ὁ βάσκανος οὗτος καὶ κεκραγώς, ὡς ἐν δημοκρατίᾳ δεινὰ ποιῶ, τοὺς ἠτυχηκότας τῶν πολιτῶν ὑβρίζων, καὶ ἐπ' οἰκίας βαδίζων, ἄνευ ψηφίσματος, ἀφεθῆναι ἐποίησε; καὶ εἰ μὴ ἡ βουλὴ ἡ ἐξ ἀρείου πάγου τὸ πρᾶγμα αἰσθομένη, καὶ τὴν ὑμετέραν ἄγνοιαν ἐν οὐ δέοντι συμβεβηκυῖαν ἰδοῦσα, ἐπεζήτησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ συλλαβοῦσα ἐπανήγαγεν ὡς ὑμᾶς, ἐξήρπαστ' ἂν ὁ τοιοῦτος, καὶ τὸ δίκην δοῦναι διαδὺς, ἐξεπέπεμπτ' ἂν ὑπὸ τοῦ σεμνολόγου τουτουί. νῦν δ' ὑμεῖς στρεβλώσαντες αὐτὸν, ἀπεκτείνατε, ὡς ἔδει γε καὶ τοῦτον. τοιγαροῦν εἰδυῖα ταῦτα ἡ βουλὴ ἡ ἐξ ἀρείου πάγου, τὰ τότε τούτῳ πεπραγμένα, χειροτονησάντων αὐτὸν ὑμῶν σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ἀφ' ἧσπερ πολλὰ προΐεσθε τῶν κοινῶν, ὡς προείλεσθε κἀκείνην, καὶ κυρίαν τοῦ πράγματος ἐποιήσατε τοῦτον μὲν εὐθὺς ἀπήλασεν ὡς προδότην, ὑπερίδην δὲ λέγειν προσέταξε, καὶ ταῦτα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε. καὶ οὐδεμία ψῆφος ἠνέχθη τῷ μιαρῷ τούτῳ. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Μάρτυρες.

Μαρτυροῦσι Δημοσθένει ὑπὲρ ἁπάντων οἱ δε, καλλίας σουνιεύς, ζήνων φλυεύς, κλέων φαληρεύς, δημόνικος μαραθώνιος, ὅτι τοῦ δήμου ποτὲ χειροτονήσαντος αἰσχίνην σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν δήλῳ εἰς τοὺς ἀμφικτύονας, συνεδρεύσαντες ἡμεῖς ἐκρίναμεν ὑπερείδην ἄξιον εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς πόλεως λέγειν, καὶ ἀπεστάλη ὑπερείδης.

43. *Rursus duo narrat crimina: quorum primum est quod Pythoni Byzantio Philippi legato contra rempub. adfuerit: alterum quod cum Anaxino exploratore Philippi, consilia contulerit: id quod etiam testimonio trium comprobat. De Anaxino vide Æschinem.* ἀποσ. 76.

Οὐκοῦν, ὅτε τούτου μέλλοντος λέγειν, ἀπήλασεν αὐτὸν ἡ βουλὴ καὶ προσέταξεν ἑτέρῳ, τότε καὶ προδότην εἶναι καὶ κακόνουν ὑμῖν ἀπέφηνεν. ἓν μὲν τοίνυν τοῦτο τοιοῦτο πολίτευμα τοῦ νεανίου τούτου, ὅμοιόν γ', οὐ γὰρ οἷς ἐμοῦ κατηγορεῖ: ἕτερον δὲ ἀναμιμνήσκεσθε. ὅτε γὰρ πύθωνα φίλιππος ἔπεμψε τὸν βυζάντιον, καὶ παρὰ τῶν αὐτοῦ συμμάχων ἁπάντων συνέπεμψε πρέσβεις, ὡς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσων τὴν πόλιν, καὶ δείξων ἀδικοῦσαν: τότε ἐγὼ μὲν τῷ πύθωνι θρασυνομένῳ, καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν, οὐκ εἶξα, οὐδ' ὑπεχώρησα: ἀλλ' ἀναστὰς ἀντεῖπον, καὶ τὰ τῆς πόλεως δίκαια οὐχὶ προὔδωκα, ἀλλ' ἀδικοῦντα φίλιππον ἐξήλεγξα φανερῶς οὕτως, ὥστε τοὺς ἐκείνου συμμάχους αὐτοὺς ἀνισταμένους ὁμολογεῖν. οὗτος δὲ συνηγωνίζετο, καὶ τὰ ἐναντία ἐμαρτύρει τῇ πατρίδι, καὶ ταῦτα ψευδῆ. καὶ οὐκ ἀπέχρη ταῦτα: ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ ταῦθ' ὕστερον ἀναξίνῳ τῷ κατασκόπῳ συνιὼν εἰς τὴν θράσωνος οἰκίαν ἐλήφθη.

λήφθη. καίτοι ὅς τις τῷ ὑπὸ τῶν πολεμίων πεμφθέντι μόνος μόνῳ συνῄει καὶ ἐκοινολογεῖτο, οὗτος αὐτὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει κατάσκοπος καὶ πολέμιος τῇ πατρίδι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας. Μάρτυρες. Κελέδημος κλέωνος, ὑπερείδης καλλαίσχρου, νικόμαχος διοφάντου, μαρτυροῦσι Δημοσθένει, καὶ ἐπωμόσαντο ἐπὶ τῶν στρατηγῶν, εἰδέναι αἰσχίνην ἀτρομήτου κοθωκίδην, συνερχόμενον νυκτὸς εἰς τὴν θράσωνος οἰκίαν καὶ κοινολογούμενον ἀναξίνῳ, ὃς ἐκρίθη εἶναι κατάσκοπος παρὰ Φιλίππου. αὗται ἀπεδόθησαν αἱ μαρτυρίαι ἐπὶ νικίου, ἑκατομβαιῶνος τρίτῃ ἱσταμένου.

44. *Liberius loquitur: & reprehendit populi consuetudinem: qui nullam seueritatem contra accusatores improbos & delatores, pro bonis oratoribus adhibeat. unde factum erat, ut facilius esset proditores, quam oratores probos inuenire. Quod ad finem addidit* ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἑλόμενον τάξιν πολιτεύεσθαι. *eruditam similitudinem habet: contra Æschinis calumniam,* τὴν περὶ τῆς λειποταξίας, *quòd* ῥίψασπις *fuisset Demosthenes. non enim ignauus orator est, qui domi fortiter pro bonis, & pro patria, contra improbos & ciuitatis hostes pugnat.*

Μυρία τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ, παραλείπω· καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει. πολλὰ ἂν ἐγὼ νῦν ἔτι τούτων ἔχοιμι δεῖξαι, ὧν οὗτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῖς μὲν ἐχθροῖς ὑπηρετῶν, ἐμοὶ δ' ἐπηρεάζων εὑρέθη, ἀλλ' οὐ τίθεται ταῦτα παρ' ὑμῖν εἰς ἀκριβῆ μνήμην, οὐδ' ἣν προσῆκεν ὀργήν· ἀλλὰ δεδώκατε ἔθει τινὶ φαύλῳ πολλὴν ἐξουσίαν τῷ βουλο-

μένῳ

μάλιστα τὸν λέγοντά τι τῶν ὑμῖν συμφερόντων ὑποσκελίζειν, καὶ συκοφαντεῖν, τὴν ἐπὶ ταῖς λοιδορίαις ἡδονῆς καὶ χάριτος τὸ τῆς πόλεως συμφέρον ἀνταλλαττόμενοι: διόπερ ῥᾷόν ἐστι, καὶ ἀσφαλέστερον ἀεὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετοῦντα μισθαρνεῖν, ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἑλόμενον τάξιν πολιτεύεσθαι.

45. *Satis magna sunt quæ commemorauit: nunc auget magnitudinem scelerum temporis notatione: quod etiam tum pro Philippo fecerit, cum proximum esset patriæ periculum, & in Atticam Philippus cogitarit: quod tum tacuerit Æschines: id dicit indicio esse: quod aut nihil habebat quod obijceret Demostheni: aut si habuit: quòd hostium magis quàm reipub. fuerit studiosus.*

Καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πολεμεῖν, φανερῶς συναγωνίζεσθαι Φιλίππῳ δεινὸν μὲν ὦ γῆ καὶ θεοί. πῶς γὰρ οὔ, κατὰ τῆς πατρίδος; δότε δ' εἰ βούλεσθε, δότε αὐτῷ τοῦτο: ἀλλ' ἐπειδὴ φανερῶς ἤδη τὰ πλοῖα ἐσεσύλητο, Χερρόνησος ἐπορθεῖτο, ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐπορεύετ' ἄνθρωπος, οὐκέτι ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πράγματα ἦν, ἀλλ' ἐνειστήκει πόλεμος: ὅ, τι μὲν πώποτ' ἔπραξεν ὑπὲρ ὑμῶν ὁ βάσκανος οὑτοσὶ ἰαμβειογράφος, οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι, οὐδ' ἔστιν οὔτε μεῖζον, οὔτε ἔλαττον ψήφισμα οὐδὲν Αἰσχίνῃ περὶ τῶν συμφερόντων τῇ πόλει, εἰ δέ φησι, νῦν δειξάτω ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὕδατι, ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδέν. καίτοι, δυοῖν αὐτὸν ἀνάγκη θάτερον, ἢ μηδὲν τοῖς πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ τότ' ἔχοντα ἐγκαλεῖν μὴ γράφειν παρὰ ταῦθ' ἕτερα: ἢ τὸ τῶν ἐχθρῶν συμφέρον ζητοῦντα μὴ φέρειν εἰς μέσον τὰ τούτων ἀμείνω. ἆρ' οὖν οὐδ' ἔλεγεν, ὥσπερ οὐδ' ἔγραφεν, ἡνίκα ἐργάσασθαί τι δέοι κακὸν ὑμᾶς; οὐ μὲν οὖν ἦν εἰπεῖν ἑτέρῳ.

46. Re-

46. *Respondet de Amphissana animaduersione, de qua Æschines* ἀποσ. 40. *&* ἀντικατηγορίᾳ *vsurus: deos detestatur: vt si vere accuset, sibi adsint ad prosperitatem atque salutem: si falsus careat omni rerum bonarum perceptione atque sensu. de huiusmodi Demosthenis iurandi consuetudine Æschines* ἀποσ. 47. *Constat detestatio tractione contrariorum. causam vero annectit: ne à periurio non abhorrere videatur. neque existimationem amittat veritatis atque constantiæ.*

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ φέρειν ἠδύνατο ὡς ἔοικεν ἡ πόλις, καὶ ποιῶν οὗτος ἐλάνθανεν, ἓν δ' ἐπεξειργάσατο ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοιοῦτον, ὃ πᾶσι τοῖς προτέροις ἐπέθηκε τέλος, περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνάλωσε λόγους, τὰ τῶν ἀμφισσέων τῶν λοκρῶν διεξιὼν δόγματα, ὡς διαστρέψων τἀληθές. τὸ δ' οὐ τοιοῦτόν ἐστι. πόθεν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. οὐδέποτ' ἀπονίψῃ σὺ τὰ κεῖ πεπραγμένα σαυτῷ, οὐχ οὕτω πολλὰ ἐρεῖς. καλῶ δ' ἐναντίον ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς ἅπαντας, καὶ πάσας, ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν ἀττικήν καὶ τὸν ἀπόλλω τὸν πύθιον, ὃς πατρῷός ἐστι τῇ πόλει, καὶ ἐπεύχομαι πᾶσι τούτοις, εἰ μὲν ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἴποιμι, καὶ εἶπον τότ' εὐθὺς ἐν τῷ δήμῳ ὅτε πρῶτον εἶδον τουτονὶ τὸν μιαρὸν τούτου τοῦ πράγματος ἁπτόμενον (ἔγνων γὰρ εὐθέως, ἔγνων) εὐτυχίαν μοι δοῦναι, καὶ σωτηρίαν. εἰ δὲ πρὸς ἔχθραν ἢ φιλονεικίας ἰδίας ἕνεκα αἰτίαν ἐπάγω τούτῳ ψευδῆ, πάντων ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι. τί οὖν ταῦτ' ἐπεύχομαι, καὶ διετεινάμην οὑτωσὶ σφοδρῶς; ὅτι καὶ γράμματ' ἔχων ἐν τῷ δημοσίῳ κείμενα, ἐξ ὧν ταῦτ' ἐπιδείξω σαφῶς: καὶ ὑμᾶς εἰδὼς τὰ πεπραγμένα μνημονεύοντας, ἐκεῖνο φοβοῦμαι, μὴ τῶν εἰργασμένων αὐτῷ

κακῶν,

κακῶν, ἔτος ἐλάττων ὑπολειφθῇ, ὅσῳ περιττότερον συμβέβη, ὅτι τοὺς παλαιπώρους φωκέας ἐποίησεν ἀπολέσθαι, τὰ ψευδῆ δεῦρ' ἀπαγγείλας.

47. *Accedit propius ad narrationem. Primum proponit Æschinem autorem fuisse, vt dux Philippus contra Amphissanos designaretur, vnde totius Græciæ facta est conuersio: se, cum maxime conaretur, non potuisse resistere. Deinde ad audiendum diligentius excitat auditores.*

Τὸν γὰρ ἐν ἀμφίσσῃ πόλεμον δι' ὃν εἰς ἐλάτειαν ἦλθε Φίλιππος, καὶ δι' ὃν ἡρέθη τῶν ἀμφικτυόνων ἡγεμὼν, ὃς ἅπαντα ἀνέτρεψε τῶν ἑλλήνων, οὗτός ἐστιν ὁ συγκατασκευάσας, καὶ πάντων εἷς ἀνὴρ τῶν μεγίστων αἴτιος κακῶν. καὶ τότ' εὐθὺς ἐμοῦ διαμαρτυρομένου καὶ βοῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πόλεμον εἰς τὴν ἀττικὴν ἄγεις αἰσχίνη, πόλεμον ἀμφικτυονικόν: οἱ μὲν ἐκ παρακλήσεως συγκαθήμενοι οὐκ εἴων με λέγειν, οἱ δὲ ἐθαύμαζον, καὶ κενὴν αἰτίαν διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐπάγειν με ὑπελάμβανον αὐτῷ. ἥ τις δὲ ἡ φύσις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι γέγονε τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ τίνος ἕνεκα ταῦτα συνεσκευάσθη, καὶ πῶς ἐπράχθη, νῦν ἀκούσατε, ἐπειδὴ τότε ἐκωλύθητε. καὶ γὰρ εὖ πρᾶγμα συντεθὲν ὄψεσθε, καὶ μεγάλα ὠφελήσεσθε πρὸς ἱστορίαν τῶν κοινῶν, καὶ ὅση δεινότης ἦν ἐν τῷ φιλίππῳ, θεάσεσθε.

48. *Consilia Philippi: quibus constituit Thebanos & Thessalos in societatem belli aduersus populum Atheniensem perducere. & quibus de causis motus, id fecerit.* διήγησίς ἐστιν ἐγκατάσκευος, ἐξ αἰτίων, καὶ λογισμῶν, καὶ τρόπου συνεστῶσα.

Οὐκ ἦν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου πέρας οὐδ' ἀπαλλαγὴ Φιλίππῳ, εἰ μὴ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἐχθροὺς ποιήσειε τῇ πόλει: ἀλλὰ καίπερ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων πολεμούντων αὐτῷ, ὅμως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ τῶν λῃστῶν μυρία ἔπασχε κακά. οὔτε γὰρ ἐξήγετο τῶν ἐκ τῆς χώρας γιγνομένων οὐδὲν, οὔτ' εἰσήγετο, ὧν ἐδεῖτο αὐτῷ: ἦν δ' οὔτε ἐν τῇ θαλάττῃ κρείττων τότε ὑμῶν, οὔτε εἰς τὴν ἀττικὴν ἐλθεῖν δυνατὸς, μήτε Θετταλῶν ἀκολουθούντων, μήτε Θηβαίων διϊέντων. συνέβαινε δ' αὐτῷ, τῷ πολέμῳ κρατοῦντι τοὺς ὁποιουσδήποθ' ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρατηγοὺς, (ἐῶ γὰρ τοῦτό γε) αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἑκατέροις, κακοπαθεῖν. εἰ μὲν οὖν τῆς ἰδίας ἕνεκεν ἔχθρας ἢ τοὺς Θετταλοὺς, ἢ τοὺς Θηβαίους συμπείθοι βαδίζειν ἐφ' ὑμᾶς, οὐδέν' ἂν ἡγεῖτο προσέξειν αὐτῷ τὸν νοῦν. ἂν δὲ τὰς ἐκείνων κοινὰς προφάσεις λαβὼν, ἡγεμὼν αἱρεθῇ, ῥᾷον ἤλπιζε τὰ μὲν παρακρούσεσθαι, τὰ δὲ πείσειν. τί οὖν ἐπιχειρεῖ; θεάσασθε ὡς εὖ. πόλεμον ποιῆσαι τοῖς ἀμφικτύοσι, καὶ περὶ τὴν πυλαίαν ταραχήν. εἰς γὰρ ταῦτ' εὐθὺς αὐτοὺς ὑπελάμβανεν αὐτοῦ δεήσεσθαι. εἰ μὲν τοίνυν τοῦτον ἢ τῶν παρ' ἑαυτοῦ πεμπομένων ἱερομνημόνων, ἢ τῶν ἐκείνου συμμάχων εἰσηγοῖτό τις, ὑπόψεσθαι τὸ πρᾶγμα ἐνόμιζε καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλοὺς, καὶ πάντας φυλάξεσθαι, ἂν δ' ἀθηναῖος ᾖ, καὶ παρ' ὑμῶν τῶν ὑπεναντίων ὁ τοῦτο ποιῶν, εὐπόρως λήσειν, ὅπερ συνέβη.

49. *Vt Æschines à Philippo comparatus sit: & vt persuaserit Amphictyonibus animaduersionem atque expeditionem Amphissanam. Narratio in principio probabilis est: in medio simplex: in fine refutationem habet.*

Πῶς

Πῶς οὖν ταῦτ' ἐποίησε; μαθοῦσι ταυτί. ἐκεῖνος δὲ προειδὼς οἶμαι τὸ πρᾶγμα οὐδὲ φυλάττοντες, ὥσπερ εἰώθει τὰ τοιαῦτα παρ' ὑμῖν γίγνεσθαι, προσκληθεὶς πυλαγόρας οὗτος, καὶ τριῶν ἢ τεττάρων χειροτονησάντων αὐτὸν, ἀνερρήθη. ὡς δὲ τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα λαβὼν ἀφίκετο εἰς τοὺς ἀμφικτύονας, πάντα τἄλλ' ἀφεὶς καὶ παριδὼν, ἐπέραινεν ἐφ' οἷς ἐμισθώθη, καὶ λόγους εὐπροσώπους καὶ μύθους, ὅθεν ἡ κιρραία χώρα καθιερώθη, συνθεὶς καὶ διεξελθὼν, ἀνθρώπους ἀπείρους λόγων καὶ τὸ μέλλον οὐ προορωμένους τοὺς ἱερομνήμονας πείθει ψηφίσασθαι περιελθεῖν τὴν χώραν, ἣν οἱ μὲν ἀμφισσεῖς σφῶν αὐτῶν οὖσαν, γεωργεῖν ἔφασαν. οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς χώρας ᾐτιᾶτο εἶναι, οὐδεμίαν δίκην τῶν λοκρῶν ἐπαγόντων ἡμῖν: οὐδ' ἃ νῦν οὗτος λέγων προφασίζεται οὐκ ἀληθῆ. γνώσεσθε δ' ἐκεῖθεν. οὐκ ἐνῆν ἄνευ τοῦ προσκαλέσασθαι δήπου τοῖς λοκροῖς δίκην κατὰ τῆς πόλεως συντελέσασθαι. τίς οὖν ἐκλήτευσεν ὑμᾶς; ἀπὸ ποίας ἀρχῆς; εἰπὲ τὸν εἰδότα; δεῖξον; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις, ἀλλὰ κενῇ προφάσει ταύτῃ κατεχρῶ καὶ ψεύδει.

30. *Vt exercitus ductus in agrum Amphissanorum: vt Philippus dux designatus: vt Elateam occuparit: vt Thebani cum Atheniensibus impedimento fuerint, autore & suasore Demosthene.*

Περιιόντων τοίνυν τὴν χώραν τῶν ἀμφικτυόνων κατὰ τὴν ὑφήγησιν τὴν τούτου, προσπεσόντες οἱ λοκροὶ, μικροῦ μὲν ἅπαντας κατηκόντισαν, τινὰς δὲ καὶ συνήρπασαν τῶν ἱερομνημόνων. ὡς δ' ἅπαξ ἐκ τούτων ἐγκλήματα καὶ πόλεμος πρὸς τοὺς ἀμφισσεῖς ἐταράχθη, τὸ μὲν πρῶτον ὁ κόττυφος αὐτῶν τῶν ἀμφικτυόνων ἤγαγε στρατίαν, ὡς δὲ οἱ μὲν οὐκ ἦλθον,

οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν ἐποίουν, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν πυλαίαν ἐπὶ τὸν Φίλιππον εὐθὺς ἡγεμόνα ἦγον οἱ κατεσκευασμένοι, καὶ πάλαι πονηροὶ τῶν θετταλῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ προφάσεις εὐλόγους εἰλήφεσαν. ἢ γὰρ αὐτοὺς εἰσφέρειν καὶ ξένους τρέφειν ἔφασαν δεῖν, καὶ ζημιοῦν τοὺς μὴ ταῦτα ποιοῦντας, ἢ ἐκεῖνον αἱρεῖσθαι. τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἡρέθη γὰρ ἐκ τούτων ἡγεμών. καὶ μετὰ ταῦτ' εὐθὺς δύναμιν συλλέξας, καὶ παρελθὼν ὡς ἐπὶ τὴν κιῤῥαίαν, ἐῤῥῶσθαι φράσας πολλὰ καὶ κιῤῥαίοις καὶ λοκροῖς, τὴν ἐλάτειαν καταλαμβάνει. εἰ μὲν οὖν μὴ μετέγνωσαν εὐθὺς θηβαῖοι καὶ μεθ' ἡμῶν ἐγένοντο, ὥσπερ χειμάῤῥους ἂν ἅπαν τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πόλιν εἰσέπεσε: νῦν δὲ τό τε γ' ἐξαίφνης ἐπέσχον αὐτὸν ἐκεῖνοι, μάλιστα μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θεῶν τινὸς εὐνοίᾳ πρὸς ὑμᾶς, εἶτα μέντοι, καὶ ὅσον καθ' ἕνα ἄνδρα, καὶ δι' ἐμέ. δὸς δέ μοι τὰ δόγματα ταῦτα, καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ἕκαστα πέπρακται, ἵν' εἰδῆτε ἡλίκα πράγματα ἡ μιαρὰ κεφαλὴ ταράξασα αὕτη, δίκην οὐκ ἔδωκε. λέγε μοι τὰ δόγματα.

51. *Probatio ἄτεχνος: confirmans superiora, qua causa fuit breuitatis earum narrationum.*

ΔΟΓΜΑ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΩΝ.

Ἐπὶ ἱερέως κλειναγόρου, ἐαρινῆς πυλαίας, ἔδοξε τοῖς πυλαγόραις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ ἀμφισσεῖς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν, καὶ σπείρουσι, καὶ βοσκήμασι κατανέμουσιν, ἐπελθεῖν τοὺς πυλαγόρας, καὶ τοὺς συνέδρους, καὶ στήλαις διαλαβεῖν τοὺς ὅρους, καὶ ἀπειπεῖν τοῖς ἀμφισσεῦσι τοῦ λοιποῦ μὴ ἐπιβαίνειν.

ΕΤΕ-

ΕΤΕΡΟΝ ΔΟΓΜΑ.

Ἐπὶ ἱερέως κλειναγόρου ἐαρινῆς πυλαίας, ἔδοξε τοῖς πυλαγόραις, καὶ τοῖς συνέδροις τῶν ἀμφικτυόνων, καὶ τῷ κοινῷ τῶν ἀμφικτυόνων. ἐπειδὴ οἱ ἐξ ἀμφίσσης τὴν ἱερὰν χώραν κατανεμόμενοι γεωργοῦσι καὶ βοσκήματα νέμουσι, καὶ κωλυόμενοι τοῦτο ποιεῖν, ἐν τοῖς ὅπλοις παραγενόμενοι τὸ κοινὸν τῶν ἑλλήνων συνέδριον κεκωλύκασι μετὰ βίας, τινὰς δὲ καὶ τετραυματίκασι, καὶ τὸν στρατηγὸν τὸν ᾑρημένον τῶν ἀμφικτυόνων κόττυφον τὸν ἀρκάδα, πρεσβεῦσαι πρὸς φίλιππον τὸν μακεδόνα, καὶ ἀξιοῦν ἵνα βοηθήσῃ τῷ τε ἀπόλλωνι καὶ τοῖς ἀμφικτυόσιν, ὅπως μὴ περιίδῃ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν ἀμφισσέων τὸν θεὸν πλημμελούμενον, καὶ διότι αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα αἱροῦνται οἱ ἕλληνες οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου τῶν ἀμφικτυόνων. λέγε δὴ καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ταῦτα ἐγίγνετο, εἰσὶ γὰρ καθ' οὓς ἐπυλαγόρησεν οὗτος. λέγε.

ΧΡΟΝΟΙ.

Ἄρχων μνησιθείδης μηνὸς ἀνθεστηριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δεκάτῃ. Δὸς δή μοι τὴν ἐπιστολήν, ἣν ὡς οὐχ ὑπήκουον οἱ θηβαῖοι, πέμπει πρὸς τοὺς ἐν πελοποννήσῳ συμμάχους ὁ φίλιππος, ἵν' εἰδῆτε καὶ ἐκ ταύτης σαφῶς, ὅτι τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν τῶν πραγμάτων, τὸ, ταῦτ' ἐπὶ τὴν ἑλλάδα, καὶ τοὺς θηβαίους, καὶ ὑμᾶς πράττειν, ἀπεκρύπτετο. κοινὰ δὲ καὶ τοῖς ἀμφικτυόσι δόξαντα ποιεῖν προσεποιεῖτο. ὁ δὲ τὰς ἀφορμὰς ταύτας καὶ τὰς προφάσεις παραδοὺς αὐτῷ, οὗτος ἦν. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Βασιλεὺς μακεδόνων φίλιππος, πελοποννησίων τῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ τοῖς δημιουργοῖς καὶ τοῖς συνέδροις, καὶ τοῖς

ἄλλοις συμμάχοις πᾶσι χαίρειν. Ἐπειδὴ λοκροὶ, οἱ καλούμενοι ὀζόλαι κατοικοῦντες ἐν ἀμφίσσῃ πλημμελοῦσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ ἀπόλλωνος τοῦ ἐν δελφοῖς, καὶ τὴν ἱερὰν χώραν ἐρχόμενοι μεθ' ὅπλων λεηλατοῦσι, βούλομαι τῷ θεῷ μεθ' ὑμῶν βοηθεῖν, καὶ ἀμύνασθαι τοὺς παραβαίνοντάς τι τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐσεβῶν. ὥστε συναντᾶτε μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν φωκίδα, ἔχοντες ἐπισιτισμὸν ἡμερῶν τετταράκοντα τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς λῷου, ὡς ἡμεῖς ἄγομεν, ὡς δὲ ἀθηναῖοι, βοηδρομιῶνος, ὡς δὲ κορίνθιοι, πανέμου. τοῖς δὲ μὴ συναντήσασι, πανδημεὶ χρησόμεθα, τοῖς δὲ συμβούλοις ἡμῖν κειμένοις ἐπιζημίοις. Εὐτυχεῖτε.

52. *Vt Philippo commissa sit Amphissana animaduersio, docuit. nunc, primum eius autorem fuisse rursus Æschinem asseuerat. deinde se consideratis totius Graciæ periculis obstitisse: & suasisse societatem Thebanam. & secum etiam alios obstitisse: id quod populiscitis duobus, & Philippi duabus epistolis probat. Sed ante se idem Antiphontem & Eubulum conatos fuisse. quorum callide & artificiose meminit: vt si quid fuit mali in societate, id illis tribuendum videatur.*

Ὁρᾶθ' ὅτι φεύγει μὲν τὰς ἰδίας προφάσεις, εἰς δὲ τὰς ἀμφικτυονικὰς καταφεύγει; τίς οὖν ὁ ταῦτα συμπαρασκευάσας αὐτῷ, τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδούς; τίς ὁ τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων μάλιστα αἴτιος; οὐχ οὗτος; μὴ τοίνυν λέγετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι περιϊόντες ὡς ὑφ' ἑνὸς τοιαῦτα πέπονθεν ἡ ἑλλὰς ἀνθρώπου. οὐχ ὑφ' ἑνός, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ πονηρῶν

νηρῶν τῶν παρ' ἑκάστοις, ὦ γῆ καὶ θεοί, ὧν εἷς οὗτός ἐστιν, ὃν εἰ μηδὲν εὐλαβηθέντα, τἀληθὲς εἰπεῖν δέοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι ἔγωγε κοινὸν ἀλιτήριον τῶν μετὰ ταῦτα ἀπολωλότων ἁπάντων εἰπεῖν, ἀνθρώπων, τόπων, πόλεων. ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχὼν, οὗτος τῶν φύντων κακῶν αἴτιος. ὃν ὅπως ποτὲ οὐκ εὐθὺς ἰδόντες ἀπεστράφητε, θαυμάζω. πλὴν πολύ τι σκότος, ὡς ἔοικεν, ἐστὶ παρ' ὑμῖν πρὸ τῆς ἀληθείας. συμβέβηκε τοίνυν μοι τῶν κατὰ τῆς πατρίδος τούτῳ πεπραγμένων ἁψαμένῳ, εἰς ἃ τούτοις ἐναντιούμενος αὐτὸς πεπολίτευμαι, ἀφῖχθαι. ἃ πολλῶν μὲν ἕνεκα, εἰκότως ἀκούσαιτέ μου, μάλιστα δ' ὅτι αἰσχρόν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ μὲν τὰ ἔργα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πόνων ὑπέμεινα, ὑμεῖς δὲ μηδὲ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνέξεσθε. ὁρῶν γὰρ ἐγὼ Θηβαίους, σχεδὸν δὲ καὶ ὑμᾶς, ὑπὸ τῶν τὰ Φιλίππου φρονούντων καὶ διεφθαρμένων παρ' ἑκατέροις, ὃ μὲν ἦν ἀμφοτέροις φοβερὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενον, τὸ τὸν Φίλιππον ἐᾶν αὐξάνεσθαι παρορῶντας, καὶ οὐδὲ καθ' ἓν φυλαττομένους, εἰς ἔχθραν δὲ καὶ τὸ προσκρούειν ἀλλήλοις ἑτοίμως ἔχοντας, ὅπως τοῦτο μὴ γενήσεται, παρατηρῶν διετέλουν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμαυτοῦ γνώμης μόνον ταῦτα συμφέρειν ὑπολαμβάνων, ἀλλ' εἰδὼς Ἀριστοφῶντα, καὶ πάλιν Εὔβουλον, πάντα τὸν χρόνον βουλομένους πρᾶξαι ταύτην τὴν φιλίαν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολλάκις ἀντιλέγοντας ἑαυτοῖς, τοῦτο ὁμογνωμονοῦντας ἀεί. οὓς σὺ ζῶντας μὲν ὦ κίναδος, κολακεύων παρηκολούθεις, τεθνεώτων δ' οὐκ αἰσχύνῃ κατηγορῶν. ἃ γὰρ περὶ Θηβαίων ἐπιτιμᾷς ἐμοὶ, ἐκείνων πολὺ μᾶλλον, ἢ ἐμοῦ κατηγορεῖς τῶν πρότερον ἢ ἐγὼ ταύτην τὴν συμμαχίαν δοκιμασάντων. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι, ὅτι τὸν ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, τούτου μὲν ποιήσαντος, συμπεραναμένων δὲ τῶν ἄλλων τῶν συνεργῶν αὐτῷ τὴν πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔχθραν, συνέβη τὸν Φίλιππον ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς,

ὕπερ ἕνεκα τὰς πόλεις οὗτοι συνέχρουν. καὶ εἰ μὴ προεξαναστημεν μικρὸν, οὐδ' ἀναλαβεῖν ἑαυτοὺς ἂν ἠδυνήθημεν, οὕτω μέχρι πόρρω προήγαγον οὗτοι τὸ πρᾶγμα. ἐν οἷς δὲ ἦτε ἤδη τὰ πρὸς ἀλλήλους, τουτωνὶ τῶν ψηφισμάτων ἀκούσαντες καὶ τῶν ἀποκρίσεων, εἴσεσθε. καί μοι λέγε ταῦτα, λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπὶ ἄρχοντος ἡρoπύθου, μηνὸς ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ φθίνοντος, φυλῆς πρυτανευούσης ἐρεχθηίδος, βουλῆς καὶ στρατηγῶν γνώμη, ἐπειδὴ Φίλιππος ἃς μὲν κατείληφε πόλεις τῶν ἀστυγειτόνων, τινὰς δὲ πορθεῖ, κεφαλαίῳ δὲ ἐπὶ τὴν ἀττικὴν παρασκευάζεται παραγίγνεσθαι, παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας, καὶ τοὺς ὅρκους λύειν ἐπιβάλλεται, καὶ τὴν εἰρήνην, παραβαίνων τὰς κοινὰς πίστεις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμπειν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, οἵτινες αὐτῷ διαλέξονται, καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν, μάλιστα μὲν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμόνοιαν διατηρεῖν καὶ τὰς συνθήκας, εἰ δὲ μὴ, πρὸς τὸ βουλεύσασθαι δοῦναι χρόνον τῇ πόλει, καὶ τὰς ἀνοχὰς ποιήσασθαι, μέχρι τοῦ θαργηλιῶνος μηνός. ᾑρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς σῖμος ἀναγυράσιος, εὐθύδημος φλυάσιος, βουλαγόρας ἀλωπεκῆθεν.

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπὶ ἄρχοντος ἡρoπύθου, μηνὸς μουνυχιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, πολεμάρχου γνώμη, ἐπειδὴ φίλιππος εἰς ἀλλοτριότητα θηβαίους πρὸς ἡμᾶς ἐπιβάλλεται καταστῆσαι, παρεσκεύασται δὲ καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι πρὸς τοὺς ἔγγιστα τῆς ἀττικῆς παραγίγνεσθαι τόπους, παραβαίνων τὰς πρὸς ἡμᾶς ὑπαρχούσας αὐτῷ συνθήκας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμψαι πρὸς αὐ-

τὸν κήρυκα καὶ πρέσβεις οἵτινες ἀξιώσουσι, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ποιήσασθαι τὰς ἀνοχὰς, ὅπως ἐνδεχομένως ὁ δῆμος βουλεύσηται. καὶ γὰρ νῦν οὐ κέκρικε βοηθεῖν ἐν οὐδενὶ τῶν μετρίων. ἠρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς, νέαρχος σωσινόμου, πολυκράτης ἐπιφρόνος, κῆρυξ εὔνομος ἀναφλύστιος ἐκ τοῦ δήμου. λέγε δὴ καὶ τὰς ἀποκρίσεις.

ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙΣ.

Βασιλεὺς μακεδόνων φίλιππος, ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἣν μὲν ἀπαρχῆς εἴχετε πρὸς ἡμᾶς αἵρεσιν οὐκ ἀγνοῶ, καὶ τίνα σπουδὴν ποιεῖσθε, προσκαλέσασθαι βουλόμενοι θετταλοὺς, καὶ θηβαίους, ἔτι δὲ καὶ βοιωτούς. βέλτιον δὲ αὐτῶν φρονούντων, καὶ μὴ βουλομένων ἐφ' ὑμῖν ποιήσασθαι τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ συμφέρον ἱσταμένων, νῦν ἐξ ὑποστροφῆς ἀποστείλαντες ὑμεῖς πρός με πρέσβεις καὶ κήρυκας, συνθηκῶν μνημονεύετε, καὶ τὰς ἀνοχὰς αἰτεῖσθε, κατ' οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν πεπλημμελημένοι. ἐγὼ μέντοι ἀκούσας τῶν πρεσβευτῶν, συγκατατίθεμαι τοῖς παρακαλουμένοις καὶ ἕτοιμός εἰμι ποιεῖσθαι τὰς ἀνοχὰς, ἄν περ τοὺς ὀρθῶς συμβουλεύοντας ὑμῖν παραπέμψαντες, τῆς προσηκούσης ἀτιμίας ἀξιώσητε. ἔρρωσθε.

ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΘΗΒΑΙΟΙΣ.

Βασιλεὺς μακεδόνων φίλιππος, θηβαίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἐκομισάμην τὴν παρ' ὑμῶν ἐπιστολὴν, δι' ἧς μοι τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀνανεοῦσθε. πυνθάνομαι μέντοι, διότι πᾶσαν ὑμῖν ἀθηναῖοι προσφέρονται φιλοτιμίαν, βουλόμενοι ὑμᾶς συγκαταίνους γενέσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρακαλουμένοις. πρότερον μὲν οὖν ὑμῶν κατεγίγνωσκον ἐπὶ τῷ μέλλειν

μέλλειν πείθεσθαι ταῖς ἐκείνων ἐλπίσι, καὶ ἐπακολουθεῖν αὐτῶν τῇ προαιρέσει, νῦν δ' ἐπιγνοὺς ὑμᾶς τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐζητηκότας ἔχειν εἰρήνην μᾶλλον ἢ ταῖς ἑτέρων ἐπακολουθεῖν γνώμαις, ἥσθην. καὶ μᾶλλον ὑμᾶς ἐπαινῶ κατὰ πολλὰ, μάλιστα δ' ὅτι περὶ βουλεύσασθαι περὶ τούτων ἀσφαλέστερον, καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἔχειν ἐν εὐνοίᾳ, ὅπερ οὐ μικρὰν ὑμῖν οἴσειν ἐλπίζω ῥοπὴν, ἐάνπερ ἐπὶ ταύτης μένητε τῆς προθέσεως. Ἔρρωσθε.

53. *Quæ causa extiterit: quod de societate Thebana sententiam dixit. Occupata enim Elatea, eoq; allato nuncio subito magnus motus in ciuitate concitatus fuit: postero die cum à præcone orator postularetur: solus Demosthenes inuentus fuit, qui consilium daret. hæ igitur causæ fuerunt: malum vicinum amissa Elatea: motus ciuium: vox præconis: silentium reliquorum oratorum. Narratio diuisa est duas in partes. quarum vna est de tumultu ciuitatis: altera de oratore eligendo.*

Οὕτω διαθεὶς ὁ Φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας διὰ τούτων, καὶ τούτοις ἐπαρθεὶς τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἧκεν ἔχων τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἐλάτειαν κατέλαβεν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, ἔτι συμπνευσόντων ὑμῶν καὶ τῶν θηβαίων. ἀλλὰ μὴν, τὸν τότε συμβάντα ἐν τῇ πόλει θόρυβον ἴστε μὲν ἅπαντες, μικρὰ δ' ἀκούσατε ὅμως αὐτὰ τὰ ἀναγκαιότατα. ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἧκε δ' ἀγγέλλων τις ὡς τοὺς πρυτάνεις, ὡς ἐλάτεια κατείληπται, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ μὲν εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες, τούς τε ἐκ τῶν σκηνῶν, τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον, καὶ τὰ γέρρα ἐνεπίμπρασαν. οἱ δὲ

τοὺ

τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμποντο, καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν, καὶ θορύβου πλήρης ἦν ἡ πόλις. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτήριον. ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε. καὶ πρὶν ἐκείνην χρηματίσαι καὶ προβουλεῦσαι, πᾶς ὁ δῆμος ἄνω καθῆτο, καὶ μετὰ ταῦτα ὡς εἰσῆλθεν ἡ βουλὴ, καὶ ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελμένα ἑαυτοῖς, καὶ τὸν ἥκοντα παρήγαγον, κἀκεῖνος εἶπεν, ἠρώτα μὲν ὁ κῆρυξ, τίς ἀγορεύειν βούλεται; παρῄει δ' οὐδείς. πολλάκις δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, οὐδὲν μᾶλλον ἀνίστατο οὐδείς, ἁπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἁπάντων δὲ τῶν ῥητόρων. καλούσης δὲ τῆς κοινῆς τῆς πατρίδος φωνῆς τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ σωτηρίας. ἣν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιόν ἐστιν ἡγεῖσθαι. καί τοι, εἰ μὲν τοὺς σωθῆναι τὴν πόλιν βουλομένους παρελθεῖν ἔδει, πάντες ἂν ὑμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι ἀναστάντες, ἐπὶ τὸ βῆμα ἐβαδίζετε: πάντες γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι σωθῆναι αὐτὴν ἐβούλεσθε, εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους, οἱ τριακόσιοι. εἰ δὲ τοὺς ἀμφότερα ταῦτα, καὶ εὔνους τῇ πόλει καὶ πλουσίους, οἱ μετὰ ταῦτα τὰς μεγάλας ἐπιδόσεις ἐπιδόντες. καὶ γὰρ εὐνοίᾳ καὶ πλούτῳ τοῦτ' ἐποίησαν. ἀλλ', ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, οὐ μόνον εὔνουν καὶ πλούσιον ἄνδρα ἐκάλει, ἀλλὰ καὶ παρηκολουθηκότα τοῖς πράγμασιν ἐξ ἀρχῆς, καὶ συλλελογισμένον ὀρθῶς, τίνος ἕνεκα ταῦτ' ἔπραττεν ὁ Φίλιππος, καὶ τί βουλόμενος. ὁ γὰρ μὴ ταῦτ' εἰδὼς, μήτ' ἐξητακὼς πόρρωθεν ἐπιμελῶς, οὔτ' εἰ εὔνους ἦν, οὔτ' εἰ πλούσιος, οὐδὲν μᾶλλον ἔμελλεν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν εἴσεσθαι, οὐδ' ὑμῖν ἕξειν συμβουλεύειν.

54. *Probauit ad se pertinuisse ut diceret quod ad rempub. pertinere putabat. Nunc* συμβουλευτικῶς *narrat*

narrat capita suæ sententiæ. primum ut restiterit vulgi falsæ opinioni. deinde quæ essent Philippi rationes. tum ut his esset resistendum, & agendum cum Thebanis. Principium huius loci conclusionem habet ex superioribus factam: & excitationem ad beneuole atq; attente audiendum. Similis tractatio est, postquam Philippi rationes atq; consilia exposuit: ante suæ sententiæ dictionem posita. Reliqua sunt τοῦ ὑποκειμένου πράγματος καὶ τῆς ἀποδείξεως.

Ἐφάνην τοίνυν οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγώ, καὶ παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς ἅ μου δυοῖν ἕνεκ' ἀκούσατε προσέχοντες τὸν νοῦν. ἑνὸς μέν, ἵν' εἰδῆτε ὅτι μόνος τῶν λεγόντων καὶ πολιτευομένων ἐγὼ τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον, ἀλλὰ καὶ λέγων καὶ γράφων ἐξηταζόμην τὰ δέοντα ὑπὲρ ὑμῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς φοβεροῖς. ἑτέρου δέ, ὅτι μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον, πολλῷ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πάσης πολιτείας ἔσεσθε ἐμπειρότεροι. εἶπον τοίνυν ὅτι τοὺς μέν, ὡς ὑπαρχόντων Θηβαίων φίλων Φιλίππῳ, λίαν θορυβουμένους, ἀγνοεῖν τὰ παρόντα πράγματα ἡγοῦμαι. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ τοῦθ' οὕτως ἐτύγχανεν ἔχον, οὐκ ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν Ἐλατείᾳ ὄντα, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὁρίοις. ὅτι μέντοι, ἵνα ἕτοιμα ποιήσηται τὰ ἐν Θηβαίοις, ἥκει, σαφῶς ἐπίσταμαι. ὡς δ' ἔχει ταῦτα ἔφην, ἀκούσατέ μου. ἐκεῖνος ὅσους ἢ πεῖσαι χρήμασι Θηβαίων, ἢ ἐξαπατῆσαι ἐνῆν, ἅπαντας ηὐτρέπισται, τοὺς δ' ἀπ' ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ καὶ νῦν ἐναντιουμένους, οὐδαμῶς πεῖσαι δύναται. τί οὖν βούλεται, καὶ τίνος ἕνεκα τὴν Ἐλάτειαν κατείληφε; πλησίον δύναμιν δείξας καὶ παραστήσας τὰ ὅπλα, τοὺς μὲν ἑαυτοῦ φίλους, θρασεῖς ποιῆσαι καὶ ἐπᾶραι,

τοὺς δ' ἐναντιουμένους καταπλῆξαι, ἵν' ἢ συγχωρήσωσι φοβηθέντες ἃ νῦν οὐκ ἐθέλουσιν, ἢ βιασθῶσιν. εἰ μὲν οὖν προαιρησόμεθα ἡμεῖς ἔφην ἐν τῷ παρόντι, εἴ τι δύσκολον πέπρακται θηβαίοις πρὸς ἡμᾶς τούτου μεμνῆσθαι, καὶ ἀπιστεῖν αὐτοῖς ὡς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν οὖσι μερίδι, πρῶτον μὲν ἃ ἂν εὔξατο Φίλιππος ποιήσομεν, εἶτα φοβοῦμαι μὴ προσδεξαμένων τῶν νῦν ἀνθεστηκότων αὐτῷ, καὶ μιᾷ γνώμῃ πάντων Φιλιππισάντων, εἰς τὴν ἀττικὴν ἔλθωσιν ἀμφότεροι. ἂν μέν τοι πεισθῆτέ μοι, καὶ πρὸς τῷ σκοπεῖν, ἀλλὰ μὴ φιλονεικεῖν, περὶ ὧν ἂν λέγω γένησθε, οἶμαι καὶ τὰ δέοντα λέγειν δόξειν, καὶ τὸν ἐφεστηκότα κίνδυνον τῇ πόλει διαλύσειν. τί οὖν φημί; δεῖν πρῶτον μὲν τὸν παρόντα ἐπανεῖναι φόβον, εἶτα μεταθέσθαι καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ θηβαίων. πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσὶν ἐγγυτέρω, καὶ προτέροις αὐτοῖς ὁ κίνδυνος: ἔπειτα ἐξελθόντας ἐλευσινάδε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας, δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας, ἵνα τοῖς ἐν θήβαις φρονοῦσι τὰ ὑμέτερα, ἐξ ἴσου γένηται τὸ παρρησιάζεσθαι περὶ τῶν δικαίων, εἰδόσιν ὅτι ὥσπερ τοῖς πωλοῦσι Φιλίππῳ τὴν πατρίδα πάρεσθ' ἡ βοηθήσουσα δύναμις ἐν ἐλατείᾳ, οὕτω τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι βουλομένοις ὑπάρχεθ' ὑμεῖς ἕτοιμοι, καὶ βοηθήσετε, ἄν τις ἐπ' αὐτοὺς ἴῃ. μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι κελεύω δέκα πρέσβεις, καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν, καὶ τοῦ, πότε δεῖ ἐκεῖσε βαδίζειν, καὶ τῆς ἐξόδου. ἐπειδὰν δ' ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς θήβας, πῶς χρήσεσθε τῷ πράγματι τούτῳ, παραινῶ, πάνυ μοι προσέχετε τὸν νοῦν. μὴ δεῖσθε θηβαίων μηδὲν, αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἐπαγγείλασθε βοηθήσειν, ἐὰν κελεύωσιν, ὡς ἐκείνων ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις, ἡμῶν δὲ ἄμεινον ἢ ἐκεῖνοι τὸ μέλλον προορωμένων, ἵν' ἐὰν μὲν δέξωνται ταῦτα καὶ πεισθῶσιν ἡμῖν,

καὶ

καὶ ἃ βουλόμεθα ὦμεν διῳκημένοι, καὶ μετὰ προσχήματος ἀξίου τῆς πόλεως ταῦτα πράξωμεν. ἐὰν δ᾽ ἄρα μὴ συμβῇ κατατυχεῖν, ἐκεῖνοι μὲν ἑαυτοῖς ἐγκαλῶσιν, ἄν τι νῦν ἐξαμάρτωσι, ἡμῖν δὲ μηδὲν αἰσχρὸν, μηδὲ ταπεινὸν ᾖ, πεπραγμένον.

55. *Re narrata, exultat liberius. asseuerans se & dixisse hæc, & scripsisse, & legatum fuisse, & Thebanis persuasisse, & in omnibus præsentem vsque ad extremum fuisse. Illudens etiam aduersarium cum eodem se comparat. eleganter sanè: duplici tractatione: primum* εἰρωνικῶς, *in eoque plura de Æschine quàm de se: deinde* ἀφελέστερον *& de se vtrinque bis, semel in medio comparationis de Æschine. Illud etiam incrementum* οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ. *apertius & explicatiore comparatione tractatur,* ἀποσ. 220.

Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν, κατέβην. συνεπαινεσάντων δὲ πάντων, καὶ οὐδενὸς εἰπόντος ἐναντίον οὐδέν: οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ, οὐδὲ ἔγραψα μέν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ, οὐδ᾽ ἐπρέσβευσα μέν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς διὰ πάντων ἄχρι τῆς τελευτῆς διεξῆλθον, καὶ ἔδωκ᾽ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἁπλῶς εἰς τοὺς περιεστηκότας τῇ πόλει κινδύνους. καί μοι φέρε τὸ ψήφισμα, τὸ τότε γενόμενον. καί τοι, τίνα βούλει σε αἰσχίνη, καὶ τίνα ἐμαυτὸν ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι θῶ; βούλει ἐμαυτὸν μὲν ὃν ἂν σὺ λοιδορούμενος καὶ διασύρων, καλέσαις βάταλον, σὲ δὲ μηδ᾽ ἥρωα τὸν τυχόντα, ἀλλὰ τούτων τινὰ τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς κρεσφόντην, ἢ κρέοντα, ἢ ὃν ἐν κολυττῷ ποτὲ οἰνόμαον κακῶς ὑποκρινόμενος ἐπέτριψας; τότε τοίνυν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρόν,

μὴν, ὁ παιανιεὺς ἐγὼ βάταλος, οἰνομάου τοῦ κοθωκίδου σοῦ πλείονος ἄξιος ὢν ἐφάνην τῇ πατρίδι. σὺ μὲν γε οὐδὲν οὐδαμοῦ χρήσιμος ἦσθα, ἐγὼ δὲ πάντα ὅσα προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην ἔπραττον. λέγε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

Ἐπὶ ἄρχοντος ναυσικλέους, φυλῆς πρυτανευούσης αἰαντίδος, σκιροφοριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς εἶπεν. ἐπειδὴ Φίλιππος ὁ μακεδόνων βασιλεὺς, ἔν τε τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ παραβαίνων φαίνεται τὰς γεγενημένας αὐτῷ συνθήκας πρὸς τὸν ἀθηναίων δῆμον περὶ τῆς εἰρήνης, ὑπεριδὼν τοὺς ὅρκους καὶ τὰ παρὰ πᾶσι τοῖς ἕλλησιν νομιζόμενα εἶναι δίκαια, καὶ πόλεις παραιρεῖται οὐδὲν αὐτῷ προσηκούσας, τινὰς δὲ καὶ ἀθηναίων οὔσας, δορυαλώτους πεποίηκεν, οὐδὲν προαδικηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων, ἔν τε τῷ παρόντι ἐπιπολὺ προάγει τῇ τε βίᾳ καὶ τῇ ὠμότητι. καὶ γὰρ ἑλληνίδας πόλεις ἃς μὲν ἐμφρούρους ποιεῖ καὶ τὰς πολιτείας καταλύει. τινὰς δὲ καὶ ἐξανδραποδιζόμενος κατασκάπτει, εἰς ἐνίας δὲ καὶ ἀντὶ ἑλλήνων βαρβάρους κατοικίζει, ἐπὶ τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς τάφους ἐπάγων, οὐδὲν ἀλλότριον ποιῶν οὔτε τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, οὔτε τοῦ τρόπου, καὶ τῇ νῦν αὐτῷ παρούσῃ τύχῃ κατακόρως χρώμενος, ἐπιλελησμένος ἑαυτοῦ ὅτι ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος γέγονεν ἀνελπίστως μέγας. καὶ ἕως μὲν πόλεις ἑώρα παραιρούμενον αὐτὸν βαρβάρους καὶ ἰδίας, ὑπελάμβανεν ἔλαττον εἶναι ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων τὸ εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι, νῦν δὲ ὁρῶν ἑλληνίδας πόλεις, τὰς μὲν ὑβριζομένας, τὰς δὲ ἀναστάτους γιγνομένας, δεινὸν ἡγεῖται εἶναι καὶ ἀνάξιον τῆς τῶν προγόνων δόξης, τὸ περιορᾶν τοὺς ἕλληνας καταδουλουμένους. διὸ δέδοκται

τῇ

τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ τῷ ἀθηναίων, εὐξαμένους καὶ θύσαντας τοῖς θεοῖς καὶ ἥρωσι τοῖς κατέχουσι τὴν πόλιν, καὶ τὴν χώραν τὴν ἀθηναίων, καὶ ἐνθυμηθεῖσι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς, διότι περὶ πλείονος ἐποιοῦντο τὴν τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίαν διατηρεῖν ἢ τὴν ἰδίαν πατρίδα, διακοσίας ναῦς καθέλκειν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ τὸν ναύαρχον ἀναπλεῖν ἐντὸς πυλῶν, καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τὸν ἵππαρχον τὰς πεζὰς καὶ τὰς ἱππικὰς δυνάμεις ἐλευσινάδε ἐξάγειν. πέμψαι δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τοὺς ἄλλους ἕλληνας, πρῶτον δὲ πάντων πρὸς θηβαίους, διὰ τὸ ἐγγυτάτω εἶναι τὸν φίλιππον τῆς ἐκείνων χώρας. παρακαλεῖν δὲ αὐτοὺς μηδὲν καταπλαγέντας τὸν φίλιππον, ἀντέχεσθαι τῆς ἑαυτῶν καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἐλευθερίας. καὶ ὅτι ὁ ἀθηναίων δῆμος, οὐδὲν μνησικακῶν, εἴ τι πρότερον γέγονεν ἀλλότριον ταῖς πόλεσι πρὸς ἀλλήλας, βοηθήσει, καὶ δυνάμεσι, καὶ χρήμασι, καὶ βέλεσι καὶ ὅπλοις εἰδὼς ὅτι καὶ αὐτοῖς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαμφισβητεῖν περὶ τῆς ἡγεμονίας οὖσιν ἕλλησι, καλὸν, ὑπὸ δὲ ἀλλοφύλου ἀνθρώπου ἄρχεσθαι, καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀποστερεῖσθαι, ἀνάξιον εἶναι καὶ τῆς τῶν ἑλλήνων δόξης, καὶ τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς. ἔτι δὲ, οὐδὲ ἀλλότριον ἡγεῖται εἶναι ὁ ἀθηναίων δῆμος τὸν θηβαίων δῆμον, οὔτε τῇ συγγενείᾳ οὔτε τῷ ὁμοφύλῳ. ἀναμιμνήσκεται καὶ τὰς τῶν προγόνων τῶν ἑαυτοῦ εἰς τοὺς θηβαίων προγόνους εὐεργεσίας. καὶ γὰρ τοὺς ἡρακλέους παῖδας ἀποστερουμένους ὑπὸ πελοποννησίων τῆς πατρῴας ἀρχῆς, κατήγαγον, τοῖς ὅπλοις κρατήσαντες τοὺς ἀντιβαίνειν πειρωμένους τοῖς ἡρακλέους ἐγγόνοις. καὶ τὸν οἰδίπουν καὶ τοὺς μετ' ἐκείνου ἐκπεσόντας ὑπεδεξάμεθα, καὶ ἕτερα πολλὰ ἡμῖν ὑπάρχει φιλάνθρωπα καὶ ἔνδοξα πρὸς θηβαίους. διόπερ οὐδὲ νῦν ἀποστήσεται ὁ ἀθηναίων δῆμος τῶν θηβαίοις τε καὶ ἄλλοις ἕλλησι συμφερόντων. συνθέσθαι δὲ πρὸς αὐτοὺς, καὶ συμμαχίαν,

καὶ

καὶ ἐπιγαμίαν ποιήσασθαι, καὶ ὅρκους δοῦναι, καὶ λαβεῖν, πρέσβεις, Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεύς, ὑπερείδης κλεάνδρου σφήττιος, μνησιθείδης ἀντιφάνους φρεάρριος, δημοκράτης σωφίλου φλυεύς, κάλλαισχρος διοτίμου κοθωκίδης.

56. Paucis eius temporis statum indicat. & quid inter oratorem bonum & delatorem intersit. & nihil tum potuisse suaderi melius quàm suaserit. in eoq; vrget aduersarium audacius: & postulat ab eo, si quid habet contrarium, vt adferat.

Αὕτη τῶν περὶ Θήβας ἐγένετο πραγμάτων ἀρχὴ, καὶ κατάστασις πρώτη, τὰ πρὸ τούτων, εἰς ἔχθραν καὶ μῖσος καὶ ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπηγμένων ὑπὸ τούτων. τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῇ πόλει περιστάντα κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν ὥσπερ νέφος. ἦν μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου. τότε δεῖξαι πᾶσιν, εἴ τι τούτων εἶχεν ἄμεινον μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ γὰρ σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐοικότες, ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν. ὁ μὲν γὰρ πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται, καὶ δίδωσιν αὐτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι, τῇ τύχῃ, τοῖς καιροῖς, τῷ βουλομένῳ. ὁ δὲ, σιγήσας ἡνίκ᾽ ἔδει λέγειν, ἄν τι δύσκολον συμβῇ, τοῦτο βασκαίνει. ἦν μὲν οὖν, ὅπερ εἶπον, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς τοῦ γε φροντίζοντος ἀνδρὸς τῆς πόλεως, καὶ τῶν δικαίων λόγων. ἐγὼ δὲ τοσαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι, ὥστε ἂν νῦν ἔχῃ τις δεῖξαί τι βέλτιον, ἢ ὅλως εἴ τι ἄλλο ἐνῆν πλὴν ὧν ἐγὼ προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. εἰ γάρ ἐσθ᾽ ὅ τις νῦν ἑώρακεν ὃ συνήνεγκεν ἂν τότε πραχθὲν, τοῦτ᾽ ἐγώ φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ᾽ ἔστι, μήτ᾽ ἦν, μήτ᾽ ἂν εἰπεῖν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν, οὐ τῶν φαινομένων καὶ ἐνόντων

τὰ κράτιστα ἑλέσθαι; οὗτο τοίνυν ἐποίησα, τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος αἰσχίνη, τίς ἀγορεύειν βούλεται; οὐ τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων, οὐδὲ τίς ἐγγυᾶσθαι τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. σοῦ δ᾽ ἀφώνου κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καθημένου, ἐγὼ παρελθὼν, ἔλεγον. ἐπειδὴ δὲ οὐ τότε, ἀλλὰ νῦν δεῖξον, εἰπέ. τίς ἢ λόγος ὃν τινα ἐχρῆν εὑρεῖν, ἢ καιρὸς συμφέρων, ὑπ᾽ ἐμοῦ παρελείφθη τῇ πόλει; τίς δὲ συμμαχία; τίς πρᾶξις ἐφ᾽ ἣν μᾶλλον ἔδει με ἀγαγεῖν τουτουσί;

57. *Contra calumniam, de aduerso prælio, pugnat tribus rationibus. quarum prima locum communem habet, in quo de natura deliberationum, de officio suasoris, de fortuna: quæ inter se tria acute &* ῥητορικῶς *distinguit: altera ratio similitudinem habet de officio naucleri: tertia ex ipso euentu sumta est, & violentam refutationem habet. nam si coniunctis Thebanorum copijs infeliciter pugnatum est: quid expectandum erat, si absque his fuisset belligerandum?*

Ἀλλὰ μὴν, τὸ μὲν παρεληλυθὸς ἀεὶ παρὰ πᾶσιν ἀφεῖται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ βουλήν. τὸ δὲ μέλλον ἢ τὸ παρὸν, τὴν τοῦ συμβούλου τάξιν ἀπαιτεῖ. τότε τοίνυν τὰ μὲν ἔμελλεν ὡς ἐδόκει τῶν δεινῶν, τὰ δ᾽ ἤδη παρῆν, ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν μου σκόπει τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβαίνοντα συκοφάντει. τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῇ, πάντων γίγνεται. ἡ δὲ προαίρεσις αὐτὴ, τὴν τοῦ συμβούλου διάνοιαν δηλοῖ. μὴ δὴ τοῦτο ὡς ἀδίκημα ἐμὸν θῇς, εἰ κρατῆσαι συνέβη Φιλίππῳ τῇ μάχῃ. ἐν γὰρ τῷ θεῷ τὸ τού-

τοῦ τέλους ἦν, οὐκ ἐν ἐμοί. ἀλλ' ὡς οὐχ ἅπαντα ὅσα ἐνῆν καὶ ἀνθρώπινον λογισμὸν εἱλόμην, καὶ δικαίως ταῦτα καὶ ἐπιμελῶς ἔπραξα, καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ δύναμιν, ἢ ὡς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια πράγματα ἐνεστησάμην, καὶ ἀναγκαῖα, ταῦτά μοι δεῖξον, καὶ τότ' ἤδη κατηγόρει μου. εἰ δ' ὁ συμβὰς σκηπτὸς, ἢ χειμὼν, μὴ μόνον ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἑλλήνων μείζων γέγονε, τί χρὴ ποιεῖν; ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύκληρον πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα, καὶ πᾶσι κατασκευάσαντα τὸ πλοῖον, ἀφ' ὧν ὑπελάμβανε σωθήσεσθαι, εἶτα χειμῶνι χρησάμενον, καὶ πονησάντων αὐτῷ τῶν σκευῶν, ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυαγίας αἰτιῷτο. ἀλλ' οὔτε ἐκυβέρνων τὴν ναῦν φήσειεν ἂν, ὥσπερ οὐδ' ἐστρατήγουν ἐγὼ, οὔτε τῆς τύχης κύριος ἦν, ἀλλ' ἐκείνη τῶν πάντων. ἀλλ' ἐκεῖνο λογίζου, καὶ ὅρα. εἰ μετὰ θηβαίων ἡμῖν ἀγωνιζομένοις οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί χρὴ προσδοκᾶν, εἰ μηδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους, ἀλλὰ Φιλίππῳ προσέθεντο, ὑπὲρ οὗ τότ' ἐκεῖνος πάσας ἀφῆκε φωνάς; καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἀττικῆς τῆς μάχης γεγενημένης, τοσοῦτος κίνδυνος καὶ φόβος περιέστη τὴν πόλιν, τί ἂν εἴ του τῆς χώρας ταὐτὸ τοῦτο πάθος συνέβη προσδοκῆσαι χρῆν; ἆρ' οἶσθ' ὅτι νῦν μὲν στῆναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι; πολλὰ μία ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῇ πόλει. τότε δ' οὐκ ἄξιον εἰπεῖν ἅ γε μηδὲ πεῖραν ἔδωκε θεῶν τινὸς εὐνοίᾳ, καὶ τῷ προβαλέσθαι τὴν πόλιν ταύτην τὴν συμμαχίαν ἧς σὺ κατηγορεῖς.

58. *Flectit disceptationem ad accusatorem: & eum contra accusat: quia tacuit: quia delectatur casibus aduersis Reipub. quia iidem ei vtiles sunt: non accusatorem dicit esse debere Æschinem: sed pro hoste haberi Reipub.*

Ἔστι δὲ ταυτὶ πάντα μοι τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν καὶ ἀκροωμένους. ἐπεὶ πρός γε τοῦτον αὐτὸν τὸν κατάπτυστον, βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει λόγος. εἰ μὲν γὰρ ἦν σοι πρόδηλα τὰ μέλλοντα αἰσχίνη μόνῳ τῶν ἄλλων ὅτε ἐβούλετο ἡ πόλις περὶ τούτων, τότε ἔδει προλέγειν. εἰ δὲ μὴ προῄδεις, τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ τοῖς ἄλλοις. ὥστε τί μᾶλλον ἐμοῦ σὺ ταῦτα κατηγορεῖς, ἢ ἐγώ σου; τοσοῦτον γὰρ ἀμείνων ἐγώ σου πολίτης γέγονα εἰς αὐτὰ ταῦτα ἃ λέγω, καὶ οὔπω περὶ τῶν ἄλλων διαλέγομαι, ὅσον ἐγὼ μὲν ἔδωκα ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδένα κίνδυνον ὀκνήσας ἴδιον, οὐδ᾽ ὑπολογισάμενος. σὺ δὲ οὔτε ἕτερα εἶπες βελτίω τούτων, οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐχρῶντο: οὔτε εἰς ταῦτα χρήσιμον οὐδὲν σεαυτὸν παρέσχες. ὅπερ δ᾽ ἂν ὁ φαυλότατος καὶ δυσμενέστατος ἄνθρωπος ποιήσειε τῇ πόλει, τοῦτο πεποιηκὼς, ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξήτασαι, καὶ ἅμα ἀρίστρατος ἐν νάξῳ, καὶ ἀριστόλαος ἐν θάσῳ, οἱ καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως τοὺς ἀθηναίων κρίνουσι φίλους, καὶ ἀθήνησιν αἰσχίνης δημοσθένους κατηγορεῖ. καίτοι ὅτῳ τὰ τῶν ἑλλήνων ἀτυχήματα ἐνευδοκιμεῖν ἀπέκειτο, ἀπολωλέναι μᾶλλον οὗτός ἐστι δίκαιος ἢ κατηγορεῖν ἑτέρου. καὶ ὅτῳ συνενηνόχασιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι τοῦτον εὔνουν εἶναι τῇ πατρίδι. δηλοῖς δὲ ἐξ ὧν ζῇς, καὶ ποιεῖς, καὶ πολιτεύῃ, καὶ πάλιν οὐ πολιτεύῃ. πράττεταί τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν, ἄφωνος αἰσχίνης. ἀντεκρούσθη τι καὶ γέγονεν οἷον οὐκ ἔδει, πάρεστιν αἰσχίνης, ὥσπερ τὰ ῥήγματα, καὶ τὰ σπάσματα ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται.

59. *Argumentatur* ἐκ περιουσίας, *vt Hermogenes nominat. Demosthenes hic* ὑπερβολὴν *defensionis*

sionis vocat. Confirmat etiam si præcognita fuisset fortuna belli, tamen suscipienda fuisse pericula: quia minus inde dedecoris, & quia idem maiores fecerunt propter patriæ honestatem: cui boni viri se natos putant: non solum patri aut matri. Exempla tractantur duplici ratione: primum infinita: deinde singulari commemoratione Themistoclis, & Cynsili.

Ἐπειδὴ δὲ πολὺς τοῖς συμβεβηκόσιν ἔγκειται, βούλομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. καί μου πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω. εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι, καὶ προῄδεσαν πάντες, καὶ σὺ προὔλεγες, Αἰσχίνη, καὶ διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγὼς, ὃς οὐδ' ἐφθέγξω, οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν, εἴπερ ἢ δόξης, ἢ προγόνων, ἢ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος εἶχε λόγον. νῦν μὲν γὰρ ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν τῷ θεῷ ταῦτα δοκῇ. τότε δ' ἀξιοῦσα προεστάναι τῶν ἄλλων, εἶτα ἀποστᾶσα τούτου, Φιλίππῳ προδεδωκέναι πάντας ἂν ἔσχεν αἰτίαν. εἰ γὰρ ταῦτα προεῖτο ἀκονιτὶ, περὶ ὧν οὐδένα κίνδυνον ὅντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι, τίς οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σοῦ; μὴ γὰρ τῆς πόλεώς γε, μηδ' ἐμοῦ. τίσι δ' ὀφθαλμοῖς πρὸς Διὸς ἑωρῶμεν ἂν τοὺς εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμένους, εἰ τὰ μὲν πράγματα εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστη, ἡγεμὼν δὲ καὶ κύριος ᾑρέθη Φίλιππος ἁπάντων, τὸν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι ταῦτα ἀγῶνα ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν ἦσαν πεποιημένοι: καὶ ταῦτα μηδεπώποτε τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον μᾶλλον, ἢ τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν κίνδυνον ᾑρημένης: τίς γὰρ οὐκ οἶδεν Ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων, ὅτι καὶ παρὰ Θηβαίων, καὶ παρὰ

τὴν ἐπὶ τούτων πρότερον ἰσχυρῶν γενομένων λακεδαιμονίων, καὶ ἔτι πρότερον τοῦ περσῶν βασιλέως, μετὰ πολλῆς χάριτος τοῦτ' ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ πόλει, ὅ, τι βούλεται λαβούσῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς ἐχούσῃ, τὸ κελευόμενον ποιεῖν, καὶ ἐᾶν ἕτερον, τῶν ἑλλήνων προεστάναι: ἀλλ' οὐκ ἦν ταῦτα ὡς ἔοικε τοῖς ἀθηναίοις πάτρια, οὐδ' ἀνεκτὰ, οὐδ' ἔμφυτα, οὐδ' ἐδυνήθη πώποτε τὴν πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πεῖσαι τοῖς ἰσχύουσι μὲν, μὴ δίκαια δὲ πράττουσι προστιθεμένην ἀσφαλῶς δουλεύειν, ἀλλ' ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης, κινδυνεύουσα πάντα τὸν αἰῶνα διατετέλεκε. καὶ ταῦθ' οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν ὑμεῖς ὑπελαμβάνετε εἶναι, ὥστε καὶ τῶν προγόνων τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστ' ἐπαινεῖτε, εἰκότως. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιτο τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἳ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον ποιῆσαι, τὸν μὲν ταῦτα συμβουλεύσαντα θεμιστοκλέα στρατηγὸν ἑλόμενοι, τὸν δ' ὑπακούειν τοῖς ἐπιταττομένοις ἀποφηνάμενον κυρσίλον, καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἐζήτουν οἱ τότε ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορα, οὔτε στρατηγὸν, δι' ὅτου δουλεύσουσιν εὐτυχῶς, ἀλλ' οὐδὲ ζῆν ἠξίουν; εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας αὐτοῖς ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν. ἡγεῖτο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος, οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων, τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει. ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσαν, ἀποθνήσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλευούσῃ τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη.

60. *Suspicionem arrogantiæ diluit, ne videatur sibi arrogare ciuitatis honestatem & laudem. Sed se, dicit, indicasse auitum ciuitatis institutum. aduersarij autem consilia ad reipub. dedecus pertinere. Maiores vero semper dignitatem & decus in deliberando secutos esse: pericula contempsisse: id quod breui exemplorum enumeratione probans, docet iudices quod eorum sit in iudicando officium. Ergo adhuc se qualitate absolutâ tuetur. quod rectum consilium dederit.*

Εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιτιμήσειέ μοι. νῦν δ' ἐγὼ μὲν ὑμετέρας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω, καὶ δείκνυμι ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ' εἶχε τὸ φρόνημα ἡ πόλις· τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ' ἑκάστοις τῶν πεπραγμένων, καὶ ἐμαυτῷ μετεῖναί φημι. οὗτος δὲ τῶν ὅλων κατηγορῶν, καὶ κελεύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν, ὡς φόβων καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει γεγενημένῳ, τῆς μὲν εἰς τὸ παρὸν τιμῆς ἐμὲ ἀποστερῆσαι γλίχεται, τὰ δ' εἰς ἅπαντα τὸν λοιπὸν χρόνον ἐγκώμια ὑμῶν ἀφαιρεῖται. εἰ γὰρ ὡς οὐ τὰ βέλτιστα ἐμοῦ πολιτευσαμένου τουδὶ καταψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνωμοσύνῃ τὰ συμβάντα παθεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι, οὐ μὰ τοὺς ἐν μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων, καὶ τοὺς ἐν πλαταιαῖς παραταξαμένους, καὶ τοὺς ἐν σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας, καὶ τοὺς ἐπ' ἀρτεμισίῳ, καὶ πολλοὺς ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις

μνήμασι

μνήμασι κειμένους ἀγαθοὺς ἄνδρας, οὓς ἅπαντας ὁμοίως ἡ πόλις τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς, ἔθαψεν αἰσχίνη, οὐχὶ τοὺς κατορθώσαντας αὐτῶν, οὐδὲ τοὺς κρατήσαντας μόνους, δικαίως. ὃ μὲν γὰρ ἦν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργον, ἅπασι πέπρακται. τῇ τύχῃ δὲ, ἣν ὁ δαίμων ἀπένειμεν ἑκάστοις, ταύτῃ κέχρηνται. ἔπειτ᾽ ὦ κατάρατε, καὶ γραμματοκύφων, σὺ μὲν τῆς παρὰ τουτωνὶ τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας ἐμὲ ἀποστερῆσαι βουλόμενος, τρόπαια καὶ μάχας, καὶ παλαιὰ ἔργα ἔλεγες, ὧν τίνος προσεδεῖτο ὁ παρὼν ἀγὼν οὑτοσί; ἐμὲ δὲ ὦ τριταγωνιστὰ τὸν περὶ τῶν πρωτείων σύμβουλον τῇ πόλει παριόντα, τὸ τίνος φρόνημα λαβόντα ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα ἔδει; τὸ τούτων ἀνάξια ἐροῦντος; δικαίως μέν τ᾽ ἂν ἀπέθανον. ἔπειτα οὐδ᾽ ὑμᾶς ἄνδρες ἀθηναῖοι ἀπὸ τῆς αὐτῆς διανοίας δεῖ, τάς τε ἰδίας δίκας καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν, ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ καθ᾽ ἡμέραν βίου συμβόλαια, ἐπὶ τῶν ἰδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας, τὰς δὲ κοινὰς προαιρέσεις, εἰς τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα ἀποβλέποντας, καὶ παραλαμβάνειν γε ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμβόλῳ τὸ φρόνημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν, ὅταν τὰ δημόσια εἰσίητε κρινοῦντες, εἴπερ ἄξια ἐκείνων πράττειν οἴεσθε χρῆναι.

61. *Hactenus maiorum exempla protulit: sui defendendi causa: nunc redit ad rem & ad institutam narrationem rerum Thebanarum. & primum particulam vnam earum proponit. Thebis videlicet, vbi Atheniensium legati aduenissent: Philippi amicos confidentes fuisse: Atheniensium territos. quod probat legatorum epistola: sed ante eius recitationem occupatione vtitur contra calumniam aduersarij.*

sarij, qua utebatur propter casum Thebanorum aduersum.

Ἀλλὰ γὰρ ἐμπεσὼν εἰς τὰ πεπραγμένα τοῖς πρεσβύτοις ὑμῶν, ἔστιν ἃ τῶν ψηφισμάτων παρέβην καὶ τῶν πραχθέντων. ἐπανελθεῖν οὖν ὅθεν εἰς ταῦτα ἐξέβην, βούλομαι. ὡς γὰρ ἀφικόμεθα εἰς τὰς Θήβας, καταλαμβάνομεν Φιλίππου καὶ Θετταλῶν, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων παρόντας πρέσβεις, καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους φίλους, ἐν φόβῳ. τοὺς δ' ἐκείνου, θρασεῖς. ὅτι δ' οὐ νῦν ταῦτα λέγω τοῦ συμφέροντος ἕνεκα ἐμαυτῷ, λέγε μοι τὴν ἐπιστολὴν ἣν τότ' ἐπέμψαμεν εὐθὺς οἱ πρέσβεις, καίτοι τοσαύτῃ γε ὑπερβολῇ συκοφαντίας οὗτος κέχρηται, ὥστ' εἰ μέν τι τῶν δεόντων ἐπράχθη, τὸν καιρὸν οὐκ ἐμέ φησιν αἴτιον γεγενῆσθαι. τῶν δ' ὡς ἑτέρως συμβάντων ἁπάντων, ἐμὲ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην αἰτίαν εἶναι. καὶ ὡς ἔοικεν, ὁ σύμβουλος καὶ ῥήτωρ ἐγώ, τῶν μὲν ἐκ λόγου καὶ τοῦ βουλεύεσθαι πραχθέντων, οὐδενὸς αὐτῷ συναίτιος εἶναι δοκῶ. τῶν δ' ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀτυχηθέντων, μόνος αἴτιος εἶναι. πῶς ἂν ὠμότερος συκοφάντης γένοιτ' ἂν ἢ καταρατότερος τούτου; λέγε τὴν ἐπιστολήν.

62. *Pergit narrare: quid à Philippi legatis dictum & postulatum sit: & quid Atheniensibus responsum: id quod eius recitatione comprobauit.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν, προσῆγον ἐκείνους προτέρους, διὰ τὸ τὴν τῶν συμμάχων τάξιν ἐκείνους ἔχειν. καὶ παρελθόντες ἐδημηγόρουν, πολλὰ μὲν Φίλιππον ἐγκωμιάζοντες, πολλὰ δ' ὑμῶν κατηγοροῦντες, ἅπανθ' ὅσα πώποτε ἐναντία ἐπράξατε Θηβαίοις, ἀναμιμνήσκοντες.

τὸ

τὸ δ' ἓν κεφάλαιον, ἥξειν ὧν μὲν εὖ πεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου, χάριν αὐτοῖς ἀποδοῦναι. ὧν δ' ὑφ' ὑμῶν ἠδίκηνται, δίκην λαβεῖν ὁποτέρως βούλονται, ἢ διιέντας αὐτοὺς ἐφ' ὑμᾶς, ἢ συνεμβαλόντας εἰς τὴν ἀττικήν. καὶ ἐδείκνυσαν ὡς ᾤοντο. ἐκ μὲν ὧν αὐτοὶ συνεβούλευον, τὰ ἐκ τῆς ἀττικῆς βοσκήματα καὶ ἀνδράποδα καὶ τἆλλα ἀγαθὰ εἰς τὴν Βοιωτίαν ἥξοντα. ἐκ δὲ ὧν ἡμᾶς ἐρεῖν ἔφασαν, τὰ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ διαρπασθησόμενα ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοις. εἰς ταῦτα δὲ πάντα συντείνοντα ἔλεγον. ἃ δ' ἡμεῖς πρὸς ταῦτα ἀντείπομεν, τὰ μὲν καθ' ἕκαστα ἐγὼ μὲν ἀντὶ παντὸς ἂν τιμησαίμην εἰπεῖν τοῦ βίου. ὑμᾶς δὲ δέδοικα, μὴ παρεληλυθότων τῶν καιρῶν, ὥσπερ ἂν εἰ κατακλυσμὸν γεγενῆσθαι τῶν πραγμάτων ἡγούμενοι, μάταιον ὄχλον τοὺς περὶ τούτων λόγους νομίσητε. ἃ δ' οὖν ἐπείσαμεν ἡμεῖς, καὶ ἃ ἡμῖν ἀπεκρίνατο, ἀκούσατε. λέγε ταυτὶ λαβών.

63. *Ex consequentibus solum laudem fortitudinis, iustitiæ, temperantiæ repetit. quæ in senatu acta erant præterit magno collocationis artificio: ne se commemoratione suæ legationis alijs legatis anteferre videatur: & de se arrogantius loqui: & renouare memoriam ingrati temporis. ergo ea solum proponit, quæ ad audiendum erant iucunda, & ad rem pertinebant. In fine accusatoria complexione vsus est: in cuius vtraq; parte aduersarium improbitatis atq; impietatis redarguit.*

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΩΝ.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐκάλουν ὑμᾶς, καὶ μετεπέμποντο. ἐξῆτε, ἐβοηθεῖτε, ἵνα τὰ ἐν μέσῳ παραλείπω: οὕτως οἰ-

κείως

κείνους ὑμᾶς ἐδέχοντο. ὡς ἔξω τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων ὄντων, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὸ ἄστυ δεχόμενοι τὴν στρατιάν, ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὰ τιμιώτατα. καί τοι, τρία ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδειξαν ἐγκώμια Θηβαῖοι καθ' ὑμῶν τὰ κάλλιστα. ἓν μέν, ἀνδρείας. ἕτερον δέ, δικαιοσύνης. τρίτον δέ, σωφροσύνης. καὶ γὰρ τὸν ἀγῶνα μεθ' ὑμῶν μᾶλλον, ἢ πρὸς ὑμᾶς ἑλόμενοι ποιήσασθαι, καὶ ἀμείνους εἶναι : καὶ δικαιότερα ἀξιοῦν ὑμᾶς ἔκριναν ἢ Φίλιππον : καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς, καὶ τὰ παρὰ πᾶσι δ' ἐν πλείστῃ φυλακῇ, παῖδας καὶ γυναῖκας ἐφ' ὑμῖν ποιήσαντες, σωφροσύνης πίστιν περὶ ὑμῶν ἔχοντες ἔδειξαν. ἐν οἷς ἅπασιν ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατά γε ὑμᾶς, ὀρθῶς ἐφάνησαν ἐγνωκότες. οὔτε γὰρ εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντος τοῦ στρατοπέδου, οὐδεὶς οὐδὲν οὐδὲ ἀδίκως ὑμῖν ἐνεκάλεσεν, οὕτω σώφρονας παρέσχετε ὑμᾶς αὐτούς: δίς τε συμπαραταξάμενοι τὰς πρώτας μάχας, τήν τ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν χειμερινήν, οὐκ ἀμέμπτους μόνον ὑμᾶς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ θαυμαστοὺς ἐδείξατε, τῷ κόσμῳ, ταῖς παρασκευαῖς, τῇ προθυμίᾳ: ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν ἄλλων ὑμῖν ἐγίγνοντο ἔπαινοι, παρὰ δ' ὑμῶν θυσίαι καὶ πομπαὶ τοῖς θεοῖς. καὶ ἔγωγε ἡδέως ἂν ἐροίμην αἰσχίνην, ὅτε ταῦτ' ἐπράττετο, καὶ ζήλου καὶ χαρᾶς, καὶ ἐπαίνων ἦν ἡ πόλις μεστή, πότερον συνέθυε καὶ συνηυφραίνετο τοῖς πολλοῖς ἢ λυπούμενος καὶ στένων καὶ δυσμεναίνων ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς, οἴκοι καθῆτο. εἰ μὲν γὰρ παρῆν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξητάζετο, πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ, μᾶλλον δ' οὐδ' ὅσια, εἰ ὧν ὡς ἀρίστων αὐτὸς τοὺς θεοὺς ἐποιήσατο μάρτυρας, ταῦθ' ὡς οὐκ ἄριστα νῦν ὑμᾶς ἀξιοῖ ψηφίσασθαι, τοὺς ὀμωμοκότας τοὺς θεούς; εἰ δὲ μὴ παρῆν, πῶς οὐκ ἀπολωλέναι πολλάκις ἐστὶ δίκαιος, εἰ ἐφ' οἷς ἔχαιρον οἱ ἄλλοι, ταῦτα ἐλυπεῖτο ὁρῶν; λέγε δὴ καὶ ταῦτα τὰ ψηφίσματά μοι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΘΥΣΙΩΝ.

64. *Iubet epistolas Philippi recitari: e quibus intelligi poterat: quantum suis consilijs & laboribus Demosthenes effecerit, in legatione Thebana. Deinde se cum alijs oratoribus comparat: suumq; studium & curam* ἠθικῶς *declarat erga rempub. in communibus periculis.*

Οὐκοῦν, ἡμεῖς μὲν ἐν θυσίαις ἦμεν τότε. Θηβαῖοι δὲ ἐν τῷ δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν: καὶ περιεστήκει τοῖς βοηθείας δεήσεσθαι δοκοῦσιν ἀφ' ὧν ἔπραττον οὗτοι, αὐτοῖς βοηθεῖν ἑτέροις, ἐξ ὧν ἐπείσθητέ μοι. ἀλλὰ μὴν, οἵας τότε ἠφίει φωνὰς ὁ Φίλιππος, καὶ ἐν οἵαις, ἦν ταραχαῖς ἐπὶ τούτοις. ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἐκείνου μαθήσεσθε, ὧν εἰς πελοπόννησον ἔπεμψε. καί μοι λέγε ταύτας, λαβὼν, ἵν' εἰδῆτε ὅτι ἡ ἐμὴ συνέχεια καὶ πλάνη καὶ ταλαιπωρίαι καὶ τὰ πολλὰ ψηφίσματα ἃ νῦν οὗτος διέσυρε, τί ἀπειργάσατο. καί τοι, πολλοὶ παρ' ἡμῖν ἄνδρες ἀθηναῖοι γεγόνασι ῥήτορες, ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, καλλίστρατος ἐκεῖνος, ἀριστοφῶν, κέφαλος, θρασύβουλος, ἕτεροι μυρίοι, ἀλλὰ ὅμως οὐδεὶς τούτων πώποτε διαπαντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει. ἀλλ' ὁ μὲν γράφων οὐκ ἂν ἐπρέσβευεν, ὁ δὲ πρεσβεύων οὐκ ἂν ἔγραψεν. ὑπελείπετο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ἑαυτῷ ἅμα μὲν ῥᾳστώνην, ἅμα δ' εἴ τι γίγνοιτο, ἀναφοράν. τί οὖν, εἴποι τις ἄν, σὺ τοσοῦτον ὑπερῇρας ῥώμῃ καὶ τόλμῃ τοὺς ἄλλους, ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός; οὐ λέγω ταῦτα, ἀλλ' οὕτως ἐπεπείσμην μέγαν εἶναι τὸν κατειληφότα κίνδυνον τὴν πόλιν, ὥς οὐκ ἐδόκει μοι χώραν, οὐδὲ πρόνοιαν οὐδεμίαν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας διδόναι, ἀλλ' ἀγαπητὸν εἶναι, εἰ μηδὲν παραλείποι τις, ἃ δεῖ πράξειεν.

ἐπε-

ἐπεπείσμην δ' ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, τυχὸν μὲν ἀναισθήτως, ὅμως δ' ἐπεπείσμην μήτε γράφοντ' ἂν ἐμοῦ γράψαι βέλτιον μηδένα, μήτε πράττοντά τι πρᾶξαι, μήτε πρεσβεύοντα πρεσβεῦσαι προθυμότερον, μήτε δικαιότερον. διὰ ταῦτα ἐν ἅπασιν ἐμαυτὸν ἔταττον. λέγε δὴ τὰς ἐπιστολὰς Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Εἰς ταῦτα κατέστησε Φίλιππον ἡ ἐμὴ πολιτεία Αἰσχίνη. ταύτην τὴν φωνὴν ἐκεῖνος ἀφῆκε δι' ἐμέ, πολλοὺς καὶ θρασεῖς τὰ πρὸ τούτων τῇ πόλει ἐπαιρόμενος λόγους, ἀνθ' ὧν δικαίως ἐστεφανούμην ὑπὸ τουτωνί, καὶ σὺ παρὼν οὐκ ἀντέλεγες. ὁ δὲ γραψάμενος Διώνδας, τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐκ ἔλαβε. καί μοι λέγε ταῦτα τὰ ψηφίσματα, τὰ τότε μὲν διαπεφευγότα, ὑπὸ τούτου δὲ οὐδὲ γραφέντα. Ψηφίσματα.

65. *Ostendit hoc tempore non licere agere contra Ctesiphontem. id quod est status actionis: & quasi praeiudicio habito sese & Ctesiphontem tuetur.*

Ταυτὶ τὰ ψηφίσματα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς αὐτὰς συλλαβάς, καὶ τὰ αὐτὰ ῥήματα ἔχει ἅπερ πρότερον μὲν Ἀριστόνικος, νῦν δὲ Κτησιφῶν γέγραφεν ὁτοσί. καὶ ταῦτ' Αἰσχίνης, οὔτ' ἐδίωξεν αὐτός, οὔτε τῷ γραψαμένῳ συγκατηγόρησε. καί τοι τότε τὸν Δημομέλην τὸν ταῦτα γράφοντα καὶ τὸν Ὑπερείδην, εἴπερ ἀληθῆ μου νῦν κατηγορεῖ, μᾶλλον ἂν εἰκότως ἢ τόνδ' ἐδίωκε. διατί; ὅτι τῷ μὲν ἔστ' ἀνενεγκεῖν ἐπ' ἐκείνους καὶ τὰς τῶν δικαστηρίων γνώσεις, καὶ τό, τοῦτον αὐτὸν ἐκείνων μὴ κατηγορηκέναι, ταὐτὰ γραψάντων ἅπερ οὗτος νυνί, καὶ τό, τοὺς νόμους μηκέτι ἐᾶν περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων κατηγορεῖν, καὶ πολλὰ ἕτερα. τότε δ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀνεκρίνετο ἀφ' ἑαυτοῦ, πρίν τι τούτων προλαβεῖν.

66. Ma-

66. *Manet in eadem re: & dicit aliena tempore agere: falsa psephismata fingere, abolita referre, calumniari post tempus: cum suo tempore licuerit: quasi de oratorum declamationibus: non de repub. futurum sit iudicium.*

Ἀλλ' οὐκ ἦν οἶμαι τότε, ἃ νυνὶ ποιεῖ ἐκ παλαιῶν χρόνων καὶ ψηφισμάτων πολλῶν ἐκλέξαντα, ἃ μήτε προῄδει μηδεὶς, μήτ' ἂν ᾠήθη τήμερον ῥηθῆναι, διαβάλλειν, καὶ μετενεγκόντα τοὺς χρόνους, καὶ προφάσεις ἀντὶ τῶν ἀληθῶν ψευδεῖς μεταθέντα τοῖς πεπραγμένοις, δοκεῖν τι λέγειν. οὐκ ἦν τότε ταῦτα, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς ἀληθείας ἐγγὺς οὔσης, τῶν ἔργων ἔτι μεμνημένων ὑμῶν, καὶ μόνον οὐκ ἐν ταῖς χερσὶν ἕκαστα ἐχόντων, πάντες ἐλέγχοντ' ἂν οἱ λόγοι. διόπερ τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐλέγχους φυγὼν, νῦν ὕστερον ἥκει, ῥητόρων ἀγῶνα νομίζων ὥς γέ μοι δοκεῖ, καὶ οὐχὶ τῶν πεπολιτευμένων ἐξέτασιν ποιήσειν ὑμᾶς ὑπολαμβάνων. καὶ λόγων κρίσιν, οὐ τοῦ τῇ πόλει συμφέροντος ἔσεσθαι.

67. *Contra similitudinem Æschinis: de iudicum opinione domo ad hoc iudicium allata, eruditè ex verbis aduersarij efficit, de se boni ciuis, de Æschine improbi ciuis esse opinionem. & quasi rationes referens compositione contrariorum enumerat quantas utilitates in Rempub. suis consilijs & legationibus reportarit.*

Εἶτα σοφίζεται, καὶ φησὶ προσήκειν, ἧς μὲν οἴκοθεν ἥκετ' ἔχοντες δόξης περὶ ἡμῶν, ἀμελῆσαι, ὥσπερ δὲ ὅταν οἰόμενοι περιεῖναι χρήματά τῳ λογίζησθε. κἂν καθαραὶ ὦσιν αἱ ψῆφοι, καὶ μηδὲν περιῇ, συγχωρεῖτε· οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐκ τοῦ λόγου

φαι-

φαινομένοις παραδείγμασι. θεάσασθε τοίνυν ὡς σαθρὸν ὡς ἔοικεν ἐστὶ φύσει πᾶν ὅ,τι ἂν μὴ δικαίως ᾖ πεπραγμένον. ἐκ γὰρ αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ τούτου παραδείγματος, ὡμολόγηκε νυνὶ ὑμᾶς ὑπάρχειν ἐγνωσμένους: ἐμὲ μὲν λέγειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, αὐτὸν δὲ ὑπὲρ Φιλίππου. οὐ γὰρ ἂν μεταπείθειν ὑμᾶς ἐζήτει, μὴ τοιαύτης οὔσης τῆς ὑπαρχούσης ὑπολήψεως περὶ ἑκατέρου. καὶ μὴν ὅτι γε οὐ δίκαια λέγει μεταθέσθαι ταύτην τὴν δόξαν ἀξιῶν ὑμᾶς, ἐγὼ διδάξω ῥᾳδίως, οὐ τιθεὶς ψήφους, οὐ γάρ ἐστιν ὁ τῶν πραγμάτων οὗτος λογισμός: ἀλλ' ἀναμιμνήσκων ἕκαστα ἐν βραχέσι, λογισταῖς ἅμα καὶ μάρτυσι τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν χρώμενος. ἡ γὰρ ἐμὴ πολιτεία, ἧς οὗτος κατηγορεῖ, ἀντὶ μὲν τοῦ Θηβαίους μετὰ Φιλίππου συνεμβαλεῖν εἰς τὴν χώραν, ὃ πάντες ᾤοντο ἔσεσθαι, μεθ' ἡμῶν παραταξαμένους, ἐκεῖνον κωλύειν ἐποίησεν. ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ τὸν πόλεμον εἶναι, ἑπτακόσια στάδια ἀπὸ τῆς πόλεως, ἐπὶ τοῖς Βοιωτῶν ὁρίοις γενέσθαι. ἀντὶ δὲ τοῦ τοὺς λῃστὰς ἡμᾶς φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς Εὐβοίας, ἐν εἰρήνῃ τὴν Ἀττικὴν, ἐκ θαλάττης εἶναι πάντα τὸν πόλεμον. ἀντὶ δὲ τοῦ τὸν Ἑλλήσποντον ἔχειν Φίλιππον λαβόντα Βυζάντιον, συμπολεμεῖν τοὺς Βυζαντίους μεθ' ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνον. ἆρά σοι ψήφοις ὅμοιος ὁ τῶν ἔργων λογισμὸς φαίνεται, ἢ δεῖν ἀντανελεῖν ταῦτα, ἀλλ' οὐχ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μνημονευθήσεται σκέψασθαι; καὶ οὐκ ἐπιπροστίθημι, ὅτι τῆς μὲν ὠμότητος, ἣν ἐν οἷς καθάπαξ τινῶν κύριος κατέστη Φίλιππος, ἔστιν ἰδεῖν, ἑτέροις πειραθῆναι συνέβη. τῆς δὲ φιλανθρωπίας, ἣν τὰ λοιπὰ τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος περιβαλλόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐπλάττετο, ὑμεῖς καλῶς ποιοῦντες τοὺς καρποὺς κεκόμισθε.

68. *Boni oratoris officium, & boni accusatoris munus demonstrat esse, ciuitatis vires considerare,*

in ijsque orationem confirmare : vt inde occasione captata : exponat quomodo à se reipub. vires & facultates aucta sint atq; confirmata. Æschines autem verba quædam Demosthenis insectatus est vt odiosa & intolerabilia : huic calumniæ Demosthenes hic respondet. negans in eo positas esse fortunas Græciæ, hoc ne an illo verbo vtatur : aut in eum manum huc an illuc porrexerit : sed quibus rationibus aliquis Reipub. rationes auxerit aut labefactarit, id in primis esse considerandum.

Ἀλλ' ἐῶ ταῦτα, καὶ μήν, ὀυδὲ τοῦτ' εἰπεῖν ὀκνήσω, ὅτι ὁ τὸν ῥήτορα βουλόμενος δικαίως ἐξετάζειν, καὶ μὴ συκοφαντεῖν, ὀυκ ἂν οἷα σὺ νῦν ἔλεγες, τοιαῦτα κατηγόρει : παραδείγματα πλάττων, καὶ ῥήματα, καὶ σχήματα μιμούμενος : πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο ὀυχ ὁρᾷς γέγονε τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα, εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμα ἀλλὰ μὴ τουτὶ διελέχθην ἐγώ : ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα, ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρήνεγκα : ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἂν ἐσκόπει, τίνας εἶχεν ἀφορμὰς ἡ πόλις, καὶ τίνας δυνάμεις, ὅτ' εἰς τὰ πράγματα εἰσῄειν. καὶ τίνας συνήγαγον αὐτῇ μετὰ ταῦτ' ἐπιστὰς ἐγώ, καὶ πῶς εἶχε τὰ τῶν ἐναντίων. εἶτ' εἰ μὲν ἐλάττους ἐποίησα τὰς δυνάμεις, παρ' ἐμοὶ τἀδίκημ' ἂν ἐδείκνυες ὄν. εἰ δὲ πολλῷ μείζους, ὀυκ ἂν ἐσυκοφάντεις. ἐπειδὴ δὲ σὺ τοῦτο πέφευγας, ἐγὼ ποιήσω. καὶ σκοπεῖτε εἰ δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ.

69. *Quæ ciuitatis fuerint facultates : quæ Philippi vires : cuius tum loci & ordinis fuerit Demosthenes : & quanta ad Reipub. vires, accessio Demosthenis consilijs sit facta.*

Δύναμιν

Δύναμιν μὲν τοίνυν εἶχεν ἡ πόλις τοὺς νησιώτας, οὐχ ἅπαντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσθενεστάτους: οὔτε γὰρ χῖος, οὔτε ῥόδος, οὔτε κέρκυρα μεθ' ἡμῶν ἦν. χρημάτων δὲ σύνταξιν, εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα τάλαντα, καὶ ταῦτ' ἦν προεξειλεγμένα. ὁπλίτην δὲ, ἢ ἱππέα, πλὴν τῶν οἰκείων, οὐδένα. ὃ δὲ πάντων καὶ φοβερώτατον καὶ μάλισθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, οὗτοι παρεσκευάκεσαν, τοὺς περιχώρους πάντας, ἔχθρας ἢ φιλίας ἐγγυτέρω. μεγαρεῖς, θηβαίους, εὐβοέας. τὰ μὲν τῆς πόλεως οὕτως ὑπῆρχεν ἔχοντα, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι παρὰ ταῦτ' εἰπεῖν ἄλλ' οὐδέν. τὰ δὲ τοῦ φιλίππου πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἀγών, σκέψασθε πῶς. πρῶτον μὲν ἦρχε τῶν ἀκολουθούντων αὐτὸς αὐτοκράτωρ ὃ εἰς τὸν πόλεμον μέγιστόν ἐστιν ἁπάντων. εἶθ' οὗτοι τὰ ὅπλα εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν ἀεί: ἔπειτα χρημάτων εὐπόρει, καὶ ἔπραττεν ἃ δόξειεν αὐτῷ, οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος, οὐδ' ὑπὸ τῶν συκοφαντούντων κρινόμενος, οὐδὲ γραφὰς φεύγων παρανόμων, οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί, ἀλλ' ἁπλῶς αὐτὸς δεσπότης, ἡγεμών, κύριος πάντων. ἐγὼ δ' ὁ πρὸς τοῦτον ἀντιτεταγμένος (καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξετάσαι δίκαιον) τίνος κύριος ἦν; οὐδενός. αὐτὸ γὰρ τὸ δημηγορεῖν πρῶτον οὗ μόνου μετεῖχον ἐγὼ, ἐξ ἴσου προυτίθετε ὑμεῖς τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι καὶ ἐμοί, καὶ ὅσα οὗτοι περιγένοιντο ἐμοῦ πολλὰ δ' ἐγίγνετο τοιαῦτα, δι' ἣν ἕκαστον τύχοι πρόφασιν, ταῦθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπῄειτε βεβουλευμένοι. ἀλλ' ὅμως ἐκ τοιούτων ἐγὼ ἐλαττωμάτων, συμμάχους μὲν ὑμῖν ἐποίησα εὐβοέας, ἀχαιούς, κορινθίους, θηβαίους, μεγαρέας, λευκαδίους, κερκυραίους. ἀφ' ὧν μύριοι μὲν καὶ πεντακισχίλιοι ξένοι, δισχίλιοι δὲ ἱππεῖς ἄνευ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων συνήχθησαν. χρημάτων δὲ ὅσην ἠ δυνήθην ἐγὼ πλείστην συντέλειαν ἐποίησα.

70. *Reprehenderat Æschines, quod partes duas sumtuum bellicorum Demosthenis consilijs Respub. sustinuerit: Thebani solum tertiam: qui proximi essent periculis. hanc calumniam refutat: & ostendit id honeste factum: & more atque exemplo maiorum. ad finem rursus vituperat: quod eo tempore tacuerit Æschines, nunc accuset.*

Εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς Θηβαίους δίκαια Αἰσχίνη, ἢ τὰ πρὸς Βυζαντίους, ἢ τὰ πρὸς Εὐβοέας, ἢ περὶ τῶν ἴσων νυνὶ διαλέγῃ, πρῶτον μὲν ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρων, τριακοσίων, οὐσῶν τῶν πασῶν, τὰς διακοσίας ἡ πόλις παρέσχετο: καὶ οὐκ ἐλαττοῦσθαι νομίζουσα, οὐδὲ κρίνουσα τοὺς ταῦτα συμβουλεύσαντας, οὐδὲ ἀγανακτοῦσα ἐπὶ τούτοις ἑωρᾶτο, αἰσχρὸν γάρ: ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ κινδύνου τοῖς ἕλλησι περιστάντος, αὐτὴ διπλάσια τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρέσχετο. εἶτα κενὰς χαρίζῃ χάριτας τουτοισὶ, συκοφαντῶν ἐμέ. τί γὰρ νῦν λέγεις οἷα ἐχρῆν πράττειν, ἀλλ᾽ οὐ τότ᾽ ὢν ἐν τῇ πόλει, καὶ παρὼν ταῦτ᾽ ἔγραφες. εἴπερ ἐνεδέχετο παρὰ τοὺς παρόντας καιροὺς, ἐν οἷς οὐχ ὅσα ἂν βουλόμεθα, ἀλλ᾽ ὅσα δοίη τὰ πράγματα, ἔδει δέχεσθαι: ὁ γὰρ ἀντωνούμενος καὶ ταχὺ τοὺς παρ᾽ ἡμῶν ἀπελαυνομένους προσδεξόμενος καὶ χρήματα προσθήσων ὑπῆρχεν ἕτοιμος.

71. *Dicit acerbiores se habiturum fuisse accusatores, si tum dissimulasset: & permisisset, vt omnium Dominus constitueretur Philippus. Ergo duo hic assequitur: vt & amplificet vtilitates suorum con-*

consiliorum : & aduersarij importunitatem & iniquitatem demonstret. quod delatorum meminit, & ad accusatorem orationem deflectit, παθητικὸν *illud est : odij & seueritatis causa post rem probatam.*

Ἀλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας ἔχω, τί ἂν οἴεσθε, εἴ ποτ' ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ, καὶ ἅμα εὐβοίας καὶ θηβῶν, καὶ βυζαντίου κύριος κατέστη, τί ποιεῖν ἂν, ἢ τί οἴεσθε λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους τουτουσί; οὐχ ὡς ἐξεδόθησαν; οὐχ ὡς ἀπηλάθησαν, βουλόμενοι μεθ' ἡμῶν εἶναι; εἶτα τοῦ μὲν ἑλλησπόντου διὰ βυζαντίων ἐγκρατὴς καθέστηκε, καὶ τῆς σιτοπομπείας τῆς τῶν ἑλλήνων κύριος γέγονε: πόλεμος δ' ὅμορος καὶ βαρὺς εἰς τὴν ἀττικὴν διὰ θηβαίων κεκόμισται, ἄπλους δ' ἡ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς εὐβοίας ὁρμωμένων λῃστῶν γέγονεν, οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον. καὶ πολλά γε πρὸς τούτοις ἕτερα. πονηρὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεὶ, καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαίτιον. τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τἀνθρώπιόν γε οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑγιὲς πεποιηκὸς, οὐδ' ἐλεύθερον, αὐτοτραγικὸς πίθηκος, ἀρουραῖος οἰνόμαος, παράσημος ῥήτωρ. τί γὰρ ἡ σὴ δεινότης εἰς ὄνησιν ἥκει τῇ πατρίδι; νῦν ἡμῖν λέγεις ὑπὲρ τῶν παρεληλυθότων; ὥσπερ ἂν εἴ τις ἰατρὸς ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσειέ τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμενα αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνῆμα, διεξίοι, εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὑτοσὶ, οὐκ ἂν ἀπέθανεν; ἐμβρόντητε, εἶτα νῦν λέγεις;

72. *Thebanam cladem vehementer Æschines*

exaggerauit: conatus odium & iram eius commemoratione Demostheni concitare. De hac nunc respondet: & primum dicit nunquam se victum fuisse à Philippi legatis, nunquam in legationibus: semper se oratione superiorem fuisse: armis verò superare, aut fortuna, non ad se neq; ad oratorem pertinere.

Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὴν ἧτταν εἰ ταύτῃ γαυριᾷς, ἐφ' ᾗ στένειν σε, ὦ κατάρατε, προσῆκεν, ἐν οὐδενὶ τῶν παρ' ἐμοὶ γεγονυῖαν εὑρήσετε τῇ πόλει. οὑτωσὶ δὲ λογίζεσθε. οὐδαμοῦ πώποτε ὅποι πρεσβευτὴς ἐπέμφθην ὑφ' ὑμῶν ἐγώ, ἡττηθεὶς ἀπῆλθον τῶν παρὰ Φιλίππου πρέσβεων. οὐκ ἐκ θετταλίας, οὐδ' ἐξ ἀμβρακίας, οὐκ ἐξ ἰλλυριῶν, οὐ παρὰ τῶν θρακῶν βασιλέων, οὐκ ἐκ βυζαντίου, οὐκ ἄλλοθεν οὐδαμόθεν, οὐ τὰ τελευταῖα πρώην ἐκ θηβῶν, ἀλλ' ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις αὐτοῦ τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὅπλοις ἐπιὼν κατεστρέφετο. ταῦτ' οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ τὸν αὐτὸν εἴς τε μαλακίαν σκώπτων, καὶ τῆς Φιλίππου δυνάμεως ἀξιῶν ἕνα ὄντα κρείττω γενέσθαι; καὶ ταῦτα τοῖς λόγοις; τίνος γὰρ ἄλλου κύριος ἦν ἐγώ; οὐ γὰρ τῆς γε ἑκάστου ψυχῆς, οὐδὲ τῆς τύχης τῶν παραταξαμένων, οὐδὲ τῆς στρατηγίας, ἧς ἐμὲ ἀπαιτεῖς εὐθύνας, οὕτω σκαιὸς εἶ.

73. *Manet in remotione culpæ. exponit quæ in oratore officia requiri debeant. Duas rationes Philippi profert, quibus plurimum valet: exercitum & pecuniam: nunquam se Philippi pecunia victum esse, sed exercitu: in hunc culpam rursus remouet.*

Ἀλλὰ μὴν, ὧν γ' ἂν ὁ ῥήτωρ ὑπεύθυνος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λάμβανε, οὐ παραιτοῦμαι. τίνα οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἰδεῖν τὰ πράγματα ἀρχόμενα, καὶ προαισθέσθαι, καὶ προειπεῖν τοῖς ἄλ-

λοις,

λοις, ταῦτα πέπρακταί μοι. καὶ ἔτι τὰς ἑκασταχοῦ βραδυτῆτας, ὄκνους, ἀγνοίας, φιλονεικίας, ἃ πολιτικὰ ταῖς πόλεσι πρόσεστιν ἁπάσαις καὶ ἀναγκαῖα ἁμαρτήματα, ταῦθ᾽ ὡς εἰς ἐλάχιστον συστεῖλαι: καὶ τοὐναντίον εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν, καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν ὁρμὴν προτρέψαι. καὶ ταῦτά μοι πάντα πεποίηται, καὶ οὐδεὶς μήποτε ἀνθρώπων εὕρῃ τὸ κατ᾽ ἐμὲ οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ τοίνυν τις ὁντινοῦν ἔροιτο, τίσι τὰ πλεῖστα Φίλιππος ὧν κατέπραξε διῳκήσατο, πάντες ἂν εἴποιεν, τῷ στρατοπέδῳ, καὶ τῷ διδόναι, καὶ διαφθείρειν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων. οὐκοῦν, τῶν μὲν δυνάμεων, οὔτε κύριος, οὔθ᾽ ἡγεμὼν ἦν ἐγὼ ὥστε οὐδὲ ὁ λόγος τῶν κατὰ ταῦτα πραχθέντων, πρὸς ἐμέ. καὶ μὴν, τῷ γε μὴ διαφθαρῆναι χρήμασι, κεκράτηκα Φιλίππου, ὥσπερ γὰρ ὁ ὠνούμενος νενίκηκε τὸν λαβόντα ἐὰν πρίηται, οὕτως ὁ μὴ λαβὼν μηδὲ διαφθαρεὶς νενίκηκε τὸν ὠνούμενον. ὥστε ἀήττητος ἡ πόλις τὸ κατ᾽ ἐμέ.

74. *Defendit innocentiam suam contra superiora crimina, populi honoribus atq; iudicio. quod post cladem etiam Thebanam, summa fuerit Demosthenis autoritas: in populiscitis faciendis, & in muneribus mandandis: & quod praefectus fuerit factus rei frumentariae. tum quod à multis accusatus, à Sosicle, Philocrate, Dionda, Melano, ab alijs etiam: tamen populi iudicio fuerit liberatus.*

Ἃ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμην εἰς τὸ δικαίως τοιαῦτα γράφειν τοῦτον περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς ἑτέροις, ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστίν: ἃ δ᾽ οἱ πάντες ὑμεῖς ἴστε, ταῦτ᾽ ἤδη λέξω. μετὰ γὰρ τὴν μάχην εὐθὺς ὁ δῆμος, εἰδὼς καὶ ἑωρακὼς πάντα ὅσα ἔπραττον ἐγὼ ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς καὶ φοβεροῖς ἐμβε-

ἐμβεβηκὼς, ἡνίκα οὐδ' ἀγνωμονῆσαί τι θαυμαστὸν ἦν τοὺς πολλοὺς πρὸς ἐμέ: πρῶτον μὲν περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως, τὰς ἐμὰς γνώμας ἐχειροτόνει, καὶ πάνθ' ὅσα τῆς φυλακῆς ἕνεκα ἐπράττετο, ἡ διάταξις τῶν φυλάκων, αἱ τάφροι, τὰ εἰς τὰ τείχη χρήματα, διὰ τῶν ἐμῶν ψηφισμάτων ἐγίνετο. ἔπειτα αἱρούμενος σιτώνην, ἐκ πάντων ἐμὲ ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος, καὶ μετὰ ταῦτα συστάντων οἷς ἦν ἐπιμελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς, εὐθύνας, εἰσαγγελίας, πάντα ταῦτα ἐπαγόντων μοι, οὐ δι' ἑαυτῶν τό γε πρῶτον, ἀλλ' δι' ὧν μάλιστα ὑπελάμβανον ἀγνοηθήσεσθαι. ἴστε γὰρ δήπου καὶ μέμνησθε, ὅτι τοὺς πρώτους χρόνους καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκρινόμην ἐγὼ, καὶ οὔτ' ἀπόνοια Σωσικλέους, οὔτε συκοφαντία Φιλοκράτους, οὔτε Διώνδου, καὶ Μελάνου μανία, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν, ἀπείρατον τούτοις κατ' ἐμοῦ, ἐν τοίνυν τούτοις πᾶσι, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, δεύτερον δὲ δι' ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἀθηναίους, ἐσωζόμην, δικαίως. τοῦτο γὰρ καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ ὑπὲρ τῶν ὀμωμοκότων, καὶ ὑπὲρ τῶν τὰ εὔορκα γνόντων δικαστῶν. οὐκοῦν, ἐν μὲν οἷς εἰσηγγελλόμην ὅτε ἀπεψηφίζεσθέ μου, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων τοῖς διώκουσιν οὐ μετεδίδοτε, τότ' ἐψηφίζεσθε τὰ ἄριστά με πράττειν. ἐν οἷς δὲ τὰς γραφὰς ἀπέφυγον, ἔννομα καὶ γράφειν καὶ λέγειν ἀπεδεικνύμην. ἐν οἷς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπισημαίνεσθε, δικαίως καὶ ἀδωροδοκήτως πάντα πεπρᾶχθαί μοι προσωμολογεῖτε.

75. *Reprehendit quod Ctesiphontis nomen Æschines detulerit : non suum : Respondet etiam ad illud de Cephalo. concedit pulchrum esse nunquam accusari. sed non minus laudabile, sæpe causam dicere : & semper iudicio liberari. ab Æschine*

etiam nunquam suum delatum nomen fuisse in iudicium.

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, τί προσῆκον ἢ τί δίκαιον ἦν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένοις θεῖναι τὸν Κλησιφῶντα ὄνομα; οὐχ ὃ τὸν δῆμον ἑώρα τιθέμενον; οὐχ ὃ τοὺς ὀμωμοκότας δικαστάς; οὐχ ὃ τὴν ἀλήθειαν παρὰ πᾶσι βεβαιοῦσαν; ναί φησιν. ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου καλόν, τὸ μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν. καὶ νὴ Δί' εὔδαιμόν γε. ἀλλὰ τί μᾶλλον, ὁ πολλάκις μὲν φυγών, μηδεπώποτε δ' ἐξελεγχθεὶς ἀδικῶν ἐν ἐγκλήματι γίγνοιτ' ἂν διὰ τοῦτο δικαίως; καί τοι πρός γε τοῦτον ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν εἰπεῖν ἔστι μοι. οὐδεμίαν γὰρ πώποτ' ἐγράψατό με, οὐδ' ἐδίωξε γραφήν, ὥστε ὑπὸ σοῦ γε ὡμολόγημαι μηδὲν εἶναι τοῦ Κεφάλου χείρων πολίτης.

76. *Sequitur locus copiose tractatus de fortuna. & primum proponit: stulti hominis esse, fortunam alicui obijcere. Deinde distinctione ostendit, quid intersit inter fortunam vrbis: & fortunam omnium, & eam quæ est singulorum.*

Πολλαχόθεν μὲν τοίνυν ἄν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν. οὐχ ἥκιστα δ' ἀφ' ὧν περὶ τῆς τύχης διελέχθη. ἐγὼ δ' ὅλως μὲν ὅστις ἄνθρωπος ὤν, ἀνθρώπῳ τύχην προφέρει, παντελῶς ἀνόητον ἡγοῦμαι. ἣν γὰρ ὁ τὰ βέλτιστα πράττειν νομίζων καὶ ἀρίστην ἔχειν οἰόμενος, οὐκ οἶδεν εἰ μενεῖ τοιαύτη μέχρι τῆς ἑσπέρας, πῶς χρὴ περὶ ταύτης λέγειν, ἢ πῶς ὀνειδίζειν ἑτέρῳ; ἐπειδὴ δ' οὗτος πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, καὶ περὶ τούτων ὑπερηφάνως κέχρηται τῷ λόγῳ, σκέψασθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ θεωρήσατε, ὅσῳ καὶ ἀληθέστερον καὶ ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ περὶ τῆς τύχης τούτου διαλεχθήσομαι.

ἐγὼ τὴν μὲν τῆς πόλεως τύχην, ἀγαθὴν ἡγοῦμαι, καὶ ταῦθ' ὁρῶ καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον ὑμῖν καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν πύθιον μαντευόμενον. τὴν μέν τοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἣ νῦν ἐπέχει, χαλεπὴν καὶ δεινήν. τίς γὰρ ἑλλήνων, ἢ τίς βαρβάρων, οὐκ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ παρόντι πεπείραται καιρῷ; τὸ μὲν τοίνυν προελέσθαι τὰ κάλλιστα, καὶ τὸ τῶν οἰηθέντων ἑλλήνων εἰ πρόοιντο ἡμᾶς, ἐν εὐδαιμονίᾳ διάξειν, αὐτῶν ἐκείνων ἄμεινον πράττειν, τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι. τὸ δὲ προσκροῦσαι, καὶ μὴ πάνθ' ὡς ἐβουλόμεθ' ἡμῖν συμβῆναι, τῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τύχης τὸ ἐπιβάλλον ἐφ' ἡμᾶς, μέρος μετειληφέναι νομίζω τὴν πόλιν. τὴν δ' ἰδίαν τύχην τὴν ἐμήν, καὶ τὴν ἑνὸς ὑμῶν ἑκάστου, ἐν τοῖς ἰδίοις ἐξετάζειν δίκαιον εἶναι νομίζω. ἐγὼ μὲν οὖν οὑτωσὶ περὶ τῆς τύχης ἐξετάζειν ἀξιῶ, ὀρθῶς, καὶ δικαίως, ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ. νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν συνδοκεῖν. ὁ δέ, τὴν ἰδίαν τύχην τὴν ἐμήν, τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυριωτέραν εἶναί φησι. τὴν μικρὰν καὶ φαύλην, τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης. καὶ πῶς ἔνι τοῦτο γενέσθαι;

77. *Præparatio comparationis : quæ ſuam cum Æſchinis fortuna confert.*

Καὶ μήν, εἴ γε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξετάζειν αἰσχίνη προαιρῇ, πρὸς τὴν σαυτοῦ σκόπει. κἂν εὕρῃς τὴν ἐμὴν βελτίω τῆς σῆς, παῦσαι λοιδορούμενος αὐτῇ. σκόπει τοίνυν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. καί μου πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνῷ μηδείς. ἐγὼ γὰρ οὔτ' εἴ τις πενίαν προπηλακίζει νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, οὔτ' εἴ τις ἐν ἀφθόνοις τραφείς, ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται. ἀλλ' ὑπὸ τῆς τουτουῒ τοῦ χαλεποῦ βλασφημίας καὶ συκοφαντίας εἰς τοιούτους λόγους ἐμπίπτειν ἀναγκάζομαι, οἷς ἐκ τῶν ἐνόντων ὡς ἂν δύνωμαι μετριώτατα χρήσομαι.

78. *Pauci*

78. *Paucis narrat quæ sua fuerit fortuna, per adolescentiam: per iuuentutem: per id tempus ex quo ad rempub. accessit. Exemplo iste locus esse debet expoliendæ comparationis: quoties duo primum separatim, deinde coniunctè sunt tractanda.*

Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν αἰσχίνη, παιδὶ μὲν ὄντι, φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καὶ ἔχειν ὅσα χρὴ τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι' ἔνδειαν. ἐξελθόντι δὲ ἐκ παίδων, ἀκόλουθα τούτοις πράττειν· χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτε ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει, καὶ τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι. ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ κοινὰ προσῆλθον, ἔδοξέ μοι τοιαῦτα πολιτεύματα ἑλέσθαι, ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἑλλήνων πολλάκις ἐστεφανῶσθαι: καὶ μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς ὡς οὐ καλά γε ἦν ἃ προειλόμην, ἐπιχειρεῖν λέγειν. ἐγὼ μὲν δὴ, τοιαύτῃ συμβεβίωκα τύχῃ. καὶ πόλλ' ἂν ἔχων ἕτερ' εἰπεῖν περὶ αὐτῆς, παραλείπω, φυλαττόμενος τὸ λυπῆσαί τινα ἐν οἷς σεμνύνομαι.

79. *De se paucis verecundiæ causa: nunc de Æschine copiose: quæ adolescentis fuerit fortuna: quæ viri vitæ conditio: quid egerit tribulis factus: quid in repub. egerit priuatus: quid postquam cœpit causas agere. narrationis genus plenum est, rebus & verbis ornatum, & vtrisque vehemens.*

Σὺ δ' ὁ σεμνὸς ἀνὴρ, καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους. σκόπει πρὸς ταύτην ποίᾳ τινὶ κέχρησαι τύχῃ, δι' ἣν, παῖς μὲν ὢν, μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτράφης, ἅμα τῷ πατρὶ πρὸς τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων, τὸ μέλαν τρίβων, καὶ τὰ βάθρα σπογγίζων,

ζων, καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν, οἰκέτου τάξιν οὐκ ἐλευθέρου παιδὸς ἔχων. ἀνὴρ δὲ γενόμενος, τῇ μητρὶ τελούσῃ, τὰς βίβλους ἀνεγίνωσκες, καὶ τἆλλα συνεσκευώρου, τὴν μὲν νύκτα νεβρίζων, καὶ κρατηρίζων, καὶ καθαίρων τοὺς τελουμένους, καὶ ἀπομάττων τῷ πηλῷ, καὶ τοῖς πιτύροις. καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ καθαρμοῦ, καὶ κελεύων λέγειν, ἔφυγον κακὸν εὗρον ἄμεινον: ἐπὶ τῷ μηδένα πώποτε τηλικοῦτον ὀλολύξαι σεμνυνόμενος. καὶ ἔγωγε νομίζω, μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐτὸν φθέγγεσθαι μὲν οὕτω μέγα, ὀλολύζειν δ' οὐχ ὑπέρλαμπρον. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν, τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθρῳ καὶ τῇ λεύκῃ, τοὺς ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων, καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰωρῶν, καὶ βοῶν, εὐοῖ σαβοῖ, καὶ ἐπορχούμενος ὕης ἄττης, ἄττης ὕης, ἔξαρχος καὶ προηγεμὼν, καὶ κιττοφόρος, καὶ λικνοφόρος, καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν γραϊδίων προσαγορευόμενος, μισθὸν λαμβάνων τούτων, ἔνθρυπτα καὶ στρεπτοὺς καὶ νεήλατα, ἐφ' οἷς τίς οὐκ ὡς ἀληθῶς αὑτὸν εὐδαιμονήσειε, καὶ τὴν αὑτοῦ τύχην. ἐπειδὴ δ' εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφης ὅπως δήποτε (ἐῶ γὰρ τοῦτο) ἐπειδὴ γ' ἐνεγράφης, εὐθέως τὸ κάλλιστον ἐξελέξω τῶν ἔργων, ὑπογραμματεύειν καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀρχιδίοις. ὡς δ' ἀπηλλάγης ποτὲ καὶ τούτου, πάνθ' ἃ τῶν ἄλλων κατηγορεῖς, αὐτὸς ποιήσας, οὐ κατῄσχυνας μὰ Δί' οὐδὲν τῶν προϋπηργμένων τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ. ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν τοῖς βαρυστόνοις ἐπικαλουμένοις ἐκείνοις ὑποκριταῖς, σιμύλῳ καὶ σωκράτει, ἐτριταγωνίστεις, σῦκα καὶ βότρυς, καὶ ἐλαίας συλλέγων, ὥσπερ ὀπωρώνης ἐκ τῶν ἀλλοτρίων χωρίων, πλείω λαμβάνων ἀπὸ τούτων τραύματα, ἢ τῶν ἀγώνων. οὓς ὑμεῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἠγωνίζεσθε. ἦν γὰρ ἄσπονδος καὶ ἀκήρυκτος ὑμῖν ὁ πρὸς τοὺς θεατὰς πόλεμος, ὑφ' ὧν τὰ πολλὰ τραύματα

εἰληφὼς,

εἰληφὼς, εἰκότως τοὺς ἀπείρους τῶν τοιούτων κινδύνων, ὡς δειλοὺς σκώπτεις. ἀλλὰ γὰρ παρεὶς ἐξ ὧν τὴν πενίαν αἰτιάσαιτ' ἄν τις, πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ τρόπου σου βαδιοῦμαι κατηγορήματα. τοιαύτην γὰρ εἵλου πολιτείαν, ἐπειδήποτε καὶ τοῦτ' ἐπῆλθέ σοι ποιῆσαι, δι' ἣν εὐτυχούσης μὲν τῆς πατρίδος, λαγὼ βίον ἔζης, δεδιὼς καὶ τρέμων, καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσδοκῶν, ἐφ' οἷς σαυτῷ συνῄδεις ἀδικοῦντι. ἐν οἷς δ' ἠτύχησαν οἱ ἄλλοι θρασὺς ὢν ὑφ' ἁπάντων ὦψαι. καίτοι, ὅστις χιλίων πολιτῶν ἀποθανόντων ἐθάρρησε, τί οὗτος παθεῖν ὑπὸ τῶν ζώντων δίκαιός ἐστι; πολλὰ τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ, παραλείψω. οὐ γὰρ ὅσ' ἂν δείξαιμι προσόντ' αἰσχρὰ τούτῳ καὶ ὀνείδη, πάντ' οἶμαι δεῖν εὐχερῶς λέγειν, ἀλλ' ὅσα μηδὲν αἰσχρόν ἐστιν εἰπεῖν ἐμοί.

80. *Superior collatio seorsim facta est: hic præcipua coniunguntur breuiter. In fine iactat se liberius: & quasi exultat de exitu iudicij. & probat quæ de se dixit: recitatione testimoniorum.*

Ἐξέτασον τοίνυν παράλληλα τὰ σοὶ καὶ ἐμοὶ βεβιωμένα, πρᾴως καὶ μὴ πικρῶς αἰσχίνη. εἶτ' ἐρώτησον τουτουσὶ τὴν ὁποτέρου τύχην ἂν ἕλοιθ' ἕκαστος αὐτῶν. ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελούμην. ἐχόρευες, ἐγὼ δ' ἐχορήγουν. ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἐκκλησίαζον. ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριττον. ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἐῶ τἆλλα. ἀλλὰ νυνὶ τήμερον, ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ στεφανωθῆναι δοκιμάζομαι, τὸ δὲ μηδοτιοῦν ἀδικεῖν ἀνωμολόγημαι. σοὶ δὲ συκοφάντῃ μὲν εἶναι δοκεῖν ὑπάρχει. κινδυνεύεις δὲ, εἴτε δεῖ σε ἔτι τοῦτο ποιεῖν, εἴτε ἤδη πεπαῦσθαι, μὴ μεταλαβόντα τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. ἀγαθῆ

δ

δὲ οὐχ ὁρᾷς, τύχῃ συμβεβηκώς, τῆς ἐμῆς ὡς φαύλης κατηγορεῖς. φέρε δὴ καὶ τὰς τῶν λειτουργιῶν μαρτυρίας, ὧν λελειτούργηκα ὑμῖν, ἀναγνῶ πάσας, παραναγνῶθι δὴ ἡμῖν καὶ σὺ τὰς ῥήσεις ἃς ἐλυμαίνου. ἥκω λιπὼν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας, καὶ κάκ' ἀγγελεῖν μὲν ἴσθι μὴ θέλοντά με. καὶ κακὸν κακῶς σε μάλιστα μὲν οἱ θεοί, ἔπειτα δὲ οὗτοι πάντες ἀπολέσειαν πονηρὸν ὄντα πολίτην καὶ προδότην καὶ τριταγωνιστήν. λέγε τὰς μαρτυρίας. Μαρτυρίαι.

81. *Recusat de priuatis erga singulos ciues beneficijs atq; meritis dicere, verecundiæ gratia. in quo virtutis est & liberalitatis significatio.*

Ἐν μὲν τοίνυν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν, τοιοῦτος. ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις, εἰ μὴ πάντες ἴστε ὅτι κοινὸς καὶ φιλάνθρωπος, καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, σιωπῶ, καὶ οὐδὲν ἂν εἴποιμι, οὐδὲ παρασχοίμην ἂν περὶ τούτων οὐδεμίαν μαρτυρίαν, οὔτ' εἴ τινας ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσάμην, οὔτ' εἴ τισι θυγατέρας συνεξέδωκα, οὔτε τῶν τοιούτων οὐδέν. καὶ γὰρ οὕτω πως ὑπείληφα. ἐγὼ νομίζω τὸν μὲν εὖ παθόντα δεῖν μεμνῆσθαι τὸν πάντα χρόνον, τὸν δὲ ποιήσαντα εὐθὺς ἐπιλελῆσθαι, εἰ δεῖ τὸν μὲν χρηστοῦ, τὸν δὲ μὴ μικροψύχου ποιεῖν ἔργον ἀνθρώπου. τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν, μικροῦ δεῖν ὅμοιόν ἐστι τῷ ὀνειδίζειν. οὐ δὴ ποιήσω τοιοῦτον οὐδέν, οὐδὲ προαχθήσομαι, ἀλλ' ὅπως ποθ' ὑπείλημμαι περὶ τούτων, ἀρκεῖ μοι.

82. *Si quis apud omnes homines, inquit, locus esset: quem Philippi arma non concusserint: paterer me autorem malorum haberi. sed cum hæc sit communis omnium mortalium hoc tempore fortuna: cur*

mihi potius quàm illi ea adscribuntur. Inique ergo accusor à te præcipue: cum eo tempore nemo mihi oratorum restiterit: cum liceret.

Βούλομαι δὲ τῶν ἰδίων ἀπαλλαγεὶς ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ τῶν κοινῶν. εἰ μὲν γὰρ ἔχεις αἰσχίνη, τῶν ὑπὸ τουτονὶ τὸν ἥλιον εἰπεῖν ἀνθρώπων, ὅστις ἀθῷος τῆς Φιλίππου πρότερον, καὶ νῦν τῆς Ἀλεξάνδρου δυναστείας γέγονεν, ἢ τῶν ἑλλήνων, ἢ τῶν βαρβάρων, ἔστω, συγχωρῶ σοι, τὴν ἐμὴν εἴτε τύχην, εἴτε δυστυχίαν ὀνομάζειν βούλει, πάντων αἰτίαν γεγενῆσθαι. εἰ δὲ καὶ τῶν μηδεπώποτ᾽ ἰδόντων ἐμὲ, μηδὲ φωνὴν ἀκηκοότων ἐμοῦ, πολλοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπόνθασι, μὴ μόνον κατ᾽ ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλαι καὶ ἔθνη, πόσῳ δικαιότερον καὶ ἀληθέστερον, τὴν ἁπάντων ὡς ἔοικεν ἀνθρώπων τύχην κοινὴν, καὶ φοράν τινα πραγμάτων χαλεπὴν, καὶ οὐχ οἵαν ἔδει, τούτων αἰτίαν ἡγεῖσθαι; σὺ τοίνυν ταῦτα ἀφεὶς, ἐμὲ τὸν παρὰ τουτοισὶ πολιτευόμενον αἰτιᾷ. καὶ ταῦτ᾽ εἰδὼς ὅτι καὶ εἰ μὴ τὸ ὅλον, μέρος γ᾽ ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας ἅπασι, καὶ μάλιστά σοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ κατ᾽ ἐμαυτὸν αὐτοκράτωρ ὢν περὶ τῶν πραγμάτων ἐβουλευόμην, ἦν ἂν τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν ὑμῖν ἐμὲ αἰτιᾶσθαι: εἰ δὲ παρῆτε μὲν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἁπάσαις ἀεὶ, ἐν κοινῷ δὲ τὸ συμφέρον ἡ πόλις προὐτίθει σκοπεῖν, πᾶσι δὲ ταῦτ᾽ ἐδόκει τότε ἄριστα εἶναι, καὶ μάλιστά σοι (οὐ γὰρ ἐπ᾽ εὐνοίᾳ γ᾽ ἐμοὶ παρεχώρεις ἐλπίδων, καὶ ζήλου καὶ τιμῶν, ἃ πάντα προσῆν τοῖς τότε πραττομένοις ὑπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἡττώμενος δηλονότι, καὶ τῷ μηδὲν ἔχειν εἰπεῖν βέλτιον) πῶς οὐκ ἀδικεῖς καὶ δεινὰ ποιεῖς, τούτοις νῦν ἐγκαλῶν, ὧν τότε οὐκ εἶχες λέγειν βελτίω;

83. *Tuetur se iure gentium: & accusatoris iniustitiam ostendit: qui eam legem, quæ apud omnes valet, apud se valere non patitur: ut recte consulentibus etiam si casus aduersus obstet: tamen dolorem præbeamus absque seueritate, & vituperatione.*

Παρὰ μὲν τοίνυν τοῖς ἄλλοις, ἔγωγ᾽ ὁρῶ πᾶσιν ἀνθρώποις διωρισμένα καὶ τεταγμένα πῶς τὰ τοιαῦτα. ἀδικεῖ τις ἑκών; ὀργὴ καὶ τιμωρία κατ᾽ αὐτοῦ. ἐξήμαρτέ τις ἄκων; συγγνώμη ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτῳ. οὔτε ἀδικῶν τις, οὔτ᾽ ἐξαμαρτάνων, εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν ἑαυτὸν δοὺς, οὐ κατώρθωσε μεθ᾽ ἁπάντων, οὐκ ὀνειδίζειν οὐδὲ λοιδορεῖσθαι τῷ τοιούτῳ δίκαιον, ἀλλὰ συνάχθεσθαι. φανήσεται τοίνυν ταῦτα πάντα οὕτως, οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτὴ τοῖς ἀγράφοις νομίμοις καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἤθεσι διώρικεν. αἰσχίνης τοίνυν τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἅπαντας ἀνθρώπους ὠμότητι καὶ συκοφαντίᾳ, ὥστε καὶ ὧν αὐτὸς ὡς ἀτυχημάτων ἐμέμνητο, καὶ ταῦτ᾽ ἐμοῦ κατηγορεῖ.

84. *Commonuit Æschines iudices: de Demosthenis eloquentia: ne se paterentur ea decipi: huic hic Demosthenes calumniæ repugnat. & absurdum esse dicit: ea quæ in accusatore certa sunt, & obiecta reo: non ex defensore velle audiri. deinde oratoris eloquentiam auditorum auribus & beneuolentia gubernari. tum suam eloquentiam nemini priuatim obfuisse, publice profuisse. aduersarij autem in publicis rebus mutam fuisse: in accusando solum exercitatam.*

Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὥσπερ αὐτὸς ἁπλῶς καὶ μετ᾽ εὐνοίας

πάντας

πάντας εἰρηκὼς τοὺς λόγους, φυλάττειν ἐμὲ καὶ τηρεῖν ἐκέλευεν, ὅπως μὴ παρακρούσωμαι μηδ' ἐξαπατήσω, δεινόν, καὶ γόητα, καὶ σοφιστήν, καὶ τὰ τοιαῦτα ὀνομάζων. ὡς ἐὰν πρότερός τις εἴποι τὰ προσόνθ' ἑαυτῷ περὶ ἄλλου, καὶ δὴ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ οὐκέτι τοὺς ἀκούοντας σκεψομένους τίς ποτ' αὐτός ἐστιν ὁ ταῦτα λέγων. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι γιγνώσκετε τοῦτον ἅπαντες, καὶ πολὺ τούτῳ μᾶλλον, ἢ ἐμοὶ νομίζετε ταῦτα προσεῖναι. καὶ ἐκεῖνο δ' εὖ οἶδ' ὅτι, τὴν ἐμὴν δεινότητα. ἔστω γάρ. καί τοι ἔγω γε ὁρῶ τῆς τῶν λεγόντων δυνάμεως, τοὺς ἀκούοντας τὸ πλεῖστον μέρος κυρίους ὄντας. ὡς γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀποδέξησθε, καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητ' εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων ἔδοξε φρονεῖν. εἰ δ' οὖν ἐστὶ καὶ παρ' ἐμοί τις ἐμπειρία τοιαύτη, ταύτην μὲν εὑρήσετε πάντες ἐν τοῖς κοινοῖς ἐξεταζομένην ὑπὲρ ὑμῶν ἀεί, καὶ οὐδαμοῦ καθ' ὑμῶν, οὐδ' ἰδίᾳ. τὴν δὲ τούτου, τοὐναντίον, οὐ μόνον τῷ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐλύπησέ τι τοῦτον, ἢ προσέκρουσέ που κατὰ τούτων. οὐ γὰρ αὐτῇ δικαίως, οὐδ' ἐφ' ἃ συμφέρει τῇ πόλει χρῆται. οὔτε γὰρ τὴν ὀργὴν οὔτε τὴν ἔχθραν, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων, τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰσεληλυθότας δικαστὰς ἀξιοῦν αὑτῷ βεβαιοῦν, οὐδ' ὑπὲρ τούτων εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν μὴ ἔχειν ταῦτ' ἐν τῇ φύσει. εἰ δ' ἄρα ἀνάγκη, πράως καὶ μετρίως διακείμενον ἔχειν.

85. *Oratoris boni esse officium: in periculis reipub. consulere: aduersarios etiam eos accusare, qui reipub. nocent. mali oratoris & Æschinis: solum inimicitias priuatas persequi aduersus ciuem innocentem, idq; ob coronam: tam longo facto interuallo: & alio adducto in iudicium reo.*

Εν

Ἐν τίσι οὖν σφοδρὸν εἶναι τὸν πολιτευόμενον καὶ τὸν ῥήτορα δεῖ; ἐν οἷς τῶν ὅλων τι κινδυνεύεται τῇ πόλει, καὶ ἐν οἷς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐστί τι τῷ δήμῳ, ἐν τούτοις. ταῦτα γὰρ γενναίου καὶ ἀγαθοῦ πολίτου. μηδενὸς δὲ ἀδικήματος πώποτε δημοσίου, προσθήσω δὲ μηδ' ἰδίου δίκην ἀξιώσαντα λαβεῖν παρ' ἐμοῦ, μήθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως, μήθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατηγορίαν νῦν ἥκειν συνεσκευασμένον, καὶ τοσουτουσὶ λόγους ἀνηλωκέναι, ἰδίας ἔχθρας, καὶ φθόνου, καὶ μικροψυχίας ἐστὶ σημεῖον, οὐδενὸς χρηστοῦ. τὸ δὲ δὴ καὶ τοὺς πρὸς ἐμὲ αὐτὸν ἀγῶνας ἐάσαντα, νῦν ἐπὶ τόνδ' ἥκειν, πᾶσαν ἔχει κακίαν.

86. *Declamare ſolum aduerſarium voluiſſe, & eloquentiam venditare, non priuatam vindicare iniuriam. & rurſus, oratoris officium eſſe: ea velle quæ populus: eoſdem etiam amare & odiſſe quos populus. Hæc in oratore ſpectanda eſſe: non orationem, non vocis exercitationem. hæc Æſchinem non ſequi. & tamen quia poſt pugnam legatus ad Philippum profectus eſt: comprobaſſe etiam quæ populus voluit & quæ Demoſthenes ſuaſit.*

Καὶ ἐμοί γε δοκεῖς ἐκ τούτων αἰσχίνη τῶν λόγων, ἐπίδειξίν τινα φωνασκίας βουλόμενος ποιήσασθαι, τοῦτον προελέσθαι τὸν ἀγῶνα, οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν. ἔστι δ' οὐχ ὁ λόγος τοῦ ῥήτορος αἰσχίνη τίμιος, οὐδ' ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ἀλλὰ τὸ τ' αὐτὰ προαιρεῖσθαι τοῖς πολλοῖς, καὶ τὸ, τοὺς αὐτοὺς μισεῖν καὶ φιλεῖν, οὕσπερ ἂν ἡ πατρίς. ὁ γὰρ οὕτως ἔχων τὴν ψυχήν, οὗτος ἐπ' εὐνοίᾳ πάντ' ἐρεῖ. ὁ δ' ἀφ' ὧν ἡ πόλις προορᾶταί τινα κίνδυνον ἑαυτῇ, τούτους θεραπεύων, οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁρμεῖ τοῖς πολλοῖς: οὔκουν οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας

τὴν

τὴν αὐτὴν ἔχει προσδοκίαν. ἀλλ' ὁρᾷς, ἐγὼ ταυτὰ γὰρ συμφέροντα εἰλόμην τουτοισί, καὶ οὐδὲν ἐξαίρετον οὐδ' ἴδιον πεποίημαι. ἆρ' οὖν οὐδὲ σύ: καὶ πῶς, ὃς εὐθέως μετὰ τὴν μάχην πρεσβευτὴς ἐπορεύου πρὸς Φίλιππον, ὃν ἦν τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμφορῶν αἴτιος τῇ πατρίδι. καὶ ταῦτ' ἀρνούμενος πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ταύτην τὴν χρείαν, ὡς πάντες ἴσασι.

87. *Accusat Æschinem proditionis : quod tacuerit cum esset dicendum : quod ante pugnam Thebanam negarit quicquam sibi cum Philippo cõmune esse : post pugnam vero, amicitiam sibi cum Philippo & hospitij ius constitutum esse. id quod Demosthenes negat : & signum id esse dicit accepta pecuniæ atq; proditionis.*

Καίτοι τίς ὁ τὴν πόλιν ἐξαπατῶν; οὐχ ὁ μὴ λέγων ἃ φρονεῖ; τῷ δ' ὁ κῆρυξ καταρᾶται δικαίως: οὐ τῷ τοιούτῳ: τί δὲ μεῖζον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἀδίκημα κατ' ἀνδρὸς ῥήτορος, εἰ μὴ ταυτὰ καὶ φρονεῖ καὶ λέγει; σὺ τοίνυν τοιοῦτος εὑρέθης, εἶτα σὺ φθέγγῃ, καὶ βλέπειν εἰς τὰ τουτωνὶ πρόσωπα τολμᾷς; πότερ' οὐχ ἡγῇ γινώσκειν αὐτοὺς ὅστις εἶ; ἢ τοσοῦτον ὕπνον καὶ λήθην ἅπαντας ἔχειν ὥστ' οὐ μεμνῆσθαι τοὺς λόγους, οὓς ἐδημηγόρεις ἐν τῷ δήμῳ, καταρώμενος καὶ διομνύμενος, μηδὲν εἶναί σοι καὶ Φιλίππῳ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐμὲ τὴν αἰτίαν σοι ταύτην ἐπάγειν, τῆς ἰδίας ἕνεκα ἔχθρας, οὐκ οὖσαν ἀληθῆ; ὡς δ' ἀπηγγέλθη τάχισθ' ἡ μάχη, οὐδὲν τούτων φροντίσας, εὐθὺς ὡμολόγεις καὶ προσεποιοῦ φιλίαν καὶ ξενίαν εἶναί σοι πρὸς αὐτόν, τῇ μισθαρνίᾳ ταῦτα μετατιθέμενος τὰ ὀνόματα. ἐκ ποίας γὰρ ἴσης ἢ δικαίας προφάσεως αἰσχίνῃ,

τῆς γλαυκοθέας τῆς τυμπανιστρίας, ξένος, ἢ φίλος, ἢ γνώριμος ἦν Φίλιππος; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ, ἀλλ' ἐμισθώθης ἐπὶ τῷ τὰ τουτωνὶ συμφέροντα διαφθείρειν. ἀλλ' ὅμως οὕτω φανερῶς αὐτοῖς εἰλημμένος προδότης, καὶ κατὰ σαυτοῦ μηνυτὴς ὅτι τοῖς συμβᾶσι γεγονὼς, ἐμοὶ λοιδορῇ, καὶ ὀνειδίζεις ταῦτα, ὧν πάντας μᾶλλον αἰτίους εὑρήσεις, ἢ ἐμέ.

88. *Probat innocentiam suam: & aduersarij fraudem, populi iudicio. qui præteritis reliquis oratoribus, post cladem acceptam, Demostheni commiserit orationem funebrem. & pluribus verbis populi factum interpretatur: ex quibus voluntas populi & sententia iudicum poterit considerari.*

Πολλὰ καὶ καλὰ καὶ μεγάλα ἡ πόλις αἰσχίνη, καὶ προείλετο καὶ κατώρθωσε δι' ἐμοῦ, ὧν οὐκ ἠμνημόνησε. σημεῖον δέ. χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος τὸν ἐροῦντ' ὅτι τοῖς τετελευτηκόσι παρ' αὐτὰ τὰ συμβάντα, οὐ σὲ ἐχειροτόνησε προβληθέντα, καίτοι εὔφωνον ὄντα, οὐδὲ δημάδην, ἄρτι πεποιηκότα τὴν εἰρήνην, οὐδ' ἡγήμονα, οὐδ' ἄλλον ὑμῶν οὐδένα, ἀλλ' ἐμὲ καὶ παρελθόντος σοῦ καὶ πυθοκλέους ὠμῶς καὶ ἀναιδῶς ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, καὶ κατηγορούντων ἐμοῦ ταῦτα, ἃ καὶ σὺ νυνὶ, καὶ λοιδορουμένων, ἔτι ἄμεινον ἐχειροτόνησεν ἐμέ. τὸ δ' αἴτιον, οὐκ ἀγνοεῖς μὲν, ὅμως δὲ φράσω σοι κἀγώ. ἀμφότερα ᾔδεσαν αὐτοὶ τήν τ' ἐμὴν εὔνοιαν καὶ προθυμίαν μεθ' ἧς τὰ πράγματ' ἔπραττον, καὶ τὴν ὑμετέραν ἀδικίαν. ἃ γὰρ εὐθενούντων τῶν πραγμάτων ἠρνεῖσθε διομνύμενοι, ταῦτ' ἐν οἷς ἔπταισεν ἡ πόλις, ὡμολογήσατε. τοὺς οὖν ὅτι τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασιν ὧν ἐφρόνουν λαβόντας ἄδειαν ἐχθροὺς μὲν πάλαι, φανεροὺς δὲ τόθ' ἡγήσαντο αὐτοῖς γεγενῆσθαι: εἶτα καὶ προσήκειν ὑπελάμβανον τὸν ἐροῦντα τότ'

ὅτι

ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι, καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν κοσμήσοντα, μήθ' ὁμωρόφιον, μήτ' ὁμόσπονδον γεγενημένον εἶναι τοῖς πρὸς ἐκείνους παραταξαμένοις. μηδ' ἐκεῖ μὲν κωμάζειν καὶ παιανίζειν ἐπὶ ταῖς τῶν ἑλλήνων συμφοραῖς μετὰ τῶν αὐτοχείρων τοῦ φόνου, δεῦρο δ' ἐλθόντας τιμᾶσθαι: καὶ μηδὲ τῇ φωνῇ δακρύειν ὑποκρινομένοις τὴν ἐκείνων τύχην, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ συναλγεῖν.

89. *Aliud signum adfert, suæ innocentiæ: & beneuolentiæ hominum erga se: quod parentes & cognati eorum, qui mortem pro patria oppetierunt: epulum funebre & circumpotationem apud Demosthenem fecerint: quasi ad eum præcipue omnium fortuna pertineret. ad extremum iubet recitari epigramma epitaphium: quo confirmat: quod Deorum sit, non hominum: nunquam errare.*

Τοῦτο δ' ἑώρων παρ' ἑαυτοῖς καὶ παρ' ἐμοί, παρὰ δ' ὑμῖν οὔ. διὰ ταῦτ' ἐμὲ ἐχειροτόνησε, καὶ οὐχ ὑμᾶς. καὶ οὐχ ὁ μὲν δῆμος οὕτως. οἱ δὲ τῶν τετελευτηκότων πατέρες καὶ ἀδελφοί, ὑπὸ τοῦ δήμου τότε αἱρεθέντες ἐπὶ τὰς ταφάς, ἄλλως πως. ἀλλὰ δέον ποιεῖν αὐτοὺς τὸ περίδειπνον ὡς παρ' οἰκειοτάτῳ τῶν τετελευτηκότων, ὥσπερ τἄλλ' εἴωθε γίγνεσθαι, τοῦτ' ἐποίησαν παρ' ἐμοί. εἰκότως. γένει μὲν γὰρ ἕκαστος ἑκάστῳ, μᾶλλον οἰκεῖος ἦν ἐμοῦ. κοινῇ δὲ πᾶσιν, οὐδεὶς ἐγγυτέρω. ᾧ γὰρ τὸ ἐκείνους σωθῆναι, καὶ κατορθῶσαι μάλιστα διέφερεν, οὗτος καὶ παθόντων ἃ μή ποτ' ὤφελον, τῆς ὑπὲρ ἁπάντων λύπης πλεῖστον μετεῖχε. λέγε δ' αὐτῷ τοῦτο τὸ ἐπίγραμμα, ὃ δημοσίᾳ προείλετο ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπιγράψαι, ἵν' εἰδῇς αἰσχίνη καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ, σαυτὸν ἀγνώμονα καὶ συκοφάντην ὄντα, καὶ μιαρόν, λέγε.

Επίγραμμα.

Οἱ δὲ πάτρας ἕνεκα σφετέρας, εἰς δῆριν ἔθεντο
Ὅπλα, καὶ ἀντιπάλων ὕβριν ἀπεσκέδασαν.
Μαρνάμενοι δ' ἀρετῆς καὶ δείματος, οὐκ ἐσάωσαν
Ψυχάς, ἀλλ' ἀΐδην κοινὸν ἔθεντο βραβῆ,
Οὕνεκεν ἑλλήνων, ὡς μὴ ζυγὸν αὐχένι θέντες,
Δουλοσύνης στυγερὰν ἀμφὶς ἔχωσιν ὕβριν.
Γαῖα δὲ πατρὶς ἔχει κόλποις τῶν πλεῖστα καμόντων
Σώματ', ἐπεὶ θνητοῖς ἐκ Διὸς ἥδε κρίσις.
Μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν.
Ἐν βιοτῇ, μοῖραν δ' οὔτι φυγεῖν ἔπορεν.

90. *Interpretatur sententiam præcipuam, & ad defensionem pertinentem, recitati epigrammatis. Vituperat actionem Æschinis, in commemoratione mortuorum: qua delectari magis ob publicam calamitatem quàm dolere videbatur. Vititur postremo loco qualitate absoluta: recte se consuluisse: vt Philippo resisteretur, qui dominus Græciæ esse voluit: sed hoc consilium ciuitatis esse proprium: non se sibi eius laudem arrogare. & hoc in Demosthene vituperare Æschinem: quod in populo Atheniensi maximopere laudandum est.*

Ἀκούεις αἰσχίνη καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ, ὡς τὸ μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν; οὐ τῷ συμβούλῳ τὴν τοῦ κατορθοῦν τοὺς ἀγωνιζομένους ἀνέθηκε δύναμιν, ἀλλὰ τοῖς θεοῖς. τί οὖν ὦ κατάρατε, ἐμοὶ περὶ τούτων λοιδορῇ, καὶ λέγεις: ἃ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς οἱ θεοὶ τρέψειαν εἰς κεφαλήν. πολλὰ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ ἄλλα κατηγορηκότος αὐτοῦ

καὶ

καὶ κατεψευσμένου ἐν μάλιστ' ἐθαύμασα ἁπάντων, ὅτι τῶν συμβεβηκότων τότε τῇ πόλει ἀναμνησθείς, οὐχ ὡς ἂν εὔνους, οὐδὲ δίκαιος πολίτης ἔσχε τὴν γνώμην, οὐδ' ἐδάκρυσεν, οὐδ' ἔπαθεν οὐδὲν τοιοῦτον τῇ ψυχῇ, ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθὼς, καὶ λαρυγγίζων, ᾤετο μὲν ἐμοῦ κατηγορεῖν δηλονότι, δεῖγμα δ' ἐξέφερε καθ' ἑαυτοῦ, ὅτι τοῖς γεγενημένοις ἀνιαροῖς, οὐδὲν ὁμοίως ἔχει τοῖς ἄλλοις. καί τοι τὸν τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας φάσκοντα φροντίζειν, ὥσπερ οὗτος νυνὶ, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦτο γ' ἔχειν δεῖ, τὸ ταυτὰ λυπεῖσθαι καὶ ταυτὰ χαίρειν τοῖς πολλοῖς, καὶ μὴ τῇ προαιρέσει τῶν κοινῶν, ἐν τῷ τῶν ἐναντίων μέρει τετάχθαι : ὃ σὺ νυνὶ πεποιηκὼς εἶ φανερὸς, ἐμὲ πάντων αἴτιον, καὶ δι' ἐμὲ εἰς πράγματα φάσκων ἐμπεσεῖν τὴν πόλιν οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας, οὐδὲ προαιρέσεως ἀρξαμένων ὑμῶν τοῖς ἕλλησι βοηθεῖν. ἐπεὶ ἔμοι γ' εἰ τοῦτο δοθείη παρ' ὑμῶν, τοσαῦτα δι' ἐμὲ ὑμᾶς ἠναντιῶσθαι τῇ κατὰ τῶν ἑλλήνων ἀρχῇ πραττομένῃ, μείζων ἂν δοθείη δωρεὰ συμπασῶν ὧν τοῖς ἄλλοις δεδώκατε. ἀλλ' οὔτ' ἂν ἐγὼ ταῦτα φήσαιμι (ἀδικοίην γὰρ ἂν ὑμᾶς) οὔτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι συγχωρήσαιτε, οὗτός τ' εἰ δίκαια ἐποίει, οὐκ ἂν ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ ἔχθρας, τὰ μέγιστα τῶν ὑμετέρων καλῶν ἔβλαπτε καὶ διέβαλλεν.

91. *Cum de pace cum Philippo Demoſthenis ſuaſu facta narraret : oſtendit multis argumentis Demoſthenem* φιλιππίζειν : *Hic negat & enumerat proditores Græciæ multos, quos Æſchini & cæteris reipub. proditoribus, non ſibi ſimiles eſſe dicit : quod prodigi ſint : quod patriam non ament : quod libertatis retinendæ non ſint ſtudioſi.*

Ἀλλὰ τί ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλῷ σχετλιώτερα ἄλλα κατηγορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου; ὃς γὰρ ἐμοῦ φιλιππισμὸν ὦ γῆ καὶ θεοὶ κατηγορεῖ, τί οὗτος οὐκ ἂν εἴποι; καί τοι, νὴ τὸν ἡρακλέα καὶ πάντας τοὺς θεοὺς εἴ γ' ἐπ' ἀληθείας δέοι σκοπεῖσθαι, τὸ καταψεύδεσθαι καὶ δι' ἔχθραν τι λέγειν ἀνελόντας ἐκ μέσου, τίνες ὡς ἀληθῶς εἰσὶν; οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως τὴν τῶν γεγενημένων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν ἅπαντες, τοὺς ὁμοίους τούτῳ παρ' ἑκάστῃ τῶν πόλεων εὕροι τις ἄν. οὐχὶ τοὺς ἐμοὶ οἳ ὅτ' ἦν ἀσθενῆ τὰ Φιλίππου πράγματα καὶ κομιδῇ μικρὰ, πολλάκις προλεγόντων ὑμῶν καὶ παρακαλούντων, καὶ διδασκόντων τὰ βέλτιστα, τῆς ἰδίας ἕνεκ' αἰσχροκερδείας, τὰ κοινῇ συμφέροντα προΐεντο, τοὺς ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας ἐξαπατῶντες καὶ διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν. θετταλοῖς, δάοχος: κινέας, θρασύδαος: ἀρκάδας, κερκιδᾶς: ἱερώνυμος, εὐκαλπίδας. ἀργείους, μύρτις: τελάδαμος, μνασίας. ἠλείους, εὐξίθεος: κλεόπμος, ἀρίσταιχμος. μεσσηνίους, οἱ φιλιάδου, τοῦ θεοῖς ἐχθροῦ παῖδες, νέων, καὶ θρασύλοχος. σικυωνίους, ἀρίστρατος. ἐπιχάρης. κορινθίους, δείναρχος, δημάρατος. μεγαρέας, πτοιόδωρος, ἕλιξος, περίλαος. θηβαίους, τιμόλαος, θεογείτων, ἀνεμοίτας. εὐβοέας, ἵππαρχος, κλείταρχος, σωσίστρατος, ἐπιλείψει με λέγοντα ἡ ἡμέρα τὰ τῶν προδοτῶν ὀνόματα. οὗτοι πάντες εἰσὶν ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν αὐτῶν βουλευμάτων ἐν ταῖς αὐτῶν πατρίσιν, ὧν περ οὗτοι παρ' ὑμῖν, ἄνθρωποι μιαροὶ καὶ κόλακες, καὶ ἀλάστορες, ἠκρωτηριασμένοι τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες, πρότερον μὲν Φιλίππῳ, νῦν δὲ Ἀλεξάνδρῳ, τῇ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις τὴν εὐδαιμονίαν. τὴν δ' ἐλευθερίαν καὶ τὸ μηδένα ἔχειν δεσπότην αὐτῶν, ἃ τοῖς προτέροις ἕλλησιν ὅροι τῶν ἀγαθῶν ἦσαν καὶ κανόνες, ἀνατετροφότες.

92. *Exponit causas, quamobrem coronam postulet: quod à Philippo corrumpi se passus non sit: quod honesta & vtilia consilia populo dederit.*

Ταύτης τοίνυν τῆς οὕτως αἰσχρᾶς καὶ περιβοήτου συστάσεως καὶ κακίας, μᾶλλον δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι προδοσίας, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἥτε πόλις παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναίτιος γέγονεν ἐκ τῶν ἐμῶν πολιτευμάτων, καὶ ἐγὼ παρ' ὑμῶν. εἶτά μ' ἐρωτᾷς ἀντὶ ποίας ἀρετῆς ἀξιῶ τιμᾶσθαι; ἐγὼ δή σοι λέγω, ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς ἕλλησι διαφθαρέντων ἁπάντων ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ, πρότερον μὲν ὑπὸ Φιλίππου, νῦν δ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐμὲ οὔτε καιρὸς, οὔτε φιλανθρωπία λόγων, οὔτε ἐπαγγελιῶν μέγεθος, οὔτ' ἐλπὶς, οὔτε φόβος, οὔτε χάρις, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐπῆρεν, οὐδὲ προηγάγετο ὧν ἔκρινα δικαίων καὶ συμφερόντων τῇ πατρίδι, οὐδὲν προδοῦναι. οὐδ' ὅσα συμβεβούλευκα πώποτε τουτοισὶν, ὁμοίως ὑμῖν, ὥσπερ ἂν εἰ ἐν τρυτάνῃ, ῥέπων ἐπὶ τὸ λῆμμα συμβεβούλευκα, ἀλλ' ἀπ' ὀρθῆς, καὶ δικαίας, καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς, πάντα μοι πέπρακται, καὶ μεγίστων δὴ πραγμάτων τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων προστὰς, πάντα ταῦτα ὑγιῶς καὶ δικαίως πεπολίτευμαι, διὰ ταῦτ' ἀξιῶ τιμᾶσθαι.

93. *Respondet ad calumniam de refectis muris. & dicit* ῥητορικῶς *non se Pireum muro cinxisse: se vniuersam Atticam contra hostes vallo cinxisse: non è terra & lapidibus: sed armis, nauibus, portibus, equis, socijs.*

Τὸν δὲ τειχισμὸν τοῦτον, ὃν σύ μου διέσυρες καὶ τὴν ταφρείαν, ἄξια μὲν χάριτος καὶ ἐπαίνου κρίνω, πῶς γὰρ οὔ; πόῤῥω

 μὲν

μέν τοι τινὸς τῶν ἐμαυτοῦ πεπολιτευμένων τίθεμαι. οὐ γὰρ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν, οὐδὲ πλίνθοις ἐγώ, οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ φρονῶ, ἀλλ' ἐὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βούλῃ δικαίως σκοπεῖν, εὑρήσεις ὅπλα, καὶ πόλεις, καὶ τόπους, καὶ λιμένας, καὶ ναῦς, καὶ πολλοὺς ἵππους, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀμυνομένους. ταῦτα προὐβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς ἀττικῆς, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατόν, καὶ τούτοις ἐτείχισα τὴν χώραν. οὐχὶ τὸν κύκλον μόνον τοῦ πειραιῶς, οὐδὲ τοῦ ἄστεως: οὐδέ γ' ἡττήθην ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς φιλίππου (πολλοῦ γε καὶ δεῖ) οὐδὲ ταῖς παρασκευαῖς: ἀλλ' οἱ τῶν συμμάχων στρατηγοί, καὶ αἱ δυνάμεις τῇ τύχῃ. τίνες αἱ τούτων ἀποδείξεις; ἐναργεῖς καὶ φανεραί.

94. *Commemoratione earum rerum quæ fieri oportebat: numerosius exponit: quæ consuluerit: & quas vtilitates sua consilia reipub. attulerint.*

Σκοπεῖτε δέ. τί χρῆν τὸν εὔνουν πολίτην ποιεῖν, τί τὸν μετὰ πάσης προνοίας καὶ προθυμίας καὶ δικαιοσύνης ὑπὲρ τῆς πατρίδος πολιτευόμενον; οὐκ ἐκ μὲν θαλάττης τὴν εὔβοιαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς ἀττικῆς: ἐκ δὲ τῆς μεσογείας τὴν βοιωτίαν, ἐκ δὲ τῶν πρὸς πελοπόννησον τόπων, τοὺς ὁμόρους ταύτῃ; οὐ τὴν σιτοπομπείαν, ὅπως παρὰ πᾶσαν φιλίαν ἄχρι τοῦ πειραιῶς κομισθήσεται προϊδέσθαι: καὶ τὰ μὲν σῶσαι τῶν ὑπαρχόντων, ἐκπέμποντα βοηθείας καὶ λέγοντα καὶ γράφοντα τοιαῦτα: τὴν προκόννησον, τὴν χεῤῥόνησον, τὴν τένεδον: τὰ δ' ὅπως οἰκεῖα καὶ σύμμαχ' ὑπάρξῃ, πρᾶξαι, τὸ βυζάντιον, τὴν ἄβυδον, τὴν εὔβοιαν; καὶ τῶν μὲν τοῖς ἐχθροῖς ὑπαρχουσῶν δυνάμεων τὰς μεγίστας ἀφελεῖν. ὧν δ' ἐνέλιπε τῇ πόλει, ταῦτα προσθεῖναι;

95. *Commendat acta sua: casus aduersos fortuna,*

tuna, & viribus hostium, & negligentia, & proditorum perfidia adscribit: deinde liberius se iactitans: ostendit ciuium pax & ocium omnium futurũ fuisset, si duo sui similes in Thessalia & Arcadia fuissent.

Ταῦτα τοίνυν ὑμῖν ἅπαντα πέπρακται τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι καὶ τοῖς ἐμοῖς πολιτεύμασιν, ἃ καὶ βεβουλευμένα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐὰν ἄνευ φθόνου τις βούληται σκοπεῖν, ὀρθῶς εὑρήσει, καὶ πεπραγμένα πάσῃ δικαιοσύνῃ, καὶ τὸν ἑκάστου καιρὸν οὐ παρεθέντα, οὐδ' ἀγνοηθέντα, οὐδὲ προδοθέντα ὑπ' ἐμοῦ, καὶ ὅσα εἰς ἀνδρὸς ἑνὸς δύναμιν καὶ λογισμὸν ἧκεν, οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ δὲ ἢ δαίμονός τινος, ἢ τύχης ἰσχὺς, ἢ στρατηγῶν φαυλότης, ἢ τῶν προδιδόντων τὰς πόλεις ὑμῶν κακία, ἢ πάντα ταῦτα ἅμα ἐλυμήνατο τοῖς ὅλοις, ἕως ἀνέτρεψε, τί Δημοσθένης ἀδικεῖ; εἰ δ' οἷος ἦν ἐγὼ παρ' ὑμῖν κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ τάξιν, εἷς ἐν ἑκάστῃ τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγένετο, μᾶλλον δ' εἰ ἕνα ἄνδρα μόνον θετταλία, καὶ ἕνα ἄνδρα ἀρκαδία, ταὐτὰ φρονοῦντα ἔσχον ἐμοὶ, οὐδεὶς οὔτε τῶν ἔξω πυλῶν ἑλλήνων, οὔτε τῶν εἴσω, τοῖς παροῦσι κακοῖς ἐνέσχηντ' ἄν, ἀλλὰ πάντες ἂν ὄντες ἐλεύθεροι, καὶ αὐτόνομοι, μετὰ πάσης ἀδείας ἀσφαλῶς, ἐν εὐδαιμονίᾳ τὰς ἑαυτῶν ᾤκουν πατρίδας, τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀθηναίοις ἔχοντες χάριν δι' ἐμέ.

96. *Iubet recitari numerum auxiliorum: quæ Demosthenis erant decretis comparata. eo recitata rursus de fortuna: de ciuitatis honesto instituto: de accusatoris & proditorum perfidia & importunitate.*

Ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι πολλῷ τοῖς λόγοις ἐλάττοσι χρῶμαι τῶν ἔργων, εὐλαβούμενος τὸν φθόνον, λέγε μοι ταυτὶ, καὶ ἀνάγνωθι

γνῶθι λαβὼν τὸν ἀριθμὸν τῶν βοηθειῶν κατὰ τὰ ἐμὰ ψηφίσματα.

Ἀριθμὸς βοηθειῶν κατὰ τὰ ψηφίσματα.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πράττειν Αἰσχίνη τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ, ὧν κατορθουμένων μὲν ὦ γῆ καὶ θεοί, ἐν μεγίστοις ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἶναι, καὶ τὸ δικαίως προσῆν· ὡς ἑτέρως δὲ συμβάντων, τὸ γοῦν εὐδοκιμεῖν περίεστι, καὶ τὸ μηδένα μέμφεσθαι τὴν πόλιν μηδὲ τὴν προαίρεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν τύχην κακίζειν, τὴν οὕτω τὰ πράγματα κρίνασαν: οὐ μὰ Δί' οὐκ ἀποστάντα τῶν συμφερόντων τῇ πόλει, μισθώσαντα δ' αὐτὸν τοῖς ἐναντίοις, τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καιροὺς ἀντὶ τῶν τῆς πατρίδος θεραπεύειν. οὐδὲ τὸν μὲν πράγματα ἄξια τῆς πόλεως ὑποστάντα λέγειν καὶ γράφειν, καὶ μένειν, ἐπὶ τούτων, βασκαίνειν. ἐὰν δέ τις ἰδίᾳ τι λυπήσῃ, τοῦτο μεμνῆσθαι καὶ τηρεῖν, οὐδ' ἡσυχίαν ἄγειν ἄδικον καὶ ὕπουλον, ὡς σὺ ποιεῖς πολλάκις.

97. *Demonstrauit sua erga rempub. merita: nunc probat nulla Æschinis extitisse: non consulendo, non pecunia contribuenda: tacere, cum calumniari non potest: cum potest, vociferari.*

Ἔστι γάρ ἐστιν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ὑμεῖς ἁπλῶς ἄγετε. ἀλλ' οὐ ταύτην οὗτος ἄγει τὴν ἡσυχίαν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ: ἀλλ' ἀποστάς, ὅταν αὐτῷ δόξῃ, τῆς πολιτείας (πολλάκις δὲ δοκεῖ) φυλάττει ὁπηνίκα ἐστὲ μεστοί, τοῦ συνεχῶς λέγοντος. κἂν παρὰ τῆς τύχης τι συμβέβηκεν ἐναντίωμα, ἤ ἄλλο τι δύσκολον γέγονε (πολλὰ δὲ τὰ ἀνθρώπινα.) εἶτ' ἐπὶ τῷ τούτῳ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἡσυχίας, ὥσπερ πνεῦμα, ἐφάνη, καὶ πεφωνασκηκώς, καὶ συνειλοχὼς ῥήματα καὶ λόγους, συνείρει τούτους σαφῶς καὶ ἀπνευστί,

ὄνησιν

ὄνησιν μὲν οὐδεμίαν φέροντας, οὐδὲ ἀγαθοῦ κλῆσιν οὐδενός, συμφορὰν δὲ τῷ τυχόντι τῶν πολιτῶν καὶ κοινὴν αἰσχύνην. καίτοι ταύτης τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐπιμελείας αἰσχίνη, εἴπερ ἐκ ψυχῆς δικαίας ἐγίγνετο, καὶ τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα προῃρημένης, τοὺς καρποὺς ἔδει γενναίους καὶ καλοὺς καὶ πᾶσιν ὠφελίμους εἶναι, συμμαχίας πόλεων, πόρους χρημάτων, ἐμπορίου κατασκευὴν, νόμων συμφερόντων θέσεις, τοῖς ἀποδειχθεῖσιν ἐχθροῖς ἐναντιώματα. τούτων γὰρ ἁπάντων ἦν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐξέτασις, καὶ ἔδωκεν ὁ παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδείξεις ἀνδρὶ καλῷ τε καὶ ἀγαθῷ: ἐν οἷς οὐδαμοῦ σὺ φανήσῃ γεγονώς, οὐ πρῶτος, οὐ δεύτερος, οὐ τρίτος, οὐ τέταρτος, οὐ πέμπτος, οὐχ ἕκτος, οὐχ ὁποστοσοῦν. οὔκουν ἐπεί γε καὶ ἡ πατρὶς ηὐξάνετο. τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος γέγονε τῇ πόλει; τίς δὲ βοήθεια, ἢ κτῆσις εὐνοίας, ἢ δόξης; τίς δὲ πρεσβεία; τίς διακονία, δι᾽ ἣν ἡ πόλις ἐντιμοτέρα γέγονε, τί τῶν οἰκείων, ἢ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ξενικῶν οἷς ἐπέστης, ἐπηνώρθωται διὰ σέ; ποῖαι τριήρεις; ποῖα βέλη; ποῖοι νεώσοικοι; τίς ἐπισκευὴ τειχῶν; ποῖον ἱππικόν; τί τῶν ἁπάντων σὺ χρήσιμος εἶ; τίς ἢ τοῖς εὐπόροις, ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικὴ καὶ κοινὴ βοήθεια χρημάτων παρὰ σοῦ; οὐδεμία. ἀλλ᾽ ὦ τᾶν, εἰ μηδὲν τούτων, εὔνοιά γε καὶ προθυμία, ποῦ; πότε; ὅστις, ὦ πάντων ἀδικώτατε, οὐδ᾽ ὅτε ἅπαντες ὅσοι πώποτ᾽ ἐφθέγξαντο ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν, καὶ τὸ τελευταῖον ἀριστόνικος τὸ συνειλεγμένον ἀργύριον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν, οὐδὲ τότε οὔτε παρῆλθες, οὔτε ἐπέδωκας οὐδέν. οὐκ ἀπορῶν. πῶς γάρ; ὅς γε κεκληρονόμηκας μὲν τῶν φίλωνος τοῦ κηδεστοῦ χρημάτων πλειόνων ἢ πέντε ταλάντων. διτάλαντον δ᾽ εἶχες ἔρανον δωρεὰν παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν,

ἐφ᾽

ἐφ' οἷς ἐλυμήνω τὸν τειηραρχικὸν νόμον. ἀλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων, τοῦ παρόντος ἐμαυτὸν ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα, ἀλλ' ὅτι οὐχὶ δι' ἔνδειαν οὐκ ἐπέδωκας, ἐκ τούτων δῆλον. ἀλλὰ φυλάττων τὸ μηδὲν ἐναντίον γενέσθαι παρὰ σοῦ τούτοις οἷς ἅπαντα πολιτεύῃ.

98. *Perorare incipit: & pugnare contra exempla Æschinis, quibus usus in epilogo est. ubi meminit Solonis, Aristidis, Arthmij, Themistoclis. Contendit igitur iniquum esse: se cum mortuis comparari: & non cum viuis & cum Æschine. deinde maiorum exempla posteris non debere obstare ad beneuolentiam & ad honores: sed documento esse: eadem premia omnibus bonis ciuibus in repub. perpetua esse ad laudem & ad decus proposita.*

Ἐν τίσιν οὖν σὺ νεανίας, καὶ πηνίκα λαμπρός; ἡνίκ' ἄν εἰπεῖν τι κατὰ τούτων δέοι, ἐν τούτοις λαμπροφωνότατος, μνημονικώτατος, ὑποκριτὴς ἄριστος, τραγικὸς θεοκρίνης. εἶτα τῶν πρότερον γεγενημένων ἀνδρῶν ἀγαθῶν μέμνησαι, καὶ καλῶς ποιεῖς. οὐ μέντοι δίκαιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν πρὸς τοὺς τετελευτηκότας εὔνοιαν ὑπάρχουσαν προσλαβόντα παρ' ὑμῶν, πρὸς ἐκείνους ἐξετάζειν καὶ παραβάλλειν ἐμὲ, τὸν συζῶντα μεθ' ὑμῶν. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν πάντων, ὅτι τοῖς μὲν ζῶσι πᾶσιν, ὕπεστί τις ἢ πλείων, ἢ ἐλάττων φθόνος; τοὺς τεθνεῶτας δὲ, οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἔτι μισεῖ. οὕτως οὖν ἐχόντων τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς πρὸ ἐμαυτοῦ νῦν ἐγὼ κρίνομαι, καὶ θεωροῦμαι; μηδαμῶς: οὔτε γὰρ δίκαιον, οὔτ' ἴσον αἰσχίνη, ἀλλὰ πρὸς σὲ, καὶ ἄλλον εἴ τινα βούλει, τῶν ταυτά σοι προῃρημένων καὶ ζώντων. κἀκεῖνο σκόπει, πότερον κάλλιον καὶ

ἄμεινον

ἄμεινον τῇ πόλει, διὰ τὰς τῶν προτέρων εὐεργεσίας οὔσας ὑπερμεγέθεις, οὐμενοῦν εἴποι τις ἂν ἡλίκας, τὰς ἐπὶ τὸν παρόντα βίον γιγνομένας, εἰς ἀχαριστίαν καὶ προπηλακισμὸν ἄγειν: ἢ πᾶσιν, ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράττουσι, τῆς παρὰ τούτων τιμῆς, καὶ φιλανθρωπίας μετεῖναι.

99. *Pugnat acrius: & lacessit vehementius: Dicit acta sua summáq; institutum maiorum, quorum meminit, rebus gestis atq; consilijs consentanea esse. Æschinis vero actiones, similes esse illorum institutis: qui Solonis & Aristidis & reliquorum fuerunt delatores & inimici. Sed petit vt se cum alijs quibus velit viuis comparet: & exemplo vtitur gladiatoris, illudens aduersarium: Philammonem cum veteribus & cum sui temporis gladiatoribus comparans. qui veteribus inferior, æqualibus superior, coronas est assecutus. Hac posita similitudine redit ad se, & ad Æschinem, & reliquos oratores: cum quibus postulat comparari: & se cum illis acriter & acerbo componit.*

Καὶ μὴν, εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα δεῖ με εἰπεῖν, ἡ μὲν ἐμὴ πολιτεία καὶ προαίρεσις, ἄν τις ὀρθῶς σκοπῇ, ταῖς τῶν τότε ἐπαινουμένων ἀνδρῶν ὁμοία, καὶ ταυτὰ βουλομένη φανήσεται. ἡ δὲ σὴ, ταῖς τῶν τοὺς τοιούτους τότε συκοφαντούντων. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ κατ' ἐκείνους ἦσάν τινες τοὺς χρόνους, οἳ διασύροντες μὲν τοὺς ὄντας τότε, τοὺς δὲ πρότερον γεγενημένους ἐπῄνουν, βάσκανον πρᾶγμα καὶ ταυτὸ ποιοῦντες σοί. εἶτα λέγεις ὡς οὐδὲν ὅμοιός εἰμι ἐκείνοις ἐγώ; σὺ δ' ὅμοιος αἰσχίνη; ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δέ τις τῶν νῦν ῥητόρων; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδένα φημί, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας ὦ χρηστὲ, ἵνα μηδὲν ἄλλο εἴπω,

τὸν

τὸν ζῶντα ἐξέταζε, καὶ τοὺς καθ' αὑτὸν, ὥσπερ τἆλλα πάντα, τοὺς ποιητὰς, τοὺς χορὺς, τοὺς ἀγωνιστάς. ὁ φιλάμμων, οὐχ ὅτι γλαύκου τοῦ καρυστίου καί τινων ἑτέρων πρότερον γεγενημένων ἀθλητῶν ἀσθενέστερος ἦν, ἀστεφάνωτος ἐκ τῆς ὀλυμπίας ἀπῄει, ἀλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐτὸν ἄριστα ἐμάχετο, ἐστεφανοῦτο, καὶ νικῶν ἀνηγορεύετο. καὶ σὺ, πρὸς τοὺς νῦν ὅρα με ῥήτορας, πρὸς σαυτὸν, πρὸς ὅντινα βούλει τῶν ἁπάντων, οὐδενὶ ἐξίσταμαι. ὧν ὅτε μὲν τῇ πόλει τὰ βέλτιστα ἑλέσθαι παρῆν, ἐφαμίλλου τῆς εἰς τὴν πατρίδα εὐνοίας ἐν κοινῷ πᾶσι κειμένης, ἐγὼ κράτιστα λέγων ἐφαινόμην, καὶ τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι, καὶ νόμοις, καὶ πρεσβείαις ἅπαντα διῳκεῖτο. ὑμῶν δ' οὐδεὶς ἦν οὐδαμοῦ, πλὴν εἰ τούτοις ἐπηρεάσαι τι δέοι. ἐπειδὴ δ' ἃ μή ποτ' ὤφελε συνέβη, καὶ οὐκ ἔτι συμβούλων, ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπηρετούντων, καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρνεῖν ἑτοίμων, καὶ τῶν κολακεύειν ἑτέρους βουλομένων ἐξέτασις ἦν τηνικαῦτα σὺ, καὶ τούτων ἕκαστος ἐν τάξει, καὶ μέγας καὶ λαμπρὸς ἱπποτρόφος, ἐγὼ δ' ἀσθενὴς, ὁμολογῶ, ἀλλ' εὔνους μᾶλλον ὑμῶν τουτοισί.

100. *Pro se loquitur: cuiusmodi ciuis fuerit: & ex praeteritis laboribus atq; periculis ostendit: sibi semper reipub. maiestatem cura fuisse: & beneuolentiam erga omnes ciues retinuisse. aduersarios vero contra facere: in aduersitate laetari: dolere felicitate reipub.* πάθος *omnino* ἐπιλογικὸν *est: in vtramq; partem acre & vehemens.*

Δύο δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦτα, τὸν φύσει μέτριον πολίτην ἔχειν δεῖ: οὕτω γάρ μοι περὶ ἐμαυτοῦ λέγοντι, ἀνεπιφθονώτατον εἰπεῖν: ἐν μὲν ταῖς ἐξουσίαις τὴν τοῦ γενναίου, καὶ τὴν τοῦ πρωτείου τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλάττειν. ἐν παντὶ δὲ καιρῷ καὶ

πράξει,

πράξει, τὴν εὔνοιαν. τούτου γὰρ ἡ φύσις κυρία, τοῦ δύνασθαι δὲ καὶ ἰσχύειν, ἕτερα. ταύτην τοίνυν παρ' ἐμοὶ μεμενηκυῖαν εὑρήσετε ἁπλῶς. ὁρᾶτε δέ· οὐκ ἐξαιτούμενος, οὐκ ἀμφικτυονικὰς δίκας ἐπαγόντων μοι, οὐκ ἀπειλούντων, οὐκ ἐπαγγελλομένων, οὐχὶ τοὺς καταράτους τούτους, ὥσπερ θηρία μοι προσβαλλόντων, οὐδαμῶς προδέδωκα ἐγὼ τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ὀρθὴν καὶ δικαίαν τὴν ὁδὸν τῆς πολιτείας εἱλόμην, τὰς τιμάς, τὰς δυναστείας, τὰς εὐδοξίας τὰς τῆς πατρίδος θεραπεύειν, ταύτας αὔξειν, μετὰ τούτων εἶναι. οὐκ ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων ἀτυχήμασι φαιδρὸς ἐγὼ καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχομαι, τὴν δεξιὰν προτείνων, καὶ εὐαγγελιζόμενος τούτοις, οὓς ἂν ἐκεῖσε ἀπαγγέλλειν οἴομαι: τῶν δὲ τῆς πόλεως ἀγαθῶν πεφρικὼς ἀκούω, καὶ στένων καὶ κύπτων εἰς τὴν γῆν: ὥσπερ οἱ δυσσεβεῖς οὗτοι, οἳ τὴν μὲν πόλιν διασύρουσιν, ὥσπερ οὐχ αὑτοὺς διασύροντες ὅταν τοῦτο ποιῶσιν. ἔξω δὲ βλέπουσι, καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάντων τῶν ἑλλήνων εὐτύχησεν ἕτερος, ταῦτ' ἐπαινοῦσι, καὶ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον διαμενεῖ, φασὶ δεῖν τηρεῖν.

101. *Quemadmodum precando incepit : ita etiam desinit : vt improbi ciues emendentur si fieri possit : sin minus, vt exterminentur, vt ocius ciuibus, & reipub. salus stabiliri possit.*

Μὴ δῆτ' ὦ πάντες θεοί, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν ἐπινεύσειεν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν, καὶ τούτοις βελτίω τινὰ νοῦν καὶ φρένας ἐνθείητε. εἰ δ' ἄρα ἔχουσιν οὕτως ἀνιάτως, τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς, ἐξώλεις καὶ προώλεις ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ ποιήσαιτε. ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς, τὴν ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπηρτημένων φόβων δότε, καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ.

ΤΕΛΟΣ.